วารสารห้องสมุด
T.L.A. BULLETIN

ปีที่ ๒๑ ฉบับที่ ๒ — ๓ มีนาคม — มิถุนายน ๒๕๒๐

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนสุดา, องค์อุปถัมภ์
ทรงเป็นประธานเปิดการประชุมสามัญประจำปี ๒๕๑๙
ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

Her Royal Highness Princess Sirindhorn, The Patroness
Presided the TLA. Annual General Meeting in 1976

วารสารห้องสมุด

T.L.A. BULLETIN

ปีที่ ๒๑ ฉบับที่ ๒—๓

มีนาคม—มิถุนายน ๒๕๒๐

นิตยสารรายสองเดือนของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

สารบาญ

หน้า

พระดำรัสของสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนสุดา
ในพิธีเปิดการประชุมสามัญประจำปี ๒๕๑๙ ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย . . . ๑๐๑

คำกราบทูลรายงานแด่สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนสุดา
ของนายกสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ในพิธีเปิดการประชุมสามัญ ประจำปี ๒๕๑๙ . ๑๐๒

คณะกรรมการบริหารปี ๒๕๑๘—๒๕๑๙ แถลงกิจการของสมาคมฯ ๑๐๕
คณะกรรมการบริหารของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ประจำปี ๒๕๑๘—๒๕๑๙)

แถลงกิจการบางอย่างในรอบปี ๒๕๑๙ (เอกสาร ก. ๒/๒๕๑๙) ๑๐๖

ความสำคัญของการประชาสัมพันธ์ . . . . . *พิชัย วาสนาส่ง* ๑๑๔

ศิลปะของการประชาสัมพันธ์ . . . . . *วิลาส มณีวัต* ๑๒๒

ห้องสมุดกับการศึกษาและพัฒนาบ้านเมือง . . . . . *ลมุล รัตตากร* ๑๔๑

เทคนิคของการประชาสัมพันธ์ . . . . . *อภิปรายโดย*
ดร. สวนิตย์ ยมาภัย,
พิชัย พิรัญเจริญ,
จุรี ปฏิเวช
และดำเนินการอภิปรายโดย
จารุณี นาคบัว ๑๕๑

ข้อเสนอแนะเพื่อคิดในการอภิปรายทั่วไป สำหรับรายการวันศุกร์ ที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๑๙ . . . ๑๖๖

รายงานการประชุมกลุ่มโรงเรียนประถม เรื่อง บทบาทห้องสมุดในการประชาสัมพันธ์
ในโรงเรียนประถม ๑๖๗

รายงานการประชุมกลุ่มโรงเรียนมัธยม เรื่อง บทบาทของห้องสมุดในการประชาสัมพันธ์ . . . ๒๐๓

รายงานการประชุมกลุ่มห้องสมุดประชาชน เรื่อง การประชาสัมพันธ์ของห้องสมุดประชาชน . . ๒๐๙

รายงานการประชุมกลุ่มวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย เรื่อง บทบาทของห้องสมุดในการประชาสัมพันธ์ . ๒๑๑

รายงานการประชุมกลุ่มห้องสมุดเฉพาะ เรื่อง ห้องสมุดควรดำเนินการอย่างไรบ้าง
เพื่อการประชาสัมพันธ์ ๒๑๖

การรายงานการประชุมของกลุ่มต่าง ๆ ๒๒๒

รายงานการจัดงานสัปดาห์ห้องสมุดประจำปี ๒๕๑๙
อภิปรายซักถามกิจการของสมาคม, และแถลงผลการเลือกตั้งกรรมการบริหาร
ประจำปี ๒๕๒๐—๒๕๒๑ . . . . . ๒๒๕

งบดุล ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๑๘ ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ๒๓๕

งบรายรับ—รายจ่าย ณ วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๑๙ ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย . . . ๒๔๑

บทบรรณาธิการ : ด้วยความปรารถนาดี ๒๔๔

T.L.A. BULLETIN

Volume 21, Number 2–3 March–June B.E., 2520 (1977)

Contents

Page

Speech of Her Royal Highness Princess Sirindhorn, The Patroness on Behalf of the President Given on The Occasion of the Opening of the TLA. Annual General Meeting in 1976 101

Report of The TLA. President to The Her Royal Highness Princess Sirindhorn at the Opening of The TLA. Annual General Meeting in 1976 102

TLA. Office Bearers' Report
Briee Report on Some TLA. Activities Done in 1976 106

Significance of Public Relations . . . . . *Phichai Wasnasong* 114

Art of Public Relations . . . . . *Wilas Maneewat* 122

Library, Education and National Development . . *Lamoon Ruttakorn* 141

Technics of Public Relations . . . . *Discussion Leading by Charunee Narkbua* 151

Some Guidelines for General Discussion on December 17, 1976 196

Library Role in Pulic Relations in the Elementary School (Brief Report From The Elementary School Librarian Group Discussion) . . . 197

Library Role in Public Relations (Brief Report From the Secondary School Librarian Group Discussion) 203

Library Role in Public Relations (Brief Report From the Public Librarian Group Discussion) 209

Library Role in Public Relations (Brief Report From the College and University Librarian Group Discussion) 211

Library Role in Public Relations (Brief Report From the Special Lbrarian Group Discussion) 216

Additional Reports From Five Group Discussions to the General Meeting 222

Summary Report About the Library Week Activities in 1976, General Discussion About the TLA. Activities and the 1977–1978 Office Bearers Election Result Announcement 225

Budget Statement of the TLA. in 1976 235

Debit and Credit of the TLA. Budget on October 31, 1976 241

Editorial : With the Best Wishes 244

วารสารห้องสมุด
T.L.A. BULLETIN

นิตยสารรายสองเดือน ของ สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

วัตถุประสงค์ เพื่อ

ส่งเสริมและเผยแพร่วิชาบรรณารักษศาสตร์
ส่งเสริมและเผยแพร่การศึกษาและวัฒนธรรม

บรรณาธิการ

นายแพทย์ดำรง เพ็ชรพลาย

ประจำกองบรรณาธิการ

นางแม้นมาส ชวลิต
นางสาววนิดา สุรวดี
นางสาวสุภัทรา ฉัตรเงิน
นายวิสิทธิ จินดวงศ์
นายทวี มุขธระโกษา
นางนวนิตย์ อินทรามะ
นางสาวทองหยด ประทุมวงศ์
นายเฉลียว พันธุ์สีดา
นายสุพัฒน์ ส่องแสงจันทร์
นายชลัช ลียะวณิช

เจ้าของ : สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย
ผู้จัดการ, ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา : นายแพทย์ดำรง เพ็ชรพลาย
สำนักงาน : สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย
๒๗๓, ๒๗๕ เชิงสะพานลอยสุทธิสาร ถนนวิภาวดีรังสิต พญาไท
กรุงเทพมหานคร โทร. ๒๗๘๓๙๖
พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์ไทยเขษม ถนนเฟื่องนคร กรุงเทพฯ ๒ โทร. ๒๒๒–๐๔๔๘

สงวนลิขสิทธิ์
ห้ามคัดลอกข้อความตอนหนึ่งตอนใดไปตีพิมพ์โดยไม่ได้รับอนุญาต

T.L.A. BULLETIN

Official Bi-monthly Journal of the Thai Library Association

Editor in Chief

Dr. Damrong Bejrablaya

Editorial Staff

Mrs. Maenmas Chavalit
Miss Vanida Suravadi
Miss Supatra Chat-ngern
Mr. Visith Chintawongse
Mr. Tawee Mukatarakosa
Mrs. Navanit Intrama
Miss Tongyod Pratoomvongs
Mr. Chaleo Pansida
Mr. Supat Songsangchant
Mr. Shalash Liyavanija

Owner

Thai Library Association
273, 275 Near Suthisarn Bridge, Vipavadirungsit Road
Phyathai Province, Bangkok Metropolis, Thailand.
Printed at Thaikasem Press, Fuangnakorn Road, Bangkok Metropolis, Thailand

(All rights reserved. No part of this journal may be reproduced in any form without the permission of the owner)

รายนามคณะกรรมการบริหารประจำปี พ.ศ. ๒๕๒๐ – ๒๕๒๑

ของ

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

นายกสมาคม	– นางสาวอุทัย ทุติยะโพธิ
อุปนายก คนที่ ๑	– ดร. ลมุล รัตตากร
อุปนายก คนที่ ๒	– นายวิชญ์ ทับเที่ยง
เลขานุการ	– นายประพฤติ ดำริห์อนันต์
เหรัญญิก	– นางสาวกัทลี สมบัติศิริ
บรรณารักษ์	– นายทวี มุขธระโกษา
ปฏิคม	– นางจินดา สิงหปรีชา
นายทะเบียน	– นางจุฑามาศ สุวรรณโครธ
ประธานแผนกวิเทศสัมพันธ์	– ดร. ม.ล. จ้อย นันทิวัชรินทร์
ประธานแผนกวิชาการ	– ดร. นวนิตย์ อินทรามะ
ประธานแผนกประชาสัมพันธ์	– นางสาวรสา วงศ์ยังอยู่
ประธานแผนกจัดทำวารสาร	– นายชลัช ลิยะวณิช
ประธานแผนกหาทุน	– ม.ล. มานิจ ชุมสาย
ประธานแผนกจัดพิมพ์	– นางแม้นมาส ชวลิต
ประธานแผนกนิเทศก์ห้องสมุด	– นางสาวกานต์มณี ศักดิ์เจริญ
ประธานแผนกห้องสมุดโรงเรียน	– นางนิตยา จุฑามาตย์
ประธานแผนกวิจัย	– นางกมลา รุ่งอุทัย
ประธานแผนกแลกเปลี่ยนหนังสือและสิ่งพิมพ์	– นางสาววนิดา สุรวดี
ประธานแผนกชมรมห้องสมุด	– นายสุข พงษ์สถิตย์
กรรมการ	– นางสาวรัญจวน อินทรกำแหง
กรรมการ	– นางสาวนิลวรรณ ปิ่นทอง
กรรมการ	– ดร. มาเรีย เหล่าสุนทร
กรรมการ	– นางสิรินทร์ ช่วงโชติ
กรรมการ	– นางสาวไข่มุกด์ มิลินทะเลข
กรรมการ	– นางสาวกาญจนา โสภโณดร

OFFICE BEARERS OF THE T.L.A. 1977-1978

President	– Miss Uthai Dhutiyabhodhi
First Vice President	– Miss Lamoon Ruttakorn
Second Vice President	– Mr. Wit Thapthiang
Secretary	– Mr. Praprut Damri – anan
Treasurer	– Miss Katalee Sombatsiri
Librarian	– Mr. Tawee Mukatarakosa
Registrar	– Mrs. Chutamart Suwanakroth
Chief of Reception Committee	– Mrs. Chinda Singhapricha
Chief of Foreign Relations	– Dr. M.L. Joy Nandhivajrin
Chief of Library Training	– Mrs. Navanit Intrama
Chief of Public Relations	– Miss Rasa Wongyoungyu
Chief of the T.L.A. Bulletin	– Mr. Shalash Liyavanija
Chief of Fund Raising	– M.L. Manich Jumsai
Chief of Publication	– Mrs. Maenmas Chavalit
Chief of Library Clinic	– Miss Karnmani Suckcharoen
Chief of Development of School Libraries	– Mrs. Nitaya Chutamataya
Chief of Research Project for Library Technique and Information Science	– Mrs. Kamala Runguthai
Chief of Gift and Exchange	– Miss Vanida Suravadi
Chief of Provincial Library Club	– Mr. Sook Pongsathit
Member	– Miss Runjuan Intarakumhang
Member	– Miss Nilawan Pintong
Member	– Mrs. Maria Laosunthara
Member	– Mrs. Sirin Chuangchote
Member	– Miss Kaimook Milintalake
Member	– Miss Kanchana Sophanodorn

พระดำรัสของสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนสุดา

ในพิธีเปิดการประชุมสามัญประจำปี ๒๕๑๙ ของ สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

ณ ห้องประชุม หอสมุดแห่งชาติ ท่าวาสุกรี

วันจันทร์ ที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๙

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มาร่วมในการเปิดการประชุมสามัญประจำปี ๒๕๑๙ ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย และมีความยินดีที่ได้ทราบว่า สมาคมห้องสมุดมีความตั้งใจอย่างแน่วแน่ที่จะร่วมรับภาระในทางด้านวิชาการเพื่อพัฒนาความรู้ของประชาชนชาวไทย เป็นการช่วยพัฒนาคนและเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาประเทศ ขอแสดงความยินดีกับบรรณารักษ์ทุกคนที่ได้รับรางวัล และได้รับวุฒิบัตรในวันนี้ก็เป็นสิ่งที่เสริมสร้างกำลังใจแก่ท่านทุกคน และแก่บรรณารักษ์อื่นๆ ที่จะดูเป็นตัวอย่างว่าท่านได้ทำงานมา และมีผู้ที่ได้เห็นคุณค่าของการทำงานของท่าน.

สุดท้ายนี้ ขออวยพรให้สมาคมห้องสมุดและบรรณารักษ์ และผู้ร่วมงานทุกคนมีกำลังใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้ตั้งใจเอาไว้ และขอให้การประชุมครั้งนี้ประสบความสำเร็จสมดังที่ทุกคนได้มุ่งหมายเอาไว้ ขอให้สมาคมห้องสมุดเป็นหน่วยงานที่ช่วยในการพัฒนาประเทศสืบต่อไป.

คำกราบทูลถวายรายงาน
แด่ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนสุดา
ของนายกสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย
ในพิธีเปิดการประชุมสามัญประจำปี ๒๕๑๙

ขอพระราชทานกราบทูลทรงทราบฝ่าพระบาท

ข้าพระพุทธเจ้าในนามคณะกรรมการบริหารและสมาชิกของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยรู้สึกปลื้มปีติยินดีเป็นล้นพ้นที่ใต้ฝ่าพระบาทได้ทรงพระกรุณารับสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยไว้ในพระอุปถัมภ์ และยังได้ทรงเมตตาเสด็จมาเป็นองค์ประธานในพิธีเปิดการประชุมสามัญประจำปี ๒๕๑๙ ของสมาคมในเช้าวันนี้ ข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทานวโรกาสกราบทูลถวายรายงานเกี่ยวกับสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยและการประชุมสามัญประจำปีโดยสังเขป.

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ได้ก่อตั้งมาเป็นเวลาร่วม ๒๒ ปี ขณะนี้สำนักงานของสมาคมตั้งอยู่ที่เชิงสะพานลอยสุทธิสารถนนซุปเปอร์ไฮเวย์ เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร มีสมาชิกทั้งประเภทสามัญและวิสามัญ ๑,๖๕๙ คน สมาชิกกิตติมศักดิ์ ๔ คน เมื่อแรกดำเนินงาน สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ได้รับความช่วยเหลือด้านการเงินจากมูลนิธิเอเชีย แต่บัดนี้มูลนิธิเอเชียได้หยุดการให้ความช่วยเหลือแล้ว นอกจากนี้สมาคมได้ช่วยตัวเองด้วยการจัดทำครุภัณฑ์ห้องสมุดจำหน่ายแก่หน่วยราชการและสถานที่ต่างๆ ซึ่งมีการจัดห้องสมุด คณะกรรมการบริหารของสมาคมพยายามรักษานโยบายการดำเนินงานของสมาคมโดยมุ่งทางด้านวิชาการแต่อย่างเดียว หลักการปฏิบัติงานของสมาคมคือ พยายามเผยแพร่และให้ความรู้ในเรื่องวิชาบรรณารักษศาสตร์แก่ครู บรรณารักษ์ ข้าราชการและประชาชนผู้สนใจ ฉะนั้นจึงได้มีโครงการต่างๆ เพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ข้อนี้ เช่น การจัดการอบรมบรรณารักษ์ห้องสมุดทุกประเภทเป็นประจำทุกปี การจัดนำห้องสมุดและหนังสือออกไปสู่ชนบท การจัดงานสัปดาห์ห้องสมุดเป็นต้น กรรมการบริหารและสมาชิกของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ตระหนักดีว่า การให้ความร่วมมือเพื่อสนับสนุนการ

ศึกษาให้แพร่หลายทั่วถึง ทั้งในเมืองและต่างจังหวัดนั้น เป็นการส่งเสริมการพัฒนาคนและชาติบ้านเมืองอย่างสำคัญ ฉะนั้น จึงได้ร่วมมือและร่วมใจกันดำเนินงานโดยไม่คำนึงถึงความเหนื่อยยากแต่ประการใด นอกจากนี้สมาคมยังได้มีการติดต่อร่วมมือกับสมาคมห้องสมุดในต่างประเทศเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ ในอันที่จะช่วยกันปรับปรุงให้งานด้านวิชาบรรณารักษศาสตร์ได้เจริญก้าวหน้าขึ้น.

การจัดการประชุมสามัญประจำปีนั้นเป็นโอกาสที่สมาชิกของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยทั่วประเทศจะได้มาร่วมประชุมปรึกษาเพื่อหาทางปรับปรุงการดำเนินงานของสมาคมให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น และในโอกาสนี้ กรรมการบริหารของสมาคมก็ได้จัดให้มีการประชุมทางวิชาการ เพื่อให้ความรู้และข้อคิดในการดำเนินงานห้องสมุดแก่สมาชิกด้วย เช่น หัวข้อของการประชุมทางวิชาการเมื่อปีที่แล้ว เรื่อง "บทบาทของห้องสมุดกับการปฏิรูปการศึกษา" และในปีนี้เป็นเรื่อง "การประชาสัมพันธ์ของห้องสมุด" เป็นต้น แนวการเลือกหัวข้อประชุมทางวิชาการก็คือ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้สมาชิกของสมาคมได้สามารถติดตามความเคลื่อนไหวทางวิทยาการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้ทันท่วงที และสามารถติดตามความเคลื่อนไหวของสังคมได้ทันท่วงทีเช่นกัน ทั้งนี้ด้วยเหตุผลสำคัญคือ ห้องสมุดมีหน้าที่ให้บริการต่อสังคมเพื่อช่วยเสริมสร้างสังคมนั้นให้เป็นสังคมที่มีคุณภาพขึ้น.

ฉะนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมให้บรรณารักษ์ได้มีกำลังใจในการปฏิบัติงานในการให้บริการทางการศึกษาได้อย่างมีประโยชน์ยิ่งขึ้น สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย จึงได้พิจารณาให้มีการประกวดห้องสมุดที่ดีเด่นขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๗ โดยเริ่มการประกวดห้องสมุดโรงเรียนก่อน เนื่องจากมีจำนวนมากกว่าห้องสมุดประเภทอื่น และ พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้เพิ่มการประกวดห้องสมุดประชาชนอีกประเภทหนึ่ง สำหรับในปีนี้มีการประกวด ๓ ประเภท คือ ห้องสมุดเฉพาะ ห้องสมุดโรงเรียน และห้องสมุดประชาชน.

หลักเกณฑ์การพิจารณาคือ เป็นห้องสมุดที่มีสถานที่เฉพาะ บรรณารักษ์ประจำ หนังสือวัสดุเพื่อการศึกษามีเพียงพอ จัดกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ และมีความคิดริเริ่มในทางสร้างสรรค์ ในการพิจารณาให้รางวัลนี้กรรมการได้พิจารณาให้แก่ผู้บังคับบัญชาบรรณารักษ์ห้องสมุดนั้นด้วย เพราะตระหนักดีว่า หากปราศจากเสียซึ่งความสนับสนุนด้วยความเข้าใจและเต็มใจจากผู้บริหารแล้ว ยากที่

บรรณารักษ์จะสามารถดำเนินงานให้สำเร็จวัตถุประสงค์ได้.

การประกวดปรากฏผล คือ:—

ห้องสมุดเฉพาะ บรรณารักษ์ดีเด่น ได้แก่นางวิภามาส การสุทธิ์ บรรณารักษ์ห้องสมุดสำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติในกระทรวงอุตสาหกรรม.

บรรณารักษ์ที่ได้รับรางวัลชมเชย ได้แก่ พันโทหญิง นฤมล ธีรโยธิน บรรณารักษ์ห้องสมุดกรมยุทธศึกษาทหารบก แห่งกระทรวงกลาโหม.

ห้องสมุดโรงเรียน

ระดับประถมศึกษา ได้แก่ ห้องสมุดโรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ จังหวัดตาก.

ระดับมัธยมศึกษา ได้แก่ ห้องสมุดโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี จังหวัดพิษณุโลก.

ห้องสมุดประชาชน ได้แก่ ห้องสมุดประชาชนจังหวัดเชียงใหม่.

การประชุมสามัญประจำปี ๒๕๑๙ จะสิ้นสุดในวันศุกร์ที่ ๑๗ ธันวาคม ศกนี้ การจัดการประชุมสามัญประจำปีทุกครั้ง ได้รับความร่วมมืออันดียิ่งจากทางราชการและหน่วยงานต่าง ๆ ที่อนุญาตให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ในสังกัดที่เป็นสมาชิกของสมาคมได้มาร่วมการประชุมและช่วยการประชุมอย่างพร้อมพร้อม ซึ่งกรรมการบริหารของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย รู้สึกขอบพระคุณในความร่วมมือของทางราชการและหน่วยงานต่าง ๆ เป็นอย่างยิ่ง.

ข้าพระพุทธเจ้า กรรมการและสมาชิกของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ตระหนักดีว่า ใต้ฝ่าพระบาททรงมีพระภารกิจมิได้ว่างเว้น แต่ยังทรงพระกรุณาพระราชทานวโรกาสให้กรรมการของสมาคมได้เฝ้ากราบทูลถวายรายงานเกี่ยวกับกิจการของสมาคมและทรงพระกรุณาเสด็จมาเป็นองค์ประธานในพิธีเปิดการประชุมสามัญประจำปีในเช้าวันนี้ ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายขอน้อมรำลึกในพระกรุณาไว้เหนือเกล้า และขอน้อมจิตถวายพระพรให้ใต้ฝ่าพระบาททรงพระเจริญยิ่งด้วยพลานามัยอันสมบูรณ์และจตุรพิธพรชัยอันมงคลยิ่งทุกประการ.

ข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทานเบิกตัวบรรณารักษ์ผู้ได้รับการคัดเลือกเป็นบรรณารักษ์ห้องสมุดดีเด่น และบรรณารักษ์ห้องสมุดเฉพาะและห้องสมุดโรงเรียนที่ได้รับวุฒิบัตร เนื่องจากสอบผ่านการอบรมการจัดห้องสมุดในระหว่างวันที่ ๕ เมษายน ถึง วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๑๙ รวม ๒๐๕ คน.

ควรมิควรแล้วแต่จะโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม.

คณะกรรมการบริหารปี ๒๕๑๘–๒๕๑๙
แถลงกิจการของสมาคมฯ

ศาสตราจารย์คุณรัญจวน อินทรกำแหง นายกสมาคมกล่าวต้อนรับและขอบคุณสมาชิกที่เข้าร่วมประชุม พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินการดังนี้

๑). ขออนุมัติให้เจ้าสังกัดออกค่าใช้จ่ายในการประชุม และให้ถือว่าการมาร่วมประชุมเป็นการไปราชการเหมือนที่เคยปฏิบัติในปีก่อน ๆ แต่ปรากฏว่าทางสำนักนายกรัฐมนตรีอนุมัติให้ไปร่วมประชุมได้ ส่วนค่าใช้จ่ายนั้นผู้เข้าร่วมประชุมต้องออกเอง.

๒). การประชุมสามัญประจำปีคราวต่อไปนั้น ขอให้สมาชิกช่วยกันพิจารณาว่าควรกำหนดให้มีขึ้นในเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นระยะที่โรงเรียนปิดภาคหรือไม่.

๓). บรรณารักษ์โรงเรียนสตรีวิทยาได้บริจาคเงิน ๒,๐๐๐.๐๐ บาท โรงเรียนราชินี ๓๐๐ บาท ผ่านสมาคมฯ เพื่อสมทบทุนมูลนิธิสายใจไทย ฉะนั้นหากสมาชิกท่านใดประสงค์จะร่วมบริจาคสมทบทุนสายใจไทย ก็ขอได้โปรดมอบเงินให้หัวหน้าแผนกการเงินและทะเบียนได้ เพื่อสมาคมฯ จะได้รวบรวมนำขึ้นทูลถวายสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนสุดา ต่อไป.

สำหรับการแถลงผลงานของแผนกต่าง ๆ ในรอบปีที่ผ่านมานั้น ขอได้โปรดดูรายละเอียดจากเอกสาร ก. ๒/๒๕๑๙ และ ก. ๓/๒๕๑๙.

น.ส. นิลวรรณ อินทะเคหะ เลขานุการบริหารของสมาคมฯ ได้ชี้แจงเกี่ยวกับสำนักงานใหม่ของสมาคมฯ ซึ่งปัจจุบันตั้งอยู่ ณ ๒๗๓, ๒๗๕ เชิงสะพานลอยสุทธิสาร ถนนซุปเปอร์ไฮเวย์ สามเสนใน พญาไท กรุงเทพมหานคร ปัจจุบันมีเจ้าหน้าที่ประจำรวม ๗ คน.

ต่อจากนั้นเป็นการซักถามข้อข้องใจของสมาชิกเกี่ยวกับเรื่องข้อบังคับที่แก้ไขใหม่ การจัดทำหนังสือหัวเรื่อง และหนังสือแผนการจัดหมู่หนังสือของดิวอี้.

ก่อนจบการประชุมนายกสมาคมฯ ได้ขอร้องให้สมาชิกทุกท่านช่วยกันเสนอแนะหัวข้อการประชุมในคราวต่อไปด้วย โดยขอให้สมาชิกเขียนหัวข้อที่ต้องการเสนอแนะได้ที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายเอกสาร.

คณะกรรมการบริหารของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ประจำปี ๒๕๑๘-๒๕๑๙ แถลงกิจกรรมบางอย่างในรอบปี ๒๕๑๙

(เอกสาร ก. ๒/๒๕๑๙)

---

๑. การเงิน นางสาวกัทลี สมบัติศิริเหรัญญิก ขอแถลงเกี่ยวกับฐานะการเงินของสมาคมในรอบปี ๒๕๑๙ ตามรายละเอียดในบัญชีรับ — จ่าย ของสมาคมที่แนบมาด้วยนี้ (ก. ๓/๒๕๑๙).

๒. แผนกทะเบียน นางจุฑามาศ สุวรรณโครธ ประธานแผนก

ผลงานของแผนกทะเบียนในรอบปี ๒๕๑๙ มีดังนี้ :—

๑. จัดตั้งอนุกรรมการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับของสมาคมฯ และได้ดำเนินการแก้ไขข้อบังคับดังกล่าวกับกรมตำรวจเรียบร้อยแล้ว และได้จัดพิมพ์เป็นเล่มเพื่อแจกจ่ายแก่บรรดาสมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมสามัญประจำปีทุกท่าน.

๒. ทำหนังสือเชิญชวนผู้เข้าร่วมประชุมสามัญประจำปี ๒๕๑๘ ที่ยังมิได้เป็นสมาชิกให้สมัครเป็นสมาชิกของสมาคมฯ.

๓. รับเงินค่าบำรุงสมาชิก.

๔. รับสมาชิกใหม่ ๒ ระยะ คือ :—

๔.๑ ระหว่างการประชุมใหญ่สามัญประจำปี ๒๕๑๘ รวม ๕๙ คน แยกประเภทได้ดังนี้ :—

ประเภทสามัญ ๔๘ คน

ประเภทวิสามัญ ๑๑ คน

๔.๒ ระหว่างปี รวม ๒๐ คน แยกประเภทคนได้ดังนี้ :—

ประเภทสามัญ ๑๖ คน

ประเภทวิสามัญ ๓ คน

ประเภทสามัญตลอดชีพ ๑ คน

๕. สำรวจจำนวนสมาชิกตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบัน ปรากฏผลดังนี้ :—

จำนวนสมาชิกทั้งหมด ๑,๖๘๔ คน

จำนวนสมาชิกที่ค้างชำระค่าบำรุงเกิน ๕ ปี ๑,๐๑๕ คน

จำนวนสมาชิกที่เหลือ ๖๖๙ คน

แยกประเภทได้ดังนี้ :—

ประเภทกิตติมศักดิ์ ๕ คน

ประเภทสามัญตลอดชีพ ๑๖๒ คน

ประเภทสามัญ ๓๐๑ คน
ประเภทวิสามัญตลอดชีพ ๔๐ คน
ประเภทวิสามัญ ๑๔๙ คน

๖. งานที่คาดหมายว่าจะทำแต่ไม่ได้จัดทำคือ ทำหนังสือทวงถามค่าบำรุง แต่เท่าที่ผ่านมาแล้ว มีข้อน่าสังเกตว่า สมาชิกที่มาเข้าร่วมประชุมสามัญประจำปีมักชำระค่าบำรุงด้วย ฉะนั้น การทวงถามคงจะต้องทำหลังจากที่ทราบจำนวนผู้ยังค้างชำระแน่นอนแล้ว ซึ่งควรเป็นระยะเวลาหลังการประชุมใหญ่ และอีกประการหนึ่งผู้มาเข้าร่วมประชุมที่ยังมิได้เป็นสมาชิก ก็ได้สมัครเป็นสมาชิกในระหว่างการประชุมนี้เป็นจำนวนมากด้วย เช่นกันจึงหวังว่าปีนี้คงจะเป็นเช่นปีที่แล้วมา.

อนึ่งทางแผนกทะเบียนมีเรื่องขอเรียนชี้แจงให้ท่านสมาชิกได้ทราบเพื่อขจัดข้อข้องใจบางประการเกี่ยวกับข้อบังคับใหม่ของสมาคม ซึ่งแตกต่างไปจากเดิมเล็กน้อย คือ แต่เดิมสมาชิกชำระค่าบำรุงแยกจากค่าวารสาร แต่ตามข้อบังคับใหม่เมื่อท่านชำระค่าบำรุงแล้วจะได้รับวารสารด้วยเป็นของแถม แต่ได้ขอเพิ่มเงินอีกเพียงนิดหน่อยเท่านั้น กล่าวคือ สมาชิกวิสามัญเพิ่มขึ้น ๓ บาท สมาชิกสามัญเพิ่มขึ้น ๑๐ บาท แต่ข้อบังคับใหม่ได้เปิดประเภทของสมาชิกเพิ่มขึ้น คือ ให้สถาบันเป็นสมาชิกได้ โดยเสียค่าบำรุงปีละ ๑๐๐ บาท และได้รับวารสารด้วย ฉะนั้นหากท่านจะเปลี่ยนจากชื่อของท่านเป็นชื่อสถาบันก็ย่อมทำได้ โดยท่านเป็นตัวแทนของสถาบันมาเข้าร่วมประชุม ทางแผนกทะเบียนใคร่ขอเรียนว่าสำหรับวารสารห้องสมุดนั้น เป็นเสมือนเครื่องสื่อสารระหว่างสมาคมกับท่านสมาชิก ฉะนั้นการบอกรับด้วยจะเป็นทางให้มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด จึงเห็นว่าท่านสมาชิกควรได้รับวารสารด้วย ส่วนในข้อที่ว่าได้ขยายวงเงินค่าบำรุงประเภทตลอดชีพสูงขึ้นนั้น หากท่านเห็นว่าสูงเกินไปก็โปรดเป็นสมาชิกรายปีแทนได้ จึงขอเรียนชี้แจงมาเพื่อทราบทั่วกัน อย่างไรก็ตามทางแผนกทะเบียนต้องขอขอบคุณท่านสมาชิกทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือกับสมาคมฯ และสมาชิกบางท่านได้มีส่วนช่วยในกิจการของสมาคม ฯ ตามที่ได้รับการขอร้องมาด้วยดีโดยตลอด.

๓. <u>แผนกวิเทศสัมพันธ์</u> นางสาววนิดา สุรวดี ประธานแผนก

งานของแผนกวิเทศสัมพันธ์ในรอบปี ๒๕๑๙ มีดังนี้ :—

๑. ติดต่อกับต่างประเทศทางจดหมาย

๑.๑ จดหมายที่มีผู้ติดต่อขอข้อมูลเกี่ยวกับห้องสมุดในเมืองไทย หรือเกี่ยวกับเรื่องอื่น ๆ ซึ่งอาจจะหาข้อมูลได้จากห้องสมุด

หรือสถาบันต่าง ๆ ในประเทศไทย จดหมายประเภทนี้ต้องใช้เวลาหาข้อมูลที่ผู้ถามต้องการทราบแล้วตอบไป.

๑.๒ จดหมายติดต่อถามแหล่งที่จะได้หนังสือบรรณานุกรม หรือนามานุกรมเรื่องต่าง ๆ ซึ่งถ้ายังไม่ทราบก็ต้องสอบถามไปตามสถาบันต่าง ๆ แล้วตอบไป.

๑.๓ จดหมายจากสมาคมห้องสมุด สหพันธ์ห้องสมุด สมาคมบรรณารักษ์อาเซียอาคเนย์ หรือองค์การที่เกี่ยวกับห้องสมุด เชิญประชุมทางวิชาการ หรือประชุมด้านบริหาร จดหมายประเภทนี้ก่อนตอบจะต้องแปลรายละเอียดเกี่ยวกับการประชุม เช่น กำหนดการ เวลา เรื่องที่ประชุม ค่าใช้จ่ายในการลงทะเบียน เรื่องที่พัก ฯลฯ แล้วส่งไปให้กรรมการของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ตลอดจนสมาชิกที่อาจจะสนใจไปร่วมประชุม ในบางกรณีที่มีผู้สนใจไปร่วมประชุม หรือสมาคมฯได้เสนอผู้ใดเป็นผู้แทนของสมาคมฯไปร่วมประชุม ก็อาจจะติดต่ออำนวยความสะดวกให้บุคคลเหล่านั้น เช่น ติดต่อกับบริษัทการบิน และติดต่อกับหน่วยราชการ เพื่อขออนุญาตให้บุคคลดังกล่าวไปร่วมประชุมในนามของสมาคมฯ เป็นต้น.

๑.๔ จดหมายที่มีผู้ติดต่อขอให้อำนวยความสะดวกในการมาเยือนประเทศไทย เช่น ให้จัดโปรแกรมชมห้องสมุดและสถานที่ต่าง ๆ เป็นต้น.

๒. การต้อนรับแขกชาวต่างประเทศของสมาคมฯโดยทั่วไป ก็อำนวยความสะดวกให้ อาทิเช่น พาไปชมห้องสมุด หรือสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ตามความประสงค์ หรือจัดการเลี้ยงรับรองในนามของสมาคมฯ โดยใช้เงินส่วนตัว หรือร่วมกับกรรมการคนอื่นๆ ของสมาคม ฯ.

๓. เชื้อเชิญให้แขกชาวต่างประเทศปาฐกถาเรื่องเกี่ยวกับวิชาบรรณารักษศาสตร์ หรือเล่าเรื่องเกี่ยวกับห้องสมุดในต่างประเทศให้สมาชิกของสมาคมฯ และผู้สนใจอื่น ๆ ฟังเป็นครั้งคราว.

๔. โครงการร่วมมือกับต่างประเทศ สมาคมฯ ได้ร่วมมือกับสมาคมบรรณารักษ์อาเซียอาคเนย์จัดทำรายชื่อไมโครฟิล์มและวัสดุย่อส่วนอื่น ๆ ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับอาเซียอาคเนย์ หรือเป็นสิ่งผลิตในอาเซียอาคเนย์ และมีอยู่ในห้องสมุดในอาเซียอาคเนย์ โดยจัดทำรายชื่อไมโครฟิล์มที่มีอยู่ในห้องสมุดในประเทศไทย ก่อนทำได้สำรวจว่ามีห้องสมุดใดบ้างที่มีไมโครฟิล์มดังกล่าว จำนวนมากน้อยเพียงใดแล้วแจ้งไปยังสมาคมบรรณารักษ์อาเซียอาคเนย์ หลังจากนั้นก็ติดต่อกับห้องสมุดดังกล่าวซึ่งมีอยู่ประมาณ ๑๕ แห่ง แล้ว

เชิญมาประชุมปรึกษาหารือและวางกฎเกณฑ์ในการทำ ซึ่งก็มีปัญหามาก โดยเฉพาะสำหรับบัตรภาษาไทยจะต้องถ่ายตัวอักษรไทยเป็นโรมันด้วย ขณะนี้ห้องสมุดหลายแห่งได้ส่งบัตรรายการของไมโครฟิล์มดังกล่าวบางส่วนให้บรรณารักษ์ผู้มีหน้าที่รวบรวมและจัดพิมพ์รายชื่อไมโครฟิล์มเกี่ยวกับอาเซียอาคเนย์แล้ว นอกจากนั้นยังจะต้องทำบัตรรายการอีกชุดหนึ่งเก็บไว้ที่หอสมุดแห่งชาติด้วย.

๔. แผนกเผยแพร่วิชาการ ดร. นวนิตย์ อินทรามะ ประธานแผนก

แผนกเผยแพร่วิชาการได้จัดให้มีการอบรมบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนและบรรณารักษ์ห้องสมุดเฉพาะ ณ โรงเรียนวัดราชาธิวาส ระหว่างวันที่ ๕ เมษายน—๒๔ พฤษภาคม ๒๕๑๙ ผู้เข้ารับการอบรมแยกประเภทได้ดังนี้ :—

๑. บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน จำนวน ๑๖๖ คน สอบผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทุกคน.

๒. บรรณารักษ์ห้องสมุดเฉพาะจำนวน ๓๙ คน สอบผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทุกคน.

๕. แผนกประชาสัมพันธ์ นางสาวรสา วงศ์ยังอยู่ ประธานแผนก

งานของแผนกประชาสัมพันธ์ในรอบปี ๒๕๑๙ มีดังนี้ :—

๑. ประชาสัมพันธ์ทางวิทยุกระจายเสียง

๑.๑ สถานีวิทยุ ท.ท.ท. รายการสนทนาเกี่ยวกับห้องสมุดและหนังสือ โครงการปฏิบัติงานของห้องสมุด ประจำวันเสาร์ที่ ๓ ของเดือน เวลา ๑๐.๐๐ น.—๑๐.๓๐ น. จำนวน ๑๒ ครั้ง.

๑.๒ สถานีวิทยุแห่งประเทศไทย บทความความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับห้องสมุด การส่งเสริมห้องสมุด การอ่านและการรับบริการจากห้องสมุด ตามที่สถานีวิทยุกำหนดให้ เวลา ๑๘.๔๕—๑๙.๐๐ น. จำนวน ๑๒ ครั้ง

๑.๓ สถานีวิทยุ ๑ ป.ณ. รายการแนะนำหนังสือที่น่าอ่านทุกประเภท ประจำวันพุธ เวลา ๑๘.๓๕—๑๘.๕๐ น. จำนวน ๕๒ ครั้ง.

๒. การประชาสัมพันธ์พิเศษ

ในฐานะองค์การสมาชิกของสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย.

๒.๑ สดุดีพระเกียรติของสมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถ ทางวิทยุ

กระจายเสียง ๑ ป.ณ. เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษาของสมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถ ปี ๒๕๑๙.

๒.๒ เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ประจำปี ๒๕๑๙ สภาสังคมสงเคราะห์ ฯ ขอความร่วมมือให้องค์การสมาชิกจัดกิจกรรมพิเศษในด้านส่งเสริมศีลธรรมและจิตใจถวายเป็นราชบูชา สมาคมฯได้เสนอแนะหนังสือทางสถานีวิทยุ ๑ ป.ณ. เรื่องจิตใจในยามคับขันโดย ม.ล. ฉอ้าน อิศรศักดิ์ เป็นเรื่องที่แนะนำให้ผู้อ่านบำรุงรักษาขวัญและบำรุงจิตใจให้เจริญให้เข้มแข็งมั่นคง เพื่อดำรงชีวิตให้สุขสงบไม่บั่นทอนตนเองและประเทศชาติ.

๓. โครงการของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย.

เนื่องในงานสัปดาห์ห้องสมุด ได้เผยแพร่พระคติธรรมของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ทางสถานีวิทยุในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคทั่วประเทศรวม ๔๑ สถานี.

๔. จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการใช้ห้องสมุดในส่วนภูมิภาค พร้อมทั้งมอบหนังสือให้แก่ห้องสมุด ตามโครงการที่สภาสังคมสงเคราะห์ ฯ อนุมัติ ๒ โครงการ คือ:—

๔.๑ โครงการป้องกันการ
หนังสือและปลูกฝังนิสัยรักการอ่านแก่
เกาะลันตา ซึ่งจะจัด ณ โรงเรียนลันตาร
ประชาอุทิศ อำเภอเกาะลันตา จ. ก
ระหว่างวันที่ ๒๐—๒๘ ตุลาคม ๒๕๑๙.

โครงการนี้ได้ติดต่อประสาน
และกำหนดแผนปฏิบัติงานแล้ว ในระห
วันที่ ๒๐—๒๘ ตุลาคม ๒๕๑๙ แต่โครง
นี้จำเป็นต้องเลื่อนกำหนดตามความเหมาะ

๔.๒ โครงการส่งเสริมการอ่านแ
การใช้ห้องสมุดในภาคอีสาน ซึ่งกำหน
ณ ห้องสมุดโรงเรียนและห้องสมุดประชา
ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ตามกำหนดระยะเ
ดำเนินงาน ระหว่างวันที่ ๒๐—
พฤศจิกายน ๒๕๑๙ แต่โครงการนี้จำเ
ต้องเลื่อนเช่นกัน.

๔.๓ ร่วมมือกับกองสันทนาก
สังกัดกรุงเทพมหานคร ในการจัดแส
หนังสือเด็กและเยาวชน จัดกิจกรรมเ
นิทาน ทายปัญหา และร้องเพลง "การอ่า
เพื่อชักจูงให้เด็ก ๆ อ่านหนังสือดีมีประโย
ในงานศูนย์เยาวชน ก.ท.ม. ณ เวทีลีล
สวนลุมพินี ในวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๑๙

๖. <u>แผนกจัดทำวารสาร</u> นายชลัช ลีย
วณิช แทนประธานแผนก

ผลการดำเนินงานมีดังนี้ :—

๑. ตั้งแต่เดือนมกราคม ๒๕๑๙ เป็นต้นมา แผนกจัดทำวารสารห้องสมุดได้พิมพ์วารสารห้องสมุด ปีที่ ๑๙ ฉบับที่ ๔ (ก.ค.—ส.ค. ๑๘) ฉบับที่ ๕ (ก.ย. — ต.ค. ๑๘) เสร็จเรียบร้อยไปแล้ว แต่ฉบับที่ ๖ (พ.ย. — ธ.ค. ๑๘) กำลังพิมพ์อยู่และคาดว่าจะเสร็จภายในเดือนธันวาคม ๒๕๑๙ นี้ ส่วนวารสารห้องสมุด ปีที่ ๒๐ ได้พิมพ์ฉบับที่ ๑ (ม.ค. — ก.พ. ๑๙) ฉบับที่ ๒ (มี.ค. — เม.ย. ๑๙) เสร็จเรียบร้อยแล้ว ฉบับที่ ๔ (ก.ค. — ส.ค. ๑๙) กำลังเรียงพิมพ์อยู่คาดว่าจะเสร็จต้นเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๒๐ วารสารห้องสมุดพิมพ์ฉบับละ ๑,๐๐๐ ฉบับ (copies) สำหรับค่าใช้จ่ายในการพิมพ์เบิกจ่ายโดยผ่านเลขานุการบริหารทั้งหมด.

๒. ปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับความล่าช้าในการจัดพิมพ์วารสารห้องสมุด มีปัจจัยที่สำคัญอยู่ ๒ ประการ คือ บทความและโรงพิมพ์ ซึ่งเป็นปัญหาที่ทำความหนักใจให้แก่ผู้จัดทำวารสารห้องสมุดอยู่มากแต่อย่างไรก็ตามในปี ๒๕๒๐ นี้ ถ้าคณะผู้จัดทำยังคงต้องทำวารสารห้องสมุดต่อไปอีก ก็ตั้งใจว่าจะพยายามขจัดปัญหาเหล่านี้ได้ และในปี ๒๕๒๑ วารสารห้องสมุดก็จะพิมพ์ออกได้ตามกำหนดวาระไม่ล่าช้าเหมือนปีก่อน ๆ อีก.

๓. ข้อสังเกตประการหนึ่งเกี่ยวกับบทความที่ลงพิมพ์ในวารสารห้องสมุด ก็คือ บทความที่ลงพิมพ์ในวารสารห้องสมุด ปีที่ ๑๙—๒๐ ส่วนมากเขียนโดยนิสิตนักศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ ซึ่งอาจารย์เป็นผู้คัดเลือกส่งมาให้ บทความบางเรื่องน่าสนใจแต่ที่ไม่ได้ลงพิมพ์เพราะต้นฉบับไม่เรียบร้อย จึงเป็นเรื่องที่น่าเสียดายอย่างยิ่ง และสิ่งที่แปลกแต่จริง ก็คืออาจารย์วิชาบรรณารักษศาสตร์ไม่ค่อยเขียนบทความด้วยตนเองมาลงพิมพ์ในวารสารห้องสมุด ทำให้วิชาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ไม่แพร่หลายออกไปได้เท่าที่ควรจะเป็น เพราะวิชาบรรณารักษศาสตร์ได้แพร่หลายเข้ามาในประเทศไทยยี่สิบปีกว่าแล้ว จึงใคร่ขอร้องอาจารย์ให้ขยันเขียนบทความให้วารสารห้องสมุดบ้างเพียงท่านละ ๑ เรื่องต่อปีก็ยังดี.

๗. แผนกจัดพิมพ์ นางจุฑามาศ สุวรรณโครธ ประธานแผนก

โครงการจัดพิมพ์หนังสือสำหรับประชาชน ในรอบปีนี้ไม่ได้จัดพิมพ์เพิ่มจากปีที่แล้ว แต่การจัดจำหน่ายยังคงดำเนินติดต่อกันมาโดยตลอด แต่ส่วนภูมิภาคคงเป็นเพียงการติดต่อฝากขายโดยทางพัสดุภัณฑ์และไปรษณีย์ ไม่ได้ติดต่อโดยตรง.

การเงินของโครงการสำรวจเมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๑๙ ปรากฏผลดังนี้ :—

ค้างชำระค่าพิมพ์ ๖๐๐ บาท.

เงินยืมจากสมาคม ฯ มาใช้ในการพิมพ์ ๒๕,๐๐๐ บาท.

รายรับจากการจำหน่ายตลอดปี ๓,๑๑๙.๗๕ บาท.

จะเห็นได้ว่าการจำหน่ายได้ปริมาณเพิ่มขึ้นจะช่วยให้โครงการนี้ดำเนินต่อไปได้.

การพิมพ์หนังสือแผนการจัดหมู่หนังสือตามระบบทศนิยมของดิวอี้ และหนังสือหัวเรื่องภาษาไทย ได้ดำเนินการจัดตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อแปลหนังสือแผนการจัดหมู่ และจัดทำหนังสือหัวเรื่อง โดยมี นางสาวทองหยด ประทุมวงศ์ เป็นประธานคณะอนุกรรมการ ขณะนี้งานจัดทำหนังสือหัวเรื่องได้สำเร็จไปมากแล้ว และจะดำเนินการต่อไปจนกว่าจะแล้วเสร็จ คาดว่าหนังสือสองเล่มดังกล่าวคงจะได้พิมพ์เป็นรูปเล่มภายในปี ๒๕๒๐.

๘. <u>แผนกนิเทศห้องสมุด</u> นางสาวกานต์มณี ศักดิ์เจริญ ประธานแผนก

แผนกนิเทศห้องสมุดได้จัดทำโครงการร่วมปรับปรุงห้องสมุด ด้วยการร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลา ปรับปรุงห้องสมุดโรงเรียนชุมชนบ้านตาชี อ. ยะหา จ. ยะลา โรงเรียนชุมชนบ้านตาชีเป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยได้จัดสรรเงินงบประมาณเพื่อโครงการนี้ ๑๕,๐๐๐ บาท เพื่อจัดหาครุภัณฑ์ห้องสมุดและหนังสือให้ พร้อมกับส่งวิทยากรไปให้คำแนะนำช่วยเหลือในการจัดห้องสมุดอยู่เสมอ นอกจากนี้ศึกษานิเทศน์จังหวัดยะลา ยังได้ให้ความร่วมมือติดตามดูแลให้ความช่วยเหลือในการจัดดำเนินงานห้องสมุดตลอดเวลา.

โครงการนี้ยังไม่เสร็จสิ้น กำลังดำเนินงานต่อจะให้เสร็จสิ้นภายในเดือนกุมภาพันธ์.

นอกจากนี้แล้วแผนกนิเทศห้องสมุดยังได้ให้ความช่วยเหลือด้วยการให้คำแนะนำในการจัดห้องสมุดแก่หน่วยราชการและองค์การที่ขอความร่วมมือมายังสมาคมห้องสมุด และบางครั้งก็จัดวิทยากรไปบรรยายในการอบรมบรรณารักษ์ที่หน่วยราชการจัดขึ้น.

๙. <u>แผนกห้องสมุดโรงเรียน</u> นางสาวกานต์มณี ศักดิ์เจริญ ประธานแผนก

แผนกห้องสมุดโรงเรียนได้จัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนทั่วไป งานอย่างหนึ่งที่แผนกนี้ทำคือ จัด

อบรมนักเรียนช่วยงานห้องสมุดโรงเรียนและครูบรรณารักษ์ ปีนี้ได้อบรมนักเรียนช่วยงานห้องสมุด ๔๐ คน ครูบรรณารักษ์ ๔๐ คน.

๑๐. แผนกการเงิน นางสาวกัทลี สมบัติศิริ เหรัญญิก

ปีนี้สมาคมฯ ไม่ได้รับเงินอุดหนุนจากมูลนิธิเอเชีย แต่ได้รับเงินอุดหนุนโครงการพิเศษร่วมกับสภาสังคมสงเคราะห์๓โครงการ และได้รับเงินอุดหนุนพิเศษ ๒ ครั้ง

ครั้งที่ ๑ ได้รับเงินช่วยเหลือจากสมาชิกและธนาคารต่าง ๆ คือ :—

๑. ธนาคารออมสิน ๒. ธนาคารกรุงไทย ๓. ธนาคารกรุงเทพจำกัด ๔. ธนาคารไทยพาณิชย์จำกัด ๕. ธนาคารกรุงเทพพาณิชยการจำกัด.

สำหรับการก่อสร้างสำนักงานและจัดกิจกรรมของสมาคม รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๔๒,๘๗๓.๐๐ บาท.

ครั้งที่ ๒ ได้รับเงินอุดหนุนจาก คุณสุจินต์ เบญจรงคกุล—ผู้อำนวยการโรงแรมนารายณ์ จำนวน ๒๐,๐๐๐ บาท คุณสุรศักดิ์ ฉวีวงศ์ ในนามมูลนิธิพัฒนาเยาวชน จำนวน ๑๐,๐๐๐ บาท คุณเผด็จ จิระสานต์ จำนวน ๑๐,๐๐๐ บาท คุณเทียนจิว แซ่ภู่ จำนวน ๑๐,๐๐๐ บาท คุณวีระ ต. สุวรรณ—มูลนิธิไทยวัฒนา ต. สุวรรณ จำนวน ๕,๐๐๐ บาท คุณเริงชัย จงพิพัฒนสุข จำนวน ๕,๐๐๐ บาท คุณมานิตย์ อัศวทรงศิริ จำนวน ๕,๐๐๐ บาท บริษัทสวยสมพล จำกัด จำนวน ๕,๐๐๐ บาท ร้านจิตต์อร่ามพาณิชย์ จำนวน ๒,๐๐๐ บาท บริษัทแพร่พิทยา จำนวน ๒,๐๐๐ บาท ธนาคารศรีนคร สวนมะลิ จำนวน ๒,๐๐๐ บาท คุณรำไพ จารุมาศ ๑,๐๐๐ บาท ด.ช. ธฤตพน และ ด.ช. กณพ จ่างตระกูล จำนวน ๘๐๐ บาท ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม จำนวน ๒๐๐ บาท.

รวมเป็นเงิน ๗๘,๐๐๐.๐๐ บาท สำหรับการจัดงานสัปดาห์ห้องสมุด.

สำหรับบัญชีการใช้จ่ายเงินของสมาคมได้แนบบัญชีงบดุลย์ประจำปี ๒๕๑๘ และบัญชีรับจ่ายปี ๒๕๑๙ ตั้งแต่ มกราคม—ตุลาคมให้สมาชิกรับทราบมาพร้อมกับรายงานนี้แล้ว.

ความสำคัญของการประชาสัมพันธ์*

พิชัย วาสนาส่ง

การประชาสัมพันธ์คือการทำความเข้าใจกันระหว่างบุคคลต่อบุคคล เพื่อขจัดปัญหาที่เกิดความยุ่งยากสับสนในใจ จนไม่มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน เครื่องมือการประชาสัมพันธ์ระหว่างคนต่อคนง่ายมาก ได้แก่การยิ้มที่อยู่ในหน้า ยิ้มเรื่อย ๆ ก็คือการประชาสัมพันธ์ที่ดี ปากไว้พูดถ้าพูดดีมีคนนับถือเชื่อใจ มีหลักฐาน มีกฎเกณฑ์ให้เขาเชื่อถือได้ นี่ก็เป็นการประชาสัมพันธ์เช่นกัน.

ความสำคัญของงานประชาสัมพันธ์ที่เราต่างคนก็รู้แล้ว ทำไมเราไม่เอามาปรับปรุงกับงานที่มีขนาดใหญ่ขึ้น ไม่เอามาใช้กันกับงานต่าง ๆ ที่มีความสำคัญมากยิ่งขึ้น ขอพูดในระดับชาติบ้านเมืองเลยว่า ทุกวันนี้บ้านเมืองเรายุ่ง อยู่ในภาวะลำบาก ความไม่มั่นคงในทางการเมืองก็ยังมีอยู่ ทางเศรษฐกิจก็ยังมีอยู่ ทางการทหารก็ยังมี การทำมาหากินผิดเคืองตามสมควร การรุกรานจากผู้ก่อการร้าย หรือการที่ถูกภายนอกคิดมิดีต่อเราก็ยังมี แต่ว่าจะมีแค่ไหนอย่างไร คนทุกคนที่เกิดอารมณ์ไม่แน่นอน ผันผวน รวนเรในจิตใจจนไม่สามารถตั้งใจให้แน่วแน่ ได้ว่า จะไปในทิศทางใดดี เป็นเพราะข่าวการประชาสัมพันธ์ใช้ไม่ได้ ความสับสนในสังคมจึงเกิดขึ้นอย่างเช่นทุกวันนี้ และเรื่องอย่างนี้ไม่ได้เกิดขึ้นในขณะนี้.

นับตั้งแต่บ้านเมืองเราเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยตั้งแต่ปี ๒๔๗๕ เป็นต้นมา มีสาเหตุสำคัญอย่างหนึ่งจนเราไม่สามารถวางกำหนดกฎเกณฑ์ และกำหนดให้ประชาธิปไตยของเรามีหลักฐานถาวรได้ เราไปนึกถึงแต่เรื่องต่าง ๆ สารพัดอย่าง แต่ไม่ได้นึกถึงเลยว่าการประชาสัมพันธ์มีขีดความสำคัญมากที่สุดอันหนึ่ง ในการที่จะทำให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นไปได้ เราไปมองเห็นว่าการประชาสัมพันธ์คือการพูดให้คนเชื่อ โฆษณาชวนเชื่อ จะเห็นได้ว่าสิ่งหนึ่งที่เกิดขึ้นมาเป็นครั้งแรกในประเทศไทย เรียกว่าสำนักงานโฆษณาการ หลังจากที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยแล้ว

---

* นายพิชัย วาสนาส่ง บรรยายในการประชุมสามัญประจำปี ๒๕๑๙ ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๙ เวลา ๑๓.๓๐—๑๕.๐๐ น. ถอดเทปบันทึกโดย นางธนิต บรรเทา

ต่อจากนั้นก็เปลี่ยนเป็นกรมโฆษณาการ ความหมายของการประชาสัมพันธ์ไม่มีมาตั้งแต่ต้นแล้ว ตั้งแต่เกิดขึ้นมาหลังจากสงครามโลกครั้งที่ ๒ แล้ว กลัวเขาหาว่าจะเป็นการ Propraganda แบบที่ Gable ใช้กับการ Propraganda ที่มีอยู่ในประเทศเยอรมันนีในสมัยที่นาซีปกครองเป็นจักวรรดิไรช์ ที่ ๓ เมื่อเป็นอย่างนั้นก็เปลี่ยนเป็นคำใหม่ซึ่งเริ่มจะเกิดแล้วในทั่วโลกคือ การประชาสัมพันธ์ เราก็เอาคำนั้นมา แต่งานอยู่ในกรอบเดิมคือการโฆษณานั่นเอง โฆษณาให้ใคร ก็โฆษณาให้รัฐบาล.

การประชาสัมพันธ์ไม่ใช่การโฆษณา เราต้องทำความเข้าใจกันเสียก่อนว่า เป็นการทำความเข้าใจ ถ้าจะพูดตามข้อเท็จจริงก็คือ การประชาสัมพันธ์จำเป็นอย่างยิ่งที่เรายึดถือเป็นหลักมาแต่เดิม คือ การสร้างความเข้าใจอันดีให้เกิดขึ้น ถ้าพูดตามหลักวิชาก็คือ การสร้างความเข้าใจอันดีให้เกิดขึ้นในหมู่คน ตั้งแต่ระดับรัฐบาลต่อรัฐบาล คืองานระหว่างประเทศ รัฐบาลกับมวลชน กลุ่มชนกับสาธารณชน และบุคคลต่อสาธารณชน ยกตัวอย่างที่เห็นและเราน่าจะเข้าใจกันดีก็คือความเป็นนักประชาสัมพันธ์ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเรา ทรงเป็นยอดของนักประชาสัมพันธ์ที่ถือว่าเป็นเอกที่สุด และท่านก็ทรงเห็นว่าความเป็นนักประชาสัมพันธ์ที่ดีนั้นมีอะไรบ้าง ท่านอดทนทุกสิ่งทุกอย่าง เมื่อท่านตรัสรู้สัมมาสัมโพธิญาณนั้น แทนที่ท่านจะเก็บไว้กับใจท่านเอง หรือตัวเองเอาตัวเองบรรลุขั้นไปถึงมรรคผล นิพพานคือตัวท่านเอง ท่านก็บอกว่าสิ่งเหล่านี้แก้ให้เวไนยสัตว์พ้นจากความทุกข์ไม่ได้ มันก็ได้แก่เราคนเดียว ท่านจึงจาริกไปยังที่ต่าง ๆ สั่งสอนคนพูดจาให้คนฟัง ใช้วิธีการใช้อุบายต่าง ๆ เพื่อที่จะสั่งสอนให้คนรู้จัก ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค โดยใช้อ้างอุทาหรณ์ และวิธีการสั่งสอนต่าง ๆ อ่านจริตกิริยาของแต่ละคนว่าใครมี โลภจริต โทษจริต โมหจริต ฯลฯ เมื่ออ่านจริตออกแล้วก็สอนคนแต่ละคนเป็นคน ๆ ไปว่า จริตของเขาเป็นอย่างไรและควรจะให้เขาเข้าใจเรื่องนี้ได้อย่างไร ด้วยวิธีการอย่างไร พระองค์ท่านทรงเป็นนักประชาสัมพันธ์ตั้งแต่ต้น เพราะฉะนั้นในสมัยของพระองค์ การที่จะให้คนบรรลุเป็นพระอรหันต์ต่าง ๆ ได้จึงเป็นเรื่องง่ายเหลือเกิน เพราะทรงเข้าใจวิธีการประชาสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับกลุ่มชนได้เป็นอย่างดี จะ

ด้วยบุคคลต่อบุคคล อย่างพระองค์เองกับองคุลีมาลเป็นต้น. จะมาฆ่าท่านท่านก็พูดเป็นปริศนาว่า องคุลีมาล เรานะหยุดแล้ว ท่านสิยังไม่หยุด เท่านี้องคุลีมาลก็อยากรู้ว่าทำไมจึงพูดอย่างนั้น นี่เป็นการเลือกรู้จักจริตของคนว่าองคุลีมาลมีความรู้ ถ้าพูดเป็นปริศนาก็อยากรู้อยากหาคำตอบ แล้วก็คุยกัน เมื่อคุยกับท่านก็โปรดได้ภายในระยะเวลาไม่เท่าไร ที่ฆ่าคนมาก็กลายเป็นพระอรหันต์เป็นสาวกของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่คือการทำความเข้าใจที่เราเห็นตั้งแต่เบื้องแรกว่าจากบุคคลถึงบุคคล จากบุคคลถึงกลุ่มชน จากกลุ่มชนถึงมวลชน จากรัฐบาลถึงมวลชน จากรัฐบาลถึงรัฐบาล ถ้าเรามีความเข้าใจในสิ่งเหล่านี้มาตั้งแต่ต้น การสร้างประชาธิปไตยในบ้านเราก็จะทำได้จริง ๆ.

ผมเคยคำนึงถึงเหตุผลว่า บ้านเมืองเราทำไมจึงสร้างประชาธิปไตยไม่สำเร็จสักที ทั้ง ๆ ที่ใช้เวลามา ๔๔ ปีแล้ว เหตุผลที่พบข้อเท็จจริงคือ พอขึ้นต้นมาสมัยเรามีประชาธิปไตยใหม่ ๆ เราไปนึกถึงกลไกมากกว่า ว่าจะต้องมีอย่างนั้นอย่างนี้ มีรัฐสภา มีบริหารอะไรต่าง ๆ แต่เราไม่ได้นึกถึงตัวผู้ที่จะรับประชาธิปไตยเลยแม้แต่น้อย ประชาชนซึ่งเป็นผู้รับไม่เข้าใจว่าเอาประชาสัมพันธ์มาทำอะไร เป็นความอยากได้ของคนบางกลุ่มที่รู้มาคนกลุ่มนั้นจะใช้อำนาจของตน ตัดอำนาจจากพระมหากษัตริย์มาเป็นของตนแล้วก็บอกว่า อำนาจนั้นมาจากประชาชน และใช้ระบบนั้นเลือกตั้งเข้ามา แต่รากฐานเบื้องล่างคือประชาชนยังไม่เข้าใจว่าได้มาทำอะไร มีประโยชน์อะไรในการทำประชาธิปไตย อำนาจที่ปกครองตัวเองมา จะทำประโยชน์อะไรบ้าง อำนาจนี้ช่วยให้พระพุทธเจ้าหลวงเสด็จประพาสต้น เที่ยวไปตามบ้านต่าง ๆ ช่วยราษฎรให้พ้นทุกข์ได้หรือเปล่าก็ยังไม่รู้สิ่งต่าง ๆ ที่ประชาชนเคยได้ในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชก็ยังคงตัวอยู่ เพราะฉะนั้นหลังจากที่ได้ประชาธิปไตยแล้ว ไม่ประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนทราบ จึงเกิดกบฏบวรเดช ในสมัย ๒๔๗๖ เป็นเพราะประชาชนไม่เข้าใจจึงสนับสนุนข้างนี้ เพื่อขัดแย้งกับอีกข้างหนึ่ง นี่เป็นการเริ่มต้นของการที่ไม่เห็นความสำคัญของการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนเข้าใจสิ่งที่ตัวเองทำอยู่ ดังตัวอย่างที่ยกมา เหตุอย่างนี้ไม่ใช่มีแต่ประเทศไทย มีหลาย ๆ ประเทศที่เป็นอย่างนี้ ยกตัวอย่างที่เบลเยี่ยมเมื่อ ๒๐ ปีมาแล้ว เบลเยี่ยม

เลิกระบบอาณานิคมในคองโก ก็กำหนดวันว่าจะให้ประชาธิปไตยแก่ปวงชน และให้เอกราชปกครองตนเองได้โดยประกาศกันเอิกเกริก ครั้นถึงวันประชาชนก็ออกมานั่งคอยบุรุษไปรษณีย์จะเอาประชาธิปไตยมาให้ ไม่เห็นมีอะไรมา ประชาชนก็ไม่เข้าใจว่าประชาธิปไตยกับเอกราชคืออะไร ประชาธิปไตยไม่ใช่สิ่งที่เห็นกันได้ในเร็ววัน แต่ต้องทำความเข้าใจกันระหว่างผู้ที่จะใช้ระบอบนี้ร่วมกัน ถ้าเราอ่านดูจากความดำริในการสร้างประชาธิปไตยของเรา ก็มาจากหลัก ๖ ประการคือ ความเสมอภาค ภราดรภาพ ฯลฯ แต่สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ไปถึงประชาชนให้เกิดความเข้าใจอย่างไร กลไกใดพิสูจน์ได้ว่าความเสมอภาคเกิดขึ้นแล้ว ไม่มีผู้ใดพิสูจน์ให้ประชาชนเข้าใจได้ สำนักงานประชาสัมพันธ์ของเราที่ตั้งมาแต่แรกเป็นเพียงผู้ทำรายงานการประชุมสภา การปฏิบัติงานของรัฐบาลออกมาเผยแพร่ แต่ส่วนที่รัฐบาลทำอะไร เพื่ออะไร เพราะอะไร จะให้ประชาชนเข้าใจไม่มีใครทำ จนกระทั่งจอมพล ป. เป็นนายก ในระยะนั้นงานประชาสัมพันธ์ เริ่มจะมีลักษณะเป็นประชาสัมพันธ์ขึ้นมาบ้าง แต่ความเป็นประชาสัมพันธ์ในยุคนั้นคือการประชาสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับประชาชนเป็นการประชาสัมพันธ์ที่มีเป้าหมายไปในทางโฆษณา คือการให้ประชาชนรักชาติ ให้มีระเบียบวินัย ฯลฯ งานของกรมโฆษณาการจึงทำไปตามความมุ่งหมายที่รัฐบาลต้องการ เป็นการเสนอให้แต่ฝ่ายเดียวคือ One – way Communication ประชาชนเป็นเพียงผู้รับเท่านั้น เปรียบเสมือนโอ่งน้ำซึ่งใครจะเอาอะไรใส่ไปก็รับทั้งนั้น จะลื่นหรือจะแตกอย่างไรไม่รับรู้ทั้งสิ้น หาได้เป็นการหมุนเวียนของระบบน้ำไม่ ฉะนั้นลักษณะของการประชาสัมพันธ์ หรือการโฆษณาในระบบที่เราเรียกว่าเผด็จการจึงเกิดขึ้นทั่ว ๆ ไปในหลาย ๆ แห่งของโลก คือการให้ information แต่ทางเดียว โดยผู้รับคือผู้เสนอกับผู้สนองไม่มีทางตอบโต้ได้ เมื่อไม่มีทางตอบโต้ได้ผู้รับก็รับอย่างเดียว ถูกหรือผิด ดีหรือชั่ว สังคมยอมรับหรือไม่ ถ้าไม่ยอมรับก็ใช้อำนาจเข้าบังคับให้ยอมรับ ซึ่งก็เป็นความดีถ้าจำเป็น เช่นในสิงคโปร์ถ้าใครทิ้งของก็จะถูกจับเป็นต้น แต่ในหลาย ๆ ประเทศความคิดอย่างนี้ไม่เกิดขึ้น เพราะเขาถือว่า การมีประชาธิปไตยนี้ต้องมี Two—way Communication ระหว่างผู้ให้กับผู้รับ ถ้าจะให้อะไรต้องดูว่า

ผู้รับจะรับอะไร ต้องการหรือไม่ ถ้าผู้รับยังไม่อยากได้ก็ไม่ให้ และให้อย่างอื่นต่อไป Two way Communication คือการติดต่อสองทาง อย่างนี้เราเรียกว่างานประชาสัมพันธ์โดยตรง คือการสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้กับผู้รับ บางครั้งประชาชนเป็นผู้ให้รัฐบาลเป็นผู้รับ หรือรัฐบาลเป็นผู้ให้รัฐบาลเป็นผู้รับ แต่ต้องไม่นึกถึงบุญคุณ ลักษณะของการให้ด้วยความจริงใจคืองานประชาสัมพันธ์ที่เราต้องการ ระยะเวลาที่ผ่านมาความลุ่ม ๆ ดอน ๆ ของการประชาสัมพันธ์มีอยู่ตลอดมาตรงที่ว่า เมื่อเราเริ่มต้นงานประชาสัมพันธ์ เราเริ่มโดยไม่มีความเข้าใจว่างานประชาสัมพันธ์คืออะไร สำคัญอย่างไรประการที่หนึ่ง ประการที่สอง พอรู้ว่าเริ่มต้นอย่างไรแล้วเราก็ใช้ผิดทางคือใช้ในทางชักชวนบุคคลให้เป็นไปในทางที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งต้องการทางเดียว โดยไม่ยอมรับความเข้าใจของประชาชนที่เขาต้องการเข้ามาเป็นบรรทัดฐานในการพิจารณาเพื่อจะทำงานให้ประชาชน นี่เป็นประการที่ ๒ พอสงครามโลกครั้งที่ ๒ สิ้นสุดลง ก็เปลี่ยนจากกรมโฆษณาการมาเป็นกรมประชาสัมพันธ์ แต่ function ก็คงอย่างเดิมคือ มี Media มีอุปกรณ์สื่อสารมวลชนเช่น วิทยุกระจายเสียง ต่อมามีโทรทัศน์ มีกองต่าง ๆ มากมาย อย่างเช่นกองสำรวจประชามติ พยายามสำรวจประชามติจากจดหมายที่ประชาชนเขียนมาจาก น.ส.พ. แล้วสรุปส่งไปให้ผู้ใหญ่ ท่านก็บอกว่า เออรู้แล้ว แล้วก็โยนลงตระกร้าไป เลยไม่ทราบว่ามติมหาชนเขาต้องการอะไร บางแห่งมีงานประชาสัมพันธ์เล็ก ๆ แต่ก็ทำประชาสัมพันธ์เสียใหญ่ ผลงานก็ไม่มีพอทำให้ประชาชนตำหนิได้เป็น over ประชาสัมพันธ์ งานประชาสัมพันธ์จึงต้องมีความพอดีอยู่ในตัว.

เป็นสิ่งที่ยากที่สุดสำหรับคนที่จะทำงานประชาสัมพันธ์ให้สำเร็จ ถ้าไม่ทำเลยก็ไม่ได้รับผล ควรทำแต่พอดี โดยเฉพาะงานในหน้าที่ห้องสมุดของบรรณารักษ์ที่ท่านรับผิดชอบ คือทำให้คนมาอ่านหนังสือ แต่ขณะนี้เป็นจุดอ่อนของบ้านเราคือคนไม่รู้จักอ่านหนังสือ ไม่รู้จักบริการเท่าที่ควร ความสำคัญของงานประชาสัมพันธ์เข้าไปเกี่ยวข้องกับงานทุกสาขา ถ้างานนั้นมีความเกี่ยวข้องระหว่างบุคคล กับฝูงชน ฯ ล ฯ และต้องทำเพื่อผลสำเร็จในสิ่งที่เราต้องการ ขอยกตัวอย่างโครงการอ่างเก็บน้ำที่มาบประชันไม่ได้รับผลสำเร็จ เพราะถ้าทำอ่างเก็บน้ำแล้วก็จะ

ได้น้ำจืดเป็นจำนวนมากเพื่อให้ประชาชนภาคตะวันออกจังหวัดชลบุรี ระยอง มีน้ำจืดใช้ รัฐบาลไปคิดว่ารัฐบาลเป็นผู้ให้สิ่งนี้ดีนะ จะต้องรับ คนที่เขาอยู่มาดั้งเดิมเขาไม่ยอมรับ เพราะจะมีประโยชน์กับคนอีกส่วนเพื่อใช้ทำนา แต่พวกอยู่ดั้งเดิมตรงนี้เสียประโยชน์ก็ไม่ยอม พยายามต่อต้านในที่สุดจนบัดนี้ก็สร้างไม่ได้ แต่ตรงกันข้ามกับงานอีกหลาย ๆ งาน เมื่อพูดกันแล้วมีความเข้าใจก่อนจะลงมือทำอะไรเราเก็บความคิดไว้ในใจก่อน แล้วเริ่มหาเสียงจากประชาชนในกลุ่มนั้นเป็นกลุ่มแรก แล้วหาส่วนอื่นมาสนับสนุน.

การทำงานประชาสัมพันธ์ที่คิดว่าถูกต้องและดีที่สุดนั้นหมายความว่าอย่างไร ทำได้อย่างไร Subject ในการทำงานประชาสัมพันธ์แล้วได้ผลตลอดเวลา ประการที่ ๑ ตัวเองถ้าจะลงมือทำงานประชาสัมพันธ์ด้านใดก็ตามต้องค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวภายในของงานที่จะทำให้รู้จริง ถ้าไม่หาความรู้ก็จะทำงานไม่ได้เลย เช่นว่าวันนี้มีการประชุม เมื่อมีผู้มาถามเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ว่าประชุมห้องไหน เจ้าหน้าที่ตอบว่า ไม่ทราบ แสดงว่าผู้ทำงานไม่รู้จริงว่าเขามีอะไรกันบ้างที่นี่ ผู้ทำงานประชาสัมพันธ์ถ้าไม่เข้าใจในสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ก็จะให้ information ไม่ได้ ถ้ารู้แล้ว สิ่งต่อไปก็คือเราต้องผสานสิ่งที่เรารู้กับนโยบายของหน่วยงานที่เราได้รับมอบหมาย เช่นห้องสมุดมีหน้าที่บริการชุมนุมชนแห่งหนึ่งที่ตั้งเพื่อจะให้เกษตรทำการเพาะปลูกข้าวให้ได้ ๒ ปี ๕ ครั้ง หรือมีนโยบายจะสนับสนุนงานด้านเกษตร เรารู้ว่าห้องสมุดมีนโยบายอย่างนี้ เราก็นำเอาสิ่งที่รู้ว่าห้องสมุดมีอะไรเข้ามาผสานงานกัน ทำให้ห้องสมุดสามารถบริการตามนโยบายนั้นได้ แต่ถ้าทุกสิ่งทุกอย่างอยู่ที่ที่ของมัน อยู่ในตู้เก็บอย่างดี ประชาชนก็ไม่เข้ามาใช้บริการ เพราะเขาไม่รู้ว่าห้องสมุดมีอะไรบ้าง การเตรียมข่าวสารว่าเรามีอะไรจะบริการเขา การเตรียมข่าวสารโดยพิจารณาถึงลักษณะของสังคมหรือของประชาคมที่เราให้บริการนั้นอย่างละเอียดพอสมควร แล้วเราก็ตั้งมาตรการที่เหมาะสม ไม่ใช่ตั้งหน้าตั้งตาเขียนอะไร โดยไม่นึกถึงผู้รับว่าเขาจะยอมรับหรือไม่.

การเขียน Poster ก็เช่นกัน ไม่ควรใช้ภาษาที่ยากจนไม่เข้าใจ การใช้ภาษาก็เป็นการสำคัญอีกอย่างหนึ่ง หลังจากเตรียมข่าวสารแล้วก็หาทางกระจายข่าวสารไปสู่ประชาชน เราฐานะเป็นผู้ส่งข่าวสารก็ควร

พิจารณาว่าจะส่งข่าวอะไร โดยวิธีใด โดยการพิมพ์เป็นหนังสือหรือส่งคนออกไปอธิบายตามโรงเรียน เพื่อให้นักศึกษามาใช้ห้องสมุดมากขึ้น หรือทำสไลด์ ไปฉายตามโรงภาพยนตร์ ฯลฯ แต่ละอย่างมีความมุ่งหมายและมีผู้ชมผู้ฟังในการเข้าถึงไม่เหมือนกันและไม่เท่ากัน เช่นโทรทัศน์ก็เป็นข่าวเราดูแล้วก็ผ่านไปครั้งเดียว ถ้าเป็นหนังสือพิมพ์รูปข่าวก็หนเดียวเช่นกัน ต้องทำเป็นรูปโฆษณาต้องเสียเงิน บางคนใช้วิธีทยอยข่าว คือวันนี้ออกทีวี พรุ่งนี้ลงหนังสือพิมพ์ อีกวันออกนิตยสาร เลคเชอร์ ให้ต่อเนื่องกันไปโดยไม่ขาดตอน แสดงว่าคนที่ทำงานประชาสัมพันธ์ใช้สติปัญญา ใช้สมองโดยไม่ต้องใช้เงินก็เป็นได้เหมือนกัน เพราะฉะนั้นการเลือกเครื่องมือในการสื่อสารก็เป็นเรื่องสำคัญอีกเรื่องหนึ่งที่ควรพิจารณา หลังจากที่ทำงานประชาสัมพันธ์แล้วอย่าเพิ่งนึกว่าจบ การตรวจสอบผลจากภายนอกอีกทีหนึ่งเป็นเรื่องสำคัญมากกว่า เมื่อทำไปแล้วผลจะเกิดขึ้นได้อย่างไร มีคนมาใช้ห้องสมุดเพิ่มมากไหม มีใครสนใจในกิจกรรมมากเท่าไร ต้องตรวจสภาพของตัวเองว่าทำไปแล้วมีผลดีผลเสียประการใด ถ้าให้ผลดีก็ถือเป็นบรรทัดฐานต่อไปและส่งเสริมให้ดียิ่งขึ้น.

การดึงคนเข้าใช้ห้องสมุดมากเพียงใดนั้นเป็นความภูมิใจของเราเหลือเกิน แม้ว่าจะเหน็ดเหนื่อยสักปานใดและเราต้องเพิ่มคนใหม่ ๆ เข้ามาเรื่อย ๆ นอกจากคนที่เคยเข้าใช้ห้องสมุดเป็นประจำ เพราะหนังสือถ้าไม่มีคนอ่านก็ไร้ประโยชน์ นี่ก็เป็นการเริ่มต้นของงานประชาสัมพันธ์ โดยนำสิ่งที่มีอยู่มาใช้ให้เป็นประโยชน์โดยความซื่อสัตย์ สุจริต ต้องมีสัจจะ เราจะหลอกเขาไม่ได้ เราต้องเห็นข้อเท็จจริงว่าเขาต้องการอะไร ต้องให้ความจริง ต้องตั้งปณิธานไว้ว่างานอะไรก็ตามถ้าทำให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมต่อหมู่ชนเป็นงานที่เราควรทำโดยสม่ำเสมอตลอดเวลา การทำงานประชาสัมพันธ์ต้องมีจิตใจที่กว้าง สมมติว่าเราทำงานห้องสมุดแต่ขณะเดียวกันเขามีงานที่เกี่ยวข้องกับสังคม แล้วท่านก็บอกว่าไม่เกี่ยวเพราะไม่ใช่งานของห้องสมุด แล้วไม่ไปก็ไม่ได้ และไม่ควรทำ ถ้าบังเอิญในสังคมเล็ก ๆ ของท่านต้องการบริการสังคม และท่านเข้าไปช่วยเขา เขาจะเห็นว่าท่านมีใจกว้างขวางเข้าถึงทุกคนได้ คนทุกคนก็จะสนใจในตัวท่าน.

อย่านึกว่างานช่วยเหลือสังคมบริการสังคมต่าง ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับห้องสมุดไม่ใช่หน้าที่ของเรา งานประชาสัมพันธ์เสมือนงานของช่างทอผ้า สังคมเป็นเสมือนสายใยของเส้นด้ายต่าง ๆ ที่มี งานในหน้าที่ประชาสัมพันธ์คือเอาเส้นด้ายต่าง ๆ เหล่านั้นมาขัดเป็นลายเป็นแผ่นเกิดความเป็นปึกแผ่น มันคงดีขึ้น เราต้องเริ่มต้นทำความเข้าใจว่างานประชาสัมพันธ์มีความสำคัญอย่างไร เมื่อรู้ถึงความสำคัญแล้วก็ขอบอกว่าอย่าทำมากเกินไป หรือทำน้อยเกินไป แต่จงทำตามจังหวะที่เกิดความต้องการขึ้นในแต่ละเรื่อง ประการสุดท้ายคืออย่าหลอกสังคม การโฆษณาหลอกได้ แต่การประชาสัมพันธ์หลอกไม่ได้ เพราะอย่าลืมว่าเราทำกับมวลชนที่มีความอ่อนไหว ต้องระวังอย่างมากในการใช้ประโยชน์ของการประชาสัมพันธ์. □

โทร. 277—0086

ศิลปะของการประชาสัมพันธ์*

วิลาส มณีวัต

สวัสดีครับ ในระหว่างที่กำลังหาบอร์ดจะไปติดนี่ ผมก็ขอกล่าวตั้งต้นไปเลย เพราะว่าเวลาเรามีน้อย แล้วผมก็เตรียมภาพยนตร์มาด้วยสำหรับจะมาฉายในวันนี้ ก่อนอื่นผมใคร่จะขอเรียนว่า ผมรู้สึกเป็นเกียรติอย่างสูงที่ได้รับเชิญให้มาพูดที่นี่ในวันนี้ เพราะว่าอาชีพบรรณารักษ์นี้เป็นอาชีพที่ผมรักและเคารพเป็นอย่างยิ่ง ที่ผมเองเป็นเนื้อเป็นตัวมาทุกวันนี้ก็ได้อาศัยบรรณารักษ์นี้แหละครับช่วยชี้แนะทางต่าง ๆ ให้ บรรณารักษ์จะช่วยได้อย่างไรบ้างนั้น ผมคิดว่าแผ่นกระดาษที่ผมเอาติดตัวมานี่คงจะช่วยให้ท่านทั้งหลายได้ ทราบว่าห้องสมุดเราไม่ใช่ว่ามีหนังสือให้คนอ่านเพียงอย่างเดียว ทำหน้าที่อื่น ๆ อีกหลายอย่าง ในชีวิตของสังคมสมัยใหม่นี่ เท่าที่ผมดูรายการของการประชุมสามัญปีนี้ก็บอกไว้ว่ามาพูดกันเรื่องประชาสัมพันธ์ สำหรับผมเอง ผมมีความรู้สึกว่าเวลาจะทำอะไร เราต้องถามตัวเองเสมอว่าความมุ่งประสงค์ของเราเพื่ออะไร เราจะทำเพื่ออะไร เพื่อเราจะได้เดินไปตรงจุด ไม่เดินอ้อมค้อม ออกจากบ้านเราก็ถามก่อนว่าวันนี้เราจะไปไหน ไปทำอะไร เพื่ออะไร จะได้ประโยชน์อะไรบ้าง จะไปแต่งงานเขากลางวันจะไปกินเลี้ยงที่ไหน ตอนบ่ายจะต้องไปรดน้ำใครที่ไหน จะต้องไปทำอะไร เพราะฉะนั้นผมคิดว่า ท่านทั้งหลายที่อุตส่าห์เดินทางกันมาจากจังหวัดต่าง ๆ เพื่อจะมาร่วมชุมนุมกันที่นี่ คงจะได้ถามตัวเองแล้วว่าเราจะมาฟังเขาพูดแล้วก็สาธิตกันเรื่องการประชาสัมพันธ์นี่เพื่ออะไร เพื่อเป้าประสงค์อะไร เราต้องการอะไรจากการประชุมนี้ คือ ถ้าใช้ภาษาฝรั่งเขาเรียกว่า objective เป้าประสงค์เป็นของสำคัญอย่างยิ่ง บีหนึ่งผมก็ถูกเจ้านายเรียกไปบอกว่าบีหน้าจะทำอะไร จะขอเงินเท่าไหร่ ผมบอกว่าขอ ๒ ล้าน เขาถามว่าเอาไปทำอะไร คือให้ตั้งเป้าประสงค์มา ตั้ง objective มา ไม่ว่าจะทำอะไร การตั้งเป้าประสงค์หรือการรู้ว่าเรามีความประสงค์อยากจะได้อะไรจากโครงการนั้น ผมคิดว่าเป็นสิ่งที่สำคัญ คือ

---

* นายวิลาส มณีวัต บรรยายในการประชุมสามัญประจำปี ๒๕๑๙ ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย เมื่อวันอังคารที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๑๙ ถอดเทปบันทึกเสียงโดย นางสาวพาชื่น ดิวานนท์

เราจะได้รู้จุดหมาย เพราะฉะนั้นผมคิดว่าปัญหาข้อแรกที่ท่านทั้งหลายคิดมาแล้ว ตั้งแต่เดินทาง นั่งรถไฟมาก็คือว่า เรื่องประชาสัมพันธ์นั้นเราจะมารู้ทำไม รู้เพื่ออะไร มีใครตอบผมได้บ้างครับ คือต้องการอะไรที่มาอบรม มาประชุมกันเรื่องการประชาสัมพันธ์ห้องสมุด เพื่ออะไร...(สมาชิกตอบ ต้องการให้คนมาอ่านหนังสือมาก ๆ ค่ะ) ขอบพระคุณครับ ตรงจุดทีเดียว ใช่ครับ ความประสงค์ของเราที่เรามาเรียนเรื่องการประชาสัมพันธ์นี่ก็คือ ต้องการให้คนมาที่ห้องสมุดของเรามาก ๆ ซึ่งอันนี้เป็นเรื่องที่น่าเห็นใจที่สุด ผมคิดว่ามีห้องสมุดอยู่หลายแห่ง ที่ยังไม่พร้อมที่จะให้คนมามาก ๆ ยกตัวอย่างบ้านผมเป็นต้นไม่ต้องห้องสมุดละ ท่านทั้งหลายอาจจะอายว่า แหม ห้องสมุดนี่เต็มที บ้านผม นี่อยู่ดี ๆ วันหนึ่งมีหนังสือ นิตยสารบ้านของการเคหะแห่งชาติ เขาโทรศัพท์มาถึงผม บอกว่าอาจารย์ครับ ผมได้ยินกิตติศัพท์เล่าลือว่าบ้านอาจารย์มีหนังสือเยอะเหลือเกินหลายพันเล่ม ผมขออนุญาตไปถ่ายห้องสมุดหน่อย ถ่ายรูปจะเอามาลงหนังสือบ้าน ผมบอก โอ๊ย อย่ามา อย่ามาทีเดียว เพราะว่ายังไม่พร้อมที่จะรับแขก ห้องสมุดผมน่ะ มาละก็ตกใจตาย ผมวางที่กระโดเต็มไปหมดเลย เพราะฉะนั้นท่านทั้งหลายไม่ต้องอาย ถ้าหากว่าห้องสมุดของท่านไม่พร้อมที่จะรับใคร หรือว่ายังไม่พร้อมที่จะให้เขามา ฉะนั้นมันก็ทำให้เป็นเรื่องน่าคิดว่า อาจจะมีห้องสมุดอีกหลายแห่ง ที่อุตส่าห์มาอบรมที่นี่ เรื่องการประชาสัมพันธ์ โดยมีจุดมุ่งหมายว่าจะชักชวนผู้คนให้มาใช้ห้องสมุดกันมาก ๆ แต่ที่ห้องสมุดน่ะเราพร้อมหรือยังที่จะรับคนมาก ๆ โดยคำว่าพร้อมผมก็หมายถึงว่า มีความสะอาดไหม มีโต๊ะ มีเก้าอี้ให้เขานั่งไหม มีหนังสือไหม อันนี้ก็เป็นปัญหาที่ท่านจะต้องช่วยกันแก้ ผมก็ไม่ทราบนะครับเพราะว่าผมเองไปต่างจังหวัดก็ไม่ได้ไปดูหลายแห่งนัก ผมเป็นคนใต้ ผมก็ดูที่สุราษฎร์ ที่สุราษฎร์น่ะเขาพร้อม ผมไปดูเป็นห้องสมุดประชาชน รู้สึกว่ามีคนมาใช้ห้องสมุดมากพอสมควร ถึงทางจังหวัดอื่นที่ผมไป อย่างเชียงใหม่นี่ก็รู้สึกว่าเขาพร้อม แต่ผมออกจะสงสัยว่ามีหลายแห่งที่ยังไม่พร้อม นี่ก็เป็นปัญหาที่ท่านจะต้องช่วยกันแก้ ที่ผมยกขึ้นมาก็เพราะเมื่อผมได้รับเชิญมาพูดเรื่องการประชาสัมพันธ์ ผมก็ถามตัวเองว่าที่ท่านทั้งหลายสนใจเรื่องการประชาสัมพันธ์นั้น ก็เพื่อที่จะดึงคนมาสู่ห้องสมุด ที่นี้เราพร้อมหรือยังห้องสมุดนี้เราพร้อมที่จะทำงานหรือยัง ทั้งนี้ก็เพราะผมเคยทำงานด้านประชาสัมพันธ์ของบริษัทอยู่ คือ บริษัทนี่เราจัดงานประชา-

สัมพันธ์เพื่อที่จะให้คนมีความรู้จักและมีศรัทธาเลื่อมใสในกิจการของบริษัท แต่ในขณะเดียวกัน บริษัทเราต้องทำดีด้วย คือไม่ใช่ว่าทางบริษัทข่มเหงคนงาน แล้วก็ให้เงินเดือนน้อย ๆ สินค้าที่ผลิตออกมาก็คุณภาพไม่ดี ราคาก็แพง แล้วขณะเดียวกันก็มีอีกแผนกหนึ่ง เป็นแผนกประชาสัมพันธ์บอกว่าไปช่วยบอกชาวบ้านทีเถอะว่าดีนักหนานี่ จะเป็นไปได้หรือไม่ ก็เป็นไปไม่ได้ที่จะให้แผนกประชาสัมพันธ์ไปทำงานอย่างดีที่สุด คือไปบอกกล่าวกับชาวบ้านว่าบริษัทนี้ดีอย่างนั้นอย่างนี้ ในขณะเดียวกันบริษัทไม่ทำความดีเลย นี่ก็เป็นไปไม่ได้ เพราะฉะนั้นการประชาสัมพันธ์เป็นเรื่องที่จะต้องสนอง หรือว่าเกิดขึ้นโดยบริษัทนั้นเอง จะต้องมีความดีเสียก่อน เช่นเดียวกันกับกรมกอง ราชการทั้งหลายที่มีแผนกประชาสัมพันธ์ แผนกประชาสัมพันธ์ก็ออกไปฉายหนัง ออกไปตะโกนอยู่ตามสี่แยก บอกเขาว่ากรมนี้ดีอย่างนั้นดีอย่างนี้ หรือว่าสมาคมนี้ดีอย่างนั้นอย่างนี้ แต่พอเขาเข้ามา เข้าไปในห้องน้ำก็เหม็น ขึ้นไปข้างบนก็ไม่มีใครมายิ้มด้วย แล้วแถมยังจะขู่ตะคอกเสียอีก ไปติดต่อที่ไหนก็ช้าไปทุกอย่าง และเมื่อเป็นอย่างนี้การประชาสัมพันธ์ก็ไม่มีประโยชน์อะไรเลยครับ ขอท่านอย่าได้นึกว่าการประชาสัมพันธ์นี่ควรจะเป็นสิ่งที่แยกตัวออกไปจากความประพฤติของบริษัทหรือขององค์การหรือของห้องสมุดนะครับ มันเป็นสิ่งที่เกี่ยวเนื่องกันโดยใกล้ชิดที่สุด ถ้าหากว่าบริษัทนั้นไม่ดี องค์การนั้นไม่ดี กรมนั้นไม่ดี มูลนิธินั้นไม่ดี แล้วจะไปประชาสัมพันธ์ ไม่มีประโยชน์ครับ ไม่มีประโยชน์จริง ๆ นี่ก็เป็นเรื่องที่เข้าใจผิดกันมาก เพราะคนโดยมากนึกว่ามีแผนกประชาสัมพันธ์นี่มีไว้เพื่อที่จะสร้างชื่อเสียงมีไว้เพื่อจะไปบอกชาวบ้านเขาว่าเราดีอย่างนั้น ๆ ไปบอกเขาไม่ได้หรอกครับถ้าเราไม่ดี มันจะยิ่งขาดทุนไปอีก เพราะฉะนั้นถ้าหากว่าห้องสมุดของเราไม่ดีแล้วเราไปชวนให้เขามา พอเขามาแล้วเขาก็กลับไปบอกกันว่าอย่าไปอีกเลยห้องสมุดที่นี่ มันก็ยิ่งแย่ใหญ่ นี่ผมก็เรียนตามตรง ที่นี่เมืองไทยนี่ ผมเห็นว่าในการที่จะชักชวนให้คนประหยัดก็ดี ในการที่จะให้ใช้ของไทยก็ดี หรือว่าจะให้คนมาที่ห้องสมุดก็ดี เราตามผู้ใหญ่ครับ เราตามผู้ใหญ่ ถ้าหากว่าผู้ใหญ่ไม่เคยมาที่ห้องสมุดเราเลย ผมคิดว่าคนชาวบ้านที่จะมาก็คงน้อย มีใครที่มาจากต่างจังหวัด แล้วเคยมีผู้ว่ามาที่ห้องสมุดนี่มีไหมครับ มีผู้ว่าไหม อย่าเอาให้ถึงรัฐมนตรีเลย มีไหมครับ มีก็กรุณายกมือครับผมจะได้ให้แหวนเพชร มี ๓ ท่าน

นะครับ แหม แหวนเพชรผมชักหมดเชิญครับ เชิญมารับแหวนเพชร เชิญพูดไมโครโฟนครับ ผมจะคุยซักหน่อย มาจากจังหวัดไหนครับ.

สมาชิก จังหวัดสมุทรสาครครับ.

คุณวิลาศ หลังจากที่ผู้ว่าไปแล้ว รู้สึกว่าชาวบ้านสนใจไหมครับ.

ส. อันนี้พูดยากครับ เพราะผู้ว่าบางคราวท่านก็ไปเฉย ๆ แบบไม่ให้ชาวบ้านได้เห็น.

ว. อ้อ ! คือท่านแอบมา.

ส. บางทีท่านมาธุระ มาคุยอะไรบางอย่าง.

ว. งั้นไม่เรียกว่ามาห้องสมุด คือมาทวงหนี้ครับ (หัวเราะ) ไม่เป็นไรยังไงผมก็ให้แหวนเพชร.

สมาชิกท่านต่อไป.

ว. คุณจังหวัดไหนครับ.

ส. จังหวัดร้อยเอ็ดค่ะ.

ว. ท่านผู้ว่ามาไหมครับ.

ส. มาค่ะ

ว. มาทำไมครับ หนังสือท่านหาย.

ส. เปล่าค่ะ ท่านมาดู มาหาหนังสือไปอ่านค่ะ.

ว. มาหาหนังสือไปอ่านด้วยหรือครับ โอ้โฮ ปรบมือให้หน่อยเถอะครับ คือ ดีทั้งผู้ว่าทั้งบรรณารักษ์เลยนะครับ แล้วก็หลังจากผู้ว่ามาแล้ว รู้สึกว่าคนสนใจไหมครับ หรือคนไม่รู้เลยว่าผู้ว่ามา.

ส. พวกสมาชิกที่เขาไปอ่านก็รู้ค่ะ.

ว. รู้นะครับ แล้วเขาก็พูดกันต่อ ๆ ในเมืองนะครับ มารับแหวนเพ็ชรไปเลยครับ.

เมื่อกี้รู้สึกว่ามีอีกท่านนะครับ จังหวัดไหนครับ.

ส. สมุทรสงครามค่ะ.

ว. ครับ อ้อ สมุทร ๆ นี้รู้สึกผู้ว่าชอบมาห้องสมุด ทำไมครับท่านมาทำไม.

ส. ท่านมาอ่านหนังสือ แล้วก็เอาหนังสือมาบริจาคด้วยค่ะ.

ว. ครับ แล้วชาวบ้านรู้ไหมครับ.

ส. ทราบค่ะ เพราะว่าจังหวัดสมุทรสงครามเป็นจังหวัดเล็ก ๆ ถ้าท่านเข้ามาก็อยู่ในเขตเทศบาล.

ว. ครับ แล้วคุณรู้สึกไหมครับว่าการที่ท่านเข้ามา แล้วก็เอาใจใส่แล้วมาใช้ประโยชน์นี่เป็นผลดีของห้องสมุด.

ส. ค่ะ เป็นผลดีของห้องสมุด แล้วก็ภูมิใจด้วยค่ะ ว่าผู้ใหญ่เอาใจใส่.

ว. ครับ แหม ผมก็ภูมิใจ มารับรางวัลครับ.

ขอบคุณมากครับ นี่ครับจังหวัดอื่น ๆ ก็ดูตัวอย่างที่ผมนึกขึ้นได้ คือ เมืองไทยนี่ทำอะไรก็ดูผู้ใหญ่ ถ้าผู้ว่าไปที่ห้องสมุดแล้วก็แทบจะไม่ต้องลงหนังสือพิมพ์หรอกผมว่า ต่างจังหวัดนี่มันเป็นสังคมที่แคบ คนก็ทราบแล้วก็พูดกันต่อ ๆ ไป มันก็เป็นการประชาสัมพันธ์อย่างดี ผมคิดว่าไม่มีอะไรจะดีกว่านี้อีกแล้ว ที่ผมพูดอย่างนี้ ผมจะยกตัวอย่างให้ฟัง คือ กางเกงยีนส์นี่ที่เรานุ่งกันทั้งเมืองนี่บังเอิญที่นี่ไม่นุ่ง ความจริงที่อเมริกา นุ่งกางเกงยีนส์มาในห้องประชุมอย่างนี้เขายอมนะครับ สมัยที่กางเกงยีนส์เกิดขึ้นใหม่ ๆ นี่กางเกงยีนส์ก็ถูกเหยียดหยามมากเพราะว่าเวลามีพวกวัยรุ่นชกกันหรือแทงกันตามตรอกมืด ๆ นี่ละก็ มักจะปรากฏว่านุ่งกางเกงยีนส์กัน เพราะฉะนั้น image หรือว่าภาพพจน์ของกางเกงยีนส์มันก็เสีย เพราะหนังสือพิมพ์ลงว่า วัยรุ่นชกกันที่ตรอกตั้งโต๊ะกัง นุ่งกางเกงยีนส์กันทั้งนั้นเลย กางเกงยีนส์ก็เสีย คือมันไปผูกพันอยู่กับความเป็นนักเลง ความเป็นอันธพาล คนที่เดือดร้อนที่สุดน่ะ ไม่ใช่พ่อแม่ของเด็กที่นุ่งกางเกงยีนส์หรอกครับ คือ บริษัทผลิตกางเกงยีนส์น่ะ มันทำท่าจะขายไม่ได้เอา เพราะฉะนั้นเขาก็เรียกนักประชาสัมพันธ์ไปว่า นักประชาสัมพันธ์มีหน้าที่ในการเปลี่ยน image ของ product ของผลิตภัณฑ์ หรือขององค์การอะไรก็ได้ เขาก็วางโครงการเพื่อที่จะเปลี่ยนภาพพจน์ของกางเกงยีนส์เขามีความเชื่อมั่นว่ากางเกงยีนส์มันดีเหลือเกิน เขาก็พยายามดำเนินการต่าง ๆ นา ๆ ซึ่งผมจะไม่เล่าในที่นี้ มันเป็นเรื่องยืดยาวจนในที่สุด ปรินเซส มาร์การ์เร็ต นุ่งกางเกงยีนส์ หนังสือพิมพ์ก็ลง บริษัทโฆษณาก็ถือภาพอันนั้นไปหาบริษัทกางเกงยีนส์บอกว่าจ่ายมาซะ ๒ ล้านดี ๆ แล้วก็งานของผมก็หมดแล้ว เพราะว่าถ้าหากว่าปรินเซสมาร์การ์เร็ตนี่นุ่งกางเกงยีนส์แล้ว ต่อจากนี้ไปกางเกงยีนส์ก็เรียกว่าได้พรสวรรค์ละ ยูก็โกยเงินไม่รู้เรื่อง ซึ่งก็เป็นความจริงนะครับ ภาพพจน์ของกางเกงยีนส์ก็เปลี่ยนไปได้ จนเดี๋ยวนี้กางเกงยีนส์ก็ระบาดไปทั่วโลก ที่ผมมาเล่าเรื่องกางเกงยีนส์ให้ฟังนี่ก็เพื่อจะแสดง

ให้เห็นว่า image ของผลิตภัณฑ์หรือว่า image ของบริษัทหรือของสมาคมของมูลนิธิใดก็ตาม มันเปลี่ยนไปได้และเราจะต้องระมัดระวัง ที่นี้หวนกลับมาถึงเรื่องของเรา คือ เรื่องห้องสมุดนี่มีใครคิดบ้างไหมครับ นี่ผมนึกขึ้นมาเองนะครับว่า สุดยอดของการประชาสัมพันธ์ของห้องสมุดนี่ ในต่างจังหวัดนี่ง่าย ๆ ก็คือว่า ทำอย่างไรจึงจะดึงผู้ว่าให้ท่านมาห้องสมุดได้เท่านั้น นี่ผมคิดตามประสาที่ผมไม่เคยจัดห้องสมุดนะครับ ก็เหมือนกับกางเกงยีนส์นะ ทำอย่างไรให้ปริ๊นเซสมาร์การ์เร็ตนุ่งกางเกงยีนส์มันก็สบายปัญหามันหมดแล้ว ที่นี้ในด้านการเตรียมต้อนรับก็เหมือนกัน ถ้าหากผู้ว่าเข้าไปในห้องสมุดได้ ห้องสมุดของเราก็ดีพอสำหรับนายกสโมสรโรตารี่ ดีพอสำหรับปลัดกระทรวงที่จะไปเยี่ยมดีพอแล้ว แล้วก็ขณะเดียวกันพ่อแม่หรือว่าชาวบ้านทั้งหลาย หรือว่าพระครูใบฎีกาต่าง ๆ นี่ เมื่อเห็นผู้ว่ามาที่ห้องสมุดของเราแล้ว ก็ย่อมจะมาด้วย คือชักรู้สึกว่าห้องสมุดต้องมีอะไรดี ก็ขนาดผู้ว่ายังต้องไปเลย แล้วที่อื่นเคยคิดไหมครับว่าเราทำยังไงผู้ว่าถึงจะมา เคยคิดไหมครับ ผมว่าถ้ากลับไปนี่ กลับไปคิด กลับไปนึกอันนี้แล้วรู้สึกว่าการมาอบรมที่นี่มีคุณค่า สมกับที่เราอุตส่าห์เหนื่อยยากเสียค่าที่พักกันมาเอง เพื่อที่จะมาศึกษาหาความรู้ นี่เป็นปัญหาซึ่งผมก็ไม่สามารถจะแก้ให้ได้ว่าเราจะมีกลวิธีอย่างไรที่จะดึงท่านผู้ว่าให้มาที่ห้องสมุดของเรา ดึงเอานายกสโมสรโรตารี่ หรือนายกสโมสรไลอ้อนส์ให้มาที่ห้องสมุดของเรา ผมแน่ใจว่าถ้าทำได้อย่างนั้น งานประชาสัมพันธ์ของเราก็แทบจะเรียกได้ว่าได้ผล ๙๐ เปอร์เซ็นต์แล้ว ที่นี้ผมก็นึกขึ้นง่าย ๆ นี่ก็นึกขึ้นเดี๋ยวนี้เอง อาจจะผิดก็ได้ คือ การที่เราจะดึงนายกสโมสรโรตารี่ หรือว่าท่านผู้ว่ามานี่ ก็เราเชิญท่านมาโดยเราเปิดการประกวดอะไรสักอย่างหนึ่ง ในวันมาฆบูชาหรือวิสาขะอะไรก็ตาม หรือว่าในวันที่เราตั้งชื่อว่าเป็นสัปดาห์ของหนังสือ ซึ่งผมไม่ทราบว่าเดือนไหน แล้วก็ให้นักเรียนในจังหวัดนั้นประกวดโปสเตอร์กันเพื่อที่จะเรียกคนมาที่ห้องสมุด แล้วคนที่ได้รางวัลที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ เราก็มีการแจกรางวัลโดยเชิญท่านผู้ว่ามา หรือเชิญนายกของสโมสรโรตารี่มา ผมคิดว่าโดยวิธีนี้ท่านก็ต้องมา โดยเชิญมาแจกรางวัลแล้วในการที่เราจะจัดประกวดนี่เราก็ให้ idea กับเด็ก ๆ ไม่จำเป็นที่ว่าเด็กก็ไม่รู้จะเขียนอะไร เรามีภาพตัวอย่างซึ่งเราอาจจะหาได้เพราะว่าเราเป็นบรรณารักษ์ เราอ่านมากเราพบเห็นมาก แม้แต่ในวารสารของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยก็อาจ

จะมี อย่างง่าย ๆ เมื่อวานนี้ผมไปหยิบมาอันหนึ่งน่าเอ็นดูมาก นี่ถ้าหากว่านักเรียนของเราได้เห็น ก็เกิดความคิด ไม่จำเป็นว่าจะต้อง copy มันน่าเอ็นดูจริง ๆ ซึ่งรูปนี้ดำขาวนะครับ ก็ยังน่าเอ็นดูถึงขนาดนี้ นี่รูปประเภทนี้ ถ้าหากว่าเราประกาศให้มีการประกวดกันขึ้น ผมคิดว่าจะมีผู้ส่งมา แล้วแจกรางวัล เราก็เชิญนายกสโมสรโรตารี่หรือท่านผู้ว่ามา ขณะเดียวกันมาแจกแล้วท่านก็ต้องเดินดูห้องสมุดด้วย ผมว่าก็จะเป็นการประชาสัมพันธ์อีกแบบหนึ่งเหมือนกัน นี่ก็เป็นการประชาสัมพันธ์ที่ผมนึกขึ้นได้โดยไม่ต้องลงทุนอะไรมาก เพราะว่าผมทราบดีว่างบประมาณที่ท่านทั้งหลายได้นั้นมีจำนวนน้อย แต่ว่าไหน ๆ เมื่อได้มาแล้ว ผมอยากจะให้ท่านได้ดูแบบแผนการประชาสัมพันธ์ที่เขาลงทุนกันเป็นจำนวนมาก ๆ คือ อย่างบริษัทที่ผมอยู่นี่ คือ เราลงทุนไปมากสำหรับด้านประชาสัมพันธ์ ทีนี้มันมีในหัวข้อนี่ตั้งไว้ว่าศิลปะของการประชาสัมพันธ์นี่ผมชอบใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะว่าการประชาสัมพันธ์นี่มันเป็นศิลปะจริง ๆ การประชาสัมพันธ์นี่เราอาจใช้เครื่องมือได้หลายอย่าง เช่น หนังสือ หนังสือเราพิมพ์เป็น publication หรือว่าเป็นภาพยนตร์ หรือ ทีวี วิทยุ ซึ่งท่านทั้งหลายก็ทราบดีว่าล้วนแต่แพง ๆ ทั้งนั้น ทีวีก็คิดเป็นนาที คิดเป็นครึ่งนาที วิทยุก็ต้องเสียเงิน เพราะฉะนั้นในการทำงานประชาสัมพันธ์ เราก็ต้องถือหลักว่า เราต้องดูงบประมาณว่าเพียงพอไหม หลักข้อที่ ๒ ก็ดูคน คือ เงินอาจจะมีมากจริงแต่คนเราไม่มี เพราะว่าคนเรานี่มันไม่ได้เก่งกันทุกอย่าง บางคนเก่งทางออกทีวี แต่ว่าอย่างอื่นไม่เป็น ถ้าเรามีคนที่เราใช้ในกระทรวงของเรา เป็นคนเก่งทางทีวี เราก็ประชาสัมพันธ์โดยใช้ทีวี แต่ถ้าคนในกระทรวงของเราไม่เป็นทางนี้ เราก็ใช้ทางอื่น เราใช้ตามความถนัดของบุคคล จะดีกว่าที่เราจะใช้ตามตำราบอกไว้ ตำราเขาอาจจะบอกว่าการประชาสัมพันธ์นี่จะต้องไปเปิดการแสดงสาธิตหรือนิทรรศการ ตำราเขาบอกไว้น่ะ ที่นี้ถ้าหากว่าเราไม่มีคนที่ถนัดทางนั้น เราก็อย่าไปทำซะ ทำมันก็ไม่ได้เรื่อง นี่ผมเรียนเท่าที่ผมประสบมา คือ ในการที่จะเลือกหาวิธีที่เราประชาสัมพันธ์ หนึ่งเราดูเงินก่อนว่าเงินเราพอไหม สองเราดูคนของเราว่าคนของเราถนัดในแนวนั้นไหม ถ้าไม่ถนัดเราหนีเลย เราไปทำในแนวที่เราถนัดดีกว่า และอันดับที่ ๓ ก็คือ product หรือผลิตภัณฑ์ของเรานี่เหมาะสำหรับเครื่องมือชนิดนั้นไหม อันนี้ผมไม่เคยอ่านพบจากตำราเลย รู้สึกว่าจะไม่มีใครยอมสารภาพความจริงอันนี้

ทุกคนคิดว่าต้องทำได้ แต่ผมยอมแพ้ ผมยอมแพ้ว่าทำไม่ได้ บาง product มันไม่เหมาะสำหรับบางเรื่อง บางวิธี ผมเคยอยู่บริษัทน้ำมันมา แหมแทบล้มแทบตาย บริษัทน้ำมันนี่ คือบริษัทน้ำมันนี่ท่านทั้งหลายคงรู้แล้ว มีเงินเยอะ ทางนิวยอร์คสั่งมาว่าเอาเลยเงินเท่าไหร่ไม่อั้น คือ เขาจะมีการแสดงที่หัวหมากนี่ การแสดงรู้สึกเขาจะเรียกว่า Asian Trade Fairs เป็น trade fairs ที่ใหญ่ที่สุด แล้วเขาก็เชิญบรรดาบริษัททั้งหลายให้ไปออกร้อน เราในฐานะบริษัทใหญ่ บริษัทน้ำมันก็ควรจะไปออกร้าน ประการแรกก็เพื่อให้ความร่วมมือกับรัฐบาล ประการที่สองก็เพื่อประโยชน์ของเราเอง คือด้านประชาสัมพันธ์ เรารายงานกับทางนิวยอร์คว่าจะต้องไปร่วมงานออกร้าน trade fairs ของอาเซียนี่ ทางนิวยอร์คโทรเลขตอบมาว่า เอาเลย เอาเลย เท่าไหร่ไม่อั้น เงินนะฮะ ที่นี้มันน่าเจ็บใจ คือ ท่านทั้งหลายอยู่กับองค์การที่ไม่มีเงิน แต่อย่านึกว่าเป็นความอาภัพอับโชค สิ่งที่น่าเจ็บใจก็คือว่าไปอยู่ในองค์การที่เขาบอกว่ากี่ล้านก็เอาไป แล้วทำไม่ได้ นี่มันน่าเจ็บใจยิ่งกว่า แล้วมันเป็นอย่างนั้นจริง ๆ ครับ ผมเคยประสบมาแล้ว งาน trade fairs นี่เราคิดกันว่าเราต้องออกร้านแน่ แล้วเราจะเอาอะไรใส่ในร้านของเรา เราเป็นบริษัทขายน้ำมัน คุณจะเอาน้ำมันมาตั้งเป็นถัง ๆ ใครจะดู เชยเป็นบ้า ปั๊มน้ำมันน่ะคนเห็นแล้ว เช้าขึ้นก็เติมน้ำมัน เย็นลงก็เติมน้ำมัน วันอาทิตย์จะไปเที่ยวสมุทรสาครก็มาเติมน้ำมัน ไม่มีทางที่เราจะเอาปั๊มน้ำมันเข้าไปตั้งในนั้นอีก แหม ผมแทบจะกลั้นใจตาย เงินอยู่ในมือแล้วทำอะไรไม่ได้ แล้วปัญหานี้มันเป็นปัญหาที่ท้าทายสติปัญญาของเราเป็นอย่างยิ่ง ทางนิวยอร์คเป็นบริษัทใหญ่ที่เขามีเครืออยู่ทั่วโลกก็ประสบปัญหาอันนี้ ทางปากีสถานก็ดี ทางเบลเยี่ยมก็ดี ทางญี่ปุ่นก็ดี ทางอินโดนีเซียก็ดี ทางสิงคโปร์ก็ดี ร้องไปที่สำนักงานใหญ่ว่าทุกคราวที่มีงานออกร้านนี่ ทำไมเราบริษัทใหญ่โต เงินจะเอาซักกี่ล้านก็ยังไหว เราไม่มีปัญญาเลยที่จะไปแสดง ฝรั่งที่ฉลาด ๆ น่ะบางทีก็จนนะฮะเรื่องนี้จนจริง ๆ ฝรั่งที่นิวยอร์คเองก็ยอมแพ้ไม่รู้จะทำยังไง สุดท้ายก็ระดมคนเก่งทั้งหลายที่เงินเดือนแพง ๆ มาคิดกันว่า จะทำสิ่งที่เขาเรียกกันว่า traveling exhibition คือนิทรรศการเดินได้ หรือว่าท่องเที่ยวไปทั่วโลก คือ เขาคิดอย่างฝรั่งนิวยอร์ค คือ นึกเสียว่าการจะยกเครื่องพะรุงพะรังไปตั้งเยอะออกจากการแสดงที่หัวหมาก แล้วเอาไปโตเกียว เอามาปากีสถานนี่ เป็นของสนุก ๆ ไอ้ค่าที่ยกไปยกมา แหม ผมเห็นแล้วเสียด้าย

เสียดาย แต่มันก็ไม่มีทางนะฮะ เพราะมันเป็นการลงทุนที่มากเหลือเกิน แล้วทำขึ้นมาอันเดียว ทำเป็นของเครื่องเล่นมหึมาแสดงให้เห็นเพราะว่า ตามหลักวิชาเขาบอกว่า การแสดงให้เห็นมันต้องไม่ใช่ภาพนิ่ง อย่างสมมุติเราจะไปออกร้านหัวหมาก หรือสวนลุม หรือว่าที่เชียงใหม่ ร้านที่เก่งที่สุดก็คือร้านที่มีของกระดุกกระดิกได้ อย่าให้นิ่งทั้งร้าน คือให้มันมีอะไรที่คนเข้าไปแล้วรู้สึกว่ามีชีวิต ไม่ใช่มีแต่รูปแต่นิ่งๆ เพราะฉะนั้นทางนิวยอร์กเขาก็ทำเป็นคล้าย ๆ ว่าเป็นการขุดเจาะน้ำมัน แล้วก็เอามากลั่น แล้วก็เอามาขาย นั่นมันก็มีอะไรวิ่งไปวิ่งมา ยังกะของเด็กเล่น เขาทำลงทุนมากทำเป็นอันใหญ่เลย ทำอย่างดีมาก คือสามารถที่จะแพ็คลงหีบใหญ่ ๆ ๑๖ หีบ แล้วก็เขียนเบอร์ไว้ทีเดียว พอขึ้นมาที่เมืองไทย เราก็ดูเบอร์แล้วก็มี pattern เราก็เอามาประกบประกบเข้าได้ เรียบร้อยออกแสดงได้ที่สวนลุม ผมไปดูก็ยังเชยอยู่นั่นเอง ลงทุนไปเป็นอันมาก แล้วพอเสร็จงานที่นี่แล้วก็ต้องเก็บลงหีบ ๑๖ หีบ ส่งไปปากีสถาน เพราะที่ปากีสถานเขาจะมีงานเหมือนกัน แล้วก็วิ่งอยู่รอบโลกก็มีบัญญาเท่านี้ ซึ่งผมรู้สึกว่ายังรอคนที่มีบัญญายิ่งกว่านี้นี่ฮะงานประชาสัมพันธ์มันถึงสนุกอย่างนี้ แล้วต่อจากนั้นก็คือเราได้ค้นพบว่าสิ่งที่เป็นเครื่องมือดีที่สุดสำหรับการประชาสัมพันธ์ ก็คือการทำหนัง เพราะว่าไม่เฉพาะแต่คนไทยเท่านั้นที่ชอบดูหนังกลางแปลง ขึ้นชื่อว่าหนัง คนชอบดู แล้วบริษัทน้ำมันนี่ตั้งมาไม่รู้ว่ากี่สิบปี ไม่สามารถที่จะทำหนังเกี่ยวกับอุตสาหกรรมน้ำมันให้เป็นที่ถูกใจได้เลย ทั้งๆ ที่มีเงินเป็นอันมาก แล้วสามารถจะเรียกคนเก่ง ๆ ทั้งหมดมาได้ เป็นเรื่องที่แปลกประหลาดอย่างยิ่ง เป็นเรื่องที่แสดงให้เห็นว่าการประชาสัมพันธ์เป็นศิลปะจริง ๆ ไม่ใช่ว่าเป็นเรื่องของหลักวิชา ซึ่งใครแต่งตำราหรือว่าอ่านตำราไปแล้วไปทำได้ ทำไม่ได้ฮะ ผมเองเมื่อตอนเข้าไปทำงานที่บริษัทน้ำมันนี่ก็เป็นคนใหม่ แล้วเขาก็ตั้งมานานแล้วบริษัทนี้ไม่ใช่ว่าเพิ่งตั้ง ผมยังตกใจว่าจนบ่านนี้แล้วยังทำหนังไม่ได้ แล้วไม่ใช่ว่าสำหรับเอสโซ่เท่านั้น เชลล์ก็ทำไม่ได้ คาลเท็กซ์ก็ทำไม่ได้ ไม่มีใครทำได้เป็นเรื่องประหลาดสุดท้ายเมื่อผมทำงานอยู่สัก ๓ ปี ก็ทำออกมาเรื่องหนึ่งชื่อ human elememt แปลเป็นภาษาไทยว่า ทาสมนุษย์ ดีอกดีใจกันว่าทำได้ เจ้านายของผมตอนนั้นมาจากฝรั่งเศส เขาบอกว่า เออ หนังเรื่องนี้ยังไม่ได้ดู เอามาดูซิ เอามาดูแล้วเขาก็บอกว่าก็ดีกว่าเรื่องก่อน ๆ ที่ทำมา แต่ว่าก็ยังกระปลกกระเปลี้ยเต็มที ยังเป็นหนังที่ใช้ไม่ได้ จนเดี๋ยวนี้ผม

ก็มั่นใจว่าบริษัทน้ำมัน ยังทำหนังไม่ได้ ที่จะออกมาเป็นสื่อของการประชาสัมพันธ์ เพราะฉะนั้นผมถึงได้เรียนว่าการประชาสัมพันธ์น่ะมันอยู่ที่ว่า หนึ่งคนของเราต้องฉลาด แล้ว product หรือองค์การของเขาต้องเหมาะสำหรับสื่อชนิดนั้นและต้องมีเงิน ถ้าไม่เหมาะแล้วหนีเลยครับ หลังจากที่ผมออกจากบริษัทน้ำมันแล้วผมก็มาอยู่กับบริษัทค้าวัสดุก่อสร้าง ในบริษัทนี้ในเรื่อง exhibit หรือ งานนิทรรศการนี่กินดิบเลยฮะ ไปเชียงใหม่รางวัลที่ ๑ ไปงานเดือนสิบนครศรีธรรมราช รางวัลที่ ๑ ไปที่เวียงจันทน์ งานประจำปีธาตุหลวงรางวัลที่ ๑ ไปวังสราญรมย์ก็รางวัลที่ ๑ ไปที่ไหน ๆ ที่ ๑ ทั้งนั้นแหละฮะ ทั้งนี้เพราะว่า product มันให้เหลือเกิน มันเป็นคนละเรื่องเลยกับบริษัทน้ำมัน บริษัทน้ำมันนี่คิดแทบตาย ลงทุนไม่สำเร็จ เท่าไหร่ ๆ ก็ไม่สำเร็จ ในการที่จะจัดนิทรรศการ แต่ของบริษัทค้าวัสดุก่อสร้าง รู้สึกว่าผลิตภัณฑ์มันอำนวยที่จะทำอันนี้ได้ เพราะฉะนั้นผมจึงจับหลักได้ว่าอันไหนที่เราหรือวงการของเราไม่ค่อยเหมาะกับสิ่งนั้นเราต้องหนี เราอย่าไปเอาหัวชนฝาไม่มีทาง แต่แน่ละในการทำหนังมันก็สิ้นเปลืองและก็ต้องพิถีพิถันมาก หนังที่ผมจะฉายให้ดูกรุณาอย่าหาว่าผมมาโฆษณา ผมอยากจะให้ดูว่าการทำหนังนี่เราสามารถที่จะสอดใส่ข้อความที่เราต้องการจะได้มากแล้วก็สมบูรณ์จริง ๆ เป็นภาพยนตร์ที่เราลงทุนในราว ๓ แสน ถ้าหากว่าทำเวลานี้อาจจะมากกว่านี้ เพราะนี่มันทำมานานแล้ว เป็นภาพยนตร์ซึ่งเป็นตัวอย่างของการใช้เครื่องมือในการประชาสัมพันธ์ ซึ่งท่านทั้งหลายจะเห็นว่าช่วยเรามากทีเดียว คือแทนที่เราจะต้องพาแขกของบริษัทซึ่งบางทีก็มาจาก อินโดนีเซีย มาจากอิหร่าน อิหร่านนี่เขาสนใจที่จะซื้อซีเมนต์เรา ธรรมดาพวกนี้จะซื้อแล้วก็นอกจากลองเอาซีเมนต์ไปใช้แล้วยังขอดูโรงงานด้วย แล้วในการที่เราพาคนไปดูโรงงานนี่มันกินเวลาเหลือเกิน เพราะโรงงานเราอย่างที่ท่านเห็นจากภาพยนตร์ที่มีอยู่ที่ทุ่งสง มีอยู่ที่แก่งคอย แล้วก็มีที่ท่าหลวงสระบุรี ในกรุงเทพ ฯ นี้ก็มีหลายแห่ง มีที่บางซ่อน ที่เมืองนนท์ การเดินทางก็กินเวลาเพียงแต่ไปท่าหลวง ไปแก่งคอย ไป ๒ ช.ม. กลับ ๒ ช.ม. ดูโรงงาน ๑ ช.ม. รับประทานอาหาร ๑ ช.ม. ไป ๆ มา ๆ ก็วันหนึ่งแล้ว มันเสียเวลามาก แล้วดีไม่ดีไปถึงโรงงานเครื่องเสียซะอีก ซึ่งเราจะไปบังคับมันไม่ได้เรื่องเครื่องจักร ผมเคยพาแขกมาจากอินโดนีเซียมีนักหนังสือพิมพ์มา ๕ คน ตั้งอกตั้งใจอุตส่าห์จะมาดูงานท่าหลวง ออกจากนี่ตั้งแต่เช้าเครื่องเสียซะนี่

ผมจะไปบีบคอนายช่างก็ทำไม่ลง เพราะฉะนั้นทั้ง ๆ ที่ บางทีจะพาเขาไปโรงงานเพื่อไปดู เราก็ฉายภาพยนตร์ให้เขาชมเสียก่อน เพราะเหตุว่ามันช่วยมากเวลาดูก็เข้าใจเรื่องราวดี

การประชาสัมพันธ์นี่ท่านทั้งหลาย ก็ทราบแล้ว คือ การบอกกล่าว บอกกล่าวอะไร บอกกล่าวเรื่องราวของบริษัท กรม หรือ กระทรวง หรือ มูลนิธิ หรือให้ประชาชนทราบเพื่อให้เขาเกิดการนิยมเลื่อมใสศรัทธาในกรมนั้น ในมูลนิธิอันนั้น หรือในห้องสมุดอันนั้น โดยความมุ่งหมายเพื่อให้เขามาห้องสมุดให้เขามาที่กระทรวง หรือให้เขามาที่บริษัทเพื่อมาซื้อของในกรณีของบริษัท ในกรณีของห้องสมุด เพื่อที่จะมาใช้บริการของห้องสมุด นี่ก็เป็นการกล่าวสรุปรวมยอด ขณะที่กำลังชมภาพยนตร์ท่านนายกสมาคมก็ได้บอกกับผมว่าสร้างดีจริง ๆ แต่มันหลายสตางค์ ก็น่าจะแนะนำการประชาสัมพันธ์โดยไม่เสียสตางค์บ้าง ผมก็เลยนั่งคิดดูว่า เอจะทำอย่างไรดีก็นึกขึ้นได้ คือ นึกถึงแหวนเพ็ชรที่ผมแจกไปนี่ ท่านที่ไม่ได้รับแจกคงไม่ทราบ ที่ผมชูให้เห็นนี่ท่านที่รับแจกถึงจะทราบว่าไม่ใช่ของผม ของการบินไทยฮะผมขอเขามาอีกที ผมก็เป็นพวกชูชกคือ การทำประชาสัมพันธ์โดยวิธีไม่ต้องลงทุนนี่ก็มีอยู่ แต่ขอให้เราใช้หูใช้ตาให้เป็นประโยชน์ แล้วก็ใช้สติปัญญาพอสมควร เอาใจใส่บ้าง พูดกันเรื่องหนังก่อน เพราะใคร ๆ ก็ชอบดูหนัง ถ้าสมมุติว่าที่ห้องสมุดของคุณมีประกาศว่าวันอาทิตย์นี่จะฉายหนัง ผมคิดว่าคงมีคนมาดูหนัง แล้วหนังที่จะฉายนั่นคือ เรื่องการ์ฟาโอลิมปิคซึ่งเพิ่งจะจบไปเร็ว ๆ นี้ หรือเรื่องเอ็กซโปที่ญี่ปุ่นมีทั้งเอ็กซโปบก เอ็กซโปน้ำ ผมคิดว่าจะมีคนมาดู แล้วก็ไม่ต้องลงทุนเลย ก็ลงทุนเสียแสตมป์นิดหน่อย เพราะหนังเรื่องเอ็กซโปที่ญี่ปุ่นที่มีมา ๒ คราวแล้วนะฮะ ที่สำนักข่าวสารญี่ปุ่นที่วงเวียนปทุมวัน เขามีแล้วผมก็เคยไปยืมเขามา เมืองไทยเรามักจะนึกว่าอะไรได้ฟรีแล้วเป็นของเลวหมด ไม่จริงครับ อยู่ที่เรารู้จักเลือก ของฟรีถ้าเรารู้จักเลือกเราเลือกเอาที่ดี ๆ มาได้ ถูกละครับหนังที่เขามีเอาไว้ที่ USIS ก็ดี ที่ BIS ก็ดี ไหน ๆ มันก็มีหนังโฆษณาบ้าง ดูแล้วไม่รู้เรื่องบ้างขาด ๆ วิ่น ๆ บ้าง แต่เราเลือกซิครับ เราเจาะจงเอาหนังเอ็กซโป เขาอาจจะบอกเราว่าไม่มี ทางร้อยเอ็ดยืมไป ทางสมุทรสงครามยืมไป จะยืมต้องรออีก ๒ เดือน เราก็รอได้ เราต้องการหนังดี แล้วก็ไม่ลำบากเลย ผมเคยไปยืมหนังที่สถานทูตอินเดีย ชีวิตของระพินทรนาถตะกอร์ หนังเรื่องนี้เขาให้ยืม

ฟรี แล้วที่จริงถ้าเราจะเอาเงินมากองซักหมื่นซักแสน เราก็ไม่รู้จะไปเอาหนังอย่างนั้นจากที่ไหน เพราะไอ้ของได้ฟรีนี่บางทีมันดีกว่าของที่เราซื้อเสียอีก ผมมีเงินแสนผมก็ไม่รู้จะซื้อที่ไหน หนังชีวิตของระพินทรนาถตะกอร์ไม่มีครับ ที่ ๆ มีก็คือของฟรีที่สถานทูตอินเดีย และเมื่อเร็ว ๆ นี้ก็มีการแข่งขันโอลิมปิค คนไทยก็ไปชนะมา ได้เหรียญโอลิมปิคเหรียญแรก ตื่นเต้นกันแทบล้มแทบตาย หนังก็มาแล้วอยู่ที่สถานทูตแคนาดา ไม่มีใครไปยืม ผมคิดว่าถ้าใครไปยืมแล้วเอาไปฉายนี่จะเป็นที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง ผมเคยไปยืมที่สำนักข่าวสารญี่ปุ่นยังจำได้จนเดี๋ยวนี้ เป็นเรื่องของเพลงพื้นเมืองที่ญี่ปุ่น นี่เขามีเพลงพื้นเมืองแบบของเรา ของเรานี่เป็นไปตามภาค ภาคใต้อย่าง ภาคอีสานก็อย่างหนึ่ง ภาคเหนือก็มีไปอย่าง นี่ก็เป็นเรื่องน่าสนใจ ที่ญี่ปุ่นนี่ยิ่งน่าสนใจกว่านั้น เพราะแต่ละภาคอาชีพต่าง ๆ กัน ดนตรีก็ต่างกัน การแสดงออกก็ต่าง ๆ กัน มีอยู่เรื่องหนึ่งชื่อว่า ดนตรีจากภาคต่าง ๆ ของญี่ปุ่น ดูแล้วสนุกเป็นอันมาก ดูแล้วอยากจะดูซ้ำ นี่แหละผมคิดว่าหนังพวกนี้ถ้าเอาไปฉาย ใคร ๆ ก็อยากมาดู แล้วเราไม่ต้องเรียกร้องอะไร เขามาเขาเห็นเองว่าห้องสมุดของเรานี่มีเรื่องเกี่ยวกับตำรากล้วยไม้ มีเรื่องเกี่ยวกับการยิงปืน แม้กระทั่งตำราทำอาหารจะทำยำทะวาย ทำสังขยา อะไรเราก็มีที่ห้องสมุดนี่ เขาก็เห็นเองว่าห้องสมุดของเรานี่มีอะไรที่เป็นประโยชน์แก่ชีวิตเขา เกี่ยวพันกับชีวิตเขา เพราะฉะนั้นผมคิดว่าการจะทำประชาสัมพันธ์โดยไม่ต้องลงทุนก็ยังพอจะมีทาง อีกแห่งหนึ่งก็คือที่สำนักแถลงข่าวอังกฤษ ผมเคยไปขอยืมภาพยนตร์เขามาเกี่ยวกับเรื่องโรงเตี๊ยมในประเทศอังกฤษ หรือการแข่งขันกีฬา ฟุตบอล การละคร ดูแล้วก็เกิดความคิดว่าโรงเรียนของเราน่าจะมีการละครประจำปี แล้วเราควรจะทำอย่างไรมันน่าสนุก แล้วของเหล่านี้เขาให้ฟรี บางทียังแถมให้เครื่องฉายมาอีกเท่าที่ผมทราบสำหรับบางแห่ง ที่สถานทูตสถาบันวัฒนธรรมเยอรมัน เขามีหนังเยอรมันดี ๆ เพราะเยอรมันเป็นเมืองที่น่าเที่ยว ซึ่งไปแล้วติดใจสำหรับผมติดใจเป็นพิเศษ ที่สถานทูตกรีกมีหนังเยอะ สถานทูตอิตาลีก็มี โอ้ย มีเยอะครับของฟรีนี่ เดี๋ยว ผมนึกอะไรขึ้นได้ พูดถึงแหวนเพชรที่ผมแจกไป ผมไปขอเขามาจากการบินไทยนะฮะ มีใครมาจากกาญจนบุรีไหมครับ กรุณายกมือขึ้น อ้อ คนปัจจุบันนี้ที่มีชื่อเสียงที่สุดของกาญจนบุรีนี่ คุณนึกออกไหมครับ รู้จักคุณนิภาภัทร สุดศิริ ไหมครับ นี่แหวนเพชรนี่ผมไปขอมาจากคุณนิภาภัทร

แกใจดี ใจดี ไม่เฉพาะกับผมแต่กับทุกคน ที่ผมนึกถึงคุณนิภาภัทรขึ้นมาเพราะผมมีความรู้สึกว่านี่เป็นอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งเราจะทำการประชาสัมพันธ์โดยไม่ต้องลงทุน และยิ่งไปกว่านั้นจะได้เสียอีก คือถ้าคุณเชิญคุณนิภาภัทรไปพูดที่ห้องสมุดเมืองกาญจน์ ซึ่งคุณนิภาภัทรนี่ภูมิใจเหลือเกินว่าเป็นคนเมืองกาญจน์ แล้วคุณนิภาภัทรนี่ทำงานอยู่การบินไทย ของแจกเขาหลายกระบุงเกวียนที่ผมเอามานี่มันนิดเดียว เขามีของแจกเยอะ พวกเครื่องเพชรนี่เขามีเยอะเหลือเกิน (หัวเราะ) แล้วถ้าเชิญคุณนิภาภัทรไปพูดแล้ว แกคงหอบเครื่องเพชรไปหลายกระบุงจริง ๆ แล้วก็ไม่จำเป็นจะต้องเป็นเมืองกาญจน์ เมืองอยุธยา สมุทรสาคร ผมว่าเชิญคุณนิภาภัทรแกก็ไป เพราะแกชอบไปอยู่แล้ว ที่ผมนึกถึงเมืองกาญจน์เพราะคุณนิภาภัทรเป็นคนที่นั่น เราอาจจะจัดรายการพบกับคนงามของเมืองกาญจน์ให้แกเล่าครั้งหนึ่งยังจำได้เมื่อไปประกวดนางสาวจักรวาลที่เมืองปอร์โตริโก แล้วก็ยังจำได้ดีเลย เพราะถ้าผมเป็นคุณนิภาภัทรผมก็ไม่ลืม แล้วมันน่าสนใจใคร ๆ ก็ต้องไปฟัง ผมว่าผู้ว่าก็คงไปฟัง แล้วไม่ต้องเสียอะไรเลย ก็เสียค่าแสตมป์หน่อยเดียวเขียนจดหมายถึงคุณนิภาภัทรว่า ในฐานะที่ท่านก็เป็นคนเมืองกาญจน์ บัดนี้หอสมุดประชาชนกาญจนบุรีได้รับการเรียกร้องจากชาวบ้านเป็นจำนวนมากว่าให้มาพบกันหน่อย กรุณามาเล่าให้ฟังถึงความหลังยังจำได้ในการประกวดมิสยูนิเวอร์ส ป.ล. ถ้ามีแหวนเพชรแจกกรุณาเอามาด้วย จบเรียบร้อยนะฮะ นี่ก็เป็นเรื่องที่ผมนึกขึ้นได้ แล้วตัวอย่างอันนี้ก็จะทำให้ท่านทั้งหลายนี่นึกถึงใครต่อใครอีกเยอะแยะ ทั้งนี้เพราะว่ามนุษย์เรานี้สนใจมนุษย์ด้วยกัน หนังสือพิมพ์ Newsweek หนังสือพิมพ์ Times หนังสือพิมพ์ไทยรัฐขายอยู่ได้ก็เพราะขายเรื่องของบุคคล ผมคิดว่าห้องสมุดเราต้องขายบุคคล ต้องขายคน คนที่หัวหินอาจจะเชิญคุณโผน กิ่งเพ็ชร ไป แล้วคุณโผนนี่ช่างคุยเป็นอันมาก คนเหล่านี้จะช่วยทำให้ห้องสมุดของท่านมีชีวิต เพราะฉะนั้นการที่จะวางโครงการประชาสัมพันธ์ ผมคิดว่าถ้าเรามีหูตากว้างหน่อย แล้วเราใช้ความคิดนิดหน่อย บางทีก็ไม่ต้องลงทุนเลย แถมยังได้แหวนเพชรเสียอีกด้วย มีคำถามอะไรไหมครับเพราะผมอยากจะเปิดโอกาสให้ถามได้เชิญครับ มีใครมาจากเมืองเหนือไหมครับ เมืองแม่ระมิงค์ ผมคิดว่าควรจะเชิญคุณเจริญ วัฒนสินธุ์ นักกีฬาระดับโลกไปพูดถึงความหลัง คุณเจริญนี่ก็ถือตัวว่าเป็นลูกแม่ระมิงค์เป็นอย่างยิ่ง หรือว่าพิษณุโลก รู้จักคุณสุวรรณี สุคนธา

ไหมครับ นั่นแหละลูกพิษณุโลกละ ถ้าเชิญแล้วไปอย่างยิ่ง เพราะต้องการจะโฆษณาหนังสือลลนาอยู่ด้วย ใครมีคำถามอะไรไหมครับ เชิญครับ.

สมาชิก ที่ผมนั่งฟัง ๆ นะครับ สิ่งที่ผมติดใจมันไม่ใช่เรื่องว่าไม่มีคนใช้ห้องสมุดนะฮะ สิ่งที่ผมอยากจะให้ท่านพูด คือ เกี่ยวกับว่าคนที่เข้าใช้น่ะมี แต่ว่าห้องสมุดเรายังไม่พร้อมที่ท่านว่าดีแล้วแต่ส่วนใหญ่ห้องสมุดมันไม่ดี คือ ปัญหามันอยู่ตรงนี้ อยู่ตรงที่ไม่ดี ที่ว่าไม่ดีเพราะอะไรก็ตอบได้ว่าเพราะขาดเงิน หรือ ขาดผู้สนับสนุน สิ่งที่ผมอยากให้ท่านพูด คือ ประชาสัมพันธ์อย่างไรถึงจะให้ผู้ใหญ่หรือผู้ที่สามารถจะสนับสนุน เห็นความสำคัญแล้วก็มาให้บ้าง นอกจากมาใช้ที่ท่านพูดคือมาใช้ทำอย่างไรถึงจะให้ผู้ใช้นี้ให้ห้องสมุดบ้าง เช่น จะบริจาคหรือมีแหล่งพิมพ์ที่ไหน หรือทำให้ผู้บริหารเห็นความสำคัญของห้องสมุด คือ ในปัจจุบันถ้าถามท่านก็บอกว่าสำคัญนะฮะ อย่างผมอยู่ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ก็บอกว่าห้องสมุดคือหัวใจสำคัญของสถาบันการศึกษา ผมก็ทราบว่ามันคือหัวใจ เวลาได้เงินมาเมื่อเราไปเข้าระดับความสำคัญ ความสำคัญของห้องสมุดมันจะต่ำลง คือมันไม่อยู่อันดับหนึ่ง อย่างได้เงินมาแทนที่จะให้ห้องสมุดก่อน มันก็ไปอย่างอื่นก่อนซึ่งมันสำคัญกว่า ทำอย่างไรเราจึงจะยกระดับความสำคัญของห้องสมุดให้มันขึ้นมาอยู่อันดับ ๑—๒ อย่างนี้ อันนี้คือปัญหาที่ผมอยากจะให้ท่านพูดเสนอแนะนิดหน่อย ขอบคุณครับ.

คุณวิลาส ขอบคุณครับ แหมผมติดใจที่คุณบอกว่าห้องสมุดเป็นหัวใจนี่ คือ ผมค้นพบแล้วว่าเมืองไทยนี่เป็นโรคหัวใจรั่ว แหมถามตรงกับที่ผมคิดไว้พอดี นี่นะฮะไม่ทราบเห็นหรือเปล่า อันนี้เป็นข่าวหนังสือพิมพ์ที่นายหลีกวนยิวพูดถึงญี่ปุ่น เพราะญี่ปุ่นนี่เราก็ทราบดีว่าถูกประนามว่าเป็นสัตว์เศรษฐกิจ มาเอาเปรียบคนทางเอเชียอาคเนย์ มาเอาเปรียบเมืองไทย พานักท่องเที่ยวมาแล้วก็ไม่อุดหนุนโรงแรมไทย มาอุดหนุนโรงแรมญี่ปุ่น เอารถญี่ปุ่น มีไกด์ญี่ปุ่น เข้าภัตตาคารญี่ปุ่น ประพฤติตัวไม่น่ารัก ทางประเทศญี่ปุ่นเขาก็ร้อนใจมาก เขาเรียกผู้ชำนาญการประชาสัมพันธ์ให้ไปแก้บอกว่าต้องแก้แล้ว ต้องแก้ภาพพจน์ แก้ image ของประเทศญี่ปุ่นนี่ นายหลีกวนยิวเขาก็อดรนทนไม่ได้ เขาก็บอกว่า P.R. นี่หมายถึง Public Relation หมายถึงประชาสัมพันธ์ เขาบอกว่าประชาสัมพันธ์อย่างเดียวมันไม่ได้ความ

หรอก มันแก้อะไรไม่ได้ มันอย่างที่ผมเรียนไว้แต่ต้น คือ คนญี่ปุ่นเองต้องแก้ความประพฤติของตัวเอง ประชาสัมพันธ์ช่วยอะไรไม่ได้ นี่ก็ตรงกับที่ท่านถามผม ซึ่งเป็นเรื่องที่ผมคิดมาจากบ้านเลย ผมถึงได้พูดใน ๕ นาทีแรกเลยว่าความประสงค์ของเราที่มาพูดเรื่องการประชาสัมพันธ์นี่ ก็เพื่อจะดึงคนมาที่ห้องสมุด ทีนี้ที่ห้องสมุดเรานี้มีงบประมาณมีหนังสือ มีการสนับสนุนจากทางการพอหรือยัง ทุกวันนี้ผมว่าสำคัญมาก ทีนี้ผมนึกขึ้นได้อันหนึ่ง คือว่าในการทำประชาสัมพันธ์ของห้องสมุดนี้ เราจะได้ความร่วมมือจากคนที่ผมคิดว่าจะช่วยเราได้มาก คือ ครูวาดเขียนประจำจังหวัดนั้น เพราะครูวาดเขียนสามารถจะวาดอะไร ๆ ได้ จะทำให้ห้องสมุดของเรามีชีวิตชีวามาก ส่วนการที่จะไปผูกสัมพันธ์กับครูวาดเขียน หรือ น้องสาวของครูวาดเขียน ผมก็ขอยกให้เป็นศิลปประจำตัว แต่ผมนึกขึ้นได้ว่างานของห้องสมุดนี่น่าจะเจริญดีแล้วก็ผู้ใหญ่จะเห็นความสำคัญ ถ้าหากเราได้ความร่วมมือจากครูวาดเขียน มาวาดในเทศกาลต่าง ๆ เช่น เทศกาลตรุษสงกรานต์ ที่เขาไปเที่ยวเชียงใหม่กัน เราบอกว่าจะไปเที่ยวเชียงใหม่นี่ต้องเตรียม คือ เตรียมว่าเชียงใหม่นี่มีวัดอะไรที่น่าดูบ้าง เพราะคนไปเชียงใหม่นี่ถ้าค้างหลายคืนนักมันไม่ไหวครับค่าโรงแรมมันแย่ เพราะฉะนั้นไปถึงก็ต้องดู ๆ รีบร้อนก็ต้องเตรียมเนื้อเตรียมตัว การเตรียมตัวที่ดีก็คือ มาที่ห้องสมุด ดูว่าเขามีวัด ๗ ยอด ๘ ยอด ๙ ยอดที่ไหนกัน หรือว่าเมื่อถึงหน้าทอดกฐินกัน หรือ หน้าท่องเที่ยว พูดตามจริงการทอดกฐินเมืองไทยก็คือการท่องเที่ยว เพราะคนอยู่ทางใต้ก็ต้องไปทอดทางเหนือ คนอยู่ทางเหนือก็ต้องไปทอดทางใต้ มันถึงจะสนุก ก็อาจจะให้ครูวาดเขียนมาเขียนโปสเตอร์บอกว่าท่านจะใช้เงิน ๒ บาทเที่ยวรอบโลกได้อย่างไร ครูวาดเขียนแกเขียนได้สบาย ทำเป็นรูปอย่างไรก็ได้ ทำไมผมพูดว่า ๒ บาท เพราะว่าผมเป็นคนสุราษฎร์ คนสุราษฎร์นี่ถ้าจะต้องนั่งสามล้อมาที่ห้องสมุดประชาชนนี่ก็จะต้องเสียค่าสามล้อ ๒ บาทไกลหน่อย ถ้าอย่างบ้านผมก็บาทเดียว ถ้านั่งสามล้อมาที่ห้องสมุดก็เหมือนได้เที่ยวรอบโลก เพราะที่ห้องสมุดเรามีหนังสือเกี่ยวกับอเมริกา เกี่ยวกับโซเวียต เกี่ยวกับจีนแดง เกี่ยวกับปารีส เกี่ยวกับแผ่นดินแห่งดวงอาทิตย์เที่ยงคืน เกี่ยวกับญี่ปุ่น เกี่ยวกับอะไรก็มีทั้งนั้น ก็เป็นการเที่ยวรอบโลกนั่นเอง นี่ผมนึกขึ้นมาได้ก็นับว่าการผูกมิตรกับครูวาดเขียนเป็นช่องทางอันหนึ่งที่จะทำให้ห้องสมุดของเรามีชีวิตชีวาขึ้น ส่วนที่จะได้งบประมาณอย่างไรนั้น ผม

คิดว่าเป็นเรื่องของท่านนายกสมาคมมากกว่า แต่ผมเห็นใจ ผมเห็นใจจริง ๆ เพราะเวลาผมไปต่างจังหวัด ผมชอบไปคุยกับบรรณารักษ์ หลาย ๆ ท่านก็พูดแต่เรื่องนี้ เพราะว่าสิ่งที่ผมไม่ใช่แปลกใจที่จับใจจริง ๆ ก็คือ บรรณารักษ์นี่ทำงานด้วยใจรักจริง ๆ ทุกคน รักหนังสือ ถนอม มีการซ่อมแซมหนังสือ ซึ่งถ้าคนไม่รักหนังสือก็ไม่ซ่อมแซมหรอกครับ เสียก็ทิ้งไป ไม่ใช่ของเรานี่ ผมบ้านอยู่ลาดพร้าว บางทีว่าง ๆ ผมชอบแวะที่ห้องสมุดอำเภอบางกะปิ ที่นั่นก็มีบรรณารักษ์ ผมชอบไปคุยด้วย เขามีหนังสือซึ่งผมแปลกใจเป็นอย่างยิ่ง คือเป็นหนังสือที่ผมนึกไม่ถึงว่าที่ห้องสมุดประชาชนจะมี อันนี้ผมเรียนตามตรงว่าห้องสมุดประชาชนเจริญจริง ๆ ครับ บางทีจะเจริญกว่าคนที่จะไปใช้เสียอีก เพราะที่ห้องสมุดอำเภอบางกะปิเป็นย่านที่อิสลามอยู่เป็นส่วนมากแล้วที่ผมไปคนก็ไปใช้น้อยเต็มที มีบริเทนนิก้า เอนโซโครบีเดียอเมริกานา แล้วก็มีหนังสือซึ่งผมใช้ประโยชน์ได้ มีหนังสือไทยแยะแล้วผมก็ใช้ประโยชน์ได้ ผมไปดูแล้วยังนั่งนึกว่าแหมเสียดาย แล้วบรรณารักษ์แกก็รักหนังสือเหลือเกินเพราะฉะนั้นปัญหานี่มันอยู่ที่ความสนับสนุนของผู้ใหญ่จริงอย่างที่ท่านบอก แต่ผมก็รู้สึกภูมิใจว่าห้องสมุดของเราอย่างที่ผมเรียนคุณภาพสูงกว่าที่ผมคิด ผมนึกไม่ถึงว่าจะมีบริเทนนิก้าอยู่ที่นี่ ซ่อนอยู่ตรงหัวหมากซึ่งมีแขกอิสลาม บางทีก็อุ้มไก่อยู่ เป็นความก้าวหน้าจริง ๆ มีปัญหาอะไรอีกไหมครับ เชิญครับแหวนเพ็ชรผมหมดแล้วนะฮะ.

สมาชิก ผมขอต่ออีกนิด เมื่อกี้ผมถามว่าอยากให้แนะอีกสักหน่อยนะฮะ คือวิธียกระดับความสำคัญ หมายถึงว่า ถ้าหากเราตอนนี้อยู่อันดับ ๕ เราจะประชาสัมพันธ์อย่างไร หรือจะมีวิธีการอย่างไร ที่จะยกเราขึ้นไปอยู่อันดับ ๒ หรืออันดับ ๑ พูดถึงความสำคัญเหมือนกับเวลาท่านโฆษณา เวลาโฆษณาขายของอะไรอย่างนี้นะฮะ ค้าวัตถุก่อสร้าง ท่านทำอย่างไรถึงยกขึ้นมาระดับ ๑ ได้ซึ่งมันก็ต้องเกี่ยวกับประชาสัมพันธ์ผมคิด อันนี้ เราจะประชาสัมพันธ์อย่างไรจึงจะให้ห้องสมุดขึ้นมาอันดับอยู่ ๑ — ๒ — ๓ อย่าให้ไปอยู่อันดับ ๑๐—๑๑ ซึ่งกว่าจะถึงมันก็หมด ผมอยากได้ตรงนี้ช่วยแนะสักนิดเถอะฮะ ขอบคุณครับ.

คุณวิลาส คือการยกระดับนี่ ผมก็เข้าใจนะฮะ อย่างที่ท่านบอกว่ามีความจำเป็นเป็นอันดับแรกทีเดียว แต่ทีนี้มันต้องเป็น เอ้อ ผมอยากจะใช้คำภาษาฝรั่ง group effort นะฮะ คือเราคนเดียวทำไม่ได้ ต้องทำกัน

เป็นกลุ่ม อย่างที่นั่งอยู่นี่ ถ้าเราพร้อมใจกันทำเพราะท่านก็มีสมาคมอยู่แล้ว ผมคิดว่าเราทำได้ เพราะเวลานี้เราก็มีคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ มีสมาคม มีอะไรกัน ผมอยากจะเรียนว่าการทำงานในด้านนี้ ต้องทำไปในนามของสมาคมหรือขององค์การ แล้วก็คือนี่ไม่ใช่มานินทาคนไทย คือ คนไทยยังไม่ค่อยเห็นความสำคัญของห้องสมุดจริง ๆ ฝรั่งเขาสนใจมาก ผมแน่ใจเหลือเกินว่าฝรั่งเขามีเงินให้เยอะ Asia foundation UNESCO ก็ดี แล้วก็ยังมี ซีเมช องค์การระหว่างประเทศต่าง ๆ พวกนี้ เขาเข้าใจแล้วเขาเห็นความสำคัญ ถ้าติดต่อกับพวกนี้แล้วผมว่ามีหวัง มีหวังมากทีเดียว อันนี้ก็เป็นภาระของสมาคม เราคนเดียวทำ ผมคิดว่าทำยากที่สุด คุณจะประชาสัมพันธ์ไปเท่าไหร่มันก็ลำบาก มีอะไรอีกไหมครับ เชิญครับ.

สมาชิก ดิฉันชื่อเสาวนิตย์ค่ะ ดิฉันจะขอต่อที่อาจารย์มหาวิทยาลัยตะกี้นี้มาพูดเรื่องที่ว่า จะมีวิธีทำให้ห้องสมุดขึ้นไปอยู่อันดับที่ ๑ หรือว่าอยู่ในระดับที่สูง แต่ที่นี้มีอยู่ตอนหนึ่งที่ท่านวิทยากรพูดว่า การประชาสัมพันธ์นั้นบางครั้งก็ทำไม่สำเร็จ จะต้องมีการแก้ที่ตัวบุคคลอาจจะแก้ที่ทัศนคติ แก้พฤติกรรม หรือแก้อะไรก็แล้วแต่ที่จะให้ไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ อย่างเช่นห้องสมุดให้เป็นที่สนใจของผู้บริหาร หรือว่าไม่เป็นความสำคัญต่อผู้บริหารเลย เช่น เสนอไปแล้วผู้บริหารบอกว่าอย่างอื่นเขาสำคัญกว่านี่ งานของใครทุก ๆ คน เขาก็ว่างานของตนเองสำคัญกันทั้งนั้น ที่คุณจะว่าห้องสมุดสำคัญนั้นมันคงจะเป็นไปไม่ได้หรอก อะไรทำนองนี้นะคะ วิทยากรก็เสนอว่าให้สมาคมนี่รวมกัน ให้พวกเรารวมกัน คิดหาวิธีที่จะเอาชนะผู้บริหารได้อย่างไรให้ทำกันเป็นกลุ่ม เป็นหมู่คณะ ดิฉันก็คิดว่าน่าจะได้เสนอว่าบีหน้าเราควรจะได้รณรงค์เกี่ยวกับเรื่องนี้ ต้องทำให้มันเป็นเรื่องเป็นราวกันเสียที คือ บางครั้งเราทำแล้วมันก็จบอยู่แค่นั้นเองไม่มีการที่จะมีกิจกรรมอะไรสืบเนื่องต่อไป เพื่อจะให้บรรลุความประสงค์ของเราได้ อย่างเรื่องนี้ ดิฉันใคร่จะขอเรียนถามท่านวิทยากรว่า เราจะมีวิธีการที่แก้ทัศนคติ หรือแก้พฤติกรรมของคนอย่างไร เพราะว่า ประทานโทษนะคะ ผู้บริหารบางท่าน ท่านไม่ได้ใช้ห้องสมุดหรอกค่ะ ท่านอาจจะใช้ห้องสมุดเมื่อท่านจำเป็น หรือแม้แต่วิทยากรทั้งหลายที่ท่านทรงวิทยาคุณ หรือวิทยาอะไรก็แล้วแต่นะคะ ท่านไม่ได้ใช้ห้องสมุดประจำก็มีบางจำนวนบางท่าน นี่ดิฉันไม่ได้หมายถึงทั้งหมดนะคะ เพราะฉะนั้น ท่านวิทยากรผู้ทรงวิทยาคุณทั้งหลายที่มีวิชาการ

แต่ว่าไม่ได้ใช้ห้องสมุดเป็นแรงสำคัญในด้านการศึกษา ค้นคว้ากันจริง ๆ จัง ๆ นั้น จะไม่เห็นคุณค่าของห้องสมุดเลย ทีนี้เราจะแก้หรือเราจะมีวิธีอะไรที่จะไปสร้างความเข้าใจของท่านสักหน่อย เพราะถ้าท่านไม่คุ้นเคยแล้วท่านก็ยังเก่งในวิชาการอยู่อย่างนี้ แต่ท่านไม่ขึ้นห้องสมุด ท่านอาจจะเก่งโดยสติ-ปัญญาของท่าน หรือโดยที่ว่ามีวิชาการหนุนหลังอยู่บ้าง แต่ท่านก็ไม่ต้องพึ่งหนังสืออะไรมากมายสักเท่าไหร่ ไม่ต้องพึ่งห้องสมุด แล้วเราจะเอาชนะท่านเหล่านี้ได้อย่างไรแล้วท่านก็ยังเป็นดอกเตอร์ หรือว่า เป็นผู้บริหารชั้นสูงอยู่โดยไม่ได้เข้าห้องสมุดมากมายเท่าไหร่แล้วท่านเหล่านี้ท่านก็ไม่ได้เห็นคุณค่าของห้องสมุดซักเท่าไร แล้วเราจะทำอย่างไรคะ.

คุณวิลาส ขอบคุณครับ ในระหว่างที่อาจารย์ลุกขึ้นถาม ผมก็นึกอะไรขึ้นมาได้อันหนึ่ง เพราะว่าความสำคัญของห้องสมุดนี้ต้องมีการเน้นกันอยู่บ่อย ๆ มีการเน้นกันอยู่เสมอผมนึกขึ้นได้ว่าเมื่อตอนผมไปอเมริกา ตอนผมไปนอนอยู่ที่โรงแรม แล้วผมเปิดวิทยุฟังผมประหลาดใจเป็นอย่างยิ่ง คือ แทนที่จะโฆษณาสินค้า เช่น ผงซักฟอกหรืออะไร วันนั้นผมได้ยินเขาโฆษณาว่าอย่างนี้ครับ เมื่อเล็ก ๆ ผมไปที่ห้องสมุดเพื่อจะอ่านหนังสือ comic หนังสือการ์ตูน เมื่ออยู่โรงเรียนผมไปห้องสมุดเพื่อจะอ่านหนังสือที่เป็นความรู้เกี่ยวกับวิชาที่ผมเรียน เมื่อผมรู้จักรักผู้หญิง ผมไปห้องสมุดเพื่อไปดูว่านโปเลียนเขียนจดหมายรักรำพันว่าอย่างไร เมื่อผมจะไปฮันนี่มูนผมก็ไปห้องสมุด เพื่อดูว่าที่ปารีสนั้นมีอะไรที่เราควรจะดูบ้าง คุณแม่ผมก็ไปห้องสมุดเพราะว่าท่านไปดูตำราเย็บปักถักร้อย คุณปู่ก็ไปดูเรื่องการทำสวน เขาพูดออกมาอย่างนี้แหละครับ ผมคิดว่ารัฐมนตรีก็ต้องได้ยิน หรือว่านักท่องเที่ยวอย่างผมไปอเมริกา ผมก็นั่งฟังดู ไม่นานเลยครับ แต่ว่าเนื้อความอย่างที่ผมว่า ผมจำได้ว่าโฆษณาอันนี้ออกโดยสมาคมห้องสมุดของรัฐนั้น ผมเองชอบใจแล้วก็รีบจดลงไว้ทันที คือ มันเป็นการเตือนยังไงไม่ทราบตรงกับที่อาจารย์พูดเลยนะฮะ รัฐมนตรีของเรา หรือว่าใครเขาอาจจะไม่เห็นความสำคัญของห้องสมุด หรือว่าเขาเป็นดอกเตอร์แล้วเขาก็เลยเป็นดอกเต่อไปเลย ไม่สนใจห้องสมุดเสียแล้ว เพราะว่าคนเราบางทีไปห้องสมุด ก็เพื่อให้ได้ดอกเตอร์เท่านั้นเอง พอได้แล้วก็ไม่ได้ไปอีก

เยอะไปครับ แต่บางคนไปห้องสมุดก็เพราะว่ามันชอบห้องสมุด เพราะฉะนั้นผมคิดว่าการออกวิทยุแบบนี้บางทีจะช่วยได้ นี่ผมนึกเองนะครับ มีอะไรอีกไหมครับ.

สมาชิก ผม ชลัช ลียะวณิช จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ครับ อยากจะถามว่าบริษัทในเครือปูนซีเมนต์นี่ พอจะช่วยอะไรห้องสมุดได้บ้างครับในการประชาสัมพันธ์.

คุณวิลาส เรายินดีฮะ ยินดี คุณมี process อะไรขอให้เขียนมา แล้วเรามีเอกสารอะไรเรายินดีที่จะแจก เพราะเรื่องห้องสมุดนี่ก็ผมอยู่ที่นั่น ผมก็หนอนหนังสือคนหนึ่ง ผมไปที่ไหนก็ต้องเข้าไปในห้องสมุด เพราะฉะนั้นถ้าหากว่าท่านทั้งหลายมีโครงงาน มีอะไรดี ๆ ก็ขอเชิญ ผมขอขอบพระคุณท่านทั้งหลายที่อุตส่าห์นั่งฟังอยู่ด้วยมุทิตาจิต.

ห้องภาพนิพนธ์ศิลป์

๑๓๓ ข้างปั๊มน้ำมันเอสโซ่ สี่แยกอุรุพงษ์ ถนนพระรามที่ ๖ กรุงเทพมหานคร

โทร. ๒๘๒ — ๑๗๙๗

— ช่างภาพที่สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย บรรณารักษ์ เรียกใช้เป็นประจำทุกงาน

— บริการถ่ายภาพทั้งในและนอกสถานที่ มีครุยปริญญาและเครื่องแบบข้าราชการ

— บริการถ่ายภาพหมู่คณะด้วยกล้องหมุนโดยช่างผู้ชำนาญ

— บริการล้างฟิล์ม อัดและขยายภาพสี และภาพขาวดำทุกชนิด

— บริการถ่ายเอกสารด้วยเครื่องอีเล็คโทรนิค

— รวดเร็ว ถูกใจ ราคาเยา สนใจเรียกใช้ นายนิพนธ์ สุขศิริสันต์

โทร. ๒๘๒ — ๑๗๙๗

ห้องสมุดกับการศึกษาและพัฒนาบ้านเมือง*

ลมุล รัตตากร

แทบจะเรียกได้ว่า วันนี้เอามะพร้าวมาขายสวนเพราะว่าใคร ๆ ก็น่าจะรู้ และใคร ๆ ทุกคนก็รู้อยู่แล้ว แต่ว่าเราก็มีโรคเดียวกัน คือว่าถ้าเผื่อได้มีใครพูดให้เราฟังสักนิดเราก็รู้สึกว่า เอ้อ! ที่เราคิดอยู่นี่มันก็เข้าทีดีเหมือนกัน แต่ความจริงเราก็คิดเหมือน ๆ กัน แต่ว่าคนหนึ่งพูดคนหนึ่งฟังเท่านั้นเอง ทีนี้เพื่อจะให้การพูดนี่เป็นการประชาสัมพันธ์ ๒ ทาง คือเมื่อวานนี้คงจำได้ที่คุณพิชัย วาสนาส่ง บอกว่าการประชาสัมพันธ์ที่ดีควรจะเป็นการประชาสัมพันธ์ที่เป็นไปทั้ง ๒ ฝ่าย คือฝ่ายหนึ่งไม่ใช่ว่ามีอะไรก็บ้อนไป แล้วฝ่ายรับจะเป็นยังไงก็ยังไม่ทราบ ทีนี้เพื่อจะให้เป็นการเดินทางทั้ง ๒ ทาง คือจากท่านผู้ฟังมาถึงสมาคมห้องสมุด และจากสมาคมห้องสมุดไปถึงท่านผู้ฟัง นี่ละก็ขอให้เตรียมใจเอาไว้ว่าเมื่อจบการพูด อันนี้ไม่ใช่สนทนานะคะ พูดคนเดียว เพราะว่าเกิดความขัดข้องทางเทคนิคบางประการ อันเกิดจากความขลุกขลักในการสื่อสารของประเทศไทย วิทยากรอีกคนหนึ่งก็มาไม่ได้ แต่อย่างไรก็ตามเมื่อจบการพูดคนเดียวไปแล้ว ก็จะขอความกรุณาให้ท่านทั้งหลายใช้กระดาษที่สมาคมแจกให้แผ่นหนึ่ง ทุก ๆ ท่านขอให้เขียนอย่าเกิน ๑๐ บรรทัด ทราบว่ามีความรู้เยอะ แต่ขอ ๑๐ บรรทัดเท่านั้น เขียนว่าห้องสมุดตามความรู้สึกของท่านนี่ เขียนว่า ห้องสมุดกับการศึกษาและพัฒนาประเทศเป็นอย่างไร ท่านมีความรู้สึกอย่างไร หรือมีความคิดเห็นอย่างไร จะยกตัวอย่างที่เคยให้นิสิตปริญญาโท บรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เขียนมา ลูกศิษย์ลูกหาที่อยู่ที่นี่ ที่ยกของใครคนหนึ่งขึ้นมาไม่ได้หมายความว่าดีเด่นนะ หมายความว่าเป็นตัวอย่างเท่านั้นเอง เช่น รายหนึ่งบอกว่าในการพัฒนาประเทศนั้น จะต้องพัฒนาพร้อม ๆ กันหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา ซึ่งจะ

*ดร. ลมุล รัตตากร บรรยายในการประชุมสามัญประจำปี ๒๕๑๙ ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย วันอังคาร ที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๑๙ เวลา ๑๐.๐๐–๑๒.๐๐ น. ถอดเทปบันทึกเสียงโดย นางสาวพาชื่น ติวานนท์

ต้องอาศัยคนเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศ การที่จะให้คนได้รับการพัฒนาด้วยนั้น จำเป็นจะต้องให้การศึกษาซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ สิ่งสำคัญในการให้การศึกษาก็คือ ห้องสมุด ประเทศไทยควรจะจัดห้องสมุดตั้งแต่ระดับอนุบาล ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษาให้เพียงพอ แต่จะต้องไม่ลืมว่าห้องสมุดประชาชน ก็มีส่วนช่วยในการศึกษาเช่นเดียวกัน วิธีการจัดห้องสมุดในระดับต่าง ๆ นี้ควรจะจัดเท่าที่จะทำได้ ไม่ว่าจะมีอุปสรรคอย่างไรก็ตาม แต่ควรจะจัดอย่างยิ่ง เช่น ในระดับประถมศึกษาควรมีหนังสือให้นักเรียนอ่าน หนังสือที่ได้มาอาจจะได้จากการบริจาคหรือขอส่วนราชการก็ได้ โดยเฉพาะในชนบทควรได้รับการเอาใจใส่อย่างยิ่ง เพื่อปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน เป็นแนวทางการศึกษาค้นคว้าต่อไป อันนี้มีอยู่ ๙ บรรทัด คุณอาจจะเขียนมากกว่านี้ อีกซัก ๒—๓ ตัว เป็น ๑๐ บรรทัด จะเอาไปลงในวารสารของห้องสมุด.

เมื่อวานคงจะจำได้ว่า ประธานฝ่ายวารสารซึ่งอาจารย์ชลัชไม่ได้มา และอาจารย์นันทนาเป็นคนพูดแทนว่า สิ่งที่เราขาดอยู่อย่างหนึ่ง คือ เรื่องที่จะลงในวารสารห้องสมุด ครั้นจะขอเป็นบทความท่านก็คงไม่ค่อยมีเวลาที่จะเขียน ขอคนละ ๑๐ บรรทัด แล้วเมื่อไรที่เราเอาเอกสารต่าง ๆ ในการประชุมครั้งนี้ไปลงใน ๑ ฉบับล้วน ๆ อย่างที่เราเคยทำทุก ๆ ปี คือ เอาเอกสารต่าง ๆ ที่ได้จากการประชุมสามัญประจำปีในแต่ละปีไปลงในวารสารห้องสมุด เราก็จะเอาเรื่องของคุณทั้งหลายคนละ ๕ บรรทัด ๑๐ บรรทัดนี้ไปลงด้วย ทีนี้ทำไมถึงจะทราบว่าใครเป็นใคร เวลาเขียนไปเสร็จแล้ว ขอให้เขียนชื่อ เขียนให้บรรจงอ่านออกว่าคือใคร ทำงานอยู่ที่ไหน ขอให้เขียนให้ละเอียดด้วย เช่น สมมติว่า สวรรค์ แก้วเหล็ก วิทยาลัยครูยะลา แค่นี้พอ ตำแหน่งอื่น ๆ ไม่ต้องไปบอก หวังว่าคงจะไม่เป็นการขอร้องที่มากเกินไป ใครไม่มีกระดาษ ไม่มีนะคะ สมาคมแจกทุกคนเลย ไม่ได้เลือกที่รักมักที่ชัง.

ทีนี้ที่จะพูดต่อไปนี้ คือ เรื่องของการศึกษาและการพัฒนาประเทศ ในการศึกษานี้ ทุก ๆ ท่านคงจะยอมรับว่าบ้านเมืองจะเจริญได้ คนจะต้องได้รับการพัฒนาเสียก่อน คนจะพัฒนาในด้านการศึกษา หมายถึงว่าเรียนหนังสือสูงขึ้นไปอย่างเดียวนี่ก็คงไม่เป็นการเพียงพอ คนนี่ควรจะได้รับการพัฒนาทางด้านจิตใจ

ด้วยเราจะไม่ประหลาดใจเลย ถ้าเผื่อนั่งรถไปตามถนน แล้วก็มีคนที่นั่งรถเก๋งงามราคาเป็นล้าน แล้วทิ้งกระดาษลงมา แล้วก็คนๆ นั้นน่ะเคยจบต่างประเทศ สมมุติอย่างนี้อย่างนั้นน่ะแสดงว่าพัฒนาแต่ในด้านการศึกษา ความรู้ที่เรียน แล้วก็สอบได้ไปเรื่อยๆ แต่ไม่ได้พัฒนาทางด้านจิตใจในเรื่องของคนไทยเรานี่ ในเรื่องของวัฒนธรรมประจำชาติ ทำให้คนไทยเป็นคนไทยอยู่ เจอกันแล้วเราจะต้องเคารพนบไหว้ครูบาอาจารย์ เคารพนบไหว้ผู้มีอาวุโสกว่า อะไรเหล่านี้ ซึ่งในโลกนี้มีอยู่ไม่กี่ชาติ ที่จะมีความมีวัฒนธรรมที่ดีอย่างชาติไทยเราเพราะฉะนั้นในการพูดถึงการศึกษานั้น ขอให้พยายามนึกไปว่า ไม่ใช่การศึกษาที่สอบ ม.ศ. ๕ ได้ หรือปริญญาตรีได้ หรือ สอบปริญญาโท หรือสอบปริญญาเอกได้เท่านั้น แต่เป็นเรื่องของการศึกษาทั้งทางด้านความรู้ที่เข้าไปสะสมอยู่ในสมองกับในด้านจิตใจที่ทำให้เป็นผู้มีวัฒนธรรมที่ดี และทำให้เป็นคนไทยที่ดีอีกด้วย.

ทีนี้ในเรื่องของการศึกษานี่ คนที่จะได้รับการศึกษาดี เราน่าจะแบ่งออกเป็นว่า คนที่ได้รับการศึกษา หรือ การจะให้การศึกษาแก่คนนี่ น่าจะให้มาตั้งแต่ก่อนเข้าโรงเรียนหนึ่งละ แล้วก็ตอนกำลังเรียนหนังสืออยู่อีกหนึ่ง กับจบไปประกอบอาชีพแล้วอีกหนึ่ง แบ่งหยาบๆ โดยที่ไม่ต้องคิดอะไรมาก ไม่ต้องคิดว่าเป็นตำราของใคร เป็นว่าเอาตามความเป็นจริงอยู่ในเวลานี้ก็คือว่า คนก่อนที่จะเข้าโรงเรียนก็คงจะได้รับการศึกษาอยู่แล้ว พ่อแม่เป็นผู้ให้การศึกษา แล้วในขณะเดียวกัน ห้องสมุดนี่ก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะมามีส่วนในการพัฒนาการศึกษาของเด็กก่อนเรียนหนังสือ อย่างของเรานี่เวลาพ่อแม่ไปใช้ห้องสมุดมีลูกเล็กๆ ก็มักจะบอกว่า นั่งตรงนี้นะอย่าไปไหน แล้วแม่ก็ไปหาหนังสือมาแล้วก็อ่านของแม่ไป แล้วก็เด็กก็ดูแจกันเอย แคะเก้าอี้ไปก็แล้วอะไรก็แล้ว แม่ก็ยังอ่านหนังสือไม่จบ อะไรทำนองนี้ เด็กระยะนั้นนี่ถ้าส่งความรู้เข้าไปแล้ว พร้อมที่จะรับอยู่ทุกขณะจิตเลยทีเดียว ในห้องสมุดประชาชนบางแห่งทั้งในเมืองไทย และประเทศอื่นๆ นี่เขาก็จะพยายามเอาเด็กเหล่านี้มาป้อนความรู้หรือให้ความรู้โดยวิธีอย่างที่เราท่านๆ ทราบกันอยู่เช่นว่า อ่านมาให้ฟัง ที่ง่ายที่สุดก็คือ เอาหนังสือที่เป็นหนังสือภาพนี่มานั่งด้วยกัน แล้วก็อ่านให้ฟัง

หรือให้แกเขียนเป็นภาพออกมาแล้วบอกไหนหนูลองเล่าซิ แล้วอย่างที่เราเห็นกับที่แกเล่าน่ะ รับรองไม่ตรงกัน เพราะว่าที่เราเห็นอย่าง แกก็ต้องเห็นอีกอย่างหนึ่ง อย่างที่เคยอ่านในหนังสือ Little Prince ซึ่งผู้ใหญ่อาจจะเห็นเป็นฝาชีซึ่งครอบอะไรอยู่สักอย่างหนึ่ง เด็กนี่ก็บอกว่าอันนี้ก็คือ งูที่กินช้างเข้าไปในตัว เพราะฉะนั้น พุงมันก็ป่องออกมา ซึ่งคนธรรมดาตาอย่างเรา ๆ นี่ก็เห็นเป็นฝาชีซึ่งครอบอะไรสักอย่างหนึ่ง ครอบไม่มิด มีหัวมีท้ายออกมา แต่นั่นน่ะคืองูตัวหนึ่งซึ่งกินช้างเข้าไปหนึ่งตัว อย่างนี้เป็นต้น เพราะฉะนั้นอย่างเด็กวาดอะไรออกมานี่ เวลาแกอธิบายหรือแกเล่าอะไรให้ฟังนี่ เป็นการส่งเสริมความคิดอ่านหรือความคิดริเริ่มของเด็ก หรือเมื่อไม่กี่วันมานี่ ทางศูนย์วัฒนธรรมเยอรมันซึ่งเขาก็จัดมาทุกปี เขาจะให้เด็กตัวเล็ก ๆ ๕ ขวบ ๖ ขวบ เรื่อยมาจนถึงเด็กโตไปเขียนภาพออกมา บางอย่างเราเดาไม่ออกว่าแกจะเอายังไงของแกกันแน่ เช่นเขียนออกมาดูเหมือนกับเทียน แต่ไป ๆ มา ๆ กลายเป็นประตูหน้าต่าง แล้วไป ๆ มา ๆ ก็เป็นอย่างอื่น ซึ่งเราก็ไม่รู้ว่าคืออะไรทำนองนี้ แต่ถ้าให้แกเล่า แกจะเล่าได้เป็นคุ้งเป็นแควเลยทีเดียวว่าอะไรคืออะไร นอกจากเด็กที่โตขึ้นมาหน่อยหนึ่งจึงจะเขียนอะไรที่เรามองปั๊บก็เป็นเรื่องเป็นราว เช่น คน หรือเขียนเรื่องจรวด มีจรวดแล้วก็มียานอวกาศอะไรต่าง ๆ นั้น อย่างนี้เป็นต้น คือวัยของเด็กพวกนั้นก็ใกล้กับวัยของเราเข้ามาหน่อยหนึ่ง เราก็อ่านแล้วก็เข้าใจได้ง่ายขึ้น แต่พูดถึงเด็กวัยก่อนเรียนละก็ บางทีเราก็ไม่ค่อยเข้าใจ แล้วถ้าเราใช้วิธีการปกครองแบบเก่า ถ้าเด็กพูดไม่เข้าใจก็ดุเอา หรือซัดเอาซักเผียะ ๒ เผียะ อะไรนี่ ฐานพูดไม่เข้าใจ ความจริงน่ะเรานะไม่เข้าใจไม่ใช่เด็กไม่เข้าใจ อย่างนี้เป็นต้น.

ทีนี้ในการที่จะอบรมจิตใจให้เจริญไปพร้อม ๆ กับการเรียนรู้ต่าง ๆ นี่ ห้องสมุดจะช่วยได้มาก แล้วถ้าคนที่ทำงานกับเด็กอยู่จะรู้ว่าถ้าเผื่อเราเอาใจใส่เด็กเหล่านั้นจริง ๆ ละก็ ไม่ว่าจะเป็นมุมหนังสือสำหรับเด็กในห้องสมุดประชาชน หรือเป็นห้องสมุดโรงเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น บรรณารักษ์จะช่วยได้มากในการที่จะให้เด็กเหล่านี้เกิดการพัฒนาขึ้น กิจกรรมที่จะจัดนี่มีมากมายหลายอย่าง อย่าพูดเลย พูดไปก็ช้ำมันมีที่จะทำได้หลายอย่าง แต่อยู่ที่ว่าเราจะทำได้แค่ไหน และเต็มใจจะทำแค่ไหน อย่าง

นั้นมากกว่า ที่เราไม่ได้ทำไม่ได้หมายความว่าเราจะทำไม่เป็น ไม่ใช่ว่าเราไม่รู้ ทุกคนรู้ทั้งนั้นน่ะว่าจะทำอย่างไรบ้าง พอเด็กพอจะพร้อมที่จะเขียนชื่อตัวเอง อย่างที่เคยไปเห็นมาเด็กขนาดอายุซัก ๓ ขวบ ยังไม่ถึง ๓ ขวบครึ่งดีด้วยซ้ำ หรือ ๒ ขวบครึ่งนี่ พ่อแม่เขาเอาไปที่ห้องสมุดประชาชนไปถึงนี่ห้องสมุดประชาชนเขาจะมีกฎอยู่อันหนึ่งว่าใครที่จะยืมหนังสือในห้องสมุดนี้อย่างน้อยที่สุดจะต้องเขียนชื่อตัวเองได้ แล้วผู้ปกครองเขาจะไม่เขียนชื่อให้เด็กเป็นอันขาด เพราะฉะนั้นถ้าเด็กอยากจะยืมหนังสือซึ่งแสนที่จะติดใจมาเปิด ๆ ดูแล้วอยากจะได้นี่จะต้องบั้นชื่อตัวเองออกมาให้ได้ ทั้งผู้ปกครองและทั้งเด็กนี่จะต้องพยายามที่จะเขียนชื่อตัวเองออกมาให้ได้แล้วก็ยืมหนังสือไป เวลายืมน่ะยืมในนามของตัวเองไม่ได้ยืมในนามของพ่อแม่ วิธีการอันนี้เราดูแล้วมันก็น่าจะทำได้ นี่ก็เป็นวิธีหนึ่ง แล้วก็ยังมีอีกหลายวิธีที่ท่านทั้งหลายอาจจะคิดขึ้นมาว่าทำอย่างไรเราจึงจะทำได้ โดยการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กก่อนวัยเรียนหนังสือนี่ขึ้นมาได้บ้างอะไรทำนองนี้ ที่นี้ก็ขอข้ามไปถึงเด็กวัยเรียนวัยเรียนนี่ก็ว่าไปเลยตั้งแต่เข้า ร.ร. อนุบาลตั้งแต่ ๓½ ขวบเรื่อยมาจนกระทั่งถึงระดับอุดมศึกษา เดี๋ยวนี้ก็ ๔๐—๕๐ ก็เข้าไปเรียนหนังสือกัน วัยเรียนเหมือนกัน คนเหล่านี้ไม่ว่าจะอายุ ๓ ขวบครึ่งหรือไม่ว่าอายุ ๔๕ หรือ ๕๐ ถ้าลงมาเรียนหนังสือละก็มีความมุ่งหวังอยู่อย่างหนึ่ง คือ อยากสอบได้ ตราบใดที่เรายังมาวัดผลด้วยการที่จะต้องมาเขียนแล้วให้คะแนนแล้วสอบกันแบบนี้ ทุกคนก็ต้องมีความมุ่งหมายอยู่ในใจ คือว่าจะต้องสอบได้ให้ได้ ถ้าเป็นแบบนั้นห้องสมุดที่จะช่วยในการส่งเสริมการพัฒนาการศึกษาซึ่งจะช่วยในการพัฒนาประเทศได้ ประการสำคัญก็คือ หาหนังสือที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนในโรงเรียนมา ไม่ว่าจะเป็นระดับประถม ระดับประถมปลาย ระดับมัธยม หรือระดับอุดมศึกษา หรือระดับหลังปริญญาตรี หลังปริญญาโท หลังปริญญาเอกไปแล้ว ถ้ามีนั่นเป็นส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งก็คือ การที่จะหาหนังสือซึ่งแต่ละคนจะมีความสนใจต่างกันออกไป บางคนนี้ละก็ถ้าจะให้เรียนเกี่ยวกับหนังสือที่จะเรียน และจะมาสอบละก็เป็นอันเรียกว่าเข็นกันเสียจนเข็นครกขึ้นภูเขาก็ยังจะง่ายกว่า หรือว่าเข็นแพะลงน้ำก็ง่ายกว่า ทุกอย่างง่ายกว่าหมด ยกเว้นแต่จะ

เรียนหนังสือ ถ้าอย่างนั้นแต่ละคนมีความสนใจอะไรล่ะ อันนั้นน่ะที่เป็นหนังสือที่ห้องสมุดจะหามาสำหรับที่แต่ละบุคคลจะมาอ่านตามความสนใจของตัวเอง แล้วก็อ่านเสียเป็นดิบเป็นดี ชอบเก็บแสตมป์ ก็หาความรู้เรื่องแสตมป์ หรือ ชอบถักนิตอยู่เป็นประจำ ไม่ว่าจะนั่งอยู่ที่ไหน ก็มาหาความรู้เรื่องการถักนิต หรือว่าชอบการพับกระดาษเป็นงานอดิเรก อะไรทำนองนี้ ก็หาความรู้ในเรื่องเหล่านี้ไป อย่างนั้นเป็นต้น.

ความสนใจของแต่ละบุคคลนั้นยากที่จะจำกัดลงไปได้ว่ามีอะไรบ้าง แต่ว่าถ้าห้องสมุดมีหนังสือที่เขาต้องการแล้วละก็ เขาก็จะมาใช้อยู่เสมอ ทีนี้ที่พูดว่าหนังสือนี่ก็ออกจะเป็นบรรณารักษ์โบราณไปซักหน่อยหนึ่ง สมัยนี้ถ้าเผื่อพูดถึงวัสดุของห้องสมุด เดี๋ยวนี้ถ้าพูดว่าหนังสือ จะให้คำจำกัดความไว้ในที่นี้ว่าถ้าพูดถึงหนังสือจะหมายถึงหนังสือจุลสารชนิดเป็นสิ่งพิมพ์ และไม่ใช่สิ่งพิมพ์ เป็นโสตทัศนวัสดุอื่น ๆ เป็นหนังสือย่อส่วน เป็นสารพัด อะไรก็ได้ที่เป็นวัสดุที่จะให้ความรู้ความเข้าใจแก่มนุษยชาติรวมอยู่ในเรื่องของวัสดุของห้องสมุดทั้งสิ้น แต่ที่พูดว่าหนังสือนี่เป็นเพราะติดปากมาตั้งแต่สมัยโบร่ำโบราณ แต่ไม่ได้หมายถึงว่าหนังสือเพียงอย่างเดียวเท่านั้นจะช่วยในการให้การศึกษา หรือพัฒนาร่างกายและจิตใจของแต่ละคนไป.

ทีนี้พูดถึงในวัยเรียน ตกลงก็มีอยู่ ๒ อย่างที่ห้องสมุดจะทำได้ก็คือในการส่งเสริมการเรียนการสอนของนักเรียน ห้องสมุดจะช่วยในการศึกษาและค้นคว้ายังไงบ้าง ในตอนที่ตนอยู่ในวัยเรียน ก็เรื่องการให้ความรู้ที่อยู่ในชั้น กับความรู้อื่น ๆ ที่อยู่ในความสนใจของแต่ละบุคคล.

อันที่ ๓ เป็นเรื่องของผู้ใหญ่ ที่เรียกว่าผู้ใหญ่หมายถึงพวกที่เลิกเรียนหนังสือกันแล้ว จะเลิกเพราะว่าตก ม.ศ. ๓ ๒ ครั้ง หรือว่าจะเลิกเพราะว่ามีความร่ำรวยมากอยู่กับบ้านได้โดยไม่ต้องทำงาน สรุปแล้วคือไม่เรียนหนังสือ ไม่ว่าด้วยเหตุผลใด ๆ ก็ตาม หรือว่ากำลังประกอบอาชีพอยู่ เพราะฉะนั้นคำว่าไม่ได้เรียนหนังสือนี่ก็คลุมไปตั้งแต่เด็กอายุ ๑๓ — ๑๔ เรื่อยมาจนกระทั่งถึงคนอายุ ๕๐ — ๖๐ ปี เรื่องของผู้ใหญ่ตอนนี้ เห็นจะต้องแบ่งกันซักนิดหน่อย ถ้าหากว่ามีความแตกต่างกันอย่างนี้ละก็ เอาเป็นว่าผู้ใหญ่ที่ทำงานกับผู้ใหญ่ที่ไม่ทำงาน คนที่ไม่ทำงานนี่จะเป็นที่ไม่มีความสามารถในการที่จะไป

ทำงานอย่างหนึ่งอย่างใด หรือทำงานมาเพียงพอแล้วก็รู้สึกว่าเอาไว้ให้คนอื่นทำเถอะ เราก็ไม่ต้องทำไปพักได้ พวกหนึ่ง.

พวกที่ ๒ ก็คือ พวกที่กำลังประกอบอาชีพอยู่เวลานี้ ทีนี้ในเรื่องของสังคมนั้น การที่ประเทศชาติจะพัฒนาได้ ในเรื่องของสังคมก็มีอยู่หลายข้อด้วยกัน ข้อโน้น ข้อนี้ ข้อนั้น มีอยู่ข้อหนึ่งที่เขาพูดถึงความเคลื่อนไหว ในประเทศที่จะพัฒนาได้นี่ คนในประเทศจะต้องมีความเคลื่อนไหว คำว่าเคลื่อนไหวนี่ ไม่ได้หมายความว่าเคลื่อนย้าย ไม่ได้หมายความว่า การที่คน ๆ หนึ่งย้ายที่ทำงาน ๕ ครั้งใน ๑ ปีน่ะเป็นสังคมที่ดีหามิได้ คำว่าเคลื่อนไหวน่ะหมายถึงการเปลี่ยนสถานะ หรือ ดำรงสถานะอยู่ก็ตาม เขาพูดถึงเป็น ๒ แนวด้วยกัน คือ แนวตั้งกับแนวนอน ค่อนข้างจะเป็นวิชาการนิดหน่อย จะพูดให้ฟังง่าย ๆ จะพยายาม คืออย่างนี้สมมุติว่าคนหนึ่งได้รับการศึกษาดีอยู่แล้ว ต่อไปมีการศึกษาสูงขึ้น เงินเดือนก็ดีขึ้น การยอมรับในสังคมก็ดีขึ้น ประเทศชาติก็พัฒนา หรือคน ๆ หนึ่งแต่ก่อนนี้ก็เป็นคนธรรมดาอยู่มาวันหนึ่งราชรถมาเกย ก็กลายเป็นเศรษฐีมั่งมี คนนี้ก็พัฒนาเหมือนกัน ตอนหลังก็ไม่ต้องทำอะไรมากนอกจากจัดการผลประโยชน์ของภรรยาหรือสามี ในที่สุดก็มีผลประโยชน์งอกเงยมามากมาย อันนี้ก็เป็นการเจริญตามแนวตั้งเหมือนกัน ทีนี้ตามแนวนอนคืออย่างไร อย่างคนเรามีอาชีพอยู่อย่างหนึ่งเคยเป็นเสมียนพิมพ์หนังสือ ตอนหลังก็ไปเรียนการศึกษาภายนอก จะไปเรียนประกอบอาชีพอื่นที่ไม่ใช่พิมพ์หนังสือ จะเป็นอาชีพอะไรก็ได้ ไปเรียนจนได้ปริญญาตรี ปริญญาโทแล้วก็ออกมาทำงาน แล้วก็ได้เงินเดือนมากขึ้น แล้วก็เป็นที่ยอมรับในสังคมดีขึ้น ถ้ามีอย่างนี้มาก ๆ ขึ้น ประเทศชาติก็เต็มไปด้วยคนที่พัฒนาแล้ว อย่างนี้สังคมก็เจริญ อันนี้ก็เป็นอีกพวกหนึ่ง ถ้าเป็นอย่างนั้นห้องสมุดจะเข้าไปมีบทบาทช่วยคนเหล่านี้ได้อย่างไร หรือไปช่วยในการที่เขาจะพัฒนาอย่างนี้ได้อย่างไร ที่เห็นง่ายที่สุดก็คือหนังสือพิมพ์.

หนังสือพิมพ์ที่ดี หรือหนังสือพิมพ์ที่มีความดีอยู่ในความที่ไม่ค่อยจะดีของเมืองไทยอย่างน้อยที่สุดหน้าโฆษณาต่าง ๆ ที่เราเห็นอยู่เป็นโฆษณาหางาน หรือเป็นโฆษณาโรงเรียนกวดวิชา หรือโฆษณารับสอนทางไปรษณีย์ ถ้าบรรณารักษ์หมั่นหยิบเอาสิ่งที่มี

ประโยชน์ออกมาจากหนังสือพิมพ์ที่บางคนเห็นหัวชื่อหนังสือพิมพ์ก็บอกหนังสือพิมพ์นั่นน่ะไม่เอาหรอก ไม่อยากหยิบหรอก เป็นหนังสือพิมพ์เอียงซ้าย หรือขวาจัด อะไรทำนองนี้ เลยทำให้หนังสือพิมพ์ทั้งฉบับซึ่งมีอะไรที่มีประโยชน์อีกมากมายก็เลยไม่มีใครดู ไม่มีใครมอง หรือ บรรณารักษ์ก็เซ็นเซอร์ทั้งฉบับเลย ไม่ยอมรับเลย แต่ว่าในความไม่ดีนี่ก็จะมีความดีอยู่เสมอ หรือในความดีนั้นก็จะมีความไม่ดีอยู่เสมอ ไม่มีใครหรอกที่จะดีพร้อมไปทุกสิ่งทุกอย่าง หรือว่าไม่มีใครที่เลวเสียจนเรียกว่าตั้งแต่เส้นผมถึงปลายเท้าไม่มีอะไรดีซักอย่าง เป็นไปไม่ได้ทั้ง ๒ อย่างนี่ มีดีก็มีไม่ดีด้วย หนังสือพิมพ์ก็เหมือนกัน ถ้าไม่มีอะไรดีเลย อย่างน้อยที่สุดก็เรื่องโฆษณานี่เอามาได้ หรือถ้าหากว่าเรามีเด็กที่มีความรู้น้อย โฆษณาเขาก็จะบอกเลยว่าจะไปทำอะไรได้บ้าง ขับรถเป็นจะไปทำอะไรได้บ้าง หรือว่าขับรถอยู่แล้วจะไปเรียนหนังสือตอนเย็น สามารถจะเป็นช่างเครื่องขึ้นมาแล้วก็ไปประกอบอาชีพที่สูงขึ้น เหล่านี้ก็เป็นตัวอย่างในเรื่องของห้องสมุดที่เราจะช่วยพัฒนาในเรื่องอาชีพตามแนวตั้งหรือแนวนอนตามที่ว่ามาข้างต้นนี้นี่ก็เป็นอีกพวกหนึ่ง แล้วในขณะเดียวกันนี่การที่คนจะพัฒนาในด้านอาชีพ หรือสังคมนี้ ในเรื่องเศรษฐกิจนี่ก็เป็นเรื่องควบคู่กันไป อย่างเช่นคนหนึ่งหรือบรรณารักษ์ในห้องสมุดแห่งหนึ่งซึ่งอยู่ในชุมชนที่ทำนากันเป็นอาชีพ อย่างเช่น นาทางภาคใต้ เราก็เป็นคนทางภาคใต้รู้ว่าปีหนึ่งนี่จะทำนาหนเดียว ทำอย่างไรจะให้เขาทำปีละ ๒ หน หรือภาคกลางนี่ทำมาแล้วปีละ ๒ หน ทำอย่างไรถึงจะทำ ๒ ปี ๕ หน อย่างคุณพิชัย วาสนาส่ง เอ่ยไว้เมื่อวานนี้เป็นต้น ห้องสมุดจะไปช่วยได้อย่างไร ถ้าเป็นอย่างนี้ขึ้นมาห้องสมุดอาจจัดกิจกรรม เชิญกสิกรที่มีความรู้ในเรื่องทำนาอยู่แล้ว แล้วดูซิว่าเราจะใช้พันธุ์ข้าวอย่างไร เราจะใช้การทำนาช่วงเวลาไหนถึงเวลาไหนจึงจะเพิ่มผลิตผลขึ้นมาได้ หรือวิธีการเก็บเกี่ยวนี่ทำให้ล่าช้า เช่นบางจังหวัดทางภาคใต้นี่ก็ยังเก็บด้วยวิธีเก็บทีละรวงอยู่ สมมุติว่าอย่างนี้ ทำอย่างไรถึงจะมาเก็บด้วยเคียวให้ได้ทีละเยอะ ๆ หรือเก็บด้วยเครื่องจักรรวม ๆ กันเข้าไปหลายแห่งแล้วเอามาไถดะเข้าไปทีเดียว ไม่ช้าก็เก็บเกี่ยวได้อย่างรวดเร็ว หรือว่าทำอย่างไรในทุก ๆ แห่งที่มีนาลุ่ม ลุ่มมาก ๆ ที่น้ำท่วมอยู่เรื่อยไป จะมีพันธุ์ข้าวซักอย่างหนึ่งไหมที่

จะปลูกในนาลุ่มเหล่านั้นได้ หรือว่าจะปล่อยให้เป็นไปตามยถากรรม ข้าวแช่น้ำแล้วก็ตาย คนก็ไม่มีอาชีพ แล้วก็ไปปล้นขโมย แล้วก็ถูกจับติดตะราง ตะรางก็ล้นแล้วเวลานี้เราก็มีปัญหา เข้าไปอยู่ในตะรางแล้วก็กินเปลือง บางคนก็เคยกินมาก ๆ แล้วก็เข้าไปก็กินน้อย ทำให้เกิดโรค เราก็มีปัญหาอยู่ทุกวิถีทาง แต่ว่าห้องสมุดน่ะเข้าไปช่วยได้อย่างนี้ถ้าทำได้ก็เป็นตัวอย่างอันหนึ่งว่าห้องสมุดจะมีส่วนเข้าไปพัฒนาเศรษฐกิจของชาติได้อย่างไรบ้าง.

ทีนี้ในเรื่องของวัฒนธรรม วัฒนธรรมเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนมาก มีคนให้คำจำกัดความของวัฒนธรรมไว้มากมายก่ายกอง ไปหาอ่านเอาเถอะมีอยู่มากมายหลายสำนวน พระราชบัญญัติปี ๒๔๘๕ ก็ว่าไปอย่างหนึ่ง ท่านเจ้าคุณอนุมาน ฯ ก็ว่าไปคล้าย ๆ กัน นักมนุษยวิทยาก็ว่าไปคล้าย ๆ กัน แต่ว่าไม่เหมือนกัน อย่างไรก็ตามวัฒนธรรมนี่ โดยเฉพาะคนไทยนี่ควรจะส่งเสริมกันเป็นอย่างยิ่ง ในระยะหลัง ๆ นี่เราก็คงพากันบ่นหรือระอาต่อวิบัติธรรมที่เกิดขึ้น คือไม่ใช่วัฒนอีกแล้ว มันไม่วัฒนอีกแล้ว มันวิบัติลงมาแล้ว ต่าง ๆ ที่เราเห็นอยู่ตามถนนหนทางเวลานี้ ทำอย่างไรห้องสมุดจึงจะไปมีบทบาทในการช่วยเหลือสิ่งเหล่านี้ได้ ทีนี้ห้องสมุดนี่ถ้าจะพูดไปในเรื่องกิจกรรมต่าง ๆ นี่ก็มีมากมายสุดแท้แต่จะเลือกมาจัดให้ส่งเสริมการศึกษา ส่งเสริมเศรษฐกิจ วัฒนธรรม ส่งเสริมในด้านสังคมอย่างไรบ้าง ส่งเสริมในเรื่องวัฒนธรรมนี่ยกตัวอย่างง่าย ๆ ในเรื่องการศึกษาในเรื่องอื่น ๆ ก็มีหนังสือมากมายที่จะมาส่งเสริมในเรื่องนั้น ๆ ขอยกตัวอย่างเพียงอย่างเดียว คือหนังสือที่จะมาช่วยส่งเสริมในเรื่องวัฒนธรรม อย่างเช่นหนังสือในทางมนุษยวิทยานี่ก็ช่วยส่งเสริมในด้านวัฒนธรรม สังคมวิทยา จิตวิทยา ประวัติศาสตร์ หรือแม้แต่เศรษฐศาสตร์ หรือเรื่องด้านการเมือง นอกเหนือไปจากหนังสือในด้านวัฒนธรรม ก็จะมาส่งเสริมด้านวัฒนธรรมด้วย แล้วก็รวมไปถึงโปสเตอร์ รูปภาพ จานเสียง รายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ต่าง ๆ สิ่งเหล่านั้นก็จะมาช่วยให้ห้องสมุดช่วยพัฒนาคนแล้วก็พัฒนาประเทศได้ เมื่อวานนี้ทุกคนได้รับแบบสอบถามจากอาจารย์รสา ในนั้นน่ะมีกิจกรรมที่ห้องสมุดจะจัดได้นานัปการ หยิบจากในนั้นมา ในข้อ ๔ เขาก็จะบอกว่ากิจกรรมที่จะจัดได้ หมายถึง

กิจกรรมที่จะจัดในงานสัปดาห์หนังสือนี่ เราก็หยิบเอามาจัดในงานอื่นด้วยก็ได้ ไม่ใช่ว่าจัดทั้งหมด หรือจัดเป็นส่วนใหญ่นี่ บรรณารักษ์ก็คงจะแย่ถึงแก่ความตาย เลือกเอามาว่าจะจัดอะไรได้บ้าง ทีนี้เมื่อวานนี้ตอบแบบสอบถามแล้วก็อาจจะส่งคืนไปโดยไม่ได้ดูให้ละเอียดว่ามีอะไรบ้าง จะขออ่านให้ฟังอีกนิดหนึ่ง เช่น มีเรื่องนิทรรศการ สนทนาเรื่องหนังสือ หรือบรรยาย ตอบปัญหา เล่านิทาน แนะนำหนังสือดี แสดงหุ่นกระบอก ฉายภาพยนตร์ แสดงดนตรี แสดงนาฏกรรม วาดภาพประกอบเรื่องที่เล่า วาดภาพตามเสียงเพลง เล่นเกมส์ สาธิตกิจกรรมที่ให้ความรู้อย่างเรื่องการทำนาเมื่อตะกี้นี้ เสนอรายการทางวิทยุกระจายเสียง ทางโทรทัศน์ ทางหนังสือพิมพ์ จัดหนังสือออกเผยแพร่ความรู้อย่างนี้เป็นต้น นี่คือกิจกรรมทั้งหลายที่น่าจะจัดทำได้ในห้องสมุด.

ร้านเซ่งฮง

๑๗๖ ถนนเจริญกรุง สะพานเหล็กบน กรุงเทพมหานคร

๑. **รับทำปกหนังสือ เย็บเล่มวารสาร, จุลสาร และหนังสือพิมพ์.**

๒. **จำหน่ายวัสดุอุปกรณ์, ครุภัณฑ์, และเครื่องประดับเฟอร์นิเจอร์ห้องสมุดทุกชนิด ทั้งของที่ทำในประเทศ และ จากต่างประเทศ.**

๓. **รับซื้อขาย และ แลกเปลี่ยนหนังสือเก่าและหายากทุกชนิด.**

โดยราคาย่อมเยา เป็นกันเอง ฝีมือประณีต บริการรวดเร็วเสมอ

สนใจ โปรดติดต่อ ผู้จัดการ **ร้านเซ่งฮง** โทร. ๒๒๒๕๗๗๓

เทคนิคของการประชาสัมพันธ์*

ผู้ร่วมอภิปราย

— ดร. สวนิตย์ ยมาภัย

— นายพิชัย พิรัญเจริญ

— นางสาวจุรี ปฏิเวช

ผู้ดำเนินการอภิปราย — นางจารุณี นาคบัว

ผู้ดำเนินการอภิปราย รายการในบ่ายวันนี้จากสมุดเล่มเล็ก ๆ สีฟ้าที่ท่านได้ไปก็คงจะทราบแล้วว่าเป็นการอภิปรายในเรื่องเทคนิคของการประชาสัมพันธ์ห้องสมุด ที่จริงแล้วผู้ดำเนินการอภิปรายวันนี้ควรจะเป็นอาจารย์สมพิศ คูศรีพิทักษ์ จาก NIDA แต่เนื่องจากเหตุขัดข้องบางประการ คือ อาจารย์สมพิศบ่วยค่ะไม่มีเสียง คอเจ็บ วีงได้เดินได้แต่ไม่มีเสียงจะพูดนะคะ ดิฉันก็เลยต้องมาทำหน้าที่แทน ทั้ง ๆ ที่ก็ค่อนข้างกลัวค่ะ คือกลัวอาจารย์ด้วย แล้วก็กลัวเพื่อนสมาชิกนะคะ แต่หวังว่าทุก ๆ คนคงจะเห็นใจ แล้วก็ถ้ามีอะไรที่จะสงสัยใต่ถามนะคะ ก็คงจะกรุณามาถามที่ไมโครโฟนตรงกลางนั้นด้วยนะคะสำหรับผู้อภิปรายวันนี้ท่านแรกได้แก่ ดร. สวนิตย์ ยมาภัย ในปัจจุบัน ท่านเป็นอาจารย์ในคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย งานที่ท่านได้เคยทำมาแล้วเกี่ยวกับห้องสมุดนะคะ คือ ท่านได้บอกไว้เฉพาะที่เกี่ยวกับห้องสมุดเท่านั้นน่ะค่ะ อื่น ๆ ท่านไม่ยอมบอก ที่เกี่ยวกับห้องสมุดที่เคยทำก็คือ ท่านเคยเป็นประธานกรรมการของห้องสมุดคณะนิเทศศาสตร์ จุฬานะคะ แล้วได้เคยเข้าสัมมนาผู้บริหารห้องสมุดเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๖ อีกตำแหน่งหนึ่งที่ท่านดำรงอยู่ขณะนี้ก็คือ เป็นประชาสัมพันธ์ของสโมสรอาจารย์จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัยค่ะ คุณสุภาพสตรีถัดมานะคะ คือ คุณจุรี ปฏิเวช ค่ะ คุณจุรีเป็นบรรณารักษ์บริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้าของสำนักบรรณสารการพัฒนา

* เป็นการอภิปรายในการประชุมสามัญประจำปี ๒๕๑๙ ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๑๙ เวลา ๑๓.๐๐ — ๑๖.๓๐ น. ถอดเทปบันทึกเสียงโดย นางสาวพาชื่น ดิวานนท์.

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ หรือที่เรามักจะเรียกกันติดปากว่า NIDA นะคะ คุณจุรีจบอนุปริญญาบรรณารักษศาสตร์จากจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย และได้ไปทำปริญญาโททางด้านโสตทัศนศึกษาจากคณะครุศาสตร์ งานที่ทำในปัจจุบันก็เกี่ยวกับด้านโสตทัศนศึกษา แล้วก็เป็นประชาสัมพันธ์ของห้องสมุด NIDA อีกตำแหน่งหนึ่งนะคะ ท่านสุดท้ายทางซ้ายมือของดิฉันก็คือ อาจารย์พิชัย พิรัญเจริญ จากคณะนิเทศศาสตร์จุฬาค่ะ อาจารย์สอนอยู่ในแผนกวิชาการประชาสัมพันธ์และสอนวิชาการประชาสัมพันธ์ และการใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ ตำแหน่งเกี่ยวกับงานประชาสัมพันธ์ที่ทำมาแล้วก็คือ เคยเป็นประชาสัมพันธ์ของธนาคารกรุงไทย และท่านก็เคยเป็นผู้สื่อข่าวของหนังสือพิมพ์พิมพ์ไทยด้วยค่ะ ดิฉันจึงมั่นใจว่าในบ่ายวันนี้ เราก็คงได้รับความรู้ต่าง ๆ จากท่านผู้อภิปรายทั้ง ๓ ท่านมากทีเดียวนะคะ เราจะเริ่มจากคุณจุรีก่อนดีไหมคะ เพื่อนสมาชิกอย่าเพิ่งเข้าใจว่าดิฉันเห็นมีสุภาพสตรีอยู่ท่านเดียวแล้วก็ให้พวกเดียวกันพูดก่อนนะคะ ไม่ใช่อย่างนั้นนะคะ แล้วก็ไม่ได้ตกลงกับคุณจุรีว่าจะให้พูดก่อนด้วย แต่ว่าดิฉันเห็นว่าหัวข้อที่คุณจุรีจะพูดนั้นเป็นเรื่องที่ควรจะเริ่มก่อน คือว่า การจัดกิจกรรมสำหรับการประชาสัมพันธ์ภายในห้องสมุด ดิฉันจึงอยากจะขอเรียนเชิญให้คุณจุรีได้เล่าเรื่องราวเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อการประชาสัมพันธ์ภายในห้องสมุด ให้ท่านผู้ฟังฟังก่อนค่ะ เชิญคุณจุรีค่ะ.

น.ส. จุรี ปฏิเวช

สวัสดีค่ะ ดิฉันคิดว่าบรรณารักษ์ทุกคนของทุกห้องสมุด ก็ได้ทำหน้าที่การประชาสัมพันธ์ของห้องสมุดของตัวอยู่ในตัวแล้วทุกคน เพียงแต่ว่าบางครั้งเราไม่ได้คิดว่าอันนี้คือการประชาสัมพันธ์หรือคิดว่าเป็นงานหลัก แต่ที่จริงเราทำไปโดยอัตโนมัตินะคะ การประชาสัมพันธ์ของห้องสมุดนี่เป็นเรื่องจำเป็น ที่จริงแล้วบรรณารักษ์ทุกคนก็ทำหน้าที่นั้นอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นเราไม่ต้องมองหาสิ่งอื่นไกลที่ภายในห้องสมุดที่จะทำเป็นกิจกรรมใหญ่โต สิ่งแรกที่บรรณารักษ์ต้องคิดก็คือตัวของบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดเอง ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ในห้องสมุดได้ดีที่สุดตัวบรรณารักษ์เพียงแต่จะเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งอันนี้ไม่ว่าบรรณารักษ์หรือใคร การทำงานนี้ถ้าเผื่อว่ามีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีแล้ว ดิฉันคิดว่างานก็จะดำเนินไปได้ด้วยดี แต่โดยเฉพาะบรรณารักษ์นี้ถ้าหากว่า

เรามีการติดต่อ สนิทสนมกับผู้ใช้ห้องสมุด มีการทักทาย โอภาปราศรัยกับผู้ใช้ห้องสมุด ให้ความเป็นกันเอง อันนี้ก็รู้สึกว่าผู้ใช้ห้องสมุดจะรู้สึกประทับใจ และรู้สึกอยากจะเข้ามาในห้องสมุดนั้นเสมอ เพราะฉะนั้นบรรณารักษ์ควรจะฝึกบุคลิกของตัวเองหัดยิ้มไว้มาก ๆ นะคะ แม้ว่าจะงานหนัก แต่ว่าบางครั้งเราก็รู้ว่า ยิ้มนี่เป็นสิ่งที่มีประโยชน์เป็นสิ่งที่ใคร ๆ เขาต้องการ และยิ้มนี่ทำให้ไม่แก่ด้วยนะคะ แม้ว่าเราจะยิ้มไม่สวยอย่างโมนาลิซาหรืออย่างอาภัสราอะไรก็ตาม แต่ยิ้มอย่างบรรณารักษ์นี่ค่ะ จะเชิญชวนให้ผู้ใช้ห้องสมุดเข้าห้องสมุดได้ นอกจากนั้นดิฉันคิดว่าการที่บรรณารักษ์ยิ้ม พูดจาปราศรัยกับผู้ใช้ห้องสมุดนี่มีโอกาสพูดคุย เราก็จะได้ทราบปัญหาของผู้ใช้ห้องสมุดว่าต้องการให้ห้องสมุดทำอะไรบ้าง เขามีปัญหาในการใช้ห้องสมุดอย่างไร เราก็จะได้นำปัญหาที่ผู้ใช้ห้องสมุดพูดคุยกับเรามาแก้ไขมาปรับปรุงงานห้องสมุดของเราได้ บางทีถ้าหากว่าบรรณารักษ์เห็นว่าผู้ใช้ห้องสมุดอาจจะเกรงใจไม่อยากจะมาพูดมาบอก ติอะไรเพื่อก่อ บางทีผู้ใช้ห้องสมุดไม่กล้าติ เราอาจจะทำเป็นตู้รับข้อเสนอแนะ ถ้าวางใกล้ ๆ บรรณารักษ์นี่อาจจะไม่กล้ามาหย่อนอีกนะคะ วางไกลตัวหน่อยก็ได้ แล้วก็เขียนบอกว่าตู้รับข้อเสนอแนะ บางทีอาจมีผู้ใช้ห้องสมุดมาหย่อน ความคิดเห็นอะไรเกี่ยวกับห้องสมุดเราไว้ อันนี้ทำให้เราได้รับความคิดเห็นใหม่ ๆ เกี่ยวกับผู้ใช้ห้องสมุดว่าห้องสมุดเราเป็นยังไง เราจะได้แก้ไขปรับปรุง นอกจากตัวบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดแล้วสิ่งที่อยู่ใกล้ ถัดออกไปอีกนิดหนึ่งจากตัวบรรณารักษ์ก็คือ บรรยากาศในห้องสมุด อันนี้ก็ช่วยประชาสัมพันธ์ห้องสมุดได้ดี ถ้าเผื่อบรรณารักษ์นี่จะจัดห้องสมุดให้รู้สึกอบอุ่นเป็นกันเอง กับคนที่เข้ามาใช้ บางครั้งผู้ใช้ห้องสมุดมีความจำเป็นจะต้องไปใช้ห้องสมุดสักแห่งใดแห่งหนึ่ง โดยที่ตัวเองไม่มีเพื่อนฝูง ไม่รู้จักกับบรรณารักษ์ที่นั่นมาก่อน แล้วก็เกิดบังเอิญห้องสมุดนั้นนะคะ ใหญ่โตกว้างขวาง มีหลายชั้น ถ้าหากว่าบรรณารักษ์ได้จัดเตรียมบรรยากาศในห้องสมุดให้รู้สึกเป็นกันเอง เขาเข้ามาแล้วช่วยตัวเองได้หรือเข้ามาแล้วเขาจะไปที่ไหน ก็จะช่วยได้นะคะ วิธีทำก็อาจจะในเมืองไทย แน่ละไม่ใหญ่โตถึงขนาดจะมีประชาสัมพันธ์ประจำห้องสมุด ที่บอกว่าดิฉันเป็นประชาสัมพันธ์ประจำห้องสมุดน่ะ ที่จริงไม่ใช่หรอกนะคะ เพียงแต่ทำงานเกี่ยวข้องบ้างเล็กน้อย ความจริงแล้วดิฉันทำงาน reference ซึ่งบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้านี่ ผู้ใช้ห้อง-

สมุดจะต้องมาติดต่อสอบถามอะไรอยู่บ้างอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นก็เลยทราบปัญหาทราบอะไรของผู้ใช้ห้องสมุดบ้าง ผู้บังคับบัญชาก็เห็นว่าเรียนทางด้านโสตทัศนศึกษามานี่ก็อาจจะใช้ความรู้อันนั้นมาทำอย่างไรถึงจะมาช่วยงานห้องสมุดได้เท่านั้นเอง ไม่ได้มีความรู้ด้านการประชาสัมพันธ์เป็นพิเศษอะไรนะคะ เพราะฉะนั้นการที่พูดวันนี้เป็นการบอกเล่าเพื่อนสมาชิกเท่านั้นว่าอะไรที่ตัวเองคิดเห็นว่าพอจะทำแล้วก็คิดว่ามันจะเป็นการชักชวนให้ผู้ใช้ห้องสมุดมาใช้ห้องสมุดได้เท่านั้น อย่างที่จะทำบรรยากาศนี่กลับเข้ามาอีกนิดหนึ่งนะคะ อาจจะทำเป็นแผนผังของห้องสมุดว่าอะไรอยู่ตรงไหน บอกไว้เลยหรือถ้ามีหลายชั้น ก็อาจจะบอกไว้ว่าชั้นนี้เป็นฝ่ายวารสาร หรือว่า ชั้นถัดไปเป็นสถานที่ให้บริการทางด้านต่าง ๆ มีการถ่ายเอกสาร มีไมโครฟิล์ม มีอะไร ซึ่งพอผู้ใช้ห้องสมุดเข้าไปปุ๊บ เขารู้ว่าเขาต้องการที่จะใช้บริการทางด้านไหนของห้องสมุด เขาก็จะได้ขึ้นไปถูก ยิ่งทำได้ละเอียดเท่าไหร่ในแต่ละชั้น เช่น ติดไว้ว่าอันนี้คือตู้บัตรรายการ อันนี้คือตู้ดรรชนี อันนี้คือตู้บัตรสำหรับงานวิจัย ตรงนี้เป็นที่ฝากของสำหรับผู้ใช้ห้องสมุด หรือแม้กระทั่งบางครั้งผู้ใช้ห้องสมุดมาจากไกล ๆ นี่นะคะ เข้ามาถึงงงไม่ทราบ อาจจะมีความทุกข์หนักมา จะมาถามคนอื่นเขาหรืออะไรก็เกรงใจนะคะ ถ้าเผื่อมีทางบอกเอาไว้เลยว่า สุขาอยู่หนไดอะไรอย่างนี้นะคะ ติดเอาไว้ซักนิดหนึ่งอันนี้เป็นเรื่องจำเป็นนะคะ หรือแม้แต่ถ้าเผื่อว่าไม่มีที่ติดไว้นี่ ก็เป็นหน้าที่ของบรรณารักษ์เหมือนกัน ถ้าหากมีใครเขามาถาม จะมานึกว่าไม่ใช่หน้าที่ของฉันจะมานั่งบอกว่าอยู่หนไดนี่ไม่ได้นะคะ ซึ่งอันนี้ถ้าเผื่อผู้ใช้ห้องสมุดอาจจะเกรงใจที่จะถาม เราก็มีป้ายทำเป็นรูปนิ้วมือชี้ไป แล้วก็เขียนป้ายเอาไว้ไปทางนั้นทางนี้ ก็จะช่วยได้ เขามาครั้งต่อ ๆ ไป เขาเดินไปที่ตู้บัตรรายการค้นได้ จะไปหยิบวารสารเขาก็หยิบได้ถูกและเข้ามาแล้วนี่มีบรรยากาศที่เป็นกันเองกับเขา ก็ทำให้เขาอยากจะมาอีก ต่อไปสิ่งที่จะช่วยประชาสัมพันธ์อีกได้ก็คือบริการของเราไงคะ บริการต่าง ๆ ที่เราจัดทำเพื่อผู้ใช้ห้องสมุดนี่นะคะ จะเป็นการประชาสัมพันธ์ได้ดีโดยที่บางทีตัวเรานี่ไม่ต้องพูดเลย แต่ในขั้นแรกนี่ก็ต้องพูดก่อน เราก็ต้องบอกเขาว่าเรามีบริการอะไรให้เขาได้บ้าง ต้องบอกให้เขารู้จากนั้นบริการที่ดีของเรานี่ ปากต่อปากนี่ผู้ที่ใช้ห้องสมุดแล้วก็จะพูดต่อกันไปเองว่า ที่นั่นน่ะมีบริการอันนั้นอันนี้ ดีอย่างไร เพื่อนฝูงญาติมิตรที่ต้องการบริการนี้ก็จะกลับมาที่ห้อง-

สมุดของเรา มาใช้บริการอันนั้น การที่จะแสดงให้เขารู้ได้ ก็มีหลายวิธีเหมือนกัน อย่างเช่น อาจจะแสดงด้วยภาพก็ได้ อย่างเช่นภาพที่ติดไว้ข้างหน้าตรงนั้นนะคะ ก็คงจะเห็นแล้วว่าเป็นภาพที่แสดงกิจกรรมบริการของห้องสมุดได้อย่างดีทีเดียว ยิ่งในยุคนี้นี่เป็นยุคที่สถานการณ์แทบจะทั่วโลกเลยตึงเครียดนะคะ อาจจะไม่จำเป็นต้องใช้คน เราอาจใช้เป็นภาพสัตว์ ภาพเด็ก ภาพการ์ตูน ซึ่งจะช่วยได้มาก อย่างภาพข้างหน้านี้แม้จะไม่มีคำอธิบาย เราก็รู้ว่าเป็นกิจกรรมของห้องสมุดนะคะ อย่างสุภาษิตจีนเขาก็ได้บอกว่าภาพหนึ่งภาพนี่มีค่ามากยิ่งกว่าคำ ๑,๐๐๐ คำ เพราะฉะนั้นอย่างภาพข้างหน้านี่ ถ้าห้องสมุดไหนมีบริการครบถ้วนนี่ เอาไปติดเอาไว้เพียงแต่เราให้หัวข้อซักนิดหนึ่งว่าบริการเหล่านี้พร้อมเสมอสำหรับผู้ใช้ห้องสมุด โปรดติดต่อได้ที่ อาจจะบอกว่าบรรณารักษ์ตรงนั้นหรืออาจจะที่แผนกให้ยืมและรับคืนหนังสือ อาจจะติดต่อได้ที่โต๊ะบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าอะไรเหล่านั้นนะคะ ซึ่งเพียงแค่ประโยคเดียวที่พาดหัวของภาพที่เราแสดงนี่ มันก็เป็นการแสดงกิจกรรมว่าเรามีอะไรบ้างในห้องสมุด ซึ่งการที่เราจะจัดหาภาพนี่บางทีไม่จำเป็นว่าเราจะต้องมีความรู้ หรือมีศิลปะในการเขียน วาดเขียนอย่างเก่งหรืออะไร เราใช้สิ่งที่มีอยู่ในห้องสมุดนี่ล่ะค่ะ อย่างภาพที่ดิฉันทำมานี่นะคะ ดิฉันเห็นภาพใน American Library เสร็จแล้วก็เอาภาพอันนี้ไปเข้าเครื่อง Opague หรือเครื่องฉายภาพทึบแสงนะคะ มันก็จะขยายมาที่จอที่กระดาษที่เราไปรองรับนี่ มันก็จะโตขึ้นมา พอโตแล้วเราก็วาดลากเส้นตามเขาเท่านั้นเอง แล้วเราก็มาเขียนเส้นให้มันเด่นชัดขึ้นเท่านั้น แต่ถ้าเผื่อว่าเราไม่มีเครื่องฉายภาพอันนี้ของที่ทำงานเรา ที่อื่นที่เขามีเราก็เพียงแต่ไปขอความร่วมมือเขาสักนิดหนึ่ง มันก็ย่อมทำได้ ใช่ไหมคะ หรือถ้าเผื่อไม่มีจริง ๆ นี่ ใช้การขยายอัตราส่วน ตี scale เข้า ๑ กระเบียด อาจจะขยายมาเป็น ๑ นิ้ว แล้วก็ลากเข้าไป อันนี้ก็ช่วยได้มากเป็นวิธีการง่าย ๆ ซึ่งใช้ทำกันมากอยู่นอกจากนั้น นอกจากเป็นภาพแล้วเราอาจทำเป็นภาพยนตร์ เป็นสไลด์ เป็นฟิล์มสตริป หรือถ้าหากเป็นบรรณารักษ์ตามวิทยาลัยครู ซึ่งมีการใช้แถบบันทึกภาพ หรือเทปโทรทัศน์ ใช้ในการฝึกสอนที่เรียกว่า Micro teaching อะไรพวกนั้นนะคะ เราอาจจะไปขอให้เขาช่วยจัดทำเป็นวิธีการใช้ห้องสมุดง่าย ๆ เพื่อจะมาฉายดูกันในวิทยาลัยก็ได้ ซึ่งดิฉันคิดว่าเป็นการฝึกเขาด้วยนี่ เพราะฉะนั้นมันจะโยงไปถึงข้อแรกว่า ถ้า

เผื่อบรรณารักษ์นี่มีมนุษยสัมพันธ์กับคนอื่นๆ หรือผู้ใช้ห้องสมุดดีแล้ว เขาก็จะยินดีช่วยเรา อย่างภาพที่เราทำนี่ก็เหมือนกัน ถ้าหากว่าเราไม่มีผีมือจริง ๆ แล้ว เราก็อาจจะไปขอความร่วมมือจากครูในโรงเรียน ครูศิลปะอย่างนี้ซึ่งมีผีมือทางวาดเขียนให้ช่วย อย่างภาพซ้ายมือของดิฉันซึ่งเป็นตุ๊กตาไทยนะคะ นี่ดิฉันไม่ได้ทำเองหรอกค่ะ เป็นผีมือของผู้ใช้ห้องสมุดท่านหนึ่ง แต่ว่าทำงานอยู่ใน NIDA เหมือนกัน อาศัยที่ว่าเราสนิทสนมกัน มีบริการติดต่อกันอยู่เรื่อย ก็ส่งตัวอย่างไปให้เขาบอกว่าช่วยทำให้มันคล้าย ๆ อย่างนี้น่ะค่ะ แต่ว่าโตหน่อย ให้มันนุ่งผ้าจริง ๆ นุ่งผ้าลายเป็นเด็กไทย อะไรอย่างนี้ แล้วก็ให้มันถือหนังสือได้ เราก็บอกตามที่เราต้องการไป เขาก็จัดทำให้เราได้ อันนี้ก็เป็นการขอยืมมือคนอื่น แต่เพียงแต่อาศัยปาก อาศัยใจของเรา อาศัยที่เรายินดีจะช่วยเหลือเขา เพราะเขาตอบแทนน้ำใจเราเท่านั้นเองน่ะค่ะ อย่างสไลด์ ดิฉันก็ได้นำมาแสดงนะคะ เป็นสไลด์ที่เกี่ยวกับห้องสมุดของดิฉันซึ่งขอให้ถือว่าเป็นตัวอย่างเท่านั้นนะคะ ในเมื่อเราจะประชาสัมพันธ์นี่ เราก็ต้องเอามาแสดง บางทีอาจจะคิดว่าทุกแห่งไม่สามารถจะมีได้ แต่ก็มีอย่างอื่นที่จะทำได้เหมือนกัน อย่างที่เรียนให้ทราบแล้ว สำหรับ นอกจากภาพ นอกจากพวกเทป สไลด์ ไมโครฟิล์ม ฟิล์มสตริปอะไรพวกนี้แล้ว อย่างอื่นที่เราจะทำได้ง่ายก็คือ เอกสารเกี่ยวกับห้องสมุดไงคะ อย่างคู่มือห้องสมุดนี่ ดิฉันคิดว่า ห้องสมุดทุกห้องสมุดนี่ควรจะมีเป็นอย่างยิ่ง บอกให้เขารู้ว่ามีกฎ มีระเบียบอะไรในการใช้ห้องสมุดเรา เรามีบริการอะไรให้เขา แล้วก็คู่มือการใช้ห้องสมุดนี่นะคะ เราก็ทำง่าย ๆ ไม่ต้องทำใหญ่โต ให้มันสวยงาม วิลิศมาหรามากมายนัก อย่างที่ดิฉันเอามาเป็นตัวอย่างให้เห็นไหมคะ อย่างนั้นน่ะค่ะ ทางด้านขวามือของดิฉัน ก็เป็นกระดาษแผ่นเดียวพับไปพับมา แล้วก็เขียนข้างหน้านิดหน่อยเท่านั้น ข้างในเราก็จะบอกว่ามีบริการอะไรบ้าง แล้วก็จะยืมหนังสือ ใครจะยืมได้ ยืมได้กี่วันอะไรอย่างนี้ ห้องสมุดเปิดทำการเมื่อไหร่ ปิดเมื่อไหร่ ผู้ใช้ห้องสมุดเมื่อเขาได้รับไปเขาก็จะได้ทราบ แม้แต่บางครั้งห้องสมุดบางแห่งเปิดวันเสาร์ วันอาทิตย์ ผู้ใช้ห้องสมุดซึ่งว่างวันนั้น เพราะทุกวันต้องไปทำงาน ต้องเรียนหนังสือ อาจใช้เวลาเหล่านั้นมาใช้ห้องสมุดก็ได้ แล้วคู่มือที่เราทำขึ้นมาแล้วนี่ ขอบรรณารักษ์อย่าได้หวงเลยค่ะ ทำแล้วเราก็ต้องแจก แม้ว่าเขาจะเอาไปทำอะไร เอาไปพับถุง ใส่กล้วยแขกอะไรอย่างนี้ก็ยังดี เพราะบางคนชอบอ่านถุง ทานกล้วยแขกแล้วก็ชอบ

อ่านถุง ฉีกถุงอย่างดีเชียวนะคะ นั่งอ่านอะไรอย่างนี้ มันก็เป็นประโยชน์เหมือนกัน แล้วการที่จะแจกนี่เราก็ไม่ต้องมีคนที่จะนั่ง-ยืนแจกให้ ติดเอาไว้อย่างนี้น่ะค่ะ ทำภาพมือแล้วก็ติดเอาไว้แค่นี้เขาก็รู้ว่าเราต้องการจะให้เขา หรือว่ากลัวเขาจะไม่รู้ก็เขียนแปลเอาไว้ว่าแจกฟรีอย่างนี้ ของฟรีนี่ใคร ๆ ก็มักจะอยากได้ บางทีก็หยิบไปเฉย ๆ อย่างนั้นน่ะ หยิบไปเฉย ๆ ก็ยังดี เขาไม่ดูเขาไปทิ้ง ๆ ขว้าง ๆ ไว้คนอื่นก็ดู เพราะฉะนั้นขอให้เพื่อนบรรณารักษ์ทุกคนพยายามเขียน หรือว่ามีคู่มือห้องสมุดของเรา นอกจากนั้น เอกสาร วารสารของห้องสมุดนี่ ก็เป็นสิ่งจำเป็น ถ้าเผื่อว่าเราสามารถจะทำได้ เราก็ทำ จะมีการแนะนำหนังสือใหม่ ๆ บริการใหม่ ๆ ของห้องสมุด ถ้าเราทำแล้วเราแจกได้ เราก็ต้องแจกอีกล่ะค่ะ อย่าหวงเก็บเอาไว้ ทำแล้วเก็บไว้มันก็ไม่มีประโยชน์ ทำไว้แล้วใช้คนเดียวมันก็ไม่คุ้มค่าแรงเหนื่อยที่เราทำไป เพราะฉะนั้นอะไรแจกได้ก็แจก ถ้าแจกไม่ได้เราก็หยิบจับไปวางในที่สะดุดตา ผู้ใช้ห้องสมุดสามารถจะมาพลิกอ่านดูได้ แล้วเขาก็จะทราบว่าห้องสมุดเรานี่มีอะไรจะให้เขาบ้าง อันนี้นี่ก็จะเท่ากับการประชาสัมพันธ์ได้ดี บรรณารักษ์ไม่ต้องพูดเลย เราเขียนไว้หนเดียวแล้วก็พิมพ์โรเนียวเลย เมื่อไปถึงไหน ๆ เขาได้อ่านเขาก็กลับมาใช้บริการอันนั้นของเรา กระทั่งสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ อย่างเช่นเวลาคนเขาให้หนังสือห้องสมุดนะคะ เราก็ควรจะมีการขอบคุณ ทำเป็นบัตรเล็ก ๆ น้อย ๆ หรือทำเป็นโรเนียวเอาไว้เลย แล้วก็ตอบขอบคุณเขา ผู้ใช้ห้องสมุด หรือว่าผู้ที่บริจาคให้นี่จะรู้สึกว่าบรรณารักษ์นี่เห็นคุณค่าหนังสือของเขาถึงกับตอบจดหมายมาแล้วยิ่งเป็นของหน่วยราชการไปรษณีย์ยากร เราก็ไม่ต้องเสียอยู่แล้ว ตอบให้เขาชื่นใจซักนิดหนึ่ง ถ้าแม้ว่าหนังสือที่เขาให้นี่จะไม่เป็นประโยชน์สำหรับห้องสมุดเรา เราก็อาจจะจัดแยกประเภทไว้ส่งไปให้ห้องสมุดประเภทอื่น ๆ ได้ ซึ่งเป็นการช่วยเหลือห้องสมุดซึ่งกันและกัน หรือถ้าหากว่าในหน่วยงานของเรามีบริการเสียงตามสาย เราก็ไปขอให้เจ้าหน้าที่ทางนั้นช่วยประกาศให้ทีขอบคุณนายคนนั้น นางสาวคนนี้ เด็กชายคนนั้น ครูคนนั้นที่ได้ให้หนังสือห้องสมุดโดยเฉพาะเด็ก ๆ นี่นะคะ ถ้ามีชื่อของตัวติดประกาศ ติดบอร์ดเอาไว้ หรือเสียงตามสายออกมาก็จะรู้สึกภาคภูมิใจ อาจจะให้อีกนะคะ อาจจะไปบอกพ่อบอกแม่ว่า ขอหนังสือบ้างเถอะเพื่อจะได้ไปให้ห้องสมุด เพื่อว่าตัวจะได้มีชื่อติดอยู่บนบอร์ดบ้าง ก็เป็นการประชาสัมพันธ์ห้องสมุด ห้องสมุดก็ได้

หนังสือหนังหาอะไรมา อย่างนี้นะคะ ซึ่งดิฉันคิดว่าเป็นสิ่งที่ไม่เหลือบ่ากว่าแรงที่บรรณารักษ์จะทำได้ ในช่วงนี้จะขอพูดอีกซักนิดหนึ่งนะคะ คือ เกี่ยวกับรายงานของห้องสมุด มันเป็นเรื่องจำเป็นเหมือนกันที่บรรณารักษ์จะจัดทำรายงานการทำงานของตัวว่าเราทำอะไรไปบ้าง แล้วก็ติดประกาศไว้ให้โลกรู้ ให้ผู้ใช้ห้องสมุดทราบว่าเราทำอะไรไปบ้าง อย่างเช่นสถิติห้องสมุด อยู่ตรงโน้นนะคะ สถิติห้องสมุดอันนั้นเราก็ทำไว้ว่าหนังสือห้องสมุดขณะนี้มีเท่าไหร่ มีวารสารเท่าไหร่ ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย หรือเครื่องมือโสตทัศนศึกษามีอะไรบ้าง อาจจะมีการสำรวจว่าหนังสือที่คนยืมมากอยู่ในหมวดนี้ ยืมน้อยอยู่ในหมวดนี้ หรือไม่ยืมเลย หรือบางทีอาจจะเป็นว่าผู้ใช้ห้องสมุดเฉลี่ยวันละเท่าไหร่ เดือนละเท่าไหร่ ปีละเท่าไหร่ สมาชิกห้องสมุดขณะนี้มีเท่าไหร่แล้ว อันนี้นะคะมันเป็นการช่วยเป็นอย่างดีสำหรับคนที่มาชมห้องสมุดจะได้ทราบความเป็นไป บรรณารักษ์ไม่ต้องตอบปัญหาซ้ำ ๆ ว่า มีหนังสือเท่าไหร่ บางทีบรรณารักษ์เองก็จำไม่ได้ต้องเปิดรายการดูว่าเรามีเท่าไหร่แล้วขณะนี้ ถ้าเราติดเอาไว้เลยว่าในช่วงนั้น มีอยู่แค่นี้ เขามาเขาก็เห็นได้เลย แล้วอีกอย่างหนึ่งผู้บังคับบัญชาเราเกิดมาที่ห้องสมุดนี่เห็นแล้วก็รู้ได้เลยว่าห้องสมุดทำงานไปได้แค่ไหน มีความเจริญก้าวหน้าไปได้แค่ไหนแล้ว ก็เป็นการโชว์ผลงานของตัวบรรณารักษ์เองไปในตัวด้วย การทำสถิตินี่ไม่จำเป็นว่าจะต้องใช้แผ่นป้ายแม่เหล็กอย่างที่ทำอยู่อาจจะใช้แผ่นกระดานผ้าสำลี แผ่นสังกะสี กระดานดำหรือทำอะไรที่ง่าย ๆ ใช้วัสดุที่มีอยู่ในห้องสมุดหรือว่าซื้อหามาในราคาถูกทำก็ได้ กระดานผ้าสำลีนี่นะคะ เราก็เอากระดานมาซักอันหนึ่งหุ้มผ้าสำลีเข้า เสร็จแล้วก็เอากระดาษสีทำเป็นแท่งก็ได้ แล้วก็ด้านหลังติดกระดาษทราย แล้วก็แปะที่กระดานผ้าสำลีมันก็จะอยู่ แล้วเพียงแต่เขียนตัวหนังสือว่าอันนี้คือ สมมุติให้เป็นสิ่งนั้นสิ่งนี้ตามสถิติแล้วก็เพียงแต่ว่าให้มันลดหย่อนสัดส่วนตามความเป็นจริง คือไม่ต้องเป็นเป๊ะว่าเทียบอัตราส่วนอะไร อันนี้ก็เป็นการทำได้ไม่เหลือบ่ากว่าแรงบรรณารักษ์ แล้วก็เป็นการอย่างที่ว่าแล้วนี่คือ ผู้บังคับบัญชาเข้ามาก็ได้เห็นด้วย ในช่วงนี้ดิฉันคิดว่าขอพูดเพียงแค่นี้ก่อน.

ผู้ดำเนินการอภิปราย ขอบคุณคุณจุรีมากนะคะที่คุณจุรีได้กรุณาเล่าให้เราฟังถึงการจัดกิจกรรมเพื่อการประชาสัมพันธ์ภายในห้องสมุด ก็พอจะสรุปได้ย่อ ๆ ว่า มีสิ่งสำคัญอยู่ ๓ ประการ ประการที่หนึ่ง คือ ตัวบรรณารักษ์เองนะคะ ก็สามารถจะเป็นประชาสัม-

พันธ์ที่ดีที่สุดของห้องสมุดได้ ด้วยการที่พยายามเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งพยายามยิ้มสู้เข้าไว้นะคะ ประการที่ ๒ คือบรรยากาศภายในห้องสมุด บรรณารักษ์ก็ควรจะพยายามที่จะจัดบรรยากาศภายในห้องสมุด พยายามที่จะให้มันน่าดู น่าเชิญชวนที่จะให้ผู้ใช้เข้ามาใช้ ส่วนประการที่ ๓ ก็คือบริการของห้องสมุด บริการต่าง ๆ ก็อย่างที่คุณจุรีได้กรุณาอธิบายให้ฟังแล้ว ทีนี้ดิฉันอยากจะขอเรียนเชิญอาจารย์พิชัย ให้ช่วยเล่าหรือว่าให้ช่วยแนะวิธีการปฏิบัติทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ภายนอกห้องสมุดให้ฟังบ้างค่ะ.

นายพิชัย พิรัญเจริญ

สวัสดีครับ ท่านผู้มีเกียรติ เทคนิคการประชาสัมพันธ์ที่ผมจะพูดในวันนี้ เป็นด้านเกี่ยวกับกิจกรรมภายนอกนะครับ ถ้าพูดง่ายๆ แล้วก็เป็นประชาสัมพันธ์ภายนอกซึ่งเป็นคนละแบบอย่างกับที่คุณจุรีได้พูดไว้ ที่คุณจุรีได้พูดไว้นี่เป็นด้านการประชาสัมพันธ์ภายในหมายถึงว่าการที่จะโน้มน้าวใจให้ผู้ใช้ห้องสมุดได้รับความสะดวก แล้วก็อยากจะใช้สนใจที่จะใช้ต่อไป ส่วนด้านการประชาสัมพันธ์ภายนอกนี้ ไม่เพียงแต่ประชาสัมพันธ์ให้กับผู้ใช้ห้องสมุดสนใจที่จะใช้ต่อไปและสนใจที่จะใช้มากขึ้น แต่ก็ยังพยายามที่จะโน้มน้าวใจให้ประชาชนที่ไม่เคยใช้ห้องสมุดหรือว่าใช้บ้างเป็นบางครั้งบางคราวสนใจที่จะมาใช้ห้องสมุดมากขึ้น การประชาสัมพันธ์ภายในนี่ท่านบรรณารักษ์ทุกท่านสามารถที่จะทำด้วยตัวเองเพียงคนเดียวได้ ถ้ากิจกรรมภายนอกหรือการประชาสัมพันธ์ภายนอกนี่ที่ผมจะเรียนให้ทราบนี้ มีบางอย่างที่ท่านอาจจะไม่สามารถทำคนเดียวได้ คือจะต้องรวมกลุ่มกันทำ แต่เนื่องจากว่ากิจกรรมภายนอกบางอย่างนี่ใช้งบประมาณมาก ใช้กำลังคนมากแล้วก็ใช้แผนงานออกจะกว้างขวางสักเล็กน้อย เพราะฉะนั้นผมคิดว่าจะรวมกลุ่มกันทำในแง่ของสมาคมห้องสมุดเป็นผู้จัดทำแล้วก็ให้ท่านบรรณารักษ์ทุกท่านนี่นะฮะผลัดเปลี่ยนกันมาทำเป็นกรรมการบ้างหรืออะไรทำนองนั้นก็คงจะประสบผลสำเร็จมากขึ้น กิจกรรมภายนอกที่ว่านี้ถ้าท่านสังเกตดูจะพบว่าตามหน่วยงานธุรกิจเขามักจะมีประชาสัมพันธ์ภายนอก โดยการจัดทำกิจกรรมเป็นต้นว่า แจกทุนการศึกษา ส่งทีมฟุตบอล หรือว่า ทีมบาสเกตบอลไปแข่งขันให้ทุนกับนิสิตนักศึกษา แต่ในด้านของประชาสัมพันธ์ห้องสมุดนี่ คงไม่จำเป็นถึงจะต้องไปควักกระเป๋า งบประมาณของทางห้องสมุดหรือทางรัฐบาลมาใช้จ่าย ที่ผมเรียน

ให้ทราบว่าใช้งบประมาณมาก เนื่องจากต้องมีโครงการหลายอย่าง ถ้าเผื่อจะจัดทำผมคิดว่าต้องขอความร่วมมือหรือว่าจัดทำ คือประสานงานกับพวกหน่วยงานธุรกิจ คือ ให้เขาเป็นสปอนเซอร์ให้เรา แต่บางอย่างนี่เราก็อาจจัดทำเป็นส่วนตัวได้ เช่น อาศัยพวกสื่อมวลชน ซึ่งผมจะได้กล่าวต่อไปในแง่การใช้สื่อ การทำประชาสัมพันธ์ภายนอกที่ผมเรียนให้ทราบว่าเป็นการติดต่อ หรือว่าเผยแพร่ให้กับบุคคลภายนอกได้ทราบ เพราะฉะนั้นท่านก็ไม่สามารถที่จะไปเที่ยวตะโกน หรือว่าไปพูดคุยทีละคน ๒ คน หรือว่าไปเขียนแผนผังเหมือนประชาสัมพันธ์ภายใน เพราะว่าจะต้องประกาศหรือว่ากระจายข่าวให้กับประชาชนทั่วทั้งประเทศได้ทราบ เพราะฉะนั้นวิธีการก็คืออาศัยสื่อนั่นเอง อาศัยสื่อในการที่จะช่วยเป็นตัวกลางในการนำข่าว หรือว่านำกิจกรรมภายนอกของเราแจ้งให้กับประชาชนทราบ เพราะฉะนั้นผมก็จะเริ่มพูดถึงเลยว่า สื่อที่ผมจะพูดนี่มีกี่ชนิด อันแรกเป็นสื่อทางด้านสิ่งพิมพ์ ต่อไปก็เป็นด้านวิทยุ ทีวี อันดับที่ ๓ ก็เป็นด้านภาพยนตร์ ภาพนิ่ง ต่อไปก็เป็นด้านเหตุการณ์สำคัญและเหตุการณ์พิเศษ ประการสุดท้ายเป็นหน่วยประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ การจัดทำสิ่งพิมพ์หมายความว่าเราจัดทำกิจกรรมภายนอก แล้วก็อาศัยสิ่งพิมพ์นี่เป็นสื่อกลาง สิ่งพิมพ์นี่ประการแรกผมใคร่จะเสนอให้จัดทำเป็น คือติดต่อกับพวกสื่อมวลชน ไม่ว่าจะเป็นผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ วิทยุหรือทีวี เครื่องมืออันหนึ่งก็คือการจัดทำ press release หรือว่าข่าวแจก ข่าวแจกอันนี้เป็นลักษณะเอกสารที่นักประชาสัมพันธ์จะต้องพยายามสืบข่าว หรือหาข่าวมาเสร็จแล้วก็เรียบเรียงลงในเอกสารข่าวแจกอันนี้ เพื่อจัดส่งไปให้สื่อมวลชนต่อไป ข่าวใน press release หรือข่าวแจกอันนี้ก็มีมากมายหลายอย่าง อย่างเช่นว่า ความเคลื่อนไหวของวงการหนังสือ หรือว่าวงการห้องสมุด เช่น หอสมุดหรือว่าห้องสมุดได้รับหนังสือออกใหม่ชื่ออะไร นักประพันธ์คนใดบ้างท่านก็อาจเขียนข่าวลงไป แล้วก็ส่งไปให้สื่อมวลชน บางครั้งอาจเป็นกิจกรรมของห้องสมุดเอง เช่น ห้องสมุดจัดนิทรรศการ จัดวันครบรอบปี หรืออย่างกรณีเมื่อวันศุกร์ใช่ไหมครับ ที่เจ้าฟ้าหญิงเสด็จมาเปิดงานมหกรรมหนังสือนานาชาติ อันนี้ท่านสามารถจะหยิบยกเอาข่าวนี้เขียนลงในข่าวแจกหรือ press release แล้วก็นำส่งหนังสือพิมพ์อีกทีหนึ่ง นอกจาก press release หรือว่าข่าวแจกแล้ว ท่านก็สามารถจะอาศัยพวกสิ่งพิมพ์หรือว่าหนังสือพิมพ์รายวันเป็นตัวกระจายข่าว เช่น ท่านอาจจะพยายามคัดเอาสารคดี หรือว่า นวนิยายที่ท่านคิดว่าเป็นเรื่องเยี่ยมที่สุด ประจำ

เดือน หรือ ประจำสัปดาห์ นำส่งไปให้หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับลงตีพิมพ์ ผมคิดว่าทางสื่อมวลชนก็คงจะสนใจที่จะได้สารคดีเรื่องเยี่ยม ๆ หรือว่านวนิยายดี ๆ เพื่อที่จะเป็นการบริการให้กับประชาชนคนอ่าน คือกิจกรรมภายนอกที่ผมเรียนให้ทราบนี้ บางครั้งอาจจะไม่ได้เป็นเรื่องราวประชาสัมพันธ์โดยตรงว่าให้คนมาใช้ แต่ถ้าหากว่าเรามีกิจกรรมสม่ำเสมอออกไปทุกสัปดาห์ ทุกวันวันเว้นวันนี้ คนเห็นติดตาก็เกิดความสนใจที่จะมาใช้ห้องสมุดนะครับ เหมือนกับหน่วยงานธุรกิจที่ท่านอ่านพบจากหนังสือพิมพ์ว่าเขามีกิจกรรมเป็นประจำ เพราะฉะนั้นถ้าท่านเกิดจะใช้บริการอะไรขึ้นมานี่ ท่านก็จะคิดถึงชื่อของหน่วยงานธุรกิจแห่งนั้นว่าหน่วยงานธุรกิจดังกล่าวมีผลงาน บางครั้งก็เป็นการให้บริการทางวิชาการ แต่ว่าให้ความบันเทิงกับชุมชน อันนี้ก็เป็นจุดประสงค์อันเดียวกันที่ท่านพยายามทำกิจกรรมภายนอกเพื่อดึงคนให้มาใช้ห้องสมุด ดึงคนให้สนใจอ่านหนังสือมากขึ้น นอกจากการจะจัดทำข่าวแจก แล้วก็คัดเรื่องสารคดี นวนิยายลงหนังสือพิมพ์แล้ว ผมก็ใคร่จะเสนอให้จัดทำเป็นวารสารภายนอกหรือว่าสิ่งพิมพ์ภายนอกขึ้นมา สิ่งพิมพ์ภายนอกนี่อาจจะทำเป็นเดือนละหนึ่งเล่ม โดยศูนย์กลางสมาคมห้องสมุดนี่เป็นผู้จัดทำ แล้วก็ท่านบรรณารักษ์ทุกท่านนี่ก็เป็นผู้ประสานงานให้ความร่วมมือสิ่งพิมพ์ภายนอกนี่ก็จุดประสงค์ท่านก็จะสามารถที่จะให้กลุ่มเป้าหมายประชาชนทั่วไปได้อ่านเมื่อทำเสร็จแล้วก็ส่งไปตามห้องสมุดทุกแห่งทั่วประเทศ ห้องสมุดแห่งหนึ่งอาจจะรับไว้สัก ๓—๔ เล่ม เมื่อผู้เข้ามาใช้ห้องสมุดพบก็จะนำไปอ่าน แล้วก็จะเข้าใจความเป็นไปความเคลื่อนไหวของห้องสมุด นอกจากแจกไปตามห้องสมุดแล้ว ก็นำไปแจกตามสถาบันการศึกษา หรือว่าแจกไปตามสถานที่ราชการ หน่วยงานธุรกิจต่าง ๆ ส่วนเนื้อหาในสิ่งพิมพ์ภายนอกหรือวารสารภายนอกนี่ ท่านอาจจะเอาเนื้อหาที่แจกในข่าวแจก เป็น ข่าวความเคลื่อนไหวในวงการหนังสือ ใครบริจาคหนังสือ หรือว่าจะนำชีวประวัติของนักประพันธ์ที่มีชื่อเสียงมาลงในวารสารภายนอก นักประพันธ์ที่มีผลงานดีเด่น ได้รับรางวัล ส.ป.อ. อะไรทำนองนั้น นำประวัติมาลง ส่วนการทำสิ่งพิมพ์ภายนอกนี่บางท่านอาจจะคิดว่าต้องเสียค่าใช้จ่ายมากมาย อันนี้ก็เป็นเรื่องจริง อย่างที่ผมเรียนให้ทราบแล้วว่า วิธีหนึ่งก็อาจจะประสานงานหรือว่าร่วมมือกับหน่วยงานธุรกิจ คือให้เขาเป็นสปอนเซอร์ แต่ถ้าหากว่าทำได้อาจจะให้ห้องสมุดนี่หรือหอสมุดนี่เป็นผู้รับภาระเอง เพราะว่าค่าจัดทำนี่ก็คงจะไม่มากมายเท่าไหร่นะครับ ทีนี้สิ่งพิมพ์ประการสุดท้าย การจัดทำกิจกรรม

ภายนอกโดยอาศัยสื่อทางสิ่งพิมพ์นี่ ท่านก็อาจจะจัดทำใบปลิว หรือใบโฆษณา ใบปลิวก็นำไปแจกตามที่ชุมชนหรือว่า ที่สำคัญก็คือ สถาบันการศึกษา หรือว่าโปสเตอร์ โปสเตอร์ก็เหมือนกันนะฮะ นำไปติดตามสถานที่ที่ผมเรียนให้ทราบ แต่ข้อความในใบปลิวกับในโปสเตอร์นี่อาจจะแตกต่างกับในโปสเตอร์นี่อาจจะแตกต่างกันไป ใบปลิวนี่คงจะมีข้อความมากหน่อย ท่านจะสามารถที่จะบรรจุชื่อหนังสือใหม่ หรือรายชื่อที่น่าสนใจ ส่วนโปสเตอร์นี่ก็ใช้ข้อความที่มันน้อย ๆ คือข้อความสั้น ๆ แล้วก็กินใจความ ผมคิดว่าพอจะช่วยได้ โดยเฉพาะท่านบรรณารักษ์ที่อยู่ตามต่างจังหวัดนี่ ถ้าท่านนำโปสเตอร์ไปติดตามชุมชน เช่น ศาลากลางคนเดินผ่านไปผ่านมาทุกวันนี่ ถ้าเผื่อว่าอ่านข้อความในโปสเตอร์ เช่นให้อ่านหนังสือบ้าง อ่านหนังสือแล้วจะได้ประโยชน์อะไรซึ่งท่านอาจจะคิดเป็นคำกลอน คล้องจ้องกันขึ้นมา ก็คงจะได้ประโยชน์ไม่น้อย อันนั้นเป็นการจัดกิจกรรมภายนอกโดยอาศัยสิ่งพิมพ์ ทีนี้สื่อประการที่ ๒ ที่ผมจะเรียนให้ทราบคู่กันไปเลย คือ สื่อทางวิทยุกับทีวี เพราะว่าทั้ง ๒ อย่างนี่ก็มีความคล้ายคลึงกัน ถึงแม้วิทยุจะไม่ได้แพร่ภาพออกมา กิจกรรมภายนอกที่ผมจะเรียนให้ทราบว่าควรจะจัดขึ้นโดยผ่านทางสื่อวิทยุ ทีวี ก็คือ การจัดรายการ หรือจัดโปรแกรมต่าง ๆ ขึ้นมา อันนี้ก็เช่นเดียวกัน หน่วยงานต่าง ๆ ที่มีการประชาสัมพันธ์ ท่านสังเกตดูจะเห็นว่ามีการจัดทำรายการต่าง ๆ มากมายทั้งวิทยุ ทีวี ทั้งรายการที่ให้วิชาความรู้ และรายการที่ให้เกี่ยวกับการบันเทิง ด้านบังเทิงนี่ผมคิดว่าห้องสมุดนี่ก็ไม่สามารถที่จะโดดลงไปจัดบันเทิงเต็มตัว ๑๐๐% แต่ก็อาจมีบันเทิงแทรกอยู่บ้างนิดหน่อยเพื่อให้ผู้รับฟังรับชมนี่ไม่เกิดความเบื่อหน่าย รายการวิทยุ ทีวี ที่ผมจะเรียนให้ทราบให้เรียนเสนอ ก็คือว่า ท่านอาจจะจัดเป็นรายการสนทนา หรือที่เราเรียกว่า talk show โดยการเชิญวิทยากรจากแขนงอาชีพต่าง ๆ เป็นผู้มาให้คำบรรยายในหัวข้อที่ท่านกำหนดขึ้น หัวข้อดังกล่าวนี่อาจจะเป็นหัวข้อที่เกี่ยวกับวงการหนังสือว่าหนังสือเล่มนั้นเป็นอย่างไง หนังสือเล่มนี้เป็นยังไง หรือว่าอาจจะเปลี่ยนหัวข้อไปเป็นด้านทั่ว ๆ ไปก็ได้ เกี่ยวกับด้านเหตุการณ์แวดล้อม แต่ว่าอย่าลืมที่จะประกาศให้ทราบว่าจัดทำขึ้นโดยห้องสมุดหรือสมาคมห้องสมุดอะไรก็ตาม เพราะว่าตามที่ผมเรียนให้ทราบ ถ้าเผื่อท่านมีรายการเป็นประจำทุกสัปดาห์ทาง ทีวี หรือทางวิทยุ ผู้รับชมจะเกิดความติดตา และจำได้เสมอว่ารายการที่ว่านี้ใครเป็นผู้จัด ใครเป็นเจ้าของรายการ หรือว่าท่านอาจจะจัดเป็นรายการสัมภาษณ์ สัมภาษณ์นี่ก็อาจจะนำเอา Idea

ที่ท่านทำสิ่งพิมพ์ภายนอกมา คือ สัมภาษณ์โดยเชิญนักประพันธ์หรือนักเขียนที่มีชื่อมาให้ข้อคิดให้ความคิดเห็น แล้วก็วิจารณ์เกี่ยวกับเรื่องหนังสือ สารคดีต่าง ๆ ซึ่งตัวเองเขียนขึ้นหรือว่าคนอื่นเขียนขึ้นก็ตาม ต่อไปอาจจะจัดเป็นรายการอภิปรายหรือโต้วาทีอย่างเช่นที่วันนี้มีอยู่ topic ในการโต้วาทีอันนี้ก็เช่นเดียวกับข้างต้นที่ผมเรียนให้ทราบคือ ไม่จำเป็นต้องเป็น topic เกี่ยวกับทางด้านหนังสือเสมอไป เพราะว่าถ้าเป็นเรื่องหนังสือกันเป็นประจำ คนคงจะบีดเครื่องรับกันทันที เอาเป็น topic ที่มันให้ความรู้ ความบันเทิงแทรกขึ้นมานิดหน่อย หรือว่าอาจจะจัดเป็นโปรแกรมที่เกี่ยวกับการประกวด เช่น ประกวดอ่านหนังสือหรือย่อหนังสือได้เร็ว ถ้ามีสปอนเซอร์ จากธนาคาร ผู้ชนะอาจได้รับการเปิดบัญชีเป็นทุนการศึกษาอะไรทำนองนั้น หรือว่าอาจจะเป็นรายการตอบปัญหาอันนี้ก็เป็นด้านการประกวดเหมือนกัน ตอบปัญหาทางด้านวาการหนังสือ หนังสือเล่มนั้นใครเป็นผู้แต่ง แต่งเมื่อใดมีข้อความยังไง หรือว่าเป็นการตอบจากปัญญาความรู้ทั่วไป แล้วแต่วิธีการ รายการต่อไปอาจเป็นรายการกลอน กลอนสด หรือว่า อาจจะเป็นวิทยากรซึ่งท่านเป็นเอง กรรมการห้องสมุดเป็นเอง หรือว่า อาจจะเชิญเจ้าหน้าที่ หรือวิทยากรจากแขนงวิชาชีพต่าง ๆ มาพูด หรือว่าเป็นผู้มาเขียนคำกลอน ต่อไปนี้เป็นรายการเด็ก รายการเด็กนี้ก็จุดมุ่งหมายต้องการที่จะชักจูงหรือโน้มน้าวใจเด็ก ๆ หรือเยาวชนให้มาสนใจกับหนังสือ แล้วก็มาใช้ห้องสมุดมากขึ้นกว่าเดิม รายการเด็กนี่เป็นการ ท่านอาจจะจัดเป็นการสอนหนังสือโดยเฉพาะก็ได้ สอนหนังสือแยกเป็นวิชา วิชาไป ผู้สอนหนังสือก็เชิญมาจากในวงการต่าง ๆ เช่นเดียวกัน โปรแกรมสุดท้ายทางวิทยุ ที.วี. นี่ก็ผม ผมก็ขอเสนอให้เป็นการจัดละครไป เป็นละครเรื่องสั้น ๆ สัปดาห์ละครั้งหรือเดือนละครั้ง ตบท้ายด้วยมีคติสอนใจให้ผู้ชมมีนิสัยชอบการอ่าน หรือว่านิยมใช้ห้องสมุดมากขึ้น อันนี้ก็แล้วแต่เทคนิคหรือวิธีการที่ท่านจะไปประยุกต์หรือดัดแปลงกันเอง ผมคิดว่าสื่ออันต่อไปนี้ผมจะไว้พูดในช่วงหลังนะครับ สำหรับช่วงนี้ผมขอพูดเพียงแค่นี้นะฮะ.

ผู้ดำเนินการอภิปราย ขอบคุณอาจารย์มากค่ะ ที่ได้กรุณาเล่าเรื่องสื่อที่เราจะใช้ในการประชาสัมพันธ์ภายนอกห้องสมุด ซึ่งสรุปโดยย่อก็คือ อาจารย์พูดไปแล้ว ๒ เรื่องคือ สิ่งพิมพ์ และวิทยุโทรทัศน์ อาจารย์ขอติดอีก ๒ เรื่องไว้ในภาคหลังนะคะ อันนี้ดิฉันคิดว่าบางอย่างทางสมาคมห้องสมุดเราก็ได้จัด

ทำไปบ้างแล้ว จะเห็นได้ว่าเดือนที่แล้วในงานสัปดาห์ห้องสมุด หลายท่านก็คงพอจะจำได้ว่าทางสมาคมได้จัดห้องสมุดคอนเสิร์ททางสถานีโทรทัศน์ช่อง ๓ นะคะ แล้วก็ทราบว่ามีคนสนใจติดตามชม อดหลับอดนอนคอยชมรายการนั้นหลายท่านด้วยกันค่ะ สำหรับท่านต่อไปที่ดิฉันขอให้ช่วยเล่าให้เราฟังวันนี้นะคะ ท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องศิลปะการพูดเพื่อการประชาสัมพันธ์อย่างมากค่ะ ดิฉันขอกราบเรียนให้ ดร. สวนิตย์ ยมาภัย ช่วยเล่าให้ฟังเรื่องศิลปการพื่อการประชาสัมพันธ์ด้วยค่ะ เชิญค่ะ.

ดร. สวนิตย์ ยมาภัย ขอบพระคุณมากครับ ท่านนายกสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ท่านกรรมการบริหาร และท่านสมาชิกห้องสมุดแห่งประเทศไทย รวมทั้งท่านบรรณารักษ์ที่เคารพทุกท่าน ผมรู้สึกเป็นเกียรติยศอย่างยิ่งที่ได้มาปรากฏตัวในท่ามกลางท่านผู้ที่ได้เอ่ยนามมาแล้วเมื่อสักครู่นี้ ด้วยความจริงใจจริงๆ บรรดาท่านผู้ใหญ่ในสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย หรือผู้ทรงคุณวุฒิในวงการบรรณารักษศาสตร์ของประเทศไทยทั้งหลายเหล่านั้น หลังจากที่ผมได้ใช้เวลานานพอสมควรในการทำความรู้จักกับท่าน ก็กล้ากล่าวได้อย่างเต็มปากทีเดียวว่า ท่านเหล่านั้นเป็นผู้ใหญ่ที่ควรแก่การเคารพกราบไหว้ด้วยความสุจริตใจทุกท่าน และบรรณารักษ์ทั้งหลายซึ่งผมก็ใช้เวลานานพอสมควรกว่าจะสรุปอะไรออกมาดังว่าท่านเป็นคนที่น่าคบค้าสมาคมด้วยเป็นอย่างยิ่งทุกครั้งที่ได้ไปเกี่ยวข้องกับบรรณารักษ์ในห้องสมุดขนาดต่างๆ ขนาดเล็กเหลือเกิน เช่น ห้องสมุดประชาชนในท้องถิ่นที่อยู่ใกล้ๆ บ้านของผมรวมไปถึงห้องสมุดขนาดใหญ่มาตรฐานถึงระดับนานาชาติก็ว่าได้ ท่านเหล่านั้นมีเอกลักษณ์อันหนึ่งซึ่งร่วมกัน คือ เอกลักษณ์นั้นผมใช้เวลานานพอสมควรกว่าจะสรุปได้ แล้วก็เพิ่งมาสรุปได้เมื่อคืนนี้เอง หลังจากได้รับเชิญจากสมาคมห้องสมุดให้มาอภิปรายกับท่านทั้งหลาย สมัยนี้เป็นสมัยที่เขาพูดถึงเอกลักษณ์กันมากนะฮะ เอกลักษณ์คืออะไร ก่อนที่ผมจะเรียนให้ทราบว่าเอกลักษณ์ของท่านบรรณารักษ์ หรือบรรดาท่านที่เกี่ยวข้องในวงการห้องสมุดเป็นอย่างไร ตามความเข้าใจของผมนี่มันเป็นลักษณะนามธรรมอย่างหนึ่ง มันเป็นสิ่งซึ่งทรงคุณค่าควรแก่การรักษาไว้ และต้องสรุปให้มันได้อย่างรวบรัด พูดถึงเอกลักษณ์จะพูดอย่างเยิ่นเย้อไม่ได้ ต้องสรุปเป็นคำเดียว หรือ วลีเดียว เพราะฉะนั้นก็เป็นงานหนักพอสมควรที่จะสรุปถึงเอกลักษณ์ของท่านบรรณารักษ์ทั้ง

หลาย หลังจากที่ผมได้คิดกับตัวเองมาเป็นเวลานานพอสมควร มองหาเอกลักษณ์ของท่านบรรณารักษ์ทั้งหลาย ก็ได้พบว่าเอกลักษณ์นั้นก็คือความสงบเสงี่ยมและออกนอบน้อมถ่อมตน หรือถ้าเรียกเป็นภาษาสูงสักนิดหนึ่ง ภาษาธรรมะก็คือ มัทวคุณ มัทวคุณ คือ เอกลักษณ์ประจำท่านบรรณารักษ์ทั้งหลายที่ผมได้เฝ้าสังเกตมาเป็นเวลานาน แล้วก็เพิ่งจะค้นพบ มัทวคุณ คือ ความนอบน้อมและความสงบเสงี่ยม เป็นองค์คุณข้อที่ ๔ ในทศพิธราชธรรม ทานๆ ศรีลๆ อาชวๆ มัทวๆ เอกลักษณ์อันนี้เข้าใจว่าควรจะมีคนปฏิเสธได้ยาก คือ ความนอบน้อม สงบเสงี่ยม ผมยังไม่เคยพบบรรณารักษ์ใหญ่น้อยทั้งหลายในที่ใดก็ตามที่ท่านพยายามยกตนข่มท่าน หรือ ถ้าจะใช้สำนวนของท่านพุทธทาสภิกขุ แห่งสวนโมกขพาราม ยังไม่เคยพบบรรณารักษ์ที่ยกหูชูหาง ท่านใช้คำนั้นนะครับซึ่งมีอยู่ชุกชุมดาษดื่นมากในสังคมยุคใหม่ของเรา คนประเภทนี้มีอยู่มากพอสมควร แต่เราไม่พบในบรรณารักษ์ ทีนี้ก็มีปัญหาอยู่ว่า มัทวคุณนี้เป็นคุณหรือว่าเป็นโทษต่อการประชาสัมพันธ์ อันนี้น่าพิจารณามาก มัทวคุณเป็นธรรมะอันประเสริฐแน่ไม่มีปัญหา ใครจะคัดค้านไม่ได้ เป็นคุณธรรมข้อหนึ่งในทศพิธราชธรรม แม้แต่พระราชาธิบดีก็ต้องประกอบด้วยคุณธรรมข้อนี้ เพราะฉะนั้นเนื้อแท้ของมัทวคุณ ต้องเป็นของประเสริฐสุด เป็นความดีเป็นเอกลักษณ์ซึ่งบรรณารักษ์จะต้องรักษาไว้อย่างยิ่งยวดแม้ว่าเหตุการณ์บ้านเมืองจะผันแปรประการใดก็ตาม แต่ถ้าหากว่ามัทวคุณนี้ถูกแปรเจตนาไปกลายเป็นความหวาดกลัว หรือความขลาด ความไม่กล้าแสดงออกให้ปรากฏ อันนั้นเป็นอันตรายต่อการประชาสัมพันธ์ หมายความว่าเขาแปลเจตนามัทวคุณของเราผิด และโอกาสที่จะแปรเจตนา ถ้าหากว่าบุคคลทั่วไปที่เราจะต้องเกี่ยวข้องด้วย คนทุกฝ่าย นักวิชาการ ผู้อ่าน ผู้บริหารเขาแปลมัทวคุณของเราผิดพลาดไป กลายเป็นคนที่ไม่กล้าที่จะแสดงออกให้ชัดเจน ซึ่งความสามารถที่เรามีอยู่อันนั้นเป็นอันตรายต่อการประชาสัมพันธ์ ต้องอย่าให้เขาแปลเจตนาผิด ก็ใคร่จะเรียนให้ทราบซักนิดหนึ่งว่า ในการอภิปรายเรื่องการพูดหรือการสื่อสารเพื่อการประชาสัมพันธ์นี่นะฮะ ผมอยากจะให้ย้อนระลึกสรุป ถึงบรรดาท่านวิทยากรที่ได้พูดมาตั้งแต่เมื่อวานนี้ หรือเมื่อเช้านี้ ท่านพูดเมื่อสักครู่นี้ทั้ง ๒ ท่าน ว่าหัวใจของการประชาสัมพันธ์นั้นมันอยู่ที่ไหน พูดอย่างรวบรัดที่สุด ก็คือเราต้องสร้างภาพ ภาพของบรรณารักษ์

ภาพของห้องสมุด ภาพของงานห้องสมุดให้ปรากฏในใจของผู้ที่เขาเข้ามาเกี่ยวข้องอย่างถูกต้องไม่ให้เขาสำคัญผิดในงาน หรือในภารกิจของเรา มนุษย์มักเข้าใจผิดเสมอ ภาพที่เกิดขึ้นมักเป็นภาพที่คลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริง ภาพที่ผมพูดขณะนี้ คือสิ่งที่สมัยนี้เขาเรียกกันว่าภาพพจน์ ผมคิดว่าในท่ามกลางท่านบรรณารักษ์เหล่านี้ก็คงรังเกียจที่จะใช้คำซึ่งหมายความถึง figure of speech ภาพในใจคนทั่ว ๆ ไปซึ่งมีต่อบรรณารักษ์นั้นมันเป็นภาพซึ่งไม่ตรงต่อความเป็นจริง เราจะต้องสร้างภาพที่ถูกต้องให้เกิดขึ้นในใจของคนที่มาเกี่ยวข้องกับงานห้องสมุด เมื่อสักครู่นี้ อาจารย์พิชัยพูดว่า เราพยายามหาทางให้คนมาใช้ห้องสมุดมาก ๆ เผื่อว่าสถิติผู้มาใช้ห้องสมุดมาก มีเลขหรูหรา น่าพึงพอใจ เพราะเราได้บันทึกไว้อย่างละเอียด แต่ถ้าคนมาใช้ห้องสมุดแล้ว เขาเก็บภาพผิด ๆ ของความรับผิดชอบและภารกิจของบรรณารักษ์ติดตัวไป และเขานำไปเผยแพร่แก่คนที่ใกล้ชิด แก่วงการต่าง ๆ แล้วยิ่งถ้าคนเหล่านั้นเป็นผู้นำของประชุมชน มีอิทธิพลในการเผยแพร่ข่าวสาร ถ้าเขาได้ภาพที่ผิดไปอันตรายเกิดขึ้นอย่างมากทีเดียว สู้คนที่มาสู่ห้องสมุดนั้น เป็นคนที่ได้รับภาพที่ถูกต้องกลับไปจากห้องสมุดไม่ได้ เพราะฉะนั้นเรื่องการสร้างภาพที่ถูกต้องให้เกิดขึ้นในใจของคนที่มาเกี่ยวข้องกับห้องสมุดเป็นเรื่องสำคัญมาก คำพูดของบรรณารักษ์มีความสำคัญอย่างยิ่งนั้นแน่นอน แต่ผมคิดว่าเราต้องไม่มองคำพูดอย่างผิวเผินฉาบฉวย ผมดีใจเหลือเกินที่อาจารย์สมพิศ คูศรีพิทักษ์ได้นำเอาสารข้อมูลอันหนึ่งมาฝากไว้ในตอนก่อนที่ผมจะขึ้นมาบนเวทีอภิปรายนี้ ผมจะนำมาอ่านให้ท่านผู้มีเกียรติในที่นี้ได้ฟัง และจะชี้แจงให้เห็นว่า นี่คำพูดมันเล่นตลกอะไรกับเราบ้าง และเมื่อมันเล่นตลกอะไรแล้วเรารู้ไม่เท่าทันมัน ภาพที่ผิดจะฝังใจบุคคลไปในกรณีนี้หนึ่งราย แต่ถ้าคิดทั่วประเทศไทยอาจจะถึงพันราย วันเดียว ถ้าในรอบปีอาจจะเป็นหมื่น ๆ ราย แล้วก็เกิดความเข้าใจผิดอย่างใหญ่หลวงแพร่สพัดไปได้มาก นี่เป็นตัวอย่างเดียวของอาจารย์สมพิศ คูศรีพิทักษ์ นะฮะ เป็นบทสนทนาระหว่างผู้ถามกับบรรณารักษ์.

ผู้ถาม : น้ำอัดลม ภาษาอังกฤษว่าอะไร

ผมก็ไม่ทราบว่าไอ้ท่วงทีในการถาม น้ำเสียง ส่วนที่ไม่ใช่ถ้อยคำมันเป็นยังไงนะฮะ ก็เรียกว่าอ่านไปตามตัวหนังสือ บรรณารักษ์ก็บอกลองเปิดดิคชันนารีทั่ว ๆ ไปดูซิคะ ดูที่คำ soft drink บรรณารักษ์สังเกตว่า

ผู้ถามเป็นนักศึกษาจากวิทยาลัยธุรกิจ คงจะดูจากเครื่องแต่งกายซึ่งไม่คุ้นกับห้องสมุด ก็เลยยังไม่ทันรีรอคำตอบ ไปเลยค่ะไปดูดิคชั่นนารีเล่มใหญ่ ๆ ก็พาไปดู ในที่สุดก็ได้ความหมายที่ต้องการมา เขาเรียก a nonalcoholic drink, especially a carbonated drink ก็ได้คำตอบมา สังเกตดูคนถามไม่ค่อยสนใจ คำภาษาอังกฤษที่ยาว ๆ a nonalcoholic drink, especially a carbonated drink คือ อย่างนี้ครับผมอยากได้สถิติข้อมูลเกี่ยวกับน้ำอัดลม จะดูได้ที่ไหนครับเพื่อนผมเขาเคยบอกว่ามาค้นที่ห้องสมุดนี้แล้วก็ได้ครับ เป็นหนังสือภาษาอังกฤษ อ้อ สถิตินำอัดลมที่คุณต้องการน่ะ เป็นน้ำอัดลมในเมืองไทย หรือของประเทศใดประเทศใดประเทศหนึ่งคะ ของทั่ว ๆ ไปคุณจะเอาไปใช้เพื่อเขียนรายงานส่งอาจารย์ใช่ไหมคะ บรรณารักษ์พูดอย่างนี้ ใช่ รายงานวิชาอะไรคะเรื่องอะไรคะ หลักการจัดทำบัญชีผมเลือกทำบัญชีน้ำอัดลมครับ อ๋อ หมายความว่าคุณต้องการดูตัวอย่าง หรือ โครงสร้างของการทำบัญชีน้ำอัดลมใช่ไหมคะ ใช่ครับ งั้นต้องดูหนังสือเกี่ยวกับการบัญชีค่ะ คุณลองไปเช็คบัตรรายการดูในหัวข้อเรื่อง Accounting ในบัตร subject ซีคะ ก็พาไปทีเดียว ไปเช็คบัตรรายการก็พบเป็น Encyclopedia of Acounting System จด call number ให้จดแล้วไม่พอ ก็พาไปดูที่ชั้นหนังสือ ได้หนังสือก็เปิดดูหน้าสารบาญ มีเรื่องการทำบัญชีของสินค้าชนิดต่าง ๆ มีบทหนึ่งว่าด้วยบัญชีเครื่องดื่ม beverage ใช่ครับ อันนี้ละครับขอบคุณครับ.

นี่เป็นการรวบรัดพอสมควร เราเขียนมาอ่าน ไอ้ที่จริงน่ะมันอาจจะ ๓๐ นาที หรืออาจจะ ๔๕ นาที หรืออาจจะนานกว่านี้ก็ได้ ให้ผมเดานะ มันคงไม่หมดภายใน ๕ นาทีเท่านี้หรอก มันคงโอ้เอ้ รีรอ งงกันไป อะไรกันไปสักพักใหญ่ ๆ ภาพต่าง ๆ จะผุดขึ้นในใจของผู้มาติดต่อหลายภาพ ซ้อน ซ้อน ซ้อน ซ้อน ซ้อนกันเข้าไป พอออกจากห้องสมุดไปมันอาจจะกลายเป็นภาพอะไรอีกภาพหนึ่งก็ไม่ทราบ จะยังไงก็ตาม ลองดูอีกตัวอย่างหนึ่ง เอ้อ! ผู้ถาม อันนี้บรรณารักษ์ก็สำคัญทีเดียวนะครับ เข้ามาถึงก็ บรรณารักษ์ครับ บิดามารดาอยู่ทิศไหน บรรณารักษ์ ทิศนี้หมายถึงทิศทางพุทธศาสนาใช่ไหมคะ ใช่ครับอยู่ในทิศหกน่ะ ลองดูบัตรรายการใต้หัวข้อเรื่องพุทธศาสนาก่อนนะคะ ดิฉันไม่แน่ใจนักว่าเราจะมี ค้นบัตรรายการแล้วจึงเปิดดูหนังสือก็ไม่พบ ทิศหก ไม่พบนะฮะ งั้นดิฉันจะลองโทรศัพท์ถามพระวัดใกล้ ๆ นี่ดูนะคะ เข้าใจว่าห้องสมุดนี้ทันสมัย

มีโทรศัพท์ใกล้ตัว โทรศัพท์คงใช้ได้รวดเร็ว แล้ววัดนั้นก็คงเป็นวัดทันสมัยด้วยมีโทรศัพท์ ถ้าเราจะเดา ๆ เราคงพอจะเดาได้ละมั๋งว่าห้องสมุดไหนนะฮะ อาจจะสัก ๑๐ คำถาม อาจจะตอบได้ ก็โทรศัพท์ถามพระครู อ้อ มีบอกวัดด้วยนี่ วัดศรีบุญเรืองนะฮะ ท่านก็ให้คำตอบว่าเป็นทิศเบื้องขวา ผู้ถามก็พอใจกับคำตอบแค่นี้แล้ว เอ้อ! ภาพที่เกิดขึ้นก็เป็นอีกแบบหนึ่ง เดี๋ยวผมจะลองวิเคราะห์นะฮะ ผู้ถามก็โทรศัพท์ถามมาทีเดียวตอนนี้ ห้องสมุดนี่ก็ทันสมัยอีกละมีบริการโทรศัพท์ เอ้อ! ที่มีเรื่องพระสงฆ์ไปเดินขบวนน่ะเกิดเมื่อวันที่เท่าไหร่ ลงในหนังสือพิมพ์อะไร บรรณารักษ์ก็พอจะจำได้ไหมคะว่าประมาณปีอะไร เอ้อ! คงจะราว ๆ ปลายปี ๑๗ ขอให้โทร. กลับเข้ามาในอีก ๑๕ นาทีต่อมา เช็คดรรชนีหนังสือพิมพ์ตั้งแต่ ก.ย. ๑๗ ถึง ๑๘ ซึ่งดรรชนีหนังสือพิมพ์อันนี้เข้าใจว่ามีอยู่แห่งเดียวในประเทศไทยละกระมัง คงจะพอทราบว่าห้องสมุดไหนนะฮะ เอ้อ! ไม่ยักโทรศัพท์ถามท่านผู้ใดผู้หนึ่งที่เกี่ยวข้องในเหตุการณ์ น่าจะโทรศัพท์ถามพระในวัดใดวัดหนึ่ง พบในสยามรัฐว่าในวันที่ ๑๑—๑๔—๑๕—๑๘ มกราคม ๑๘ เป็นเรื่องกรณีพระพิมลธรรม.

อีกตัวอย่างหนึ่ง ผู้ถาม : หน่วยแพทย์อาสาสมัครสมเด็จพระราชชนนี เรียกเป็นภาษาอังกฤษว่าอะไร บรรณารักษ์ : ลองดูใน Thailand Yearbook นะคะ เปิดให้ดูในหนังสือเล่มนี้ พบคำตอบใต้ index คำว่า Princess Mother Charity Fund of Thailand พบ ท่านบรรณารักษ์นี่ก็พบ เอาละผมว่าคำถามเหล่านี้มองอย่างฉาบฉวยไม่ได้ ถ้าจะมองให้ลึกซึ้งว่าถ้าเกิดอารมณ์ที่ไม่พึงพอใจ หรือ เกิดอนิษฐารมย์ว่า แหมถามอะไรไม่เข้าเรื่อง อยากจะทราบเรื่องระบบการทำบัญชีน้ำอัดลมก็ควรจะเริ่มต้นคำถามอย่างนั้น ให้มันถูกต้อง เราจะได้ค้นให้ได้รวดเร็ว ไม่เสียเวลา นี่เล่นมาถามว่าน้ำอัดลมภาษาอังกฤษว่าอย่างไร คล้าย ๆ อยากรู้นิดเดียวนะฮะ ไม่ให้เกียรติบรรณารักษ์ซะเลยมาถามแค่นี้ ก็ไปเปิดดิคชันนารี สอเสถบุตร ก็มี ผมว่าไปเปิดดู Webster นี่งานใหญ่ไปนะฮะ ควาดิคไทย—อังกฤษ น้ำอัดลม ผมเชื่อว่ามีแน่คำนี้ ทิศหกก็เหมือนกัน ยุ่งทางโทรศัพท์ถามท่านพระครู จะยังไงก็ตาม วิเคราะห์อันนี้ วิเคราะห์ยากหน่อย ผมขอกล่าวท้าวความไปถึงอะไรซักนิดหน่อย คนที่เขามาห้องสมุดนี่ เขาก็เป็นมนุษย์ปุถุชนธรรมดา ๆ ทั่ว ๆ ไป มีโลภ มีโกรธ มีหลง มีความโง่เขลาเบาปัญญา มีความอหังการ

นมังการ ถือตัว ยกตัวว่าเยี่ยมยอดกว่าคนอื่น เขาอาจจะยกหูมาบ้าง ไม่ถึงกับชูส่วนท้ายสุดของร่างกายของสัตว์สี่เท้านะฮะ เขาก็มาเป็นแบบปุถุชนทั่ว ๆ ไป ทีนี้ถ้าหากว่าท่านบรรณารักษ์จะรู้แต่จำเพาะวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้า หากจะมีใครมาแนะนำว่าคำถามแบบนี้ตอบอย่างนั้น คำถามแบบนั้นต้องตอบอย่างนี้ซิ เรื่องนี้ต้องตอบอย่างนั้น อย่างนั้น ผมว่าเราเจาะเข้าไปไม่ถึงตัวปัญหา ตัวปัญหามีอยู่ว่า ทำอย่างไรเราจึงจะพูดจาติดต่อสื่อสารกับผู้ที่มาใช้ห้องสมุดในกรณีนี้นะฮะ ยังมีกรณีอื่น ๆ ต่อไปที่เกี่ยวข้องกับวงการห้องสมุด ทำอย่างไรเราจึงจะรู้อุปสรรคหรือปัญหาที่เกิดขึ้นในการสื่อสารของมนุษย์ ในการจะเข้าใจเรื่องนี้ เราต้องเข้าใจเรื่องธรรมชาติ นิสัยมนุษย์ซักเล็กน้อย ซึ่งบรรณารักษ์อาจจะต้องไปทบทวนความรู้จิตวิทยาดู ว่าธรรมชาติวิสัยของมนุษย์เป็นอย่างไรผมขอถือโอกาสในบ่ายวันนี้ ทบทวนจิตวิทยาจุดที่สำคัญอย่างยิ่งที่ท่านบรรณารักษ์ต้องไปรื้อฟื้นความรู้เดิม แล้วนำเอามาประยุกต์ใช้ในงานของท่าน ผมเชื่อว่าคนที่จะเป็นบรรณารักษ์นั้นจะต้องเรียน หรือต้องศึกษาเกี่ยวกับจิตวิทยาทั่ว ๆ ไป ในหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์ไม่ว่าสถาบันไหนก็ตาม เขาคงจะให้เรียนวิชาจิตวิทยาไม่โดยตรงก็โดยประยุกต์ในวิชาแขนงอื่น อาจจะในทางวิชาครูก็เป็นได้ เพราะฉะนั้นเราจะต้องรื้อฟื้นความรู้ทางจิตวิทยา ในขณะที่เราต้องการจะพูดเพื่อให้ประชาสัมพันธ์ภาพที่ถูกต้องของเราแก่คนที่มาติดต่อ ความรู้ทางจิตวิทยาต้องเอาเข้ามา บรรดาธรรมชาติวิสัยของมนุษย์นี่นะฮะนักจิตวิทยาก็แบ่งเป็นหลายลักษณะ ผมพยายามรวบรวมคิดในข้อที่ว่ามันคงจะเป็นประโยชน์สำหรับท่านทั้งหลายที่นั่งอยู่ในที่นี้ อันแรกที่สุดก็คือ คนที่มาใช้ห้องสมุด คนที่มาเกี่ยวข้องกับกิจการห้องสมุด เขาเป็นมนุษย์ที่ต้องการประสบความสัมฤทธิ์ผลอย่างใดอย่างหนึ่ง เขาต้องการประสบความสำเร็จอย่างใดอย่างหนึ่ง เขามาด้วยความพยายามเขาแสวงหาสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แล้วเขาต้องการได้สิ่งที่เขาแสวงหา เราต้องเข้าใจอันนี้เขาไม่ได้มาเรื่อยเปื่อย ไม่ได้มาโดยไร้จุดมุ่งหมาย คนที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับท่านบรรณารักษ์ ถ้ากำหนดข้อนี้ไว้ได้นะฮะ ว่าเขาต้องการสัมฤทธิ์ผลอะไรซักอย่างหนึ่ง ในกรณีเมื่อตะกี้นี้เด็กคนนั้นก็ต้องการ achieve ต้องการสำเร็จ คือ สามารถทำภาคนิพนธ์ให้ได้เกรดสูง ๆ เวลาไปส่งอาจารย์ นั่นคือสิ่งที่เขาต้องการ ผลสัมฤทธิ์ที่เขาต้องการ คนอื่นก็เช่นเดียวกัน เขาต้องการผลสัมฤทธิ์ เพราะฉะนั้นหน้าที่ของเรานี่เราก็ต้องรู้ว่าเขาต้อง

การผลสัมฤทธิ์ อันลึกซึ้งกว่าเพียงรู้แค่น้ำอัดลม ภาษาอังกฤษว่าอะไร รู้มากกว่าเพียงบิดามารดาอยู่ทิศใด อันนั้น.

โดยปกติแต่ละคนมีความต้องการต่างกัน ผู้ใช้อาจมาห้องสมุดเพื่อ.

หนึ่ง ต้องการประสบความสำเร็จอย่างใดอย่างหนึ่ง.

สอง คนทั่ว ๆ ไป ต้องการเข้ากันได้กับผู้อื่น มนุษย์ทั่ว ๆ ไปไม่ต้องการอยู่อย่างโดดเดี่ยว ต้องการที่จะมีความผูกพัน ใกล้ชิดเข้ากันได้กับผู้อื่นในสังคม นี่มนุษย์ทุกคนต้องการอย่างนั้น เมื่อเข้ามาสู่ห้องสมุด ในห้องสมุดนั้นมันเป็นสถานการณ์ทางสังคมอันหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยบรรณารักษ์เป็นหัวใจ เป็นชีพจรของห้องสมุด ถ้าห้องสมุดขาดบรรณารักษ์แล้วมันก็เหมือนสิ่งที่แห้งแล้ง เหมือนสิ่งที่ไม่เคลื่อนไหว ไม่มีลักษณะเป็นพลวัตร อย่างที่เขาเรียก ไม่ dynamic มันเป็นแต่เพียงอาคารสถานที่ มันเป็นแต่เพียง charge มันเป็นแต่เพียงตู้บันทึกรับความคิดเห็น มันแห้งแล้ง มันไม่มีชีวิตจิตใจ เขาเข้ามาเขาจะรู้สึกว้าเหว่และโดดเดี่ยวมาก อันนี้เป็นความจริงกับคนที่เคยเข้าไปในห้องสมุดแล้วก็ไม่ได้รับการต้อนรับ ห้องสมุดขนาดใหญ่นะฮะ ผมเองเคยประสบความว้าเหว่อย่างยิ่ง ได้เข้าไปในห้องสมุดขนาดใหญ่ คือ British Museum ของประเทศอังกฤษในห้องสมุดขนาดใหญ่เข้าไปแล้วแหม มันเว้งว้าง แล้วไม่มีใครให้ความสนใจ เป็นห้องสมุดที่ไร้มนุษยสัมพันธ์มากที่สุดแห่งหนึ่งในโลก มีแต่เอกสารอย่างที่อาจารย์ว่านะฮะ ในเรื่องเอกสารเขาเก่งมาก แต่ว่าไม่มีมนุษย์ที่เราจะพูดจาด้วย แล้วคนที่นั่งอยู่ในที่นั้น หน้าบอกบุญไม่รับ เขาจะใช้วิธีบุ้ยปากไปที่เอกสาร อะไรต่าง ๆ เหล่านั้น เพราะฉะนั้นคนที่เข้าไปในห้องสมุด ยิ่งในสังคมไทยคนไม่คุ้นเคยกับระบบของห้องสมุด เข้ามาห้องสมุดเขาต้องการเข้ากับคนอื่น ต้องการเกิดมิตรภาพขึ้น และมิตรภาพนั้นคือมิตรภาพระหว่างตัวเขาเองกับบรรณารักษ์เจ้าหน้าที่ที่อยู่ในที่นั้น เขาเข้ามาแล้วเขาไม่โดดเดี่ยวอ้างว้าง เขาต้องการสิ่งนั้น นี่คือพื้นฐานของมนุษย์ ไปที่ใดก็ตาม ต้องการเกิดความรู้สึกว่าเรามีพวก เรามีมนุษย์ด้วยกันเป็นเพื่อน.

ข้อที่สาม คนที่มาใช้ห้องสมุดเหมือนมนุษย์ทั่ว ๆ ไป คือ ต้องการสิ่งที่เป็นระเบียบ ไม่ต้องการความสับสนนะฮะ บรรณารักษ์มีหน้าที่ที่จะสร้างสิ่งต่าง ๆ ให้มันเป็นระเบียบ รู้ว่าอะไรก่อนอะไรหลัง ซึ่งเราก็ได้พยายามทำอยู่อย่างยิ่งยวดแล้วที่อาจารย์ท่านนี้ได้พูด หรือที่วิชาบรรณารักษศาสตร์ได้สอนไว้ว่า ถ้าคุณจะหาสิ่งซึ่งเป็น

ระเบียบมากที่สุดในสถาบัน ผมคิดว่าบรรณารักษ์หรือห้องสมุดนี่มีความเป็นระเบียบยิ่งกว่าแผนกสารบรรณด้วยซ้ำไป การจัดหนังสือเข้าชั้น การทำตู้บัตรรายการ การทำเอกสารประกอบการศึกษา หนังสือจอง หนังสืออุเทศ หนังสือพิมพ์ หนังสืออ้างอิง มันเป็นระเบียบไปหมดในห้องสมุด เพราะฉะนั้นให้คนที่เขาเข้ามาใช้ห้องสมุดนี่ให้เขาสัมผัสกับความเป็นระเบียบของห้องสมุดเราให้ได้ เพราะว่าความเป็นระเบียบ อยากเห็นสิ่งที่เป็นระเบียบนั้น มันเป็นพื้นฐานของมนุษย์ใครบอกว่ามนุษย์เราไม่ชอบเป็นระเบียบนั้นไม่จริงหรอกนะฮะ โดยส่วนลึกจริงแล้วชอบสิ่งที่เป็นระเบียบ แต่โดยกิเลสที่มันจรเข้ามาในบางครั้ง ความเกียจคร้านเข้ามามันจรเข้ามามันก็ทำให้ชีวิตไม่เป็นระเบียบ โดยส่วนลึกจริง ๆ แล้วชอบสิ่งที่มันเป็นระเบียบ เพราะธรรมชาตินั้นถ้าจะว่าไปแล้วมันเป็นระเบียบของมันอยู่ บรรณารักษ์ทำให้มันเป็นระเบียบยิ่งขึ้น เอ้อ—ทำให้เขาสัมผัสกับสิ่งที่เป็นระเบียบให้ได้.

อีกข้อหนึ่งก็คือว่า บรรณารักษ์จะต้องเข้าใจธรรมชาติของคนว่า ในบางวาระ ในบางโอกาส เขาต้องการแสดงความเด่นออกมาให้ปรากฏ เขาต้องการให้คนอื่นรู้สึกว่าเขามีความสำคัญ อันนี้ผมรู้สึกว่า—ไม่ต้องพูดมาก ความจริงท่านบรรณารักษ์ทั้งหลายที่ประกอบด้วยมัทวคุณ ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น คงจะไม่ไปข่มขวัญท่านอื่นนะฮะ อันนี้ผมก็คิดว่าผ่านไป.

อีกอย่างหนึ่งคือ ความเป็นอิสระ คนต้องการความเป็นอิสระ บรรดาผู้ที่มาใช้ห้องสมุดหรือบางทีเขาเรียกว่า ผู้อุปถัมภ์ห้องสมุดด้วยซ้ำไปในบางแห่งนะฮะ ท่านผู้อุปถัมภ์ห้องสมุดนั้นคือ ผู้มาใช้ห้องสมุดนี่เขาต้องการความเป็นอิสระพอสมควร ที่จริงวิชาบรรณารักษศาสตร์ก็สอนบรรณารักษ์ให้คำนึงถึงความเป็นอิสระของผู้ใช้ห้องสมุด เพราะฉะนั้นการช่วยเหลือจนเกินไปการพาไปในทุกจุด อธิบายชี้แจงละเอียดหมด จนในที่สุดคนใช้ห้องสมุดเกือบไม่ต้องทำอะไรเลย หยิบให้จนถึงว่า แม้แต่การโทรศัพท์ถามท่านพระครูให้นี่นะฮะ ถ้าวิเคราะห์แล้วนี่เกือบจะไม่ต้องทำอะไรเลย คนที่มาใช้ห้องสมุด ใช่ แกอาจจะชอบในวาระนั้น แต่ภาพของบรรณารักษ์ที่ปรากฏในสมองของแกกลายเป็นคนว่านอนสอนง่ายจนเกินไป กลายเป็นผู้รับใช้ที่ซื่อสัตย์เราอยากได้อะไรก็ไปขอบรรณารักษ์จะต้องให้เรา ความเคารพจะมีมาแต่ไหน เขาจะเข้าใจมัทวคุณได้อย่างไร กลายเป็นคนที่ใช้ง่าย เอ้อ! ที่นี้ถ้าเราให้เขามีอิสระ ให้เขาคล่องตัว เขาจะหาอะไรเขา

ไปหาโดยสะดวก เราไม่ต้องเข้าไปก้าวก่ายมาก เราเพียงแต่ชี้แนะเล็กน้อย แต่อาการที่ชี้แนะนั้นเราจะต้องแย้มพรายให้เขาเห็นว่าเขามีความเป็นหนึ่ง เขามีความเป็นอิสระอยู่ในตัวของเขา เขามีความเสรีที่จะใช้ห้องสมุดแห่งนี้โดยใช้ความสามารถที่เขาติดตัวมาด้วย ไม่ใช่ว่าเขาไม่มีอะไรเข้ามาเลยในห้องสมุด เขามีความสามารถอยู่พอสมควร เอ้อ ซึ่งอันนี้มันไม่ได้ขัดกับมัทวคุณเลย ที่เราไม่ได้ช่วยเหลือไปจนถึงจุดสุดท้ายจนได้คำตอบมา ผมเคยไปพบกับท่านบรรณารักษ์แห่งหนึ่งในต่างประเทศ เป็นบรรณารักษ์ที่มองเห็นเด็กชาวต่างประเทศเหมือนกับเด็กนักเรียนชั้นประถมนะฮะ นึกว่าเป็นเด็กนักเรียนชั้นประถม ไปขอความช่วยเหลืออะไรนิดหนึ่งแหม แกดีใจหายเลย ช่วยไปจนถึงวาระสุดท้าย เกือจะไม่ต้องทำอะไร ในวาระนั้นเราพึงพอใจเราซาบซึ้งในความกรุณาอนุเคราะห์นั้น แต่เมื่อเรานำไปคุยกันกับบรรดาคนที่ชอบพอกันเมื่อเรามีเวลาตั้งตัว หันย้อนมาดูพฤติกรรมของท่านบรรณารักษ์ที่เอื้อเฟื้อถึงขนาดนั้น มีท่านผู้หนึ่งตั้งข้อสังเกตว่า ก็หน้าที่ของเขาอยู่แล้ว เอ๊ะ ผม ผมก็คิดว่าไม่ใช่หน้าที่ ถ้าหน้าที่เขาอยู่แล้ว เขาไม่มีเวลามาทำให้แก่คนจำนวนเรือนร้อย เรือนพันที่มาใช้ห้องสมุด ทำให้ผมคนเดียวกินเวลาไปตั้ง ๔๐ นาที แล้วเขามีเวลาอยู่ ๓ ชั่วโมง ในการเข้าเรียนเป็น reference librarian ถ้าทำให้คนหนึ่ง ๔๐ นาที แล้วคนอื่นทำยังไง เพราะฉะนั้นคงไม่ใช่หน้าที่แน่ เขาอาจจะทำเกินหน้าที่ เขาอาจจะทำโดยสำคัญผิดคิดว่า คนที่ไปขอความช่วยเหลือนั้นเป็นเด็กอมมือ หรือเป็นคนที่ไม่มีความคิดความอ่านเป็นตัวของตัวเองเลย มันก็เกิดผลเสียครับ เกิดภาพที่ผิดขึ้นในใจของบุคคล.

เอ้อ, เอาละทีนี้ข้อต่อไป ซึ่งเป็นข้อที่สำคัญมากเหมือนกัน เราใช้คำว่าความผูกพัน คนที่มาห้องสมุดจะต้องให้เขาเกิดความผูกพันกับห้องสมุด เขามีสิทธิ์มาใช้ห้องสมุดได้นั้น มันเป็นสิทธิพิเศษอย่างหนึ่งพูดถึงในประเทศไทยเรานะฮะ ห้องสมุดตามสถาบันการศึกษานี่ คนที่ลงทะเบียนในสถาบันนั้นเท่านั้นจึงจะมีสิทธิ์ขอยืมหนังสือไป จึงจะมีสิทธิ์มาขอความช่วยเหลือจากบรรณารักษ์ จึงจะมีสิทธิ์มาใช้บริการทุกอย่างที่ห้องสมุดได้จัดขึ้น เมื่อเขามีสิทธิพิเศษ เขาต้องมีความผูกพันกับห้องสมุดแห่งนั้น เขามีส่วนเป็นเจ้าของห้องสมุด เอ้อถ้าหากเข้ามาแล้วไม่เกิดความผูกพัน เพียงแต่มากอบโกยเอาความรู้ไป ไม่มีข้อผูกพันที่จะรับผิดชอบในโชคชะตาของห้องสมุด อย่างนั้นคงไม่เป็นที่พึงพอใจของเรา ในฐานะที่เราจะสร้างภาพ

ห้องสมุดให้ถูกต้องว่ามันเป็นบริการประชาคมอันหนึ่ง ซึ่งบรรณารักษ์นั้นทำหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย แต่ไม่ได้หมายความว่าห้องสมุดทั้งห้องสมุดนั้นเป็นของบรรณารักษ์หรือเป็นของสถาบันนั้นอย่างสิ้นเชิง ผู้ที่มาใช้ห้องสมุดต้องมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของด้วย แล้วอันนี้ก็จะสนองความต้องการส่วนลึกของผู้ที่มาใช้ เขาต้องการความผูกพัน เขาต้องการความเป็นเจ้าของ.

เอ้อ อีกข้อหนึ่ง คือ มนุษย์ทั่ว ๆ ไปนี่มีความประสงค์ที่จะเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ลึกซึ้งกว่าปกติธรรมดา ไม่มีใครต้องการเข้าใจอะไรอย่างฉาบฉวยและผิวเผิน คนที่มาห้องสมุดนั้นจะเข้าใจเพียงแต่ว่าห้องสมุดมีหนังสือต่าง ๆ ไว้ให้ มีบริการอย่างสะดวก มีบรรณารักษ์คอยเอื้ออำนวยความสะดวกให้ เพียงเท่านั้นมันไม่พอ เขาควรจะเข้าใจกลไกที่ลึกไปกว่านั้นของห้องสมุดว่า หนังสือนั้นได้มาด้วยอาการอย่างไร งบประมาณของห้องสมุดมีเท่าใดในแต่ละรอบปี เขาจัดสรรงบประมาณไปเพื่อส่วนใดของห้องสมุดบ้าง สถิติของคนมาใช้ห้องสมุดเป็นเท่าใด แยกประเภทได้เท่าใด อันนี้สอดคล้องกับที่อาจารย์ได้พูดไว้ว่าสถิติ หรือตัวเลขซึ่งทำให้เขาเข้าใจกลไกของห้องสมุดได้ลึกลงไปกว่าสิ่งที่ฉาบฉวยผิวเผิน เป็นสิ่งที่เราจะต้องสร้างขึ้น เพราะมันเป็นธรรมชาติของมนุษย์อยู่แล้วที่มีความกระหาย ใคร่รู้ในสิ่งที่ลึกลงไปกว่าปกติธรรมดา.

อีกข้อหนึ่ง คือ ในฐานะที่เป็นมนุษย์คนหนึ่งนี่นะฮะ มันจะไปสัมพันธ์กับข้อที่ว่าด้วยความอิสระ มนุษย์คงไม่ต้องการความอิสระอย่างเต็มที่ร้อยเปอร์เซ็นต์ มนุษย์บางครั้งต้องการได้รับความอนุเคราะห์เล็ก ๆ น้อย ๆ อันนี้เป็นธรรมชาติของมนุษย์อยู่แล้ว ซึ่งเราก็ทำอยู่แล้ว ตัวอย่างที่ผมเรียนมาตอนแรก มันอาจจะเป็นการอนุเคราะห์ที่มากจนเกินไป สุดสายของความพอดีในการอนุเคราะห์ แต่ยังไรก็ตาม ห้องสมุดต้องให้ความอนุเคราะห์ แก่ผู้ที่มาใช้ตามสมควร คำว่าอนุเคราะห์นี่ ผมรักคำนี้มากทีเดียว มันแปลว่าตามไปข้างหลัง แล้วก็ช่วยจับถือหยิบฉวยอะไรให้ แต่ว่าไม่ได้หยิบฉวยอยู่ข้างหน้านะฮะ หรือไม่ใช่ไปร่วมหยิบฉวยแบบสงเคราะห์ ไอ้สงเคราะห์นั่นมันเต็มที่ทีเดียวไปร่วมจับฉวย ยึดถือสิ่งต่าง ๆ อนุเคราะห์มันตามไป ทำทีหลังในเมื่อเราเห็นว่าเขาทำเองไม่ไหวแล้ว ถึงจะใช้คำว่าอนุเคราะห์ ถ้าสงเคราะห์ละมันเต็มที่เลย เขาไม่ให้เราช่วยกันเต็มที่แค่อนุเคราะห์ เอ้อ ถ้าหากว่าท่านบรรณารักษ์จะยึดว่าเราจะอนุเคราะห์ เรายังไม่สงเคราะห์บรรดาผู้ที่มา

ใช้ห้องสมุด ก็จะสนองความต้องการที่แท้จริงที่ลึกซึ้งของผู้ที่มาใช้ห้องสมุด.

อีกอย่างหนึ่งก็คือว่า มนุษย์ทุกคนนี่นะฮะในขณะที่ต้องการเด่นแล้ว บางทีมนุษย์ต้องการอะไรบางอย่างที่คิดว่าตนเหนือผู้อื่นในแง่ใดแง่หนึ่ง เก่งกว่าผู้อื่นในแง่ใดแง่หนึ่ง ถ้าเผื่อว่าในบางแง่ที่ท่านผู้ใช้ห้องสมุดได้แสดงอะไรออกมาว่ามีความรู้เหนือกว่าบรรณารักษ์ในบางแง่บางมุม เช่นอาจจะทราบว่าห้องสมุดที่สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์นี่เขามีดรรชนีหนังสือพิมพ์ เขามีถึงปี ๑๘ แล้วบรรณารักษ์อาจจะไม่ทราบทราบว่ามีแค่ ๑๖ นะฮะ ถ้าเราทราบอันนี้ผมก็ไม่เห็นแปลกอะไรที่ท่านบรรณารักษ์จะไม่ยอมรับ แล้วก็ให้คำสรรเสริญ เอ๊อแหม ขอบคุณที่คุณทันสมัยกว่าดิฉันด้วยซ้ำไป เพียงเท่านั้นเขาก็ปลื้มใจไปพอสมควร เพราะคนบางคนต้องการในบางแง่ บางลักษณะนะฮะ ต้องการรู้ดีกว่าผู้อื่นบ้าง.

เอ้อ อีกข้อหนึ่งมนุษย์ทั่วไปทุกรูปทุกนามไม่ต้องการสิ่งที่ซ้ำซาก ต้องการสิ่งที่เปลี่ยนแปลงห้องสมุดจะต้องเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ห้องสมุดใดที่คงที่ ตู้หนังสืออยู่คงที่ไม่เคยผิดที่เลยคิดว่าที่นี้เป็นที่ที่เหมาะที่สุดแล้ว โอ๊ย อย่าให้ท่านผู้หนึ่งผู้ใดมาขยับเขยื้อนเลยนะฮะ มุมนี้เป็นมุมสบายที่สุดแล้วไม่มีมุมอื่นจะสบายกว่ามุมนี้ ถ้าคิดอย่างนี้เป็นการคิดที่หยุดนิ่ง เป็นน้ำในทะเลสาบที่ไม่มีทางระบายไปทางอื่นนะฮะ เพราะฉะนั้นต้องให้มันไหลเวียน เกิดการเปลี่ยนแปลง ทิศทางของโต๊ะที่นั่ง มุมทางเข้าทางออก ป้ายประกาศอะไรต่าง ๆ ต้องเปลี่ยนบ้าง ต้องให้มันมีการเปลี่ยนแปลงอย่าให้ซ้ำซากจนเกินไป ผมเคยไปที่ห้องสมุดแห่งหนึ่ง ขออ้างประสบการณ์นะฮะ เคยไปเมื่อ ๑๐ ปีก่อน แล้วก็แวะไปเยี่ยมอีกที ๑๐ ปีหลัง ห้องสมุดแห่งเดียวกัน แล้วก็ไปคุยกับท่านบรรณารักษ์ของห้องสมุดอ้างอิง ผมก็หลุดออกไปประโยคหนึ่งบอกว่า ผมรู้สึกว่าห้องสมุดไม่เห็นเปลี่ยนแปลงอะไร ผมมาเมื่อ ๑๐ ปีก่อน ตอนนี้ก็อย่างเดิม บรรณารักษ์หน้าซีดเลยฮะ ตกใจมากบอกว่าอาคันตุกะซึ่งตอนนี้ไปแบบเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยแล้วนะฮะ เรียกว่าสำเร็จการศึกษามาแล้วแล้วไปอีกรอบหนึ่ง แกตกใจมาก ใช้เวลาอธิบายอยู่เป็นนานว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมายเกิดขึ้นในห้องสมุดแห่งนี้ มีสิ่งใดเพิ่มขึ้นมาบ้าง มีบุคลากรตำแหน่งเจ้าหน้าที่เปลี่ยนไป ห้อง reference ที่ว่าไม่เปลี่ยนก็เปลี่ยนไป นี่อย่างไร ของที่มาใหม่มาเมื่อปีนี้เอง โปรแกรมนี้เพิ่งมีมาใหม่นี่นะฮะ คนเขาต้องการความเปลี่ยนแปลง

ถ้าอุทานออกมาว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลง ในส่วนลึกนี่เขาจะไม่ชอบนะฮะ มนุษย์เราต้องการความเปลี่ยนแปลงเสมอ เพราะมนุษย์เป็นธรรมชาติอย่างหนึ่ง ธรรมชาตินั้นย่อมเปลี่ยนแปลง นี่คือธรรมชาติอันลึกซึ้งของมนุษย์ เพราะฉะนั้นเมื่อเรารู้อย่างนี้ เราก็ต้องพยายามทำให้เห็นความเปลี่ยนแปลงในห้องสมุด.

เอ้อ นอกจากนั้น ประการสุดท้ายก็คือคนทุกคนนี่นะฮะต้องการคิดว่าตนนี้มีเสน่ห์บางประการ มีลักษณะพิเศษอะไรบางอย่างที่จะดึงดูดบุคคลอื่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งเพศตรงข้าม นี่เป็นธรรมชาติส่วนลึกของมนุษย์ไม่ว่าอยู่ในวัยใดก็ตามมนุษย์เราต้องการให้ตัวเองมีเสน่ห์บางประการเสมอ นี่เป็นธรรมชาติ เพราะฉะนั้นคนที่เขามาห้องสมุดนี่ท่านบรรณารักษ์หรือใครก็ตามซึ่งอยู่ในห้องสมุดนั้นจะต้องให้ความสนใจ ต้องพยายามหาอุบาย แต่จะตรงไปตรงมาจนเกินไปนัก คุณมีเสน่ห์ดีอย่างนั้นอย่างนี้ใช้ไม่ได้นะฮะ ต้องหาทางให้เขาเกิดความรู้สึกว่าเขานี่มีอะไรดีอยู่ในตัวของเขา แล้วเขาก็ควรจะมีจริง ๆ ถ้าพยายามมองนะฮะ คนทุกคนนี่ต้องมีอะไรดี ๆ อยู่ในตัว คุณต้องมองให้พบท่านบรรณารักษ์ต้องมองให้พบเสียก่อน แล้วคุณจะได้สนองความต้องการส่วนลึกข้อนี้ของมนุษย์นี่เป็นธรรมชาติวิสัยซึ่งได้มาจากข้อเขียนของ Abraham Harold Maslow ซึ่งเป็นต้นตำรับในการพรรณนาในเรื่อง motive ของมนุษย์ Abraham Harold Maslow ในหนังสือที่ชื่อว่า Motivation and personality พูดกับท่านบรรณารักษ์ต้องมีการอ้างอิงนิดหน่อยนะฮะ ในหนังสือที่ชื่อว่า Motivation and personality เป็นหนังสือ classic ในเรื่องนี้ทีเดียว ในวงการจิตวิทยาของเราก็ยังยอมรับนับถือกันอยู่ทั่วไป ผมเชื่อว่าในห้องสมุดเกือบทุกแห่งต้องมีสิ่งทั้งหลายดังที่ได้กล่าวมานี้.

เอ้อ ทีนี้พอท่านบรรณารักษ์ทบทวนหรือ พลิกตำราจิตวิทยาอยู่เสมอ ๆ ในขณะที่ท่านทำหน้าที่บรรณารักษ์แล้วในการประชาสัมพันธ์ของท่านจะสูงขึ้น คุณต้องปูพื้นฐานในส่วนลึกเสียก่อน สิ่งที่ท่านได้อธิบายมาตั้งแต่ต้นนั้น ส่วนที่ผมบรรยายนี่ขอให้เป็นเรื่องเสริม เรื่องปูพื้นฐาน คือเราเริ่มจากตอนปลายมาเสียก่อน ตอนปลายเราจะทำสิ่งนั้นสิ่งนี้ เราจัดรายการอย่างนั้นอย่างนี้ เราสนทนา เรายิ้ม เราอะไรต่าง ๆ นี่ มันเป็นของขั้นสุดท้ายในการประชาสัมพันธ์ หรือในการพูดจาติดต่อ แต่สิ่งที่ลึกลงไปกว่านั้นคือ ความเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ สิ่งที่ลึกลงไปกว่านั้นคือ เราต้องการสร้างภาพ

ของบรรณารักษ์ ภารกิจของบรรณารักษ์มีอยู่อย่างไร คุณธรรมที่มีประจำใจบรรณารักษ์คือความนอบน้อมถ่อมตน สงบเสงี่ยม และพร้อมที่จะให้บริการกับคนอื่น แล้วต้องพยายามจะไม่ให้เขาเกิดความสำคัญผิด แปลความนอบน้อม แปลมั่วคุณไปเป็นความขลาด หรือความกลัว หรือความไม่กล้าที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นอันขาด เอ้อ มีเวลาอีกช่วงหนึ่งใช่ไหมฮะ ผมยังไม่ได้พูดถึงเทคนิคในการพูด หรือว่าท่านบรรณารักษ์จะพูดอย่างไรถึงจะสามารถประชาสัมพันธ์ห้องสมุดของเราให้ชัดเจน แต่ผมคิดว่าเรื่องนี้สำคัญกว่า คุณ นะฮะ เรื่องนี้สำคัญกว่า ผมคิดว่าท่านบรรณารักษ์คงสนใจในสิ่งนี้มากกว่า มากกว่าเอาไอ้คำแนะนำฉาบฉวยและผิวเผินว่าเราควรจะพูดอย่างนั้นอย่างนี้ หรือว่าจิตวิทยาแบบฉาบฉวย ขอยุติเพียงแค่นี้ก่อนเพื่อให้อาจารย์ท่านอื่นมีโอกาสได้อภิปราย ขอบคุณ.

ผู้ดำเนินการอภิปราย ขอบพระคุณอาจารย์มากนะคะ ที่ได้กรุณาอธิบายเรื่องราวต่าง ๆ ให้พวกเราได้ฟังนะคะ ดิฉันเห็นว่าเรื่องจิตวิทยาของบรรณารักษ์นี่ค่ะเป็นเรื่องที่จำเป็นจริง ๆ นะคะ เว้นไว้แต่บางข้อที่ดิฉันยังอดข้องใจนิด ๆ ไม่ได้ เพราะว่าอันนี้จากประสบการณ์ของตัวดิฉันเองนะคะซึ่งรับราชการมาก็นานพอสมควร บางครั้งนี่ดิฉันก็ไม่อยากที่จะป้อนให้ถึงปากไปทุกครั้งเหมือนกันนะคะ แต่ว่าด้วยความจำเป็นก็ต้องจำใจ แล้วก็คิดว่าเพื่อนบรรณารักษ์บางรายแล้วก็มากรายคงจะโดนแบบดิฉันมาบ้างแล้ว คือ ทั้ง ๆ ที่ไม่อยากป้อนก็จำเป็นจะต้องป้อน เพราะว่าท่านขอคำตอบเรื่องนี้โดยด่วนนะคะ เราก็จะต้องหาให้ทันที ไปโอ้เอ้ศาลารายหรือบอกว่าไปดูหนังสือเล่มนั้นกันก่อน ไปดูเล่มนี้กันก่อนเดี๋ยวก็ได้โดนนะคะ ก็ต้องยอมอ่อนข้อให้ เป็นอันว่าอยู่ในข้อที่ว่าไม่ต้องถึงกับ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ใช่ไหมคะอาจารย์คะ คือให้ผ่อนมาบ้างในบางครั้งถึงแม้จะไม่ใช่เด็กเล็ก ๆ แต่ผู้ใหญ่นี่ละคะตัวดีนักละ คือจะเอาอะไรแล้วเอาให้ได้อย่างใจแล้วเราก็เป็นเด็ก เราก็ไม่สามารถที่จะไปโยเยได้นะคะ ก็ต้องยอมเอาใจไปก่อนใช่ไหมคะ เอ้อ ทีนี้จิตวิทยาที่อาจารย์กล่าวมาว่า เป็นเรื่องจำเป็นที่มี ดิฉันจดไว้รู้สึกว่าจะได้ ๑๑ ประการนะคะ ถ้าหากว่าไม่ขาดตกบกพร่องอะไรไป รายละเอียดต่างๆ ถ้าใครจดไม่ทันก็คงจะได้อ่านจากรายงานทีหลังนะคะ เอ้อ สิ่งที่สำคัญที่สุดที่อาจารย์เน้นมากก็คือว่าเราควรจะต้องมีมนุษยสัมพันธ์กับคนอื่นแล้วก็นึกว่าพยายามนึกว่า คนซึ่งมาใช้ห้องสมุด

ของเรานั้นเป็นคนอย่างไร แล้วเราจะได้พยายามที่จะเข้ากับเขาให้ได้นะคะ เพื่อจะให้บริการด้านต่าง ๆ ที่เราคิดว่าเรามีให้เขาเต็มที่ สำหรับครึ่งหลังนะคะ อาจารย์ก็คงจะบรรยายเรื่องศิลปะการพูด ซึ่งอาจารย์ว่ายังไม่ได้พูดเลยให้ฟัง ตอนนี้มีใครมีปัญหาที่จะซักถามบ้างไหมคะ ถ้ามีก็เชิญเลยนะคะ มีไหมคะ ถ้าเผื่อช่วงนี้ยังไม่มีดิฉันจะขอเรียนเชิญคุณจุรี เพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อการประชาสัมพันธ์ภายในห้องสมุดอีกนิดหนึ่งนะคะ เชิญคุณจุรีค่ะ.

น.ส. จุรี ปฏิเวช การจัดกิจกรรมที่จะเริ่มต่อไปนี่นะคะ ดิฉันก็ได้จับหลักจิตวิทยาที่ ดร. สวนิตย์ ได้บอกไว้เมื่อตะกี้นี้มา นำมาเลย นำมาให้บรรณารักษ์ใช้เลยนะคะ อย่างเช่นบอกว่ามนุษย์ต้องการความเปลี่ยนแปลงนี่นะคะ กิจกรรมที่จะเปลี่ยนแปลงในห้องสมุดก็เป็นการประชาสัมพันธ์ได้อย่างดีที่สุด บรรณารักษ์รู้จักมานานแล้ว และก็อันแรกที่เป็นกิจกรรมห้องสมุดที่มีอยู่เป็นประจำก็คือนิทรรศการไงคะ นิทรรศการมีเป็นประจำนี่ เราเปลี่ยนนิทรรศการอันนั้นเป็นรูปแบบต่าง ๆ ใช้สิ่งหลาย ๆ สิ่งหลาย ๆ อย่างมาทำ ไม่ใช่นั่งทำแต่หนังสือใหม่ หนังสือใหม่ หนังสือใหม่ตลอดชั่วนาตาปี นิทรรศการห้องสมุดอันนี้ก็คือหนังสือใหม่ นิทรรศการเราก็ทำได้หลายอย่างใช่ไหมคะ อย่างเช่นนิทรรศการหนังสือใหม่อันหนึ่งละ บางทีเราอาจจะเอาเฉพาะตัวปกหนังสือมาก็ได้ หรือบางทีก็เป็นนิทรรศการที่แสดงวิธีค้นคว้าหาข้อมูลต่าง ๆ ในห้องสมุด เรามีแหล่งอะไรที่จะช่วยได้บ้างล่ะ ให้ผู้ใช้ห้องสมุดได้รู้จักใช้ตัวเอง เอ้อ ช่วยตัวเอง ให้รู้สึกว่าเขาเก่งตามหลักจิตวิทยาที่ ดร. สวนิตย์ว่าเมื่อตะกี้นี้นะคะ เราก็แนะนำเอาไว้ เมื่อเขาอ่านแล้วเขาก็ไปปฏิบัติตามนั้น โดยที่บรรณารักษ์ไม่ต้องไปตามจี้ไปค้นให้นะคะ อย่างเช่นเราก็บอกว่ามีบัตรรายการเป็นเครื่องช่วยค้น มีดรรชนีวารสาร มีดรรชนีหนังสือพิมพ์ มีกฤตภาค มีเอกสาร มีงานวิจัย มีอะไรอีกตั้งหลาย ๆ อย่างบอกเขาไว้ให้หมด จัดเป็นนิทรรศการนะคะ นอกจากนั้นเหตุการณ์ทั่ว ๆ ไปของสภาพบ้านเมือง ของบุคคล ของเทศกาล โดยเฉพาะในท้องถิ่นต่าง ๆ นี่นะคะ ถ้าเผื่อว่าเราจะจัดนิทรรศการเป็นเทศกาลต่าง ๆ ตามความสำคัญ หรือว่าสิ่งสำคัญในท้องถิ่นนั้น เอามาแนะนำให้บุคคลรู้จัก พร้อมกับแนะนำหนังสือที่มีอยู่ในห้องสมุดประกอบด้วยอะไรเหล่านี้นะคะ ละก็จะเป็นการช่วยการเปลี่ยนแปลงในห้องสมุดได้ เราก็ย้ายนิทรรศการไปตั้งตรงนั้นบ้าง ตรงนี้หน่อย

ถ้าเผื่อว่าเราอาจจะย้ายตู้ ย้ายตู้หนังสือที่มัน fix อยู่กับที่ไม่ได้นี่นะคะ ป้ายนิทรรศการพวกนี้ละค่ะจะช่วยเปลี่ยนแปลงได้ ป้ายโปสเตอร์ ป้ายอะไรซึ่ง สิ่งเหล่านี้ล่ะค่ะจะช่วยเปลี่ยนแปลงได้อย่างดีที่สุด ค่ะ ก็เป็นการนำจิตวิทยาที่เราได้ทราบมานี่มาใช้แล้วนะคะ นอกจากจัดนิทรรศการแล้ว เรายังมีกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ คือ อย่างนิทรรศการนี่เราควรจะจัดอย่างสม่ำเสมอ ซัก ๒ อาทิตย์หรือซักเดือน อย่างช้าก็เดือนครึ่งนี่ก็ควรจะจัดอยู่ แต่กิจกรรมพิเศษนี่นาน ๆ ที ๖ เดือนครั้ง ปีละครั้ง อะไรอย่างนี้ อย่างเช่นสัปดาห์ห้องสมุด ที่สมาคมห้องสมุดได้ขอให้พวกเราห้องสมุดต่าง ๆ นี่จัดทำนะคะ ก็ไม่ได้ขอทุกเดือนทุกวัน ขอครั้งเดียว สัปดาห์เดียวเท่านั้น ซึ่งอันนี้เป็นกิจกรรมพิเศษและคิดว่าได้ผลนะคะ เกิดการกระตือรือร้นกันทั่วทุกตัวคน ในหมู่บรรณารักษ์ทีเดียวนะคะ แล้วก็ทั่วประเทศด้วย แล้วก็อย่างเช่นที่อาจารย์พิชัยได้พูดว่า จะจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทางวิทยุ ทีวี และโทรทัศน์นี่ อย่างเช่นเชิญผู้มีความรู้ในสาขาต่าง ๆ มาอภิปราย มาโต้วาที มาแนะนำ มาเล่านิทาน มาเล่นหุ่นกระบอก มาทำอะไรกันนี่ อันนั้นก็จัดทางอันนั้น ซึ่งเป็นวิชาทางสื่อสารมวลชนนี่ เอามาใช้ในห้องสมุดได้จริง ๆ ด้วย ไม่ใช่ใช้แต่ทางโทรทัศน์เท่านั้น เรานำการอภิปราย โต้วาทีอะไรนี่เข้ามาในห้องสมุดได้ เชิญวิทยากรซึ่งบางทีนี่ไม่ใช่เฉพาะในหัวข้อที่เกี่ยวกับห้องสมุดเท่านั้น แต่เป็นหัวข้อที่ในชุมชนนั้นสนใจ เช่น เกิดใกล้เทศกาล มีการเลือกตั้งอย่างนี้ อาจจะเชิญผู้แทนราษฎรของท้องถิ่นนั้นมาพูดในห้องสมุดนะคะ หรือไม่ก็เชิญบุคคลที่มีความสำคัญในท้องถิ่น หรือผู้มีความรู้ในเรื่องที่ในท้องถิ่นเราสนใจ นี่มาพูดมาอะไรโดยใช้สถานที่ของห้องสมุด เป็นการชักนำคนให้เข้ามาในห้องสมุดแล้ว มาเห็นสิ่งอื่นของห้องสมุดก็อาจจะเกิดมีความจำเป็น มาได้ทราบได้เห็น ก็เป็นการชักชวนให้คนเข้าห้องสมุดเหมือนกัน ไม่จำเป็นว่าจะต้องเอา topic เกี่ยวกับห้องสมุดเท่านั้นนะคะ นอกจากนั้นยังมีการอย่างจะจัดการจำหน่ายหนังสือในราคาถูกอะไรอย่างไรอย่างนี้ เป็นการส่งเสริมการอ่านมีการขอรับบริจาคหนังสือ หรือบางทีอาจจะมีการ ในห้องสมุดนี่อาจจะมีการตอบปัญหานะคะ ให้ผู้ใช้ห้องสมุดได้ค้นคว้า ได้ตอบคำถามอันนั้นนะคะ จัดเป็นนิทรรศการ เป็นบอร์ดเอาไว้ให้ผู้ใช้ห้องสมุดตอบคำถาม แล้วเราก็มีรางวัลให้ โดยที่คำตอบจะต้องค้นมาจากหนังสือในห้องสมุดนี่นะคะ แล้วก็ให้บอก source ของคำตอบอันนั้นด้วย อันนี้ค่ะเป็น

การผึกให้ผู้ใช้ห้องสมุดอยากจะตอบ ตอบแล้วก็มีรางวัลด้วย แล้วก็เป็นการใช้หนังสือของห้องสมุดนั้น ๆ นะคะ นอกจากนั้นสิ่งที่จะทำได้ก็มีอีกเยอะแยะนะคะที่จะทำได้ เป็นรายการวิจารณ์หนังสือ การทำ book talk, book review เป็นหนังสือเฉพาะสาขาวิชา หรือหนังสือทั่ว ๆ ไป หรือตามโรงเรียนก็อาจจะถามความต้องการของครู อาจารย์ตามสาขาวิชาต่าง ๆ อาจจะจัดกิจกรรมทางด้านสังคมศาสตร์ อีกชักเดือนหนึ่งก็เป็นทางวิทยาศาสตร์ อันนี้ไม่ได้ช่วยเฉพาะนักเรียนในชั้นนั้นเท่านั้น แต่จะช่วยนักเรียนทั้งโรงเรียน หรือคนทั้งชุมชนอันนั้นด้วยนะคะ อันนี้ก็เป็นการแต่ว่าเราใช้สถานที่ของห้องสมุด นอกจากนั้นนะคะกรรมการห้องสมุดนี่คิดว่าส่วนใหญ่ก็คงจะมีกรรมการห้องสมุดนะคะ เพราะฉะนั้นถ้าหาว่าบรรณารักษ์ได้เชิญบุคคลซึ่งมีอาชีพในสาขาต่าง ๆ กันนี่เข้ามาเป็นกรรมการห้องสมุดนี่ จะช่วยให้บุคคลเหล่านั้นมีความเข้าใจในห้องสมุดดีขึ้น ทราบความต้องการ ความสำคัญ แล้วก็ได้นำ เมื่อตนเองเป็นกรรมการอยู่ ตัวเองก็มีความสำคัญนะคะ เข้าหลักจิตวิทยาอีกละ แล้วก็อันนั้นนี่ตัวเองอาจจะได้เสนอการแก้ปัญหา หรือนำปัญหาของห้องสมุดไปบอกกับชุมชนเพื่อจะได้รับการสนับสนุน ช่วยขึ้นในแหล่งอันนั้นได้นะคะ หรือบางครั้งถ้าเผื่อเป็นห้องสมุดมหาวิทยาลัยหรือห้องสมุดโรงเรียนที่ขนาดใหญ่สักหน่อย มีครูเข้าใหม่อยู่เสมอ ๆ บรรณารักษ์อาจจะเชิญมาพบปะพอเป็นพิธี แล้วก็สอบถาม พูดคุยกันถึงความต้องการของผู้ที่เราเชิญมานี่นะคะ ให้เขาช่วยแก้ปัญหา ช่วยบอกความต้องการ อะไรเหล่านี้นะคะจะเป็นการช่วยประชาสัมพันธ์ห้องสมุด ช่วยปรับปรุงงานของห้องสมุดได้เป็นอย่างดีนะคะ.

ผู้ดำเนินการอภิปราย ขอบคุณคุณจุรีมากค่ะ ทีนี้อาจารย์พิชัยยังค้างเราอยู่ใช่ไหมคะ ขอเชิญอาจารย์ต่อในเรื่องการแนะวิธีการปฏิบัติที่เกี่ยวกับประชาสัมพันธ์ภายนอกห้องสมุดต่อเลยนะคะ.

นายพิชัย พิรัญเจริญ ขอบคุณครับ ผมจะพูดต่อที่ค้างไว้นะครับ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมภายนอกโดยใช้สื่อ ประการต่อไปที่จะพูดก็คือ เหตุการณ์สำคัญ อันนี้เราดึงหรือว่านำเอาเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นตลอดปี มาใช้ในงาน มาจัดเป็นงานประชาสัมพันธ์เพื่อให้คนสนใจ เพราะว่าถ้าเรานำเอาวันธรรมดา ธรรมดาเช่นวันที่ เอ้อ สมมุติวันที่ ๓๐ มกราคม ซึ่งก็คงจะไม่ใช่

วันสำคัญ มาจัดเป็นงาน ความตื่นเต้นหรือว่าความดังมันจะมีน้อย เพราะฉะนั้นถ้าเผื่อว่าท่านลองเปิดปฏิทินดูตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ถึง ๓๑ ธันวาคมนี่ ลองดูซิว่าในจำนวน ๓๖๕ วันนี่มีวันอะไรที่เป็นวันพิเศษและวันสำคัญนะครับ เริ่มต้นตั้งแต่ ๑ มกราคม ไปเลยนี่ก็เป็นวันปีใหม่ หรือว่าอีกสัปดาห์หนึ่งนี่ก็เป็นวันเด็ก วันเด็กนี่หรือวันปีใหม่ ท่านสามารถจะนำมาจัดเป็นงานประชาสัมพันธ์ ไม่ว่าจะเป็นนิทรรศการตามที่คุณจุรีว่า หรือว่าจัดเป็นงานนิทรรศการทางวิชาการนะฮะ จัดสัมมนาหรือว่าจัดประชุม อภิปรายอะไรได้ทั้งนั้น หรือแม้กระทั่งวันครบรอบปีเช่นวันครบรอบปีของการก่อตั้งห้องสมุด ซึ่งเป็นวันสำคัญท่านก็อาจจะนำเอาวันนี้มาเป็นวันจัดวันหนึ่งงานประชาสัมพันธ์ มีการขายหนังสือเพื่อจะนำเอารายได้ที่ว่านี้ เข้าไปบำรุงสมาคม หรือมูลนิธิเพื่อเป็นประโยชน์กับหน่วยงานอื่น ๆ ต่อไป อันนี้ก็จะช่วยให้ประชาชนภายนอกมองเห็นภาพพจน์ของหอสมุด ห้องสมุดหรือทานบรรณารักษ์ทุกท่าน นอกจากนั้นถ้าอ่านข่าวตามหน้าหนังสือพิมพ์ เราจะพบว่าหน่วยงานต่าง ๆ จะจัดงานเป็นสัปดาห์ คือ นำเอาสัปดาห์ไหนก็ตาม เช่น สัปดาห์วันทำความสะอาด หรือว่าสัปดาห์การใช้รถใช้ถนน อันนี้ก็เหมือนกัน ถ้าเผื่อท่านเป็นคนอปโลกน์สัปดาห์ไหนขึ้นมาเป็นสัปดาห์ห้องสมุด หรือว่า สัปดาห์การอ่านหนังสือนะครับ เอ้อ ในต่างประเทศนี่เขามีโรงงานผลิตนมสดแห่งหนึ่ง เขาจัดเป็นเดือนนะครับ เดือนแห่งการรับประทานอาหารเช้าที่มีคุณค่า เพราะว่าฝรั่งนี่มักจะนิยมดื่มนมสดตอนเช้า ๆ แต่ประชาสัมพันธ์ของเขาเมื่อเขาจัดเป็นเดือนแห่งการรับประทานอาหารเช้าที่มีคุณค่านี่ เขาก็ไม่พยายามที่จะพูดถึงชื่อหรือว่ายี่ห้อนมสดของเขา เพียงแต่เขาแนะนำว่า เช้านี่ควรจะทานอาหารอะไรแล้วก็ไม่ลืมที่จะตามด้วยนมสด เพราะว่าท่านก็ฟังมาแล้วจากวิทยากรที่ผ่านมาก็คงจะทราบว่าประชาสัมพันธ์นี่เป็นเรื่องเกี่ยวกับภาพพจน์ชื่อเสียงหน่วยงานไม่ใช่ด้านการโฆษณาสินค้า แต่ว่าประชาสัมพันธ์ห้องสมุดผมก็คิดว่ารอดตัวไป เพราะว่าผมคิดว่าคงไม่มีอะไรที่เกี่ยวกับการโฆษณาสินค้านะครับ คงไม่มีท่านใดที่ขายหนังสือแล้วก็เข้ากระเป๋าตัวเองนะฮะ แต่ว่าถ้าเป็นการกุศลแล้วก็ถือว่าเป็นการสร้างภาพพจน์ที่ดี เหตุการณ์สำคัญนอกจากการนำเอาวันต่าง ๆ ที่ผมเรียนให้ทราบแล้ว เราอาจจะมีการเปิดหน่วยงานของเราคือห้องสมุดหรือหอสมุดนี่นะฮะ ให้บุคคลภายนอกเข้ามาชมกิจการ จัดอย่างที่เขาเรียก

ว่า Open house คือว่า คนที่จะเข้ามาชมห้องสมุดของเรานี่อาจจะเป็นนักศึกษาทั่วไป หรือว่า อาจจะเป็นสมาชิกสมาคมต่าง ๆ สมาคมบำเพ็ญประโยชน์อะไรพวกนี้นะครับ แต่วิธีการนี่ ถ้าเผื่อท่านจะรอให้เขาทำจดหมายขอเข้าชมเอง ผมคิดว่ามันคงจะมีน้อย เพราะว่า การอ่านหนังสือนี่ต้องผู้ที่สนใจจริง ๆ ถึงจะอยากเข้ามาใช้ห้องสมุด เพราะฉะนั้น ท่านอาจจะเป็นฝ่ายที่ทำหนังสือเชื้อเชิญไปให้นักศึกษาสถาบันแห่งนั้นเข้าชมกิจการห้องสมุด เข้ามาใช้ห้องสมุดโดยกลุ่ม แล้วก็มีภาพยนตร์ฉายให้ดู มีสไลด์ฉายให้ดู ซึ่งภาพยนตร์กับสไลด์นี่ก็มันจะเป็นเข้าข่ายในสื่อทางภาพยนตร์ กับภาพนึงนะครับ เหตุการณ์สำคัญต่อไปนี่มันจะเป็นเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นตามชุมชนต่าง ๆ อย่างเช่น อันนี้หมายถึงว่า ตัวท่านบรรณารักษ์เองจะต้องเข้าไปร่วมกิจกรรมของชุมชน เป็นต้นว่า ลูกเสือชาวบ้าน ถ้าท่านเป็นสมาชิกของสมาคมสตรีไทย สมมุติอย่างนั้น เมื่อท่านเข้าไปเป็นสมาชิกแล้วก็มีโอกาสที่จะเข้าไปพูดคุยหรือว่าสนทนากับเพื่อนสมาชิกด้วยกัน อันนี้ท่านก็จะมีโอกาสประชาสัมพันธ์เผยแพร่ห้องสมุดนะฮะ ให้ผู้ที่รับฟังนี่มีความนิยมชมชอบ มีนิสัยที่จะอ่านหนังสือมากขึ้นกว่าเดิม อันนั้นก็เป็นเรื่องเหตุการณ์สำคัญ ทีนี้สื่อในอันดับต่อไปนี่เป็นสื่อทางด้านภาพยนตร์กับภาพนึงนะฮะ ภาพยนตร์ในที่นี้หมายถึงว่าหน่วยงานเราจะต้องจัดเป็นภาพยนตร์ทางด้านการประชาสัมพันธ์ขึ้นไปนะครับ ถ้าเผื่อว่าท่านดูรายการทีวีสมัยหนึ่งที่มีรายการมรดกของไทย หรือว่าสองข้างทางรถไฟ อันนั้นถือเป็นภาพยนตร์ประชาสัมพันธ์คือว่า เขาไม่จำเป็นจะต้องสร้างเนื้อหาหรือว่าสร้าง script ที่เกี่ยวกับการใช้น้ำมัน น้ำมันรถยนต์ หรือว่าการใช้บริการรถไฟอันนั้น เขาจะนำเอาเนื้อหาที่เกี่ยวกับสารคดีต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ ที่ให้วิชาการ หรือว่าให้ความบันเทิงกับผู้ชมนี่ อันนี้ห้องสมุดก็สามารถจะทำภาพยนตร์ประชาสัมพันธ์ได้ ท่านอาจจะนำเอาเค้าโครงที่คัดลอกมาจากสารคดีหรือว่านิยายที่มีอยู่ในห้องสมุด แล้วก็นำมาสร้างเป็นหนังความยาว ๑๕ นาทีบ้างหรือว่า ๓๐ นาที ไปฉายตามที่ต่าง ๆ เช่น ถ้าหากว่ามีการ Open house คือเปิดหน่วยงานห้องสมุดให้บุคคลภายนอกเข้ามาชม มาชมแล้ว มีวิทยากรบรรยายเสร็จแล้ว ก็ฉายภาพยนตร์ประชาสัมพันธ์ ฉายสไลด์ให้ดูนะครับ อาจจะเป็นเรื่องหนังสือก็ได้ เรื่องทั่ว ๆ ไปก็ได้ อันนี้เป็นการจูงใจคน เป็นการโน้มน้าวใจคนนั่นเอง ส่วนภาพนึงนะฮะ ภาพนึงก็เป็นทางด้านภาพถ่าย ภาพถ่ายทั่วไปหรือ

ภาพสไลด์ ภาพนึ่งนี่ คือว่า ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมภายในภายนอกที่เกี่ยวกับห้องสมุด ก็อาจจะเก็บภาพไว้ เมื่อถึงโอกาสที่จะต้องส่งเป็นข่าวแจก หรือ press release ท่านก็เอาภาพนี้ส่งให้สื่อมวลชน เช่น ฟ้าหญิงเสด็จมาเปิดงานมหกรรม ก็นำไปลง ถ่ายภาพไปลงได้ หรือว่าผู้เข้าไปเยี่ยมชมกิจการท่านก็นำภาพถ่ายมาให้ดู หรือว่าฉายสไลด์ให้ดู คือในการ Open house จะต้องมีหลายๆ อย่าง เพราะฉะนั้นเราก็นำเอาภาพยนตร์ประชาสัมพันธ์กับภาพนึ่งนี่มาฉายให้ดู สื่ออันสุดท้ายนี่เป็นด้านหน่วยประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ หน่วยประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่โดยทั่วไปนี่เขาจะต้องมีรถยนต์สักคันหนึ่งบรรทุกเจ้าหน้าที่ประมาณซัก ๑๐ คนนี่ แล้วก็บุกไปตามหมู่บ้าน ตามชนบท หรือว่าตามต่างจังหวัด อำเภอเมืองโดยทั่วไป สมมุติว่าเป็นประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ของธนาคาร สมมุติว่าอย่างนั้นก็ต้องมีเจ้าหน้าที่ไปประชาสัมพันธ์ให้คนทราบว่าอาทิตย์หน้าหรือว่าเดือนหน้านี่จะมีธนาคารแห่งนี้มาเปิดสาขาใหม่ เจ้าหน้าที่ก็ต้องไปปิดโปสเตอร์ แต่ว่าถ้าหากเป็นหน่วยประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ของห้องสมุด ผมคิดว่าไม่จำเป็นจะต้องใช้รถอะไร เพียงแต่ว่ามีกลุ่มเจ้าหน้าที่กลุ่มหนึ่งซึ่งประกอบด้วยวิทยากร คน ๒ คน ๓ คน ก็แล้วแต่ เจ้าหน้าที่สำหรับจะฉายภาพยนตร์ ฉายสไลด์ แล้วก็มีเจ้าหน้าที่พนักงานต่างๆ คอยช่วยอีกซัก ๒—๓ คน กลุ่มนี้จะต้องเป็นกลุ่มที่สามารถที่จะบุกไปตามสถานที่ต่างๆ อาจจะเป็นตามโรงเรียนมัธยม มหาวิทยาลัยนะครับ โดยที่เขาอาจจะเชิญมาหรือว่า เราอาจจะไปเอง แล้วก็ไปบรรยายให้นักศึกษาฟัง หรือว่าไปตามสมาคมบำเพ็ญประโยชน์ ไปบรรยายให้เขาฟังถึงวิธีการใช้ห้องสมุด วิธีการที่จะทำให้คนเรามีความรู้ มีประโยชน์มากขึ้นได้จากการอ่านหนังสือ เพราะฉะนั้นกลุ่มนี้แหละจะต้องเป็นกลุ่มที่เรียกว่า หน่วยประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ ทีนี้ผมขอเรียนย้ำในตอนท้ายว่าสิ่งต่างๆ ที่ผมพูดมานี่ ท่านอาจจะมีการดัดแปลงหรือว่าเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ ไม่จำเป็นจะต้องเอาตามนี้เพราะว่าตามที่คุณจุรีพูดมาว่าจะต้องไม่ทำซ้ำๆ กัน ประชาสัมพันธ์ งานประชาสัมพันธ์นี่เป็นงานที่คิดสร้างสรรค์ จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอนะครับ ไม่ใช่ว่าอย่างเช่นหน่วยงานธุรกิจแจกทุนการศึกษานี่ พอหน่วยงานอื่นจะทำบ้างก็แจกทุนการศึกษาอย่างเดียว มีนักศึกษาแล้วก็มีอธิการบดีคณบดีมายืนเข้าแถวแล้วก็ถ่ายรูปไปลงหนังสือพิมพ์ อันนี้ถือว่าเป็นความคิดที่ซ้ำๆ กัน ไม่ใช่เป็นความคิดสร้างสรรค์ เพราะ

ฉะนั้นในแง่นี้อาจจะจัดอภิปราย จัดดนตรี แล้วก็หมายถึงว่าหน่วยงานธุรกิจนะฮะ จัดเป็นอภิปรายขึ้นมา จัดโต้วาที ดนตรี แล้วก็เก็บเงินรายได้ทั้งหมดสมทบเป็นทุนการศึกษาให้กับคณะหรือมหาวิทยาลัยแห่งนั้น ซึ่งเป็นผู้ร่วมจัดอภิปราย หรือโต้วาทีขึ้นมา อันนี้ก็เหมือนกัน ในงานประชาสัมพันธ์ของห้องสมุดนี่ท่านไม่จำเป็นจะต้องใช้วิธีการซ้ำๆ กัน จะต้องมีเทคนิควิธีการที่ประยุกต์อยู่เรื่อยๆ แล้วก็กิจกรรมภายนอกต่างๆ นี่ผมขอเรียนอีกนิดหนึ่งว่า จำเป็นจะต้องทำเป็นประจำ คือ สม่ำเสมอ ไม่ใช่ว่าทำ ๑ เดือน แล้วหายไป ๓ เดือน ตัวการที่จะทำให้ประชาชนโดยทั่วไปติดตาหรือว่ามีภาพพจน์ที่ดีกับห้องสมุดหรือว่าตัวท่านบรรณารักษ์เองนี่ ท่านจะต้องมีกิจกรรมให้เขาได้ทราบ รับชมหรือว่ารับฟังอยู่เป็นประจำ ถ้าท่านหายไปก็เหมือนกับทำนองคลื่นกระทบฝั่ง คือ เขาก็หายไปเหมือนกัน แล้วก็ไม่ทราบเรื่องราวต่างๆ ของท่าน ผมคิดว่าจะขอยุติเพียงเท่านี้นะครับ.

ผู้ดำเนินการอภิปราย ขอบพระคุณอาจารย์พิชัยมากค่ะที่อาจารย์ได้กรุณาเพิ่มเติมสิ่งที่ยังขาดอยู่ก็คือการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ภายนอกห้องสมุด คือ เรื่องเหตุการณ์สำคัญ และหน่วยประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ อย่างที่อาจารย์ก็ได้กรุณาบรรยายมาแล้ว ตอนนี้ดิฉันก็เห็นจะต้องกลับมาหา อาจารย์ ดร. สวนิตย์ อีกครั้งหนึ่งนะคะ เพราะว่าเมื่อกี้นี้ท่านได้เรียนไว้แล้วว่าจะมีอะไรเพิ่มเติมก่อนที่จะจบในวันนี้ตอนนี้ก็ยังมีเวลาเหลือพอที่จะให้อาจารย์ได้พูดถึงศิลปะการพูดเพื่อการประชาสัมพันธ์ของอาจารย์ค่ะ ขอเชิญอาจารย์ค่ะ.

ดร. สวนิตย์ ยมาภัย ผมขอทบทวนนิดหนึ่งเพื่อให้ต่อเนื่องกับตอนที่ได้พูดให้ทราบในตอนแรก คือเรื่องธรรมชาติวิสัยของคนที่อาจารย์กรุณานับให้ ๑๑ ประการนั้นนะฮะ มันจะสามารถประยุกต์ได้โดยฉับพลันทันที ในกรณีที่อาจารย์สมพิศยกมาให้ดู และผมได้อ่านให้ฟังไปแล้ว สมมุติว่าผู้ถามเขาถามขึ้นมาว่าน้ำอัดลมภาษาอังกฤษว่าอะไร ถ้าสมมุติจะวิเคราะห์แต่เพียงคำถาม คำถามนี้คุณอาจจะเกิดทัศนคติที่ไม่พึงประสงค์ต่อคนผู้ถามก็ได้ มันเรื่องอะไรมาถามศัพท์ น้ำอัดลมภาษาอังกฤษว่าอะไรแล้วก็ยิ่งคนนี้เป็นนักเรียน ก็ทำไมไม่ไปถามครูภาษาอังกฤษ ทำไมไม่เปิดดิคชันนารีเอง อะไรอยู่ถึงมหาวิทยาลัยปีที่ ๒ แล้ว จะมาถามบรรณารักษ์อย่างนี้มันไม่ถูกเรื่อง ถ้าเราคิดอย่างนั้นนะ

เป็นการคิดไม่ใช่ลักษณะของบรรณารักษ์ผู้เมตตา หรือบรรณารักษ์ผู้มีความรับผิดชอบอันสูง ถ้าท่านบรรณารักษ์คิดว่าเขามาครั้งนี้เขาต้องการจะสัมฤทธิ์ผลอย่างใดอย่างหนึ่ง เขาต้องการได้รับอะไรซึ่งลึกซึ้งกว่านั้น ยิ่งกว่าคำตอบว่าน้ำอัดลมอย่างที่ผมเรียนมาให้ทราบเมื่อตะกี้นี้ คุณก็อาจจะเพียงแนะดิคชันนารีไทยเป็นอังกฤษ แค่นั้นก็ได้แล้ว ถ้ารู้เพียงแค่นั้น แต่ถ้าคุณต้องการจะสนองความเข้าใจในส่วนลึกของท่านผู้ถามอันเป็นธรรมชาติวิสัย คุณอาจจะถามคำถามว่า คุณกำลังจะทำรายงานเกี่ยวกับวิชาภาษาอังกฤษหรือเกี่ยวกับวิชาการทั่ว ๆ ไปที่เกี่ยวเนื่องกับเรื่องน้ำอัดลม เราอาจจะถามคำถามทำนองนี้ เราไม่ควรจะถามบอกว่าคุณจะเอาไปใช้เขียนรายงานส่งอาจารย์ใช่ไหมคะ การถามนำเช่นนี้ คล้ายคล้ายว่าเรารู้ทัน มาตะเภาเดียวกันอีกแล้ว คือมัน imply ไปอย่างนั้นนะฮะ มาตะเภาเดียวกัน นี่คงเป็นรายที่สิบแล้วที่ฉันสืบถามมา แม้ไม่พูดอย่างนั้นเขาก็ตีความได้เมื่อเขาตีความอย่างนั้น ธรรมชาติอยากเด่นอยากมีความสำคัญ เราก็ไม่ต้องสนองเลย ท่านบรรณารักษ์ก็ไม่ได้สนองสิ่งนั้น ตรงกันข้ามทำให้เขาเกิดความอึดอัด กระอักกระอ่วนใจไม่อยากที่จะต่อเนื่องการสนทนา เมื่อเขาไม่อยากต่อเนื่องการสนทนา เราก็ไม่มีทางสร้างภาพที่แท้จริงของบรรณารักษ์และห้องสมุดให้เกิดขึ้นในใจของผู้มาติดต่อได้ เพราะฉะนั้นคุณก็อาจจะถามล้วงเข้าไปในความต้องการที่แท้จริงของเขาให้ได้ ซึ่งความจริงในกรณีนี้เราก็ทราบอยู่แล้ว เราก็จะได้คำตอบมาอย่างรวดเร็วว่าเขาต้องการทำเกี่ยวกับวิจัยบัญชี เราก็อาจจะแนะ ชี้แนะว่าตู้เอกสาร หรือที่เก็บเอกสารเกี่ยวเนื่องกับเรื่องบัญชี หรือการธุรกิจนี้อยู่ ณ มุมใด แห่งใด ผมว่าเพียงพอแล้ว ไม่มีความจำเป็นจะต้องเดินไปถึงตู้บัตรรายการ ถ้าข้างโต๊ะบรรณารักษ์ ถ้าผมเข้าใจไม่ผิดจะมีเศษกระดาษอยู่มากมาย เศษกระดาษต่าง ๆ ซึ่งหยิบมาเขียนแล้วก็บอก call number ให้บอกว่าประเภทนี้อยู่ในบริเวณนี้ เชื่อว่าคุณจะต้องค้นพบแน่ ๆ ทีเดียว ถ้าเป็นไรกลับมาถามใหม่ได้นะคะ ยินดีให้ความช่วยเหลือ ถ้าเป็นอย่างนั้นนะฮะ เขาก็เห็นว่าเออบรรณารักษ์นี่ก็เชื่อในความสามารถของเราว่าเราจะไปค้นได้ด้วยตนเอง ถ้าเขาจะตั้งข้ออย่างที่อาจารย์พูดมาว่าบรรณารักษ์ไม่ช่วยเหลือเลย แท้จริงบรรณารักษ์ได้ช่วยอย่างดีที่สุด ช่วยโดยการเคารพความสามารถที่มีอยู่ในตัวของเขา และเมื่อเขากลับออกไปจากห้องสมุด สมมุติว่าเขาค้นพบได้ อย่างนี้เรียกเขา achieve เขาสัมฤทธิ์ผล ถ้าเพียงแต่เขามาถามแล้วได้คำตอบไป มันไม่ใช่ achieve

มันถามแล้วก็ได้มาเท่านั้นเอง ไม่ควรจะใช้ว่าผลสัมฤทธิ์ ผลสัมฤทธิ์มันควรจะลึกซึ้งกว่านั้น เอ้อ—สมมุติว่า ในกรณีเรื่องทิศหกนะฮะ เข้ามาเขามาถามท่านว่า บิดา มารดา อยู่ทิศไหน เอาละสมมุติว่าบรรณารักษ์จำไม่ได้ ผมไม่แน่ใจว่าทิศเบื้องหน้าหรือทิศเบื้องขวา แต่ผมแน่ใจว่าไม่ใช่ทิศเบื้องต่ำ แล้วก็ไม่ใช่ทิศเบื้องหลัง ผมไม่แน่ใจ ถ้าบรรณารักษ์พูดเช่นนี้นะฮะ ผมว่ามันจะจับใจคนถาม บอกว่าดิฉันก็ไม่แน่ใจเหมือนคุณล่ะค่ะ ไม่แน่ใจว่าเป็นทิศเบื้องหน้าหรือทิศเบื้องขวา แต่แน่ใจว่าไม่ใช่ทิศเบื้องต่ำ ดิฉันจำได้ว่าทิศเบื้องต่ำ คือ ผู้รับใช้ ดิฉันก็เหมือนคุณแหละ จำได้ไม่แน่ ทีนี้คุณผูกสานในลักษณะเช่นนี้ คุณเตรียมคำพูดในลักษณะเช่นนี้ ใจคุณนึกถึงอะไร คุณนึกถึงความผูกพัน คนที่มาหาคุณกับตัวคุณนี่อยู่ในภาวะอย่างน้อยร่วมกันอันหนึ่ง คือไม่แน่ใจว่าบิดามารดา คือ ทิศเบื้องใด ตามคำสอนในทางพุทธศาสนา และจากนั้นคุณอนุเคราะห์เขาว่าค้นบัตรรายการง่าย ๆ แต่แหมใช้คำว่าให้ดูภายใต้หัวข้อเรื่องพุทธศาสนานี้ ผมรู้สึกมันกว้างไป ควรจะดูฆราวาสธรรม หรือควรจะดูคำว่าทิศหก ในหนังสือทิศหกเป็นหนังสือชีวิตที่ชนะการประกวดหนังสือพุทธศาสนาสำหรับเด็ก มีอยู่เล่มหนึ่งชื่อเรื่องนี้เลย หรือดูในฆราวาสธรรม หรือดูในแบบเรียนหน้าที่พลเมืองศีลธรรม มันก็ควรจะมีถ้าเอาเพียงแค่นี้นะฮะ ตัวอย่างสมมุติอันนี้ผมเข้าใจว่าไม่ได้เกิดขึ้นจริง ๆ บอกว่าไปค้นบัตรรายการ แล้วลองเปิดหนังสือไม่พบนี่ มันเกือบจะเป็นไปไม่ได้ในห้องสมุดขนาดเล็กเพียงใด หนังสือนี้น่าจะมี ต้องมีแน่คงจะต้องอยู่ที่ใดที่หนึ่ง ถ้าในหนังสือธรรมวิภาคนี่ต้องมีแน่ ในหนังสือหน้าที่พลเมืองศีลธรรมก็ควรมี ต้องหาได้พบแน่ ผมว่าเราไม่ควรจะใช้วิธีโทรศัพท์อย่างรวดเร็วเช่นนี้ อันนี้บรรณารักษ์สร้างภาพที่ผิดแล้ว เพราะในห้องสมุดเราไม่มีสิ่งนี้ ต้องมีให้ได้ ถ้าอย่างนั้นนะฮะ ให้เขาค้นให้พบแล้วก็ถ้าผู้ถามพอใจต่อคำตอบแค่นี้ หรือผู้ถามเข้ามานี่คุณคิดว่าเขาจะได้ทิศหกไป อย่าเข้าใจว่านั่นคือความพอใจที่แท้จริง มันคือความพอใจอย่างฉาบฉวยและผิวเผิน ไม่ใช่ความพอใจที่ลึกซึ้ง ความพอใจที่ลึกซึ้งนั้นก็คือว่า เขาสัมฤทธิ์ผล เขาได้ค้นพบด้วยตนเอง อันนี้ดูเหมือนจะเป็นหน้าที่ของห้องสมุดเราด้วยใช่ไหมฮะ เป็นปรัชญาใหญ่ของเราทีเดียว ว่าห้องสมุดมีไว้เพื่ออะไร เพื่อสนองความอยากรู้ของมนุษย์ ให้เขาเสาะแสวงหาด้วยตนเอง แล้วอย่าให้เขาเปลืองเวลาจนเกินไปโดยใช่เหตุ แต่อย่าไปสกัดกั้นความอยากรู้อยากเห็น อย่าไปสกัดกั้นความ

พยายามที่จะขวนขวายเสาะแสวงหาเพื่อสนองความเป็นมนุษย์ของเขาที่เกิดมาเพื่อเสาะแสวงหา ถ้าห้องสมุดป้อนให้ทุกสิ่งทุกอย่าง ผมคิดว่าผิด ไม่ใช่แต่ปรัชญาของห้องสมุดผิดปรัชญาของการศึกษาด้วย ผิดปรัชญาของการเพาะพลเมืองให้เป็นคนมีความสามารถเสาะแสวงหาด้วยตนเอง อ้า คุณก็ต้องพยายามพูดไปในลักษณะที่ว่า เราอนุเคราะห์ เราไม่ใช่สงเคราะห์ผู้มาใช้ห้องสมุด แล้วเราก็ต้องให้เกียรติเขาว่าเขาควรจะหาด้วยตนเองให้ได้ ที่นี้ก็มาถึงเรื่องที่ว่า คำพูดที่เราพูดออกไปนะฮะ ความจริงสามัญสำนึกนี่ก็คงจะบอกท่านผู้ฟังทั้งหลายได้ว่า เมื่อเราพูดกันนั้น เราไม่ใช้แต่ถ้อยคำ หรือภาษา ความจริงถ้อยคำที่เราใช้นั้นน่าเป็นส่วนน้อยกว่า เป็นเปอร์เซ็นต์ที่น้อยกว่าด้วยซ้ำไป สิ่งที่ใช้อยู่ตลอดเวลา คือ ท่วงที อากัปกิริยา ท่าทาง เพราะขณะที่เราหยุดน่ะเราไม่ได้ใช้ถ้อยคำ แต่เราสื่อสารกับคนพูดตลอดเวลา ผมจะยกตัวอย่างให้คุณเห็นภาพง่าย ๆ นะฮะ สมมุติว่าท่านบรรณารักษ์ท่านหนึ่งเป็นคนอยู่ในวัยประมาณ ๔๓—๔๔—๔๕ เป็นระยะที่สายตากำลังเปลี่ยนแปลง เวลาอ่านหนังสือก็ต้องใช้แว่นตานะฮะ ธรรมเนียมคนที่สายตากำลังเปลี่ยนนี่เวลาอ่านหนังสือก็ต้องใช้แว่น แต่ถ้าจะมองไกลนี่ ยกแว่นขึ้นมอง หน้ามันจะพร่าไปหมด ทีนี้บรรณารักษ์หลายคนไม่ใช่บรรณารักษ์เป็นจำนวนมากก็คร้านที่จะหยิบเอาแว่นตาออกมาจากตาตน แล้วก็พูดกับผู้มาติดต่อด้วยดวงตาที่แจ่มใสให้เขาเกิดความรู้สึกว่าเราร่วมกันอยู่ในโลกนี้ คือ โลกห้องสมุด แคบ ๆ ท่านไม่ได้ว้าเหว่อยู่ในห้องนี้ แต่บรรณารักษ์หลายคน หรือบุคคลในจำนวนมากไม่ใช่บรรณารักษ์เท่านั้น ก็มักจะพูดอย่างนี้ กระดกแว่นลงมาให้ต่ำลงมาที่จมูก แล้วก็มองอย่างนี้ ซึ่งเป็นภาพที่น่าเกลียดมาก ผมว่าไม่มีภาพอะไรที่น่าเกลียดเท่า บรรณารักษ์ที่สวยงาม หน้าตามีสง่างามในลักษณะหนึ่ง พอมาทำลักษณะนี้ มองในท่านี้ มันเป็นภาพที่ไม่น่าชื่นชมเลย ทั้ง ๆ ที่เราไม่มีเจตนาเลยแม้แต่น้อยนิด เราลืมนึกถึงว่าส่วนที่เป็นท่วงทีอากัปกิริยานั้น ช่วยสื่อสารกับคนฟังตลอดกาลครับ กับคนที่มาติดต่ออยู่ตลอดเวลา บางทีคำพูดประโยคเดียว เขามายืนทื่อๆ บรรณารักษ์ เชิญนั่งตามสบายค่ะ นั่งก่อนค่ะ คำพูดเท่านี้เกิดความรู้สึกอบอุ่น เกิดความรู้สึกว่าเราเข้ามาในสถานที่แห่งนี้ มีเพื่อนคนหนึ่ง เพื่อนคนนั้นคือบรรณารักษ์ ซึ่งผมใช้คำว่าเป็นชีพจร เป็นหัวใจของห้องสมุด เราได้รับเพื่อนคนหนึ่ง แต่ถ้าเราไม่พูด เราคิดว่าปล่อยให้เขายืนอยู่อย่างนั้น เขาก็เกิดความกระอักกระอ่วน เขาไม่แน่ใจว่าเขาจะ

นั่งดีหรือไม่นั่งดี เขาทำอะไรไม่ถูก เมื่อเขาทำอะไรไม่ถูก ภาพของเราที่ติดสมองเขาไปก็เป็นภาพของคนแปลกหน้าซึ่งกันและกัน เมื่อเป็นคนแปลกหน้าซึ่งกันและกัน มันก็ไม่ได้สนองสัญชาตญาณอันลึกล้ำซึ่งอยู่ในตัวของมนุษย์ว่า มนุษย์ต้องการเพื่อน ต้องการคนที่จะติดต่อด้วย เพราะฉะนั้นเราคำนึงถึงข้อนี้คำพูดทุกอย่างเราต้องหมุนไปสู่การสนองความต้องการอันลึกล้ำของมนุษย์ ถ้าเราหมุนไปสู่สิ่งนั้นได้แล้ว ภาพของเราที่จะปรากฏติดตัวผู้มาห้องสมุดก็จะเป็นภาพที่พึงประสงค์ ภาพที่พึงปรารถนา เราชี้แจงอะไรเขาก็ยอมรับได้โดยง่าย มีนักปราชญ์ชาวอังกฤษคนหนึ่งนะฮะ ซึ่งเป็นนักตรรกวิทยา นักปรัชญาด้วย นักวรรณคดีด้วย ชื่อ I.A. Richards มีชื่อเสียงโด่งดังมาก ท่านพูดคำคมประโยคหนึ่งบอกว่า เวลามนุษย์พูดกันนั้น ความไม่เข้าใจกันน่ะเป็นปกติธรรมดา ถ้าเกิดเข้าใจกันน่ะเป็นอุบัติเหตุอย่างหนึ่ง เวลามนุษย์สื่อสารกัน ความไม่เข้าใจกันน่ะเป็นของธรรมดา ถ้าเกิดเข้าใจกันน่ะเป็นอุบัติเหตุนะ เป็นความบังเอิญนะ พูดอย่างนั้นเป็น accident ที่ Richards พูดอย่างนี้ก็พูดในเชิงปรัชญาว่าความเข้าใจที่แท้จริงนั้นน่ะเป็นของที่สร้างขึ้นยากมากที่สุด เพราะอะไร เพราะมนุษย์รับรู้มาแตกต่างกัน มนุษย์มาจากปูมหลังที่แตกต่างกัน มนุษย์มาด้วยทัศนคติที่แตกต่างกัน มนุษย์มาด้วยความต้องการที่แตกต่างกัน ภาษาที่ใช้นั้นย่อมก่อให้เกิดความเข้าใจผิดได้ง่าย อย่างในกรณีอย่างนี้ น้ำอัดลมภาษาอังกฤษว่าอะไร ถ้าเราตีความตามตัวหนังสือนี่มันเป็นคำถามที่ไม่บังควรจะมาถามบรรณารักษ์ควรจะไปถามครูสอนภาษาอังกฤษ ควรจะถามเพื่อนตัวเองก็ได้ หรือจะไปเปิดดิคชันนารีภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ ผมเชื่อว่ามีแน่ ๆ ก็คนอยู่ตั้งปี ๒ ในมหาวิทยาลัยแล้ว ทำไมถึงมาถามปัญหานี้ อ้าว ถ้าสมมุติคิดอย่างที่ผมคิดเช่นนั้น ถ้าคิดอย่างนี้ความไม่เข้าใจเกิดขึ้นทันที คนที่เขามาถามนี่อาจจะเป็น Introduction ของเขาก็ได้ เราจะทราบได้ยังไงเป็นอารัมภบทของเขา เขาจะมีวิธีเกาะเกี่ยวกันไปสู่จุดสำคัญในการสนทนา ไปสู่ว่าเขาจะทำรายงานเรื่องน้ำอัดลม แต่คนคนนี้ไม่มีความชำนาญในการสร้างอารัมภบทในการสนทนา ถ้าเขาไม่มีความชำนาญ เราควรจะให้อภัย ถ้าเราไปตั้งข้อว่าคนคนนี้มาอย่างไม่เป็นเรื่องเลย ผมคิดว่าเราจะผืนธรรมชาติความเป็นจริงของคนที่มาใช้ห้องสมุด เพราะฉะนั้นท่านบรรณารักษ์อย่าใช้คำว่าอดทนเลย อย่าอดทนกับคำถามเช่นนี้ผมไม่อยากจะใช้อย่างน้อย ๆ ก็ขอให้เข้าใจคำถามประเภทนี้ให้ลึกซึ้งถึงธรรมชาติวิสัยของคน เมื่อเราเข้าใจ

อันนี้แล้วเราก็ใช้คำพูดของเรา ท่วงทีอากัปกิริยามันจะไปเอง โดยไม่ต้องไปฝืนมันเลย ถ้าเราเข้าใจ เราเห็นใจ เรารู้เข้าไปในส่วนลึกว่าเขาต้องการอะไรแน่ ไม่ต้องมาเสแสร้งท่วงทีมันจะไปของมันตามธรรมชาติ ถ้าใครมาสอนว่าต้องทำอย่างนี้ เงยหน้าขึ้นต้องอย่าใส่แว่นอย่างนั้นอย่างนี้อะไรพวกนี้ มันเป็นของฉาบฉวย ถ้าเราเข้าใจอย่างนี้แล้วมันจะบังคับไปเองตามธรรมชาติ เอาละ ทีนี้วิเคราะห์ดูท่านผู้หนึ่งซึ่งไม่ยอมหยิบแว่นตาออกมาจากที่ที่มันอยู่ตอนอ่านหนังสือนะฮะ ใช้ทำอาการในลักษณะอย่างนั้น ท่านผู้นี้ถ้าวิเคราะห์ลงไปจริงๆ ถ้าวิเคราะห์อย่างผิวเผินอาจจะบอกว่าขี้เกียจ ขี้เกียจหยิบเข้าหยิบออกรำคาญ อันนี้ผมว่าไม่พอหรอกถ้าหากว่าท่านผู้นั้นนี่มีความรู้สึกว่าคนที่เขามาพูดกับเรานี่เขาอยากจะสบตากับเรา อยากจะมองเห็นเพราะตานี่เป็นหน้าต่างของใจ คนเราจะสื่อสารกันได้มันต้องผ่านตา ท่านผู้ฟังของผมทำบุ้ยปากเป็นปฏิกิริยาที่ผมพึงพอใจมาก เอ้อไม่ยอมสบตา ก็ถ้าเราไม่ยอมสบตา แล้วจะให้ความเห็นอกเห็นใจเขาได้อย่างไร จะให้ความอบอุ่นกับเขาได้อย่างไร ให้ความเป็นมิตรได้อย่างไร ถ้าเราคิดอย่างนี้แล้ว เราจะไม่ทำเช่นนั้น มือมันจะบังคับให้ดึงแว่นออกมาจากตา แล้วเงยหน้าขึ้นพูดกับเขาโดยทันที โดยความเคยชินต่อไป มันจะเป็นอย่างนั้นอยู่ไม่ได้ถ้าเข้าใจในเรื่องอย่างนี้ สมองจะสั่งงานทันทีให้บอกว่าเชิญนั่งซิคะ สมองจะสั่งงานทันทีให้พูดออกไปอย่างนั้น เพราะฉะนั้นถ้าหากว่าคิดว่าจะต้องพูดอย่างนี้ ข้อ ๑ ข้อ ๒ ข้อ ๓ ข้อ ๔ อย่างนี้คิดไว้ แล้วก็แก้ไม่ได้ ในที่สุดมันก็จะเกิดการเงอะงะ ถ้าเราเตรียมเฉพาะส่วนที่มันอยู่ภายนอก ถ้าไม่ได้แก้ที่ส่วนลึกนะฮะ เอ้อ มีตัวอย่างคำถามที่โทรศัพท์ถามมา ปัญหาเรื่องโทรศัพท์นี่ ที่มีเรื่องพระสงฆ์ไปเดินขบวน เหตุเกิดเมื่อวันที่เท่าไหร่ ลงในหนังสือพิมพ์อะไร บรรณารักษ์ก็ถามว่า พอจะจำได้ไหมคะว่าประมาณปีอะไร ปัญหาอย่างนั้นนะฮะ เอาละ คำถามนี้นะฮะเข้าใจว่าบรรณารักษ์ก็มีทัศนคติธรรมดาธรรมดา เป็นกลางๆ ทีนี้ถ้าสมมุติว่าคนตอบต้องการจะให้ความสำคัญกับคนถาม ให้สังเกตภาพที่ดี สมมุติถ้าคุณถามว่า เท่าที่ดิฉันจำได้รู้สึกว่าเรื่องนี้ประมาณปี ๑๖ ใช่หรือไม่ คุณแน่ใจไหมคะ ถ้าถามอย่างนี้นะฮะมันเกิดความรู้สึกร่วมแล้ว ภาษาอังกฤษเขาเรียกเกิด communality เกิด communality ระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร ต้องสร้างให้ได้ แล้วไอ้ความลึกที่ผมเรียนให้ทราบเมื่อตะกี้นี้ การที่เขารู้สึกไม่ว้าเหว่ ทั้งๆ ที่เขาพูดกับคนอยู่อย่างนี้ แต่เขารู้สึกว้าเหว่เหลือเกิน

มันจะไม่บังเกิดขึ้น พอเกิดความรู้สึกร่วมอย่างนี้ปั๊บ เขาจะเกิดทัศนคติที่พึงประสงค์ต่อบรรณารักษ์ เขาจะติดใจบรรณารักษ์ไปนานเท่านานทีเดียว แล้วเขาจะนำสิ่งนี้ไปเผยแพร่ต่อไปอีกนาน แล้วจะมีประโยชน์ต่อการประชาสัมพันธ์อย่างยิ่งถ้าเราสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้เกิดขึ้น คุณลองเทียบคำถามอันนี้ดู พอจะจำได้ไหมคะว่าประมาณปีอะไร เอ๊ะดิฉันจำได้ว่าประมาณปี ๑๖ ใช่ไหมคะ เขาก็บอกผมก็จำไม่ได้ครับ อย่างนี้มันก็ดีแล้ว คือ บรรณารักษ์ก็ไม่แน่ใจว่าตัวเองจำปีได้หรือไม่ ในขณะเดียวกัน ผู้ถามก็จำไม่ได้ มันก็มีอะไรร่วมกันระหว่างผู้มาถามกับผู้ให้คำตอบ พอมีลักษณะร่วมกันอย่างนี้ปั๊บ ไมตรีจิตมันเกิดขึ้น ความผูกพันมันเกิดขึ้น ถ้าเขาให้คำตอบมาได้ถูกต้องว่าผมจำได้แน่ ๆ ว่าปี ๑๗ แหม ขอบคุณค่ะ ดิฉันขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง เพราะเราได้ความรู้จากเขา เราได้อะไรจากที่เขามาขอใช้บริการแล้วนั่นเป็นการสร้างความรู้สึกว่า เขามีส่วนเป็นเจ้าของ เขามีส่วน contribute อะไรบางอย่างให้แก่ห้องสมุดนั้น มันก็เกิดขึ้นอย่างง่าย ๆ แล้วไม่ยากเย็นอะไรเลย สมมุติว่าเรื่องกรณีที่เด็กมาถามเรื่องจะทำรายงานเกี่ยวกับเรื่องน้ำอัดลม ระบบการบัญชีของบริษัทน้ำอัดลม ห้องสมุดหลายต่อหลายแห่งมีมุมหนึ่งซึ่งเรียกว่าทำกฤตภาค ใช่ไหมฮะอาจารย์ฮะ รวบรวม manuscript ต่าง ๆ เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์ สมมุติบรรณารักษ์พูดสักคำว่า เมื่อภาคนิพนธ์ของคุณเสร็จนี่ ถ้าอย่างไรจะมาให้แก่ห้องสมุดไว้ คงจะเป็นประโยชน์ของผู้อื่นต่อไป สมมุติว่าพูดอย่างนี้ เขาจะเห็นความสำคัญของงานชิ้นนั้น แล้วงานชิ้นนั้นจะมีคุณภาพสูงขึ้น ซึ่งเราจะช่วยสนองระบบการศึกษาในมหาวิทยาลัยนั้นโดยไม่รู้ตัวทีเดียว แต่ควรจะรู้ตัวว่าถ้าเราทำอย่างนั้นปั๊บเรามีส่วนช่วยส่งเสริมการศึกษาของนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ถ้าเรามีมุมสำหรับเก็บภาคนิพนธ์ที่ดี ๆ แล้วผมเชื่อว่าภาคนิพนธ์ที่มาใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับห้องสมุด มาคลุกคลีอยู่กับบรรณารักษ์ห้องสมุดอ้างอิง ภาคนิพนธ์นี้จะมีคุณภาพสูง เมื่อมีคุณภาพสูงแล้ว ก็มีค่าควรแก่การเก็บไว้ ถ้าเก็บไว้ได้ คนที่จะมีอิทธิพลอย่างใหญ่หลวงที่จะช่วยสร้างภาพของห้องสมุด คือบุคคลผู้นั้น และเป็นอิทธิพลอย่างมากมายเหลือเกินที่จะช่วยสร้างภาพของห้องสมุดให้เป็นไปในทางที่ดี เพราะฉะนั้นคำพูดของบรรณารักษ์นี่มันขึ้นอยู่กับความเข้าใจของบรรณารักษ์มากกว่าสิ่งอื่น เพราะฉะนั้นอันนี้ผมก็คิดว่าพอสมควรแก่เวลานะฮะ ผมยินดีที่จะตอบคำถามจากท่านผู้ฟังในที่นี้ให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ ขอบคุณครับ.

ผู้ดำเนินการอภิปราย ขอบคุณอาจารย์ ดร. สวนิตย์ มากค่ะ ดิฉันก็พอจะสรุปย่อ ๆ สักนิดหนึ่งในช่วงสุดท้ายที่อาจารย์คุยให้เราฟัง คือนอกเหนือจากบัญญัติ ๑๑ ประการที่ดิฉันได้นับเอาไว้แล้วก็คิดว่าคงไม่ขาดตกบกพร่อง เกี่ยวกับจิตวิทยาที่บรรณารักษ์ทั้งหลายควรจะเรียนรู้ เพื่อใช้ประโยชน์ในการประชาสัมพันธ์นี้แล้ว อาจารย์ก็เน้นว่านอกเหนือไปจากคำพูดต่าง ๆ ที่บรรณารักษ์จะพูดกับผู้มาใช้บริการห้องสมุดแล้ว ท่วงทีอากัปกิริยาที่เราแสดงต่อผู้ใช้ห้องสมุดก็เป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งเหมือนกันนะคะที่จะทำให้ผู้เข้ามาใช้บริการของเราได้มองเราด้วยภาพพจน์ที่ดีหรือไม่นะคะ อาจารย์ก็ได้พูดมามากมายแล้ว ตอนนี้ก็อยากจะเรียนถามคุณผู้ฟังทั้งหลายว่ามีปัญหาอะไรที่จะเรียนถามซักฟอก เอ๊ย ขอประทานโทษ ซักถามนะคะที่จะซักถามอาจารย์บ้างหรือเปล่า ซักถามก็ได้นะคะ ถ้ามีเชิญเลยนะคะ ไม่ต้องเกรงใจหรอกค่ะดิฉันมั่นใจว่าอาจารย์คงจะตอบนะคะมีไหมคะ ดิฉันคิดว่าอาจารย์คงอยากให้ถามใช่ไหมคะ.

ดร. สวนิตย์ ยมาภัย ผมคิดว่าถ้าท่านผู้ฟังถามนี่นะฮะ มันเป็นการตอบสนองว่าสนใจในคำอภิปรายนี้.....ยั่วยุให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น อยากคิด อยากอภิปรายร่วมกันต่อไป ผมจะไม่ตีความว่าถ้าท่านไม่ถาม แล้วท่านเข้าใจอย่างดี ทะลุปรุโปร่ง ผมจะไม่ตีความเช่นนั้นเป็นอันขาด ผมคงจะตีความในประการที่ถามหรืออะไรทำนองนั้น เพราะฉะนั้นคิดว่าทั้ง ๓ ท่านนี่ยินดีที่จะตอบคำถามจากท่านบรรณารักษ์ทั้งหลาย คิดว่าส่วนที่น่าสนใจที่สุดของรายการวันนี้คงจะอยู่ที่ตอนถามตอบกันนี่แหละฮะ เชิญครับ.

มีท่านผู้ฟังท่านหนึ่งขอให้ให้คำนิยามว่าภาพพจน์ ให้ชัดเจนกว่าที่บรรยายมาแล้วที่บนโต๊ะอภิปรายนี่นะฮะ มีการใช้คำ image ภาษาอังกฤษแตกต่างกัน คนที่อยู่ริมสุดคืออาจารย์พิชัย ใช้คำว่าภาพพจน์ แต่ผมก็ตั้งข้อกังขาว่า ผมไม่อยากจะใช้ ผมใช้ว่าภาพที่ปรากฏในใจใช่ไหมฮะ ภาพที่ปรากฏในใจของผู้ที่มาใช้ห้องสมุด จะยังไงก็ตามที image นั้น เป็นศัพท์จิตวิทยาของคน เขาหมายถึงภาพของผู้ที่เราเกี่ยวข้องด้วยตามที่มันปรากฏอยู่ในใจของเรา ไม่ใช่ภาพตามที่มันเป็นจริงอยู่ภายนอก image เป็นภาพที่อยู่ในสมองของคน ภาพของบุคคล ของสถาบันหรือกลุ่มคน ความเป็นไป การกระทำ ผลของการกระทำ ความสามารถหรือความไม่สามารถของบุคคล บุคลิกลักษณะของบุคคลตามที่มันปรากฏอยู่ในสมองของคน ไม่ใช่

ปรากฏอยู่จริง ๆ ในโลกภายนอก ในโลกที่เป็นจริงไม่ใช่ มันเป็นเรื่องที่อยู่ในสมอง เป็นลักษณะของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเท่าที่มนุษย์รับรู้ได้จากการกระทำบางแง่บางประการ มันอยู่ในใจ ที่นี้เสด็จในกรม นะฮะ ท่านได้มีบันทึกไว้ก่อนจะสิ้นพระชนม์ว่า เสด็จในกรมกรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ รับสั่งว่าคำว่าภาพพจน์นี่มันติดเสียแล้วในระยะนั้น ที่ใช้กันทั่ว ๆ ไป ภาพพจน์ของตำรวจภาพพจน์ของบรรณารักษ์ ภาพพจน์ของการรถไฟแห่งประเทศไทย มันใช้ติดและเข้าใจกันแล้วโดยบุคคลทั่วไปยากที่จะแก้ไขได้ ทั้ง ๆ ที่คำว่าภาพพจน์ นั้นท่านบัญญัติขึ้นเองว่าหมายถึง figure of speech คือหมายถึงถ้อยคำซึ่งทำให้คนเห็นภาพ ภาพพจน์นี่ต้องเป็นถ้อยคำภาษาที่เขียนลงไป แต่เห็นภาพเป็นพิเศษจากภาษาธรรมดา เช่น พูดว่ารถไฟแล่นเร็วมาก เราใช้คำว่าม้าเหล็กควบตะบึงไปโดยไม่หยุดยั้ง นะฮะ เรียกรถไฟเสียใหม่ว่า ม้าเหล็ก ในภาษาไทยอย่างนี้ก็คือภาพพจน์ เสียงระฆังดังห่างเหง่งวังเวงใจเอาคำว่าห่างเหง่ง ซึ่งเป็นภาษาธรรมชาตินั้นเอง เสียงธรรมชาตินั้นเองมากลายเป็นภาษาถ้อยคำสะกดตามอักขรวิธี เป็นภาษาเขียน เพราะฉะนั้นคำว่า ห่างเหง่ง ภาษาซึ่งเลียนเสียงธรรมชาติก็เป็นภาพพจน์ แต่เดิมซึ่งเราเรียนมาทางอักษรศาสตร์ เราหมายถึงอย่างนี้ มันมีตั้งหลายประเภท เป็นสิบ ๆ ประเภท ตามตำรา Rhetoric นะฮะ ท่านก็บัญญัติว่า ภาพพจน์ แต่ต่อมาภายหลังนะฮะ ก็ไม่ทราบว่าใครใช้คำว่า ภาพพจน์ แทนคำว่า image เสียงมันเพราะ มันกระทัดรัด มันก็เลยติด ติดไปเลย กลายเป็นภาพที่ปรากฏขึ้นในใจของคน ภาพของบุคคล หรือ คณะบุคคล หรือ สถาบัน หรือ องค์การ การประชาสัมพันธ์ คือ การสร้าง image ที่ถูกต้องให้เกิดขึ้นในใจของผู้ที่จะเข้ามาเกี่ยวข้องกับองค์การ การประชาสัมพันธ์ในห้องสมุดก็คือ สร้างภาพที่แท้จริงของห้องสมุดให้เกิดขึ้นในใจของผู้ที่มาเกี่ยวข้องกับห้องสมุด ซึ่งได้แก่ผู้ใช้บริการห้องสมุดนักบริหาร และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ในการสร้างภาพอันนี้ ซึ่งผมเรียนให้ทราบไงว่า ถ้าเราเป็นคนที่มีความนอบน้อม ถ่อมตน มีมัทวคุณประจำใจ ภาพของผู้ที่นอบน้อม และมัทวคุณมันควรจะปรากฏขึ้นในใจของผู้มาใช้ห้องสมุด อย่าให้มันแปรเปลี่ยนไปเป็นภาพของคนขลาด หรือไม่เอาจริงเอาจัง หรือไม่มีอะไรดีในตัวพอจะเข้าใจไหมฮะ.

ผู้ดำเนินการอภิปราย ขอบพระคุณอาจารย์ค่ะ อาจารย์พิชัยกระซิบว่าอยากจะขอเพิ่มเติม

อะไรอีกซักนิดหนึ่งที่เกี่ยวกับภาพพจน์ค่ะ ดิฉันก็ยินดีค่ะ.

นายพิชัย พิรัญเจริญ ขอบคุณครับ คือผมอยากจะเพิ่มในด้านภาพพจน์ที่เกี่ยวกับประชาสัมพันธ์ซึ่งผมเรียนให้ท่านทราบเมื่อกี้ว่า งานประชาสัมพันธ์นี่นะฮะ หน่วยงานต่าง ๆ ที่ประชาสัมพันธ์ไปก็ต้องการภาพพจน์ ภาพพจน์ในที่นี้ก็หมายถึงว่า ประชาชนมีความรู้สึกที่ดี หรือว่ามีทัศนคติที่ดีต่อหน่วยงานของเรา อย่างเช่น ห้องสมุดนี่ถ้ายกตัวอย่างนี่มันไม่ค่อยชัดเจนนะฮะ เอาเป็นตัวอย่างธนาคาร ธนาคาร ๓ แห่งนะฮะ ก. ข. ค. ธนาคาร ก. นี่มีกิจกรรมประชาสัมพันธ์ตลอดเวลา ทำมา ๑๐ ปี ๑๕ ปี มีการแจกทุนการศึกษา สงเคราะห์ชุมชน ช่วยลูกเสือชาวบ้าน มอบทุนให้กับนักศึกษาชมรมชาวค่าย ชมรมวรรณศิลป์ หรือว่ามอบทุนการศึกษาให้นักศึกษาไปศึกษาต่อต่างประเทศ ในขณะที่ธนาคาร ข. กับ ค. นี่ไม่ค่อยได้ทำประชาสัมพันธ์ในด้านสงเคราะห์ชุมชน หรืออาจจะทำบ้างแต่น้อยมาก คือไม่ประจำและสม่ำเสมอ อย่างที่ผมเคยเรียนให้ทราบว่า งานประชาสัมพันธ์นี่ควรจะมีกิจกรรมทำเป็นระยะสม่ำเสมอ แต่ธนาคาร ข. กับ ค. นี่มีน้อยมาก เพราะฉะนั้นเวลาประชาชนท่านจะฝากเงินนี่ ท่านก็จะนึกถึงธนาคาร ก. ก่อน ถึงแม้ว่าธนาคาร ก. ข. ค. นี่จะประชาสัมพันธ์หรือจะโฆษณาว่าธนาคารของตนนี่มีความมั่นคงดีที่สุดในประเทศไทย แต่ท่านจะเกิดภาพพจน์ที่ดีกับธนาคาร ก. ก็เลยไปใช้บริการของธนาคาร ก. อันนี้ก็เกิดความเชื่อถือ เกิดความรู้สึกที่ดีต่อธนาคาร ก. ขอบคุณครับ.

ผู้ดำเนินการอภิปราย ขอบพระคุณอาจารย์ค่ะ มีปัญหาอีกไหมคะ ไม่ต้องลังเลนะคะ เราต้องไม่เป็นคนขลาด อย่างที่อาจารย์ ดร. สวนิตย์ จะกล่าวว่าพวกเราจะเป็นนะคะเชิญค่ะ คุณสุขคะ.

สมาชิก ผมอยากจะเรียนถามท่านอาจารย์ว่า ถ้าท่านบอกว่าให้ยิ้มบ่อย ๆ นะฮะ ผมก็ทำงานห้องสมุดมา ๒๐ กว่าปีแล้ว รู้สึกว่ามีอยู่ครั้งหนึ่งนะฮะ ยิ้มบ่อย แล้วก็มีจดหมายน้อย ๆ มานะฮะว่า คือไปเดือดร้อนที่แฟนเขานะฮะ แล้วจะทำยังไง อันนี้ข้อหนึ่งนะฮะที่ฝากเอาไว้นะฮะ แล้วนี่อีกเหมือนกันนะฮะ มีคนหนึ่งบรรณารักษ์สาว ๆ ฮะ แล้วเขาก็บอกว่านี่นี่ เมื่อเช้านี้คนนั้นเข้ามาแน่ะ เขาเรียกฉันว่า บรรณน่ารัก ผมก็เดินผ่านไป ผมก็นึกว่าเขาจะต่ออะไร เช่นว่า นึกว่าจะ

ยิ้มให้หรือว่าจะปั๊กเข้าให้ ก็แล้วแต่ท่านอาจารย์จะตอบครับ อยากจะเรียนถามเท่านี้ครับ.

ผู้ดำเนินการอภิปราย คุณจุรีจะช่วยกรุณาตอบได้ไหมคะ เกี่ยวกับเรื่องยิ้มไม่ยิ้มอะไรนี่.

นางสาวจุรี ปฏิเวช คือว่า บอกเขาสิคะบอกแฟนสิคะว่าอันนี้เป็นงานของผม งานของผมนี่จะต้องแสดงผลงานว่าเราได้รับใช้ประชาชนผู้ใช้ห้องสมุด ถ้าคนเข้ามาแล้วเราบึ้งตึงนี่ก็จะไม่มีใครใช้ห้องสมุดเรา เสร็จแล้วเขาอาจจะไปพูดว่าเข้ามาแล้วนี่บรรณารักษ์หน้าบึ้งเชียวอาจจะรู้—ไปถึงเจ้านายเรามันก็ไม่ดีกับเรา เพียงแค่ยิ้มเท่านั้นมันก็ไม่ได้สึกหรออะไร ผมยิ้มให้เท่านั้นน่ะ แต่ใจผมไม่ได้ยิ้มด้วย ยิ้มแต่หน้านะคะ เขาว่ายิ้มนี่มันช่วยให้ คือดีกว่าบึ้งน่ะค่ะ ส่วนการที่เขาจะเรียกเราว่า บรรณน่ารัก ถ้าใครเรียกดิฉันว่า บรรณาน่ารัก หรือบรรณน่ารักดิฉันยังดีใจกว่าที่จะมาเรียกว่า บรรณาน่าเกลียด บรรณาน่าชังนะคะ ถ้าเผื่อดิฉันเป็นบรรณารักษ์คนนั้น ดิฉันจะชอบให้เรียกว่า บรรณาน่ารักเหมือนกัน ถ้าเผื่อว่าในระหว่างสองคำนะคะเราก็ทำเฉย ๆ ซะเราก็ยิ้มอีกแหละค่ะ ขอบคุณที่เขาว่าเราบรรณาน่ารักนะคะ หรือ ถ้าตามความคิดเห็นของอาจารย์สวนิตย์ว่าไงคะ ถ้าเผื่อว่า เขามาเรียกเราอย่างนั้น คือถ้าสมมุติว่าอาจารย์เป็นบรรณารักษ์ อาจารย์จะว่ายังไงคะ.

ดร. สวนิตย์ ยมาภัย คุณสุขต้องการคำตอบไหมฮะ จากผม ขอบคุณครับ อันนี้เป็นตัวอย่างที่ดีมากอย่างหนึ่ง คือการยิ้มนั้นมันอยู่ที่ motive ต่างกันนะฮะ ผมพูดเรื่อง motive มาแล้ว ถ้าคุณยิ้ม ยิ้มเป็นการแสดงออกที่จะสะท้อนความรู้สึกส่วนในของเรา เราต้องการให้เขาเกิดความรู้สึกว่าเขาเข้ามานี่เขามีมิตร ไม่ได้เข้ามาอย่างว้าเหว่ เขามีบรรณารักษ์ที่พร้อมจะให้ความช่วยเหลือ ยิ้มนั่นเป็นยิ้มเอนะฮะ แต่ถ้าคุณยิ้มเพราะคุณเกิดปฏิพัทธ์รักใคร่เขา เกิดความปฏิพัทธ์นะฮะว่าผู้หญิงคนนี้เป็นผู้หญิงที่น่ารัก คุณมีอกุศลจิตยิ้มนั่นเป็นยิ้มบี หรือยิ้มหมายเลขสอง ยังมียิ้มหมายเลขสาม หมายเลขสี่อะไรต่าง ๆ อีกเยอะทีเดียว บางทีผู้บังคับบัญชาเข้ามา กำลังถักนิตติ้งอยู่ สมมุติว่าอย่างนี้ก็ยิ้มเหมือนกันนะฮะ แต่ว่านั่นเป็นยิ้มซีแล้ว มันมียิ้มหลายประเภท ในกรณีที่อาจารย์พูดไปเมื่อตะกี้นี้ต้องกำกับลงไปด้วย ถ้าบรรณารักษ์มีความพร้อมที่จะสนองความต้องการที่แท้จริงของคนที่เข้ามายังห้องสมุด

คนที่เข้ามายังห้องสมุด เขาต้องการให้เขามีเสน่ห์ดึงดูดเหมือนกัน แต่เสน่ห์ในที่นี้ไม่ใช่เสน่ห์เกี่ยวกับเรื่องปฏิพัทธ์รักใคร่ในทางชู้สาวเขาไม่ต้องการอันนั้นแน่ ห้องสมุดไม่ใช่บริเวณที่จะมาแสวงหาคู่ใช่ไหมฮะ เขาเข้ามาเขารู้สึงนี้ทุกคนก็ทราบ ห้องสมุดเป็นที่ที่จะมาแสวงหาวิชาการ เพราะฉะนั้นอาการกิริยาอย่างนั้นไม่พึงประสงค์ในห้องสมุด คนเข้ามาเขาก็ไม่ต้องการ เขาต้องการความรู้ เขาต้องการ achievement วุฒิปัญญา ถ้าเราเข้าใจอย่างนั้น การยิ้มของเราก็จะเป็นยิ้มลักษณะแรกอย่างที่ผมเรียนให้ทราบ ยิ้มเป็นการแสดงออก — บนใบหน้าซึ่งมันจะปรากฏให้คนตีความได้แตกต่างกันมาก ยิ้มเพราะว่าต้องการอะไรกันแน่ และถ้าหากเขามาบอกว่าบรรณาน่ารัก อันนี้ก็เหมือนกันถ้าเราเป็นฝ่ายบรรณารักษ์ เราก็อย่ารีบ คือบางทีเขาเข้ามาในลักษณะเป็นพาลนะฮะ คือ มันมี exception หมดน่ะ ที่ผมพูดผมพูดในลักษณะรวม ๆ นะฮะ ว่าคนที่มาห้องสมุดต้องการมาแสวงหาความรู้ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าบีดประตูตายหมด ไม่มีข้อยกเว้น คนมาในลักษณะนั้น มาในลักษณะไม่พึงต้อนรับก็เป็นไปได้มาห้องสมุดแล้วก็มาเสียดสี พูดจาเสียดสีเยาะเย้ยบรรณารักษ์ ซึ่งผมไม่เห็นด้วยกับอาจารย์ที่จะต้องยินดีหรืออะไร ผมจะต้องตำหนิไปโดยฉับพลันทันที ผมต้องแสดงความเด็ดขาด ผมต้องการรักษาระเบียบของห้องสมุด จะต้องใช้ถ้อยคำที่ทำให้เขามึนงงออกไปทีเดียว พูดสั้น ๆ ว่า ฉันเป็นบรรณารักษ์ของห้องสมุดนี้ พูดแค่นี้แล้วเป็นไง ขอโทษคุณจะมาใช้บริการห้องสมุดใช่ไหม พูดอย่างนี้เลย ถ้าเรามีจิตใจที่แน่วแน่อยู่กับอาชีพของเรานะฮะ ถ้าเราไม่ว่อกแว่กนะ เราพูดอย่างนี้เลย เราพูดความจริง นี่เป็นความจริงซะยิ่งกว่าจริงอีกว่าฉันเป็นบรรณารักษ์ คุณเป็นผู้มาใช้บริการห้องสมุดใช่หรือไม่ คุณเป็นนิสิตของมหาวิทยาลัยที่มาใช้ห้องสมุดใช่หรือไม่ ก็จบกัน ต่อไปก็นอบน้อมดี แล้วเขาจะกลับไปมีภาพที่ถูกต้องด้วยซ้ำไปว่าบรรณารักษ์นี่เขาจริงจังกับงาน เขาไม่ใช่คนเหยาะแหยะที่จะล้อเล่นอะไรได้ แล้วบรรณารักษ์นั้นจะมีค่ามาก เป็นคนที่มีค่าอย่างสูง แต่ถ้าไปต่อความยาวสาวความยืดเอ๊ะ อีตาบ้า ทำไมมาว่าอย่างนี้ อะไรอย่างนี้นะ ผมว่าไปกันใหญ่เลยยิ่งล้อเขาก็ยิ่งเรื่อยไปทีเดียว เอ้อ บรรณารักษ์ไม่ใช่คนที่น่ารักในลักษณะอย่างว่านั้น แต่เป็นคนที่น่านับถือ น่าเคารพ น่านิยม น่าสรรเสริญในความเสียสละ ในความที่เขายึดมั่นอยู่กับอาชีพที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อวิทยาการ ต่อความรู้ต่อการศึกษาทุกระดับชั้น ถ้าเอาคนน่ารักแต่

เพียงสถานเดียวไปเป็นบรรณารักษ์ แล้วไม่มีความน่านับถือเลย ผมคิดว่าเราอาจเลือกบรรณารักษ์ที่ผิด อันนั้นอาจจะเป็นเจ้าหน้าที่หรือพนักงานต้อนรับของบริษัทสายการบินหรืออะไรทำนองนั้น ก็คนละหน้าที่กันนะฮะ อันนี้ก็รู้สึกต้องแน่วแน่อยู่กับหลักการเหมือนกันนะฮะ.

ผู้ดำเนินการอภิปราย คุณสุขหายข้องใจหรือยังคะ พอใจแล้วนะคะ มีปัญหาอะไรอีกไหมคะ ถ้าเผื่อไม่มี ก่อนที่เราจะจบการอภิปรายในวันนี้นะคะ คุณจุรีมีสไลด์ที่จะมาให้ท่านได้ชมบ้างเพื่อเป็นตัวอย่างเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ค่ะ เชิญคุณจุรีค่ะ ต่อจากนั้นเป็นรายการฉายสไลด์ประกอบ.

อัตราค่าบำรุงสมาคมห้องสมุด

(ใช้ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๐ เป็นต้นไป)

ก.	สมาชิกสมัครใหม่	ค่าธรรมเนียม	๑๐.๐๐ บาท
ข.	สมาชิกประเภท		
	(๑) วิสามัญสมาชิก	ค่าบำรุง ปีละ	๔๐.๐๐ บาท
		ค่าบำรุง ตลอดชีพ	๘๐๐.๐๐ บาท
	(๒) สามัญสมาชิก	ค่าบำรุง ปีละ	๖๐.๐๐ บาท
		ค่าบำรุง ตลอดชีพ	๑,๒๐๐.๐๐ บาท
	(๓) สมาคม, องค์การ, สถาบัน ฯ	ค่าบำรุง ปีละ	๑๐๐.๐๐ บาท
ค.	สมาชิกวารสารห้องสมุด	ค่าบำรุง ปีละ	๒๕.๐๐ บาท

สมาชิกทุกประเภท (ยกเว้นสมาชิกตลอดชีพก่อน พ.ศ. ๒๕๒๐) ได้รับ "วารสารห้องสมุด" ฟรี สมาชิกและผู้ที่สนใจ โปรดติดต่อสมัครและส่งเงินได้ที่ น.ส. นิลวรรณ อินทะเคหะ เลขานุการบริหาร สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ๒๗๓, ๒๗๕ เชิงสะพานลอย สุทธิสาร ถนนวิภาวดีรังสิต เขตพญาไท กรุงเทพ ฯ ๔ โทร. ๒๗๘๓๔๓๖ ธนาณัติสั่งจ่าย ป.ณ. สะพานควาย กรุงเทพ ฯ ๔.

ข้อเสนอแนะเพื่อคิดในการอภิปรายทั่วไป

สำหรับรายการวันศุกร์ ที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๑๙ เวลา ๑๐.๓๐ — ๑๒.๐๐ น.

ในการอภิปรายทั่วไปตามหัวข้อ:—

— ปัญหาการจัดกิจกรรมห้องสมุด.

— ปัญหาในอาชีพบรรณารักษ์.

— ปัญหาการร่วมมือในเรื่องการศึกษา วัฒนธรรม การเศรษฐกิจ และการพัฒนาบ้านเมือง.

ขอเสนอแนะเพื่อคิดมาล่วงหน้า เพื่อจะได้ช่วยกันออกความเห็นในการอภิปรายและขอได้ช่วยคิดเพิ่มเติมอีกด้วย.

๑. ปัญหาการจัดกิจกรรมห้องสมุด

— สถานที่.

— อุปกรณ์ — วัสดุ — เงิน.

— ผู้ร่วมกิจกรรม.

— วิทยากร.

— ไม่มีความคิดริเริ่ม.

๒. ปัญหาในอาชีพบรรณารักษ์

— การเพิ่มพูนความรู้ในวิชาชีพ.

— ความก้าวหน้าด้านตำแหน่ง — เงินเดือน.

— ความร่วมมือในระหว่างผู้มีอาชีพเดียวกัน.

๓. ปัญหาการร่วมมือในเรื่องการศึกษา วัฒนธรรม การเศรษฐกิจและการพัฒนาบ้านเมือง

— หลักการและวิธีการปฏิบัติในฝ่ายการศึกษา.

— วัฒนธรรมการอ่านของคนไทย.

— ความสามารถในการผลิตและการซื้อหนังสือและการส่งเสริมห้องสมุดในด้านการการเงิน.

— บทบาทร่วมในการพัฒนาบ้านเมืองระหว่างห้องสมุดกับหน่วยงานและบุคคลในชาติ ฯลฯ.

รายงานการประชุมกลุ่มโรงเรียนประถม

เรื่อง

บทบาทของห้องสมุดในการประชาสัมพันธ์ในโรงเรียนประถม

ผู้ร่วมดำเนินการอภิปราย

ประธาน	นางสมเจตน์ ดงไม้น้ำ
รองประธาน	นายเฉวียง กันมล
เลขานุการ	นางสาววิภา มุ่งธัญญา
ผู้ช่วยเลขานุการ	นางพิสณฑ์ ภมรกุล

ประธานได้กล่าวขอบคุณสมาชิกที่ได้ให้ความไว้วางใจ และขอความเห็นของที่ประชุมว่าควรจะดำเนินการประชุมในรูปใด ในเรื่องบทบาทของห้องสมุดในการประชาสัมพันธ์ ที่ประชุมได้ลงมติแบ่งหัวข้อการอภิปรายเป็น ๕ หัวข้อใหญ่ คือ :—

๑. ความมุ่งหมาย.

๒. ขอบข่าย.

๓. วิธีการดำเนินการในการประชาสัมพันธ์.

๔. อุปสรรคและปัญหา ตลอดจนการแก้ปัญหา.

๕. ข้อเสนอแนะ.

๑. ความมุ่งหมายของการประชาสัมพันธ์

๑.๑. เพื่อให้นักเรียนได้เห็นความสำคัญของห้องสมุดของโรงเรียนของตัวเอง.

๑.๒. เพื่อให้ครูและนักเรียนรู้จักใช้ห้องสมุดของโรงเรียนให้เป็นประโยชน์ในการเรียนการสอน.

๑.๓. เพื่อให้ห้องสมุดเป็นแหล่งค้นคว้าทางวิชาการของครูและนักเรียน.

๑.๔. เพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน และการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์แก่ครูและนักเรียน.

๑.๕. เพื่อปูพื้นฐานการใช้ห้องสมุดแก่นักเรียนเพื่อประโยชน์ในการศึกษาต่อไปในอนาคต.

๒. ขอบข่ายของงานประชาสัมพันธ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา เกี่ยวข้องกับ :—

๒.๑ นักเรียน.

๒.๒ ครู.

๒.๓ ผู้บริหาร.

๒.๔ ชุมชน.

๓. การดำเนินงานในการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา

๓.๑ การดำเนินงานประชาสัมพันธ์ในด้านที่เกี่ยวกับนักเรียน ควรจัดดำเนินงานดังนี้ :—

๓.๑.๑ เขียนคำเชิญชวนให้ให้ใช้ห้องสมุด เช่น คำขวัญ ปิดในที่ที่เห็นได้ง่าย.

๓.๑.๒ ปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุดในเดือนแรกของปีการศึกษา หรือแทรกในโอกาสที่มีการประชุมนักเรียน.

๓.๑.๓ จัดทำเอกสารคู่มือเชิญชวน และแนะนำวิธีใช้ห้องสมุดให้สมาชิกได้ทราบ เช่น แจกฟรี หรือติดไว้ในที่ที่เห็นได้ง่าย.

๓.๑.๔ จัดกิจกรรม เพื่อเป็นการจูงใจให้เด็กมาใช้ห้องสมุด เช่น เล่านิทานในตอนพักเที่ยง, ประกวดการตอบปัญหาจากหนังสือในห้องสมุด, ประกวดยอดนักอ่าน, เขียนนิทานประกอบภาพ, จัดสัปดาห์ห้องสมุด, จัดหาหนังสือจำหน่ายเพื่อหารายได้ ฯลฯ.

๓.๑.๕ จัดคณะกรรมการนักเรียนช่วยงานห้องสมุด เช่น ช่วยทำความสะอาด ช่วยในด้านบริการ ช่วยซ่อมแซมหนังสือ ฯลฯ.

๓.๒ การดำเนินงานประชาสัมพันธ์ในด้านที่เกี่ยวกับครู ควรจัดดำเนินการดังนี้:—

๓.๒.๑ ทำแบบสำรวจความต้องการของครูในเรื่องห้องสมุด.

๓.๒.๒ ในการประชุมครูควรหาโอกาสชี้แจงถึงเรื่องหลักเกณฑ์การใช้เงินงบประมาณของห้องสมุด เพื่อให้ครูทราบว่าหนังสือที่ครูอื่น ๆ ต้องการอาจจัดหาให้ไม่ได้ทุกอย่าง งบประมาณต้องแบ่งปันกันไป บอกกฎเกณฑ์ของหนังสือที่จะซื้อในเงินงบประมาณได้ โดยคำนึงถึงความต้องการส่วนใหญ่ของเด็กเป็นสำคัญ.

๓.๒.๓ เชิญชวนครูในโรงเรียนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของห้องสมุด เช่น เป็นกรรมการตัดสินการประกวดต่าง ๆ.

๓.๒.๔ จัดทำรายชื่อหนังสือ วารสาร รวมทั้งคำแนะนำการใช้ห้องสมุด แจกไปยังครูทุกคน.

๓.๒.๕ บรรณารักษ์ควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี พร้อมเสมอที่จะให้บริการที่รวดเร็วทันใจ.

๓.๒.๖ จัดตั้งคณะกรรมการบริหารห้องสมุด โดยมีผู้บริหารเป็นประธานและมีคณะครูคนอื่น ๆ ร่วมเป็นคณะกรรมการ.

๓.๓ บทบาทของห้องสมุดในด้านการประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับผู้บริหาร.

๓.๓.๑ เสนอผลงานที่จัดทำไปแล้วและโครงการดำเนินงานห้องสมุดที่จะดำเนินการต่อไปให้ผู้บริหารทราบตั้งแต่เริ่มต้นปีการศึกษา.

๓.๓.๒ เชิญผู้บริหารมาร่วมในเวลาที่มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับห้องสมุด.

๓.๓.๓ จัดทำวารสารห้องสมุด เพื่อเป็นการเผยแพร่กิจการห้องสมุด หรือเป็นคู่มือครูเท่าที่จัดทำได้ เสนอให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ.

๓.๓.๔ ขอให้ผู้บริหารให้ความร่วมมือ และแนะนำการใช้เงินที่ถูกต้องแก่บรรณารักษ์.

๓.๓.๕ จัดทำสถิติต่าง ๆ เป็นประจำ เสนอให้ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องทราบ.

๓.๓.๖ ไม่แสดงความย่อท้อในการปฏิบัติงานให้ปรากฏ ควรคำนึงถึงเสมอว่าบรรณารักษ์จะต้องเป็นผู้สุภาพอ่อนน้อมเสียสละ และอดทนพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้บังเกิดผลสำเร็จ.

๓.๔ งานประชาสัมพันธ์ห้องสมุด ในด้านที่เกี่ยวกับชุมชน.

ชุมชนในที่นี้หมายถึง :—

— ผู้ปกครอง.

— ผู้อุปการะโรงเรียน เช่น วัด กรรมการโรงเรียน ผู้มีจิตศรัทธาอื่น ๆ.

— ประชาชนทั่วไป.

๓.๔.๑ ให้บริการในด้านการใช้ห้องสมุดเป็นสถานที่สำหรับประชุมกรรมการต่าง ๆ.

๓.๔.๒ ให้ผู้ปกครองยืมหนังสือได้เป็นบางโอกาส โดยยืมในนามของนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียน.

๓.๔.๓ ในการประชุมผู้ปกครองในโอกาสวันเปิดเรียน หรือโอกาสต่าง ๆ ควรเชิญผู้ปกครองมาชมห้องสมุด ชมนิทรรศการเกี่ยวกับห้องสมุด.

๓.๔.๔ ในโอกาสที่โรงเรียนเชิญผู้ปกครองมาร่วมงานวันสำคัญต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น เช่น วันเด็ก วันปีใหม่ ฯลฯ ห้องสมุดควรถือโอกาสนี้ ประชาสัมพันธ์กับผู้ปกครอง เช่น แจกเอกสาร หนังสือ หรือของที่ระลึกอื่น ๆ.

๓.๔.๕ ทำโครงการขอรับบริจาคหนังสือจากผู้ปกครอง, ชุมชน โดยได้รับความเห็นชอบจากผู้บังคับบัญชา หรือจัดสัปดาห์การบริจาคหนังสือ.

๓.๔.๖ จัดบริการห้องสมุดในวันหยุดแก่ผู้ปกครองและประชาชน.

๓.๔.๗ จัดโครงการทอดผ้าป่าหนังสือ โดยขอความร่วมมือจากวัด.

๓.๔.๘ ขอความร่วมมือจากนักศึกษาผู้ใหญ่ให้ช่วยบริจาคหนังสือในโรงเรียน ถ้าโรงเรียนใดมีการเปิดสอนนักศึกษาผู้ใหญ่.

๔. อุปสรรคและการแก้ปัญหา

ปัญหา	การแก้ปัญหา
๔.๑ ตามที่นายกสมาคมห้องสมุด ฯ กล่าวว่าบรรณารักษ์ต้องทำการสอน แต่ไม่เกิน ๘ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ แต่ปรากฏว่าบรรณารักษ์ส่วนมาก ต้องสอนเกิน ๘ ชั่วโมง และบางคนต้องเป็นครูประจำชั้น หรือสอนแทนครูที่ขาดอีกด้วย.	๔.๑.๑ ผู้บริหารควรหลีกเลี่ยงการให้ครูบรรณารักษ์เป็นครูประจำชั้น ถ้าไม่จำเป็นจริง ๆ เพราะทำงานให้บริการแก่นักเรียนไม่ได้ผลตามความมุ่งหมาย.
	๔.๑.๒ ไม่ควรให้บรรณารักษ์สอนแทนครูที่ขาด ทำงานตามแผนงานที่กำหนดไว้.
	๔.๑.๓ จัดหานักเรียนมาช่วยงานห้องสมุด โดยจัดเป็นรูปคณะกรรมการนักเรียน.
๔.๒ สถานที่ไม่เหมาะสม เช่น ใกล้ตลาด หรือแออัด.	๔.๒ เสนอผู้บริหารเพื่อแก้ไข.
๔.๓ หนังสือหายเสมอ.	๔.๓ ขอร้องให้ผู้บริหารช่วยพูดในเวลาประชุมครู เพื่อให้ครูเห็นอกเห็นใจกัน สำหรับนักเรียนพูดบ่อย ๆ และเขียนระเบียบ

ปัญหา	การแก้ปัญหา
	ไว้ให้ชัดเจน จัดโต๊ะตรวจสอบผู้เข้าออกหน้าประตู ห้ามนำถุงหรือกระเป๋าเข้ามาในห้องสมุด.
๔.๔ การจัดสรรงบประมาณไม่เหมาะสม เพราะจัดซื้อหนังสือแบบเรียนบางแห่งให้มากเกินความจำเป็น แต่ไม่มีหนังสืออ่านประกอบเพียงพอกับความต้องการ.	๔.๔ ให้สมาคมฯ พิจารณาเพื่อนำเสนอกรมเจ้าสังกัด.
๔.๕ การจำหน่ายหนังสือที่ชำรุดหรือเสียหายมีวิธีการยุ่งยากเกินไป	๔.๕ เสนอแนะให้สมาคมฯ เสนอผู้บริหาร ให้โรงเรียนสามารถตั้งคณะกรรมการพิจารณาจำหน่ายหนังสือที่ชำรุด ที่มีราคาไม่เกินเล่มละ ๑๐ บาทได้.
๔.๖ ครูมายืมหนังสือแล้วไม่คืน จะทวงก็เกรงจะเสียน้ำใจ ผิดหลักการประชาสัมพันธ์	๔.๖ ใช้วิธีการที่นุ่มนวลชี้แจง ตัดความคุ้นเคยส่วนตัวลงบ้าง เมื่อเขาเข้าใจมิตรภาพก็จะได้ไม่เสื่อมคลาย.
๔.๗. เบิกอุปกรณ์ไม่ได้ เพราะไม่มีงบประมาณซื้อ	๔.๗ เสนอผู้บริหารพิจารณา.
๔.๘ ประชาสัมพันธ์ดีเกินไป ผู้มาใช้มาก จนบริการได้ไม่ทั่วถึง	๔.๘ ให้ประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมกับการบริการ.
๔.๙ จัดหาหนังสือที่เด็กต้องการไม่ได้ เพราะในบางกรณีหนังสือบางประเภทไม่อาจจัดซื้อได้ด้วยเงินงบประมาณ เช่น หนังสือการ์ตูน.	๔.๙.๑ ขอบริจาคจากนักเรียนที่มีฐานะดีซื้อมาอ่านแล้ว ขอให้บริจาคให้ห้องสมุด. ๔.๙.๒ ให้นักเรียนประกวดวาดภาพประกอบนิทาน เพื่อนำเรื่องที่ชนะการประกวดเป็นสมบัติของห้องสมุด. ๔.๙.๓ บรรณารักษ์ร่วมมือกันจัดทำหนังสืออ่านประกอบสำหรับเด็ก.

ปัญหา	การแก้ปัญหา
๔.๑๐ ขอให้มีหัวหน้าหมวดบรรณารักษ์และมีสิทธิเท่าเทียมหมวดอื่น.	๔.๑๐ เสนอผู้มีหน้าที่โดยตรงพิจารณา.
๔.๑๑ ครูใหญ่ ไม่เห็นใจและไม่ให้การสนับสนุนเท่าที่ควรหรือสนใจบ้าง แต่ขาดความมั่นใจในวิธีปฏิบัติในเรื่องงบประมาณห้องสมุด ทำให้งานห้องสมุดไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร.	๔.๑๑ เสนอผู้บริหาร ให้ชี้แจงแนะนำครูใหญ่เกี่ยวกับวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับงบประมาณของห้องสมุดด้วย.
๔.๑๒ ห้องสมุดไม่สามารถหารายได้เอง.	๔.๑๒ ให้ร่วมมือกับหมู่อบรมกาชาดในโรงเรียนทำโครงการกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์หารายได้เข้าห้องสมุด.
๔.๑๓ งบประมาณสำหรับดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาเกือบทุกหน่วยงานได้รับการพิจารณาจัดสรรให้น้อยเกินไปไม่สามารถบริการครูและนักเรียนให้ได้ดีเท่าที่ควร.	๔.๑๓ ขอให้สมาคม ฯ ช่วยเสนอผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจในการพิจารณางบประมาณให้เหลียวแล สนใจ และมีเมตตาจัดสรรงบประมาณให้แก่งานห้องสมุดให้มากขึ้นกว่าที่แล้ว ๆ มา.

๕. ข้อเสนอแนะ

๑. ขอให้ทางราชการพิจารณากำหนดอัตรากำลังเกี่ยวกับห้องสมุดให้เหมาะสม โดยพิจารณาจากข้อเท็จจริง มิใช่ระเบียบที่กำหนดเป็นลายลักษณ์อักษรเท่านั้น.

๒. ในการประชาสัมพันธ์ ถ้าโรงเรียนใดอยู่กับวัด ให้ขอความร่วมมือกับวัดเพื่อผลในการดำเนินงานของห้องสมุด.

๓. ควรจัดทำแบบสอบถามให้นักเรียนประถมปลายกรอก เพื่อประเมินผลการใช้ห้องสมุดและข้อเสนอแนะก่อนออกจากโรงเรียน เพื่อจะได้เป็นแนวทางปรับปรุงแก้ไขในปีต่อไป.

๔. การประชาสัมพันธ์ห้องสมุดควรดำเนินการโดยสม่ำเสมอ.

๕. เสนอแนะผู้บริหารให้ตั้งกลุ่มโรงเรียน เพื่อให้บรรณารักษ์ได้มีโอกาสมาพบปะปรึกษาหารือกัน เช่น ที่บรรณารักษ์โรงเรียนประถมศึกษาส่วนกลาง กลุ่ม ๓ ได้ดำเนินการอยู่ในขณะนี้.

รายงานการประชุมกลุ่มโรงเรียนมัธยม

เรื่อง

บทบาทของห้องสมุดในการประชาสัมพันธ์

ประธานกลุ่ม	นางสาวนภัทร ต้องเคียน
รองประธาน	นายธีรชัย บุพศิริ
เลขานุการ	นางสาวรื่นนภา รัตนพงศ์
ผู้ช่วยเลขานุการ	นางสาวลักขณา ดวงรัตนหงษ์
วิทยากรประจำกลุ่ม	นางศศิวงศ์ บึงตระกูล
	นางสาวรสา วงศ์ยังอยู่
	นางจุฑามาศ สุวรรณโครธ
	นางสาวนันทนา เด่นอุดม

วัตถุประสงค์ในการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ครู นักเรียน และประชาชนรู้จักและเห็นความสำคัญของห้องสมุดตลอดจนสามารถใช้บริการของห้องสมุดโรงเรียนได้.

ขอบข่ายของการประชาสัมพันธ์

๑. การประชาสัมพันธ์ภายในโรงเรียน.

๒. การประชาสัมพันธ์ภายนอกโรงเรียน.

๑. การประชาสัมพันธ์ภายในโรงเรียน มีดังนี้ :—

๑.๑ การประชาสัมพันธ์ภายในห้องสมุด.

๑.๒ การประชาสัมพันธ์ภายนอกห้องสมุด.

๑.๑ *การประชาสัมพันธ์ภายในห้องสมุด* แบ่งออกเป็น ๓ ประเภทคือ:—

๑.๑.๑ บรรยากาศภายในห้องสมุด.

๑.๑.๒ การให้บริการ.

๑.๑.๓ การจัดกิจกรรม.

๑.๑.๑ บรรยากาศในห้องสมุด.

— บรรณารักษ์ต้องมีมนุษยสัมพันธ์ดี.

— จัดห้องสมุดให้พร้อมที่จะอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้.

๑.๑.๒ การให้บริการ.

— จัดทำคู่มือการใช้ห้องสมุด.

— จัดทำรายชื่อหนังสือใหม่.

— จัดทำบรรณนิทัศน์สังเขปของหนังสือเล่มสำคัญ ๆ ในแต่ละสัปดาห์.

— จัดทำกล่องหรือตู้รับปัญหา.

— รับสมัครเด็กช่วยงานห้องสมุด.

— จัดหาวัสดุอุปกรณ์ไว้บริการแก่นักเรียนและผู้มาขอใช้ห้องสมุด.

— จัดให้มีศูนย์บริการแจ้งของหาย เก็บของได้ และแจ้งให้เจ้าของมารับคืน.

— จัดทำสถิติผู้ใช้ห้องสมุด, สถิติการให้ยืมหนังสือแก่ครูและนักเรียน.

— ให้ความร่วมมือกับครูในการนำเด็กเข้ามาใช้บริการของห้องสมุด.

๑.๑.๓ การจัดกิจกรรม

— จัดปฐมนิเทศเรื่องการใช้ห้องสมุดให้แก่นักเรียนในวันเปิดเรียน โดยจัดทำดังนี้:—

๑. ขอความร่วมมือจากผู้บริหาร หัวหน้าสายวิชา และครูอื่น ๆ.

๒. ในกรณีที่โรงเรียนมีการสอนหลายผลัด.

รอบเช้า — ปฐมนิเทศหลังเลิกเรียนเป็นเวลาครึ่งชั่วโมง.

รอบบ่าย — ปฐมนิเทศก่อนเด็กเข้าเรียนครึ่งชั่วโมง.

โดยแบ่งเป็นกลุ่ม หรือชั้นหมุนเวียนไปจนกว่าจะครบ.

— จัดนิทรรศการเกี่ยวกับวันสำคัญต่างๆ.

— จัดสัปดาห์เข้าห้องสมุด เพื่อให้ครูและนักเรียนมีโอกาสใช้ห้องสมุดมากขึ้น.

— จัดโครงการ "สัปดาห์ห้องสมุด".

๑. อภิปรายเกี่ยวกับความสำคัญของห้องสมุด.

๒. โต้วาที.

๓. เชิดหุ่น.

๔. ประกวดการเล่านิทาน, ประกวดคำขวัญคำกลอน, ประกวดการอ่านการร้องเพลง.

๕. ตอบปัญหา.

๖. แข่งขันการกล่าวสุนทรพจน์ในโอกาสต่าง ๆ เช่น วันเกิดเพื่อน, วันเลี้ยงอำลาก่อนจบการศึกษา.

๗. แนะนำหนังสือใหม่ที่น่าสนใจ และขายหนังสือดีราคาถูก.

๘. แข่งขันการเปิดหาคำในพจนานุกรมทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ.

๙. จัดแสดงให้ครูและนักเรียนทราบว่าห้องสมุดมีผลงานอะไรบ้าง เช่น สาธิตการซ่อมหนังสือ, จัดทำกฤตภาค, และลงทะเบียนหนังสือใหม่ ฯลฯ.

๑๐. รับบริจาคหนังสือ, เงิน, สิ่งของฯลฯ จากสมาคมศิษย์เก่า, สภานักเรียน ฯลฯ.

๑๑. จัดประกวดการแต่งนิทาน โดยให้ทำให้เป็นรูปเล่ม มีภาพประกอบ เมื่อประกวดแล้วขอมอบให้ห้องสมุด.

๑๒. ประกวดวาดภาพประกอบคำขวัญเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุด.

๑.๒ *การประชาสัมพันธ์ภายนอกห้องสมุด*

ประชาสัมพันธ์กับบุคคลต่อไปนี้:—

๑.๒.๑ ผู้บริหาร.

๑.๒.๒ เจ้าหน้าที่การเงิน.

๑.๒.๓ ครู.

๑.๒.๔ นักเรียน.

๑.๒.๕ ภารโรง.

๑.๒๑ การประชาสัมพันธ์กับผู้บริหาร.

— จัดทำรายงานการสำรวจของกรม เช่น ทำสำเนาจำนวนหนังสือหมวดต่าง ๆ ลงทะเบียน และ แยกหมวดหมู่หนังสือ ฯลฯ.

— จัดทำรายงานประจำปีเสนอผู้บริหาร ในเรื่อง จำนวนหนังสือและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ จำนวนหนังสือที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี ทั้งที่จัดซื้อและรับบริจาค, จำนวนผู้เข้าใช้ห้องสมุดแยกประเภทบุคคล, จำนวนหนังสือที่ยืมออกตลอดจนงานเทคนิคในการจัดหมู่ ทำบัตรรายการและซ่อมหนังสือ, สรุปผลงานความก้าวหน้า และปัญหาที่จะต้องแก้ต่อไป.

— จัดทำโครงการสำหรับปีการศึกษาต่อไป เพื่อที่จะปรับปรุงและขยายงานในด้านสถานที่, ครุภัณฑ์, วัสดุ, บุคลากร และงบประมาณ.

— ให้บริการแก่ผู้บริหารในเรื่องการใช้หนังสือของห้องสมุด.

— เชิญผู้บริหารมาเป็นประธานในการเปิดนิทรรศการหรือการจัดกิจกรรมของห้องสมุด หรือแจกรางวัลแก่ผู้ชนะการประกวดที่ห้องสมุดจัดขึ้น.

— หาโอกาสสนทนาเรื่องห้องสมุดกับผู้บริหาร.

— ใช้ห้องสมุดเป็นที่ประชุมครูบ้างบางโอกาส เพื่อให้ครูและผู้บริหารมาห้องสมุดบ้าง.

๑.๒.๒ การประชาสัมพันธ์กับครู.

— ให้หัวหน้าสายวิชาเสนอรายชื่อหนังสือสำหรับวิชาที่จะเปิดสอนในภาคต่อไป โดยมอบแบบฟอร์มที่ใช้กรอกชื่อหนังสือ ชื่อผู้แต่ง พิมพ์ครั้งที่ ปีที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ ราคา จำนวน—เล่ม; หรือส่งบัญชีรายชื่อหนังสือไปให้ กับทั้งอาจจัดให้มีสมุดไว้ในห้องสมุด สำหรับให้ครูและนักเรียนเสนอชื่อหนังสือที่ต้องการ.

— เสนอหรือแนะนำหนังสือใหม่ โดยอาจทำเป็นแบบบรรณานุกรม หรือมีแบบ

บรรณนิทัศน์ประกอบ ทั้งนี้อาจขอความร่วมมือจากครู.

— ช่วยเหลือครูในเรื่องการค้นคว้าหรือจัดนิทรรศการ โดยจัดหาหนังสือที่ใช้ประกอบการสอนมาได้อย่างรวดเร็ว และจัดทำบันทึกคำถามเก็บไว้ใช้ในการตอบปัญหาเรื่องเดียวกันต่อไป.

— เชิญครูมาเลี้ยงของว่างในบางโอกาส โดยขอค่าใช้จ่ายจากเงินรายได้พิเศษของโรงเรียน.

— จัดวารสารล่วงเวลาไปไว้ตามหมวดวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ครูได้ใช้ประกอบการสอนเป็นครั้งคราว.

— เชิญครูหรือหัวหน้าสายวิชาหรือผู้แทนมาร่วมเป็นกรรมการบริหารห้องสมุด.

— จัดหาหนังสือคู่มือครูไว้ให้พร้อม.

๑.๒.๓ การประชาสัมพันธ์กับนักเรียน.

— แจกเอกสารที่เป็นความรู้ให้ในบางโอกาส เช่น แบบฟอร์มการเขียนรายงานการค้นคว้า.

— ให้ผู้แทนนักเรียนแต่ละห้องมาร่วมเป็นกรรมการห้องสมุดฝ่ายนักเรียน เพื่อช่วยกันดำเนินงานและแก้ไขปัญหาบางอย่าง ตลอดจนประชาสัมพันธ์งานห้องสมุดแก่เพื่อนนักเรียนด้วยกัน.

— ทำกราฟแสดงสถิติของนักเรียนในชั้นที่ยืมหนังสือและเข้ามาใช้ห้องสมุดในรอบเดือนหรือประจำภาค และให้รางวัลแก่ผู้ที่ยืมและอ่านหนังสือมากที่สุด.

— ช่วยเหลือในการจัดนิทรรศการโดยการหารูปภาพต่าง ๆ ให้.

— แนะนำหนังสือให้อ่านตามความถนัดและความสนใจ.

— จัดชุมนุมห้องสมุดเพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสช่วยห้องสมุด ตลอดจนรู้จักใช้ห้องสมุดอย่างถูกวิธี.

— ตั้งชมรมนักอ่าน.

— จัดหาโปสเตอร์บีดในโรงเรียนตามโอกาสอันควร.

๑.๒.๔ การประสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่การเงิน.

— พยายามหาโอกาสสนทนาอย่างเป็นกันเองกับเจ้าหน้าที่การเงิน เกี่ยวกับปัญหาหรือความจำเป็นในด้านจัดซื้อวัสดุและครุภัณฑ์ หรือขอเบิกจ่ายเงินสำรอง.

— สร้างความเชื่อถือในด้านการเงิน.

— ช่วยหาหนังสือเพื่อเป็นการให้บริการแก่ฝ่ายการเงิน.

๑.๒.๕ การประชาสัมพันธ์กับภารโรง.

— ให้ยืมหนังสือได้เช่นเดียวกับครูและนักเรียน โดยให้คำแนะนำในการอ่านหนังสือ.

นอกจานนี้ หากมีบุคคลใดบริจาคเงินหรือสิ่งของให้ห้องสมุด ก็ควรได้ประกาศขอบคุณออกอากาศในโรงเรียน หรือปิดประกาศให้ผู้อื่นทราบ.

๒. การประชาสัมพันธ์ภายนอกโรงเรียน

มุ่งประชาสัมพันธ์ภายในจังหวัดเป็นสำคัญ สำหรับที่ที่ไกลไปกว่านั้นจะประชาสัมพันธ์เป็นบางครั้งบางคราว.

วัตถุประสงค์ในการประชาสัมพันธ์ภายนอกโรงเรียน

๑. เพื่อให้บุคคลภายนอกรู้จักและเห็นความสำคัญของห้องสมุด.

๒. เพื่อให้บุคคลภายนอกส่งเสริมและช่วยเหลือห้องสมุดตามโอกาสอันควร.

๓. เพื่อเผยแพร่งานของห้องสมุด.

๔. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างห้องสมุดกับหน่วยงานอื่น และให้ความร่วมมือช่วยเหลือกันในระหว่างบรรณารักษ์ด้วยกัน.

๕. เพื่อให้ห้องสมุดได้มีบทบาทในสังคมภายนอกโรงเรียนมากขึ้น.

บุคคลหรือหน่วยงานที่เราจะประชาสัมพันธ์

๑. ผู้ปกครองนักเรียน.

๒. สมาคมศิษย์เก่า.

๓. ห้องสมุดอื่น หน่วยราชการต่าง ๆ สมาคม องค์การ บริษัท ห้างร้าน สถานทูต สื่อมวลชน.

๔. บุคคลที่อาจช่วยเหลือห้องสมุด.

๕. ประชาชนทั่วไป.

สิ่งที่จะใช้ในการประชาสัมพันธ์

๑. ตัวบุคคล เช่น บรรณารักษ์ ครู และนักเรียน.

๒. วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น สื่อมวลชน วารสารโรงเรียน จดหมายติดต่อ โปสเตอร์ ข่าวแจก ฯลฯ.

๓. การให้บริการ เช่น ให้ความรู้ จัดห้องสมุดเคลื่อนที่ ให้บริการแลกเปลี่ยนหนังสือ ให้ความช่วยเหลือทางด้านเทคนิคแก่บรรณารักษ์ด้วยกัน ฯลฯ.

เทคนิคในการประชาสัมพันธ์

๑. ตัวบุคคล มุ่งบรรณารักษ์เป็นสำคัญ คือบรรณารักษ์ต้องมีลักษณะดังนี้ :—

๑.๑ รู้จักใช้มนุษยสัมพันธ์ได้ดี.

๑.๒ ใช้หลักจิตวิทยาเป็น.

๑.๓ ใช้ความรู้ตามหลักบรรณารักษ-ศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพ.

๒. การดำเนินการโดยใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ.

๒.๑ จัดทำจดหมายติดต่อกับบุคคลภายนอก จัดทำข่าวแจก.

๒.๒ แลกเปลี่ยนหนังสือ และให้ความช่วยเหลือในระหว่างห้องสมุดด้วยกัน.

๒.๓ เขียนบทความหรือเรื่องราวต่าง ๆ ไปลงวารสาร หนังสือพิมพ์ ออกวิทยุโทรทัศน์ หรือนำไปติดไว้ที่บอร์ดของหน่วยราชการ.

๒.๔ จัดหรือร่วมรายการทางวิทยุและโทรทัศน์ เช่น ให้ความรู้ แนะนำหนังสือที่น่าอ่าน วิจารณ์หนังสือ เล่านิทาน ตอบปัญหา จัดการแข่งขันหรือประกวดสิ่งที่จะให้ความรู้ จัดแสดงละคร ฯลฯ.

๒.๕ ทำสไลด์ฉายในโรงภาพยนตร์ของท้องถิ่น.

๒.๖ ติดโปสเตอร์ในแหล่งชุมชน.

๒.๗ จัดทำแผ่นข่าวหรือกฤตภาคไปติดไว้ยังที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน.

๒.๘ จัดนิทรรศการหนังสือและให้บริการการอ่านแก่ชุมชนนอกโรงเรียนเท่าที่มีโอกาส.

๒.๙ รับเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนหนังสือแบบเรียนและหนังสือทั่ว ๆ ไป.

๒.๑๐ นำงานของห้องสมุดไปเผยแพร่ในงานเทศกาลและงานชุมนุมต่าง ๆ โดยอาจจัดขายหนังสือด้วย.

๒.๑๑ ร่วมจัดกิจกรรมที่สำคัญ ๆ เช่น สัปดาห์หนังสือแห่งชาติ สัปดาห์ห้องสมุด.

๒.๑๒ ขอความร่วมมือทางสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ให้ช่วยเป็นสื่อกลางประชาสัมพันธ์ ฯลฯ ไปยังห้องสมุดต่าง ๆ.

ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ปัญหา มีในด้าน

๑. ความร่วมมือจากผู้บริหาร.

๒. ความร่วมมือจากบุคคลในโรงเรียนและนอกโรงเรียน.

๓. การติดต่อประสานงาน.

ข้อเสนอแนะ

๑. ชี้แจงถึงประโยชน์ของการดำเนินงานของเรา แล้วขอความร่วมมือจากบุคคลต่าง ๆ.

๒. จัดทำแผนงานประชาสัมพันธ์ประจำปีเสนอต่อผู้บริหาร.

๓. ติดตามข่าวคราวและเรื่องราวต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการประชาสัมพันธ์ของห้องสมุด เช่น ข่าวเรื่องการอนุญาตให้ยืมสไลด์เกี่ยวกับการใช้ห้องสมุด ฯลฯ.

รายงานการประชุมกลุ่มห้องสมุดประชาชน

เรื่อง

การประชาสัมพันธ์ของห้องสมุดประชาชน

ประธานกลุ่ม	นายช้วน อิสสระพันธุ์
เลขานุการ	นายสุรพร กุลศิริชัยวัฒน์
	นางสาวศิริอร สุวรรณโมลี
วิทยากร	นางอาภารัตน์ ขำสกุล

ห้องสมุด คำนี้ยังเป็นคำค่อนข้างใหม่สำหรับคนไทย ห้องสมุดประชาชนส่วนมากอยู่ตามชนบท มีปัญหามากในการที่จะประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในที่นั้น ๆ รู้และเข้าใจคำว่าห้องสมุด เนื่องจากประชาชนมีการศึกษาน้อย การครองชีพรัดตัวไม่มีเวลาที่จะสนใจในเรื่องที่นอกเหนือจากปัญหาเฉพาะหน้า จึงจำเป็นที่จะต้องมีการประชาสัมพันธ์อย่างมาก ในชั้นแรกต้องประชาสัมพันธ์ให้รู้จักแม้คำว่า ห้องสมุดคืออะไร มีประโยชน์อย่างไร ตลอดถึงให้รู้จักแม้กระทั่งบรรณารักษ์ว่าเป็นใคร มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดอย่างไร เมื่อเหตุผลเป็นเช่นนี้ การประชาสัมพันธ์ จึงแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ:—

๑. การประชาสัมพันธ์ภายใน ได้แก่:—

๑. เจ้าหน้าที่ห้องสมุด เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความประพฤติดีเป็นที่นิยมนับถือของประชาชนทั่วไป ตลอดจนทำตัวให้เป็นที่ไว้วางใจของผู้บังคับบัญชา.

๒. สถานที่ ต้องสะอาดเรียบร้อย วัสดุ ครุภัณฑ์ จัดเป็นระเบียบเรียบร้อยสะดวกในการใช้.

๓. การให้บริการ ให้การบริการแก่ทุกคนที่มาใช้ห้องสมุดอย่างเสมอภาคกัน พยายามให้การบริการอย่างดีที่สุดและทั่วถึง.

๒. การประชาสัมพันธ์ภายนอก ได้แก่:—

๑. มีการติดต่อประสานงานกับห้องสมุดสถานศึกษาและสถาบันอื่น ๆ ในการดำเนินงาน.

๒. มีการติดต่อกับผู้บังคับบัญชา บุคคลสำคัญในท้องถิ่นเพื่อให้การช่วยเหลือและสนับสนุน.

๓. ร่วมมือกับหน่วยโสตทัศนศึกษาเคลื่อนที่ในการจัดฉายภาพยนตร์.

๔. ติดต่อกับสื่อมวลชนต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ตลอดจนเสียงตามสาย ในการประชาสัมพันธ์งานของห้องสมุดในบางโอกาส.

๕. จัดนิทรรศการเป็นประจำในโอกาสพิเศษ.

๖. แสดงสถิติต่าง ๆ เกี่ยวกับห้องสมุด เช่น สถิติเกี่ยวกับผู้มาใช้บริการของห้องสมุด สถิติของผู้บริจาคหนังสือให้แก่ห้องสมุด ตลอดจนรายงานประจำปีเพื่อให้ผู้สนใจได้ทราบ.

๗. ป้ายชื่อห้องสมุดควรมีขนาดพอที่จะมองเห็นได้ชัดเจน และติดไว้ในที่ที่มองเห็นได้ง่าย.

๘. ควรจัดทำโปสเตอร์หรือป้ายประกาศเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ของห้องสมุดที่จัดขึ้น เพื่อเป็นสื่อชักจูงให้ประชาชนได้มาร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ ติดตามที่ต่าง ๆ ที่เห็นได้ชัดเจน.

๙. ควรจัดให้มีมุมหรือชั่วโมงสำหรับเด็ก เพื่อจัดกิจกรรมเช่น เล่านิทาน ตอบปัญหา เป็นต้น.

๑๐. ควรจัดกิจกรรม เช่น การอภิปราย บรรยายหรือเชิญผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งมาพูดในบางโอกาส.

๑๑. จัดทำรายชื่อหนังสือใหม่หรือหนังสือที่น่าสนใจ แจ้งให้สมาชิกทราบและส่งไปยังสถานที่ต่าง ๆ.

๑๒. จัดทำสไลด์ โฆษณากิจกรรมของห้องสมุด จัดฉายตามโรงภาพยนตร์และหน่วยโสตทัศนศึกษาเคลื่อนที่ ฯ ล ฯ.

๑๓. จัดทำสติกเกอร์คำขวัญ เกี่ยวกับห้องสมุดเพื่อติดตามที่ต่าง ๆ เช่น รถยนต์ รถสามล้อ เป็นต้น.

๑๔. จัดห้องสมุดเคลื่อนที่ไปตามที่ต่าง ๆ.

๑๕. จัดกลุ่มสนใจในห้องสมุด โดยติดต่อประสานงานกับหน่วยศึกษานิเทศก์ในจังหวัดนั้น ๆ.

รายงานการประชุมกลุ่มวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย

เรื่อง

บทบาทของห้องสมุดในการประชาสัมพันธ์

ประธานกลุ่ม นายวิชญ์ ทับเที่ยง

เลขานุการ นางสาวลัดดา เหมทานนท์

การประชาสัมพันธ์มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของห้องสมุดอย่างยิ่ง ดังจะเห็นได้ว่ากิจการของห้องสมุดยังไม่เป็นที่รู้จักและยอมรับอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้เนื่องมาจากยังมีการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดอ่อนมาก.

ความสำคัญของการประชาสัมพันธ์

๑. ช่วยจูงใจให้ผู้เข้าใช้ห้องสมุดมากขึ้น.

๒. ช่วยให้ผู้เข้าใช้ห้องสมุดรู้จักและเข้าใจกิจกรรมต่าง ๆ ของห้องสมุด.

๓. ช่วยให้ผู้ใช้ทราบข่าวและความเคลื่อนไหวใหม่ ๆ ในห้องสมุด.

๔. ช่วยให้มีผู้ใช้วัสดุต่าง ๆ ในห้องสมุดเพิ่มขึ้น.

๕. ให้ผู้บริหารทราบถึงบทบาทของห้องสมุดว่ามีอะไรบ้าง เพื่อสนับสนุนกิจการของห้องสมุด.

๖. ช่วยให้ผู้ใช้ห้องสมุดเห็นความสำคัญของห้องสมุด.

ลักษณะที่ดีของบรรณารักษ์ที่ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์

๑. ยิ้มแย้มแจ่มใส.

๒. ยินดีให้คำแนะนำแก่ผู้ใช้ห้องสมุด.

๓. เป็นผู้มีความว่องไวและเข้มแข็ง.

๔. มีมนุษยสัมพันธ์ดี.

๕. เป็นผู้เอาใจใส่ต่อการปรับปรุงบุคลิกภาพ.

๖. ทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์และมีความจำดี.

การวัดผลและติดตามผลในการประชาสัมพันธ์

๑. เก็บสถิติต่าง ๆ ในห้องสมุด.

๒. ดูผลจากจำนวนผู้เยี่ยมชมและช่วยเหลือห้องสมุดมากขึ้น.

๓. ใช้วิธีการสังเกตจำนวนผู้เข้าใช้หน้าใหม่เพิ่มขึ้น.

๔. ใช้แบบสอบถามหลังจากการประชาสัมพันธ์.

๕. ติดตามความคิดเห็นที่ผู้ใช้มีมายังห้องสมุดในวิธีต่าง ๆ เช่น ในสมุดแสดงความคิดเห็น.

สื่อในการประชาสัมพันธ์

๑. วารสารและหนังสือพิมพ์

๑.๑ นำข่าวความเคลื่อนไหวของห้องสมุดลงหนังสือพิมพ์และวารสารในโอกาสพิเศษต่าง ๆ.

๑.๒ นำข่าวห้องสมุดลงในวารสารของสถาบัน.

๑.๓ ลงข่าวความเคลื่อนไหวของห้องสมุดในวารสารของสถาบันและหน่วยงานอื่น.

๑.๔ ลงคำขวัญชักชวนให้ใช้ห้องสมุดและรักการอ่าน.

๑.๕ ห้องสมุดออกวารสารของตนเอง.

๑.๖ เชิญผู้สื่อข่าวไปชมห้องสมุดในโอกาสพิเศษ.

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวารสารและหนังสือพิมพ์

ก. ควรมีการแลกเปลี่ยนจุลสาร วารสาร ที่ได้จัดทำขึ้นระหว่างสถาบันให้แพร่หลาย.

ข. ควรมีศูนย์กลางแลกเปลี่ยนรายชื่อหนังสือดีและวารสารระหว่างสถาบัน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและทำให้เกิดความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ.

๒. วิทยุและหรือโทรทัศน์.

๒.๑ เล่านิทาน.

๒.๒ ตอบปัญหาทั้งในห้องส่งและทางโทรศัพท์.

๒.๓ แนะนำหนังสือใหม่.

๒.๔ อภิปราย.

๒.๕ สัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับวงการหนังสือและห้องสมุด.

๒.๖ แสดงละครเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุด.

๒.๗ จัดดนตรีและรายการเพลง หรือประกวดร้องเพลง.

๒.๘ โต้วาทีในญัตติต่าง ๆ.

๒.๙ ประกวดเขียนภาพจากหนังสือ.

๒.๑๐ หุ่นกระบอก.

๒.๑๑ จัดรายการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือและห้องสมุด.

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิทยุและโทรทัศน์

ควรอัดเพลงเกี่ยวกับห้องสมุดและการอ่านหนังสือลงเทปตลับ เพื่อเผยแพร่ไปยังห้องสมุดอื่น ๆ.

๓. ป้ายประกาศ.

๓.๑ ประกาศข่าวที่น่าสนใจ.

๓.๒ ประกาศระเบียบของห้องสมุด.

๓.๓ แนะนำรายชื่อหนังสือใหม่.

๓.๔ ประกาศรายชื่อผู้ไม่ส่งหนังสือตามกำหนด.

๓.๕ ประกาศขอบคุณผู้บริจาควัสดุต่าง ๆ ให้ห้องสมุด.

๓.๖ ประกาศสถิติต่าง ๆ ของห้องสมุด.

๓.๗ ถาม — ตอบ ปัญหาเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดและอื่น ๆ.

๓.๘ แนะนำวัสดุต่าง ๆ ของห้องสมุดเป็นครั้งคราว เช่น วารสาร หรือหนังสือบางเล่ม.

๓.๙ ติดรายชื่อและรูปของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ในคราวเปิดภาคเรียนใหม่.

๓.๑๐ แนะนำบทความจากวารสารเป็นบางตอน เพื่อให้ผู้ใช้ติดตามอ่านต่อจากวารสาร.

๓.๑๑ ติดภาพจำลองและแผนผังของห้องสมุด.

ข้อเสนอแนะ

จัดให้มีป้ายประกาศตามแหล่งชุมชนในสถาบัน เช่น โรงอาหารและคณะต่าง ๆ

๔. นิทรรศการ.

๔.๑ แสดงสถิติต่าง ๆ ของห้องสมุด.

๔.๒ แนะนำหนังสือใหม่.

๔.๓ แสดงเหตุการณ์ปัจจุบันและวันสำคัญต่าง ๆ.

๔.๔ แสดงหนังสือและวัสดุห้องสมุดบางประเภทที่น่าสนใจ เช่น หนังสือที่ได้รับรางวัล หนังสือพิการ.

๔.๕ ร่วมมือกับคณะอื่น ๆ ของสถาบันจัดนิทรรศการ.

๔.๖ จัดนิทรรศการของจริง เช่น ไม้ดอกไม้ประดับ แสตมป์.

ข้อเสนอแนะ

ในการจัดนิทรรศการทุกครั้ง ควรมีหนังสือเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ แสดงด้วย.

๕. อนุสาร.

๕.๑ ทำคู่มือการใช้ห้องสมุด.

๕.๒ ทำคู่มือปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ในห้องสมุด เพื่อให้ผู้ใช้ห้องสมุดเข้าใจงานของแต่ละฝ่าย.

๕.๓ ทำอนุสารเนื่องในโอกาสจัดงานต่าง ๆ.

๕.๔ จัดทำอนุสาร เพื่อเผยแพร่ความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์.

๖. รายงาน.

๖.๑ แสดงสถิติต่าง ๆ ของห้องสมุด.

๖.๒ แสดงกิจกรรมใหม่ ๆ ของห้องสมุด.

๖.๓ สรุปปัญหาและความคิดเห็นของผู้เข้าใช้ห้องสมุด.

๖.๔ สรุปข้อเสนอแนะของบรรณารักษ์และหรือคณะกรรมการห้องสมุด.

๖.๕ จัดทำหนังสือเวียนแจ้งให้คณะ-อาจารย์ทราบการดำเนินงานของห้องสมุดในรอบปี.

๖.๖ เสนอโครงการปรับปรุงห้องสมุดในปีต่อไป.

ข้อเสนอแนะ

ระยะเวลาในการรายงาน อาจทำเป็นรายเดือน รายภาค หรือรายปี.

๗. สื่ออื่น ๆ ในการประชาสัมพันธ์.

๗.๑ ภาพยนตร์.

๗.๒ ภาพเลื่อน.

๗.๓ ภาพนิ่ง.

๗.๔ เทปโทรทัศน์.

๗.๕ เสียงตามสาย.

๗.๖ เชิญวิทยากร.

๗.๗ จัดทัศนศึกษาเป็นครั้งคราว.

๗.๘ จัดประกวดต่าง ๆ โดยใช้หนังสือในห้องสมุดอ้างอิง เช่น จัดประกวดมารยาท.

๗.๙ จัดจำหน่ายสินค้าบางอย่างในโอกาสพิเศษ เช่น ขายหนังสือราคาถูก.

ปัญหาในการใช้สื่อในการประชาสัมพันธ์

๑. ปัญหาจากผู้บริหาร ไม่ให้ความสนับสนุนเท่าที่ควร.

๒. การเงินและอุปกรณ์ ไม่เพียงพอ.

๓. บุคลากร มีไม่พอ หรือที่มีก็ไม่มีความสามารถเฉพาะด้านในการใช้อุปกรณ์เหล่านั้น.

๔. ความร่วมมือ.

ก. ผู้ใช้ห้องสมุด ได้แก่ อาจารย์ นิสิต และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ของสถาบันไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร.

ข. บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ของห้องสมุด ไม่ให้ความร่วมมือ.

ค. ไม่ได้รับความร่วมมือจากสื่อมวลชนอื่น ๆ.

เพื่อให้การประชาสัมพันธ์มีประสิทธิภาพ ควรคำนึงว่าการประชาสัมพันธ์ที่ได้ผลนั้นเริ่มต้นที่ตัวบรรณารักษ์ก่อนสิ่งอื่นใด บรรยากาศที่เป็นกันเอง และบริการที่รวดเร็วทันใจย่อมประทับใจผู้ใช้ได้นาน.

รายงานการประชุมกลุ่มห้องสมุดเฉพาะ

เรื่อง

ห้องสมุดควรดำเนินการอย่างไรบ้าง เพื่อการประชาสัมพันธ์

ประธานกลุ่ม นางวิภาวรรณ มนุญบีจุ

เลขานุการกลุ่ม นางมานิดา เพชรรัตน์

การประชุมแบ่งเป็น ๒ ระยะ

ภาคเช้า เป็นการอภิปราย มีผู้ร่วมอภิปราย ๒ ประเภท คือ ผู้ให้บริการ และผู้รับบริการดังนี้

ผู้ให้บริการ

๑. นางสาวกัทลี สมบัติศิริ บรรณารักษ์ห้องสมุดธนาคารแห่งประเทศไทย

๒. นางแสงทอง อาภัสสรนนท์ บรรณารักษ์ห้องสมุดพาณิชย์ สถานทูตอเมริกัน

๓. นางสาวทวีลักษณ์ บุญคง บรรณารักษ์ห้องสมุดกรมวิทยาศาสตร์

ผู้รับบริการ

๑. ศาสตราจารย์ไฉน สัมพันธารักษ์ รองคณบดีคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

๒. ดร. โอวาท นิติทัณฑ์ประภาษ หัวหน้ากองค้นคว้าและควบคุมคุณภาพโรงพิมพ์ธนบัตร ธนาคารแห่งประเทศไทย.

สรุปความเห็นของฝ่ายผู้รับบริการเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ของห้องสมุด มีว่าความสำเร็จในอาชีพเกิดจากบรรณารักษ์ซึ่งสามารถให้บริการได้อย่างรวดเร็วและตรงความต้องการ.

การประชาสัมพันธ์ห้องสมุดจะไม่เกิดประโยชน์ถ้าผู้ใช้ไม่มีความต้องการอ่านหนังสือ ดังนั้น ความจำเป็นอันดับแรกคือการปลูกฝังนิสัยให้รักการอ่านหนังสือ นอกจากนี้ควรปรับปรุงวิธีการสอนของครูอาจารย์โดยวิธีส่งเสริมให้นักเรียนนักศึกษาต้องใช้ห้องสมุด.

๒. ควรจัดให้มีวิชาการใช้ห้องสมุดในหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ.

๓. บริการของห้องสมุดที่ต้องการ คือ:—

๓.๑ จัดหาบทความในวารสารที่ต้องการให้อย่างรวดเร็ว.

๓๒. มีบริการแปลบทความจากภาษาอื่นที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษให้ด้วย.

๓.๓ ต้องการให้มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็น Patent Information Center เก็บรวบรวม Patent จากประเทศต่าง ๆ อาจเป็นรูปของ microfilm เนื่องจากสิ่งพิมพ์ประเภทสิทธิบัตร (Patent) มีความสำคัญอย่างมากสำหรับนักวิชาการในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.

๓.๔ ต้องการให้มีการจัดทำสหบัตรสำหรับหนังสือทางวิชาการที่มีอยู่ตามห้องสมุดต่าง ๆ.

๓.๕ ต้องการให้ห้องสมุดมีบริการการยืมระหว่างห้องสมุดอย่างกว้างขวาง.

๓.๖ ต้องการให้มีการรวบรวมรายชื่อวารสารทางสาขาวิชาเทคโนโลยี เพื่อให้ผู้ใช้ได้ทราบว่ามีวารสารที่ต้องการอยู่ที่ห้องสมุดใด (สำหรับเรื่องนี้ ในการประชุมภาคบ่าย บรรณารักษ์ห้องสมุดเฉพาะทางสาขาวิทยาศาสาตร์และเทคโนโลยี แจ้งว่าได้เข้าร่วมโครงการ Union List fo Serials ที่ศูนย์บริการเอกสารการวิจัยจัดทำแล้ว).

ความเห็นของผู้อภิปรายฝ่ายผู้ให้บริการได้สรุปรวมกับความเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มในภาคบ่าย.

ภาคบ่าย เป็นการสนทนาเรื่อง "ประสบการณ์การดำเนินงานห้องสมุด" ซึ่งมีผู้ร่วมรายการ คือ :—

๑. นางวิภามาส การสุทธิ์ บรรณารักษ์ห้องสมุดสำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ.

๒. พันโทหญิง นฤมล ธีรโยธิน บรรณารักษ์ห้องสมุดกรมยุทธศึกษาทหารบก.

๓. นางสุรางค์ คุณวงศ์ บรรณารักษ์ห้องสมุดวิชาการ กรุงเทพ-มหานคร.

๔. นางสาวสวาท จุลินทร บรรณารักษ์ห้องสมุดกรมบัญชีกลาง.

๕. นางสาวมารศรี ศิวรักษ์ บรรณารักษ์ห้องสมุดธนาคารกรุงเทพ ฯ.

สรุปความเห็นของกลุ่มบรรณารักษ์ห้องสมุดเฉพาะในเรื่องห้องสมุดควรดำเนินการอย่างไรบ้างเพื่อการประชาสัมพันธ์ มีดังนี้ :—

การปฏิบัติงานของบรรณารักษ์จะต้องสอดคล้องกับนโยบายห้องสมุดของตน บุคคลที่ห้องสมุดควรให้การประชาสัมพันธ์ เพื่อให้การดำเนินงานของห้องสมุดประสบผลสำเร็จนั้น แบ่งได้เป็น ๒ กลุ่ม คือ :—

๑. กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานห้องสมุด ควรทำการประชาสัมพันธ์ดังนี้ :—

เจ้าหน้าที่สำนักงบประมาณและ ก.พ. — ควรเชิญให้มาชมห้องสมุด.

ผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชา — เสนอรายงานเกี่ยวกับกิจการของห้องสมุดเป็นระยะ ๆ และเสนอรายงานประจำปี.

ผู้ร่วมงานในหน่วยงานที่ตนสังกัด — เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ด้วย ทุกครั้งที่มีโอกาส.

บุคลากรห้องสมุดของตน — แจ้งข่าวสารด้วยวาจา ส่งหนังสือเวียน จัดให้มีการประชุมเป็นครั้งคราว.

บรรณารักษ์ห้องสมุดอื่น — ส่งข่าวสารสิ่งพิมพ์ไปยังห้องสมุดต่าง ๆ เข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับกิจการห้องสมุดต่าง ๆ หรือ เป็นสมาชิกของสมาคม เยี่ยมชมห้องสมุดอื่น ๆ ให้มีโอกาสไปศึกษางานที่ห้องสมุดอื่น.

๒. กลุ่มผู้ใช้บริการ ทั้งภายในหน่วยงานเดียวกันและผู้ใช้บริการจากภายนอก.

สมาชิกของกลุ่มมีความเห็นว่า การประชาสัมพันธ์ที่ดีที่สุดของห้องสมุดเฉพาะก็คือ การให้บริการที่ดี บรรณารักษ์และบุคลากรห้องสมุดมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

คือ จะต้องเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ปฏิบัติงานด้วยใจรัก บรรณารักษ์จะต้องมีความรอบรู้เกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ในห้องสมุดของตน มีความกระตือรือร้นที่จะศึกษาความก้าวหน้าทางวิชาการในสาขาที่เกี่ยวข้องในการให้บริการ และมีความเข้าใจถึงความต้องการของผู้ใช้ระดับต่างๆ นอกจากนี้บรรณารักษ์ควรจะเป็นผู้มีอารมณ์ขันเพื่อผ่อนคลายความจำเจของงาน.

การจัดกิจกรรมเพื่อการประชาสัมพันธ์ห้องสมุด แบ่งได้เป็น ๒ ประเภท.

๒.๑ *กิจกรรมที่ห้องสมุดแต่ละแห่งสามารถจัดได้เอง* ได้แก่ :—

— ปฐมนิเทศผู้ใช้ห้องสมุดใหม่.

— จัดทำคู่มือการใช้ห้องสมุด พร้อมทั้งแผนผังห้องสมุดในรูปแบบต่างๆเช่น เป็นแผ่นเป็นเล่ม.

— จัดพิมพ์ประวัติของห้องสมุด.

— จัดทำป้ายประกาศ และโปสเตอร์ เชิญชวนให้มาใช้บริการห้องสมุด.

— ส่งข่าวความเคลื่อนไหวของห้องสมุดลงในวารสารของหน่วยงานเจ้าสังกัด.

— เขียนบทความแนะนำห้องสมุด และบทความอื่นๆ ลงในเอกสารสิ่งพิมพ์ของหน่วยงาน.

— จัดทำ Newsletter.

— ทำกฤตภาค และย่อข่าวซึ่งเกี่ยวข้องกับหน่วยงานเจ้าสังกัด.

— ทำรายชื่อหนังสือใหม่ อาจมีบรรณนิทัศน์หรือสาระสังเขป ด้วย.

— เสนอวารสารเล่มรับใหม่ หรือถ่ายสำเนาหน้าสารบัญให้แก่ผู้ใช้เป็นรายบุคคล.

— จัดนิทรรศการทั้งภายในและภายนอกห้องสมุด (Mobile Exhibition).

— จัดเปลี่ยนบรรยากาศของห้องสมุดเป็นครั้งคราว อาจจะใช้ชั้นชนิดมีล้อเลื่อนเพื่อเคลื่อนย้ายชั้นต่างๆ โดยสะดวกเพื่อจัดตกแต่งสถานที่เป็นครั้งคราวในวันเหตุการณ์สำคัญต่างๆ.

— ติดต่อหน่วยงานที่สามารถช่วยเผยแพร่กิจการของห้องสมุดได้.

— เชิญนักข่าวนักเขียนบทความมาชมห้องสมุด.

— เชิญหน่วยราชการหรือองค์การมาจัดนิทรรศการในห้องสมุด.

— เชิญบุคคลสำคัญของชุมชนให้เป็นประธานในการจัดงานของห้องสมุดเป็นครั้งคราว.

— ให้สัมภาษณ์เพื่อทำกิจกรรมห้องสมุดลงในสิ่งพิมพ์.

— สาธิตกิจกรรมที่ให้ความรู้.

— ขอให้ผู้ที่ได้รับข้อมูลจากห้องสมุดนำไปลงพิมพ์ในสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ แจ้งแหล่งที่มาของข้อมูลนั้น.

— จัดกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ ในห้องสมุด เช่น การบรรยาย การอภิปราย การตอบปัญหา ฉายภาพนิ่ง ภาพยนตร์ซึ่งยืมจากแหล่งต่าง ๆ จัดกิจกรรมเพื่อทัศนศึกษา.

— จัดกิจกรรมประจำปี.

— ให้การฝึกอบรมภาคปฏิบัติ แก่นักศึกษาบรรณารักษศาสตร์.

๒.๒ *กิจกรรมที่ห้องสมุดแต่ละแห่งไม่สามารถจัดได้เอง*

สมาชิกของกลุ่มมีความเห็นร่วมกันว่าสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ควรเป็นผู้ริเริ่มกิจกรรมบางอย่าง โดยได้รับความร่วมมือจากห้องสมุดต่าง ๆ เช่น :—

— การจัดรายการเผยแพร่กิจการของห้องสมุดประเภทต่าง ๆ ทางวิทยุและโทรทัศน์.

— การจัดทำ ทำเนียบห้องสมุดในประเทศไทย เพื่อให้บรรณารักษ์ได้ใช้ประโยชน์.

— การรวบรวมประวัติและขอบข่ายของงานของห้องสมุดแต่ละแห่ง เพื่อจัดพิมพ์เป็นเล่มหรือลงพิมพ์ในวารสารห้องสมุด.

วิธีประเมินผล กิจกรรมประชาสัมพันธ์ของห้องสมุด.

๑. สนทนากับผู้ใช้เป็นรายบุคคล.

๒. จัดกล่องรับความคิดเห็นจากผู้ใช้บริการ.

๓. ใช้แบบสอบถาม ซึ่งอาจจัดส่งถึงผู้ใช้เป็นรายบุคคล หรือลงในสิ่งตีพิมพ์ของหน่วยงาน.

๔. รับทราบผลปฏิบัติงานจากคณะกรรมการห้องสมุด.

ปัญหา ปัญหาที่ร่วมกันของห้องสมุดคือ :—

๑. งบประมาณไม่เพียงพอ.

๒. ขาดบุคลากรห้องสมุดเฉพาะส่วนใหญ่จะมีบรรณารักษ์เพียงคนเดียว.

๓. สถานที่คับแคบ อาจแก้ปัญหาได้โดยใช้ชั้นชนิดโครงเหล็กต่อให้สูงถึงเพดานและทำพื้นเพิ่มอีก ๑ ชั้น เช่นที่ห้องสมุดกรมวิทยาศาสตร์.

๔. ผู้ใช้ห้องสมุดบางส่วนไม่ให้ความสำคัญต่อบรรณารักษ์.

๕. นักวิชาการบางส่วนไม่นิยมใช้คู่มือการใช้ห้องสมุดที่ได้จัดทำไว้ แต่จะใช้วิธีถามจากบรรณารักษ์.

๖. ผู้ใช้ห้องสมุดบางคนไม่ชอบการเปลี่ยนแปลงภายในห้องสมุด เช่น การเคลื่อนย้ายชั้นของสิ่งพิมพ์ โดยมีเหตุผลว่า ค้นหาสิ่งพิมพ์ในที่เดิมไม่พบ.

ข้อเสนอแนะ ในการจัดรายการวิทยุหรือโทรทัศน์ ควรมีวิธีที่จะให้แน่ใจว่าจะมีผู้อื่นสนใจด้วย มิใช่มีแต่บรรณารักษ์เท่านั้น.

รายงานการประชุมของกลุ่มต่าง ๆ

เวลา ๙.๐๐ — ๑๐.๓๐ น. เป็นการรายงานการประชุมกลุ่มต่าง ๆ เริ่มด้วยกลุ่มห้องสมุดโรงเรียนประถม กลุ่มห้องสมุดโรงเรียนมัธยม กลุ่มห้องสมุดประชาชน กลุ่มห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย และกลุ่มห้องสมุดเฉพาะตามลำดับ รายละเอียดโปรดดูได้จากเอกสาร ร ๙/๒๕๑๙ (ก)—(จ).

เวลา ๑๐.๓๐ — ๑๒.๐๐ น. อภิปรายทั่วไปเกี่ยวกับปัญหาการจัดกิจกรรมห้องสมุด ปัญหาในอาชีพบรรณารักษ์ ปัญหาการร่วมมือในเรื่องการศึกษา วัฒนธรรม การเศรษฐกิจ และการพัฒนาบ้านเมือง.

ศาสตราจารย์ คุณรัญจวน อินทรกำแหง นายกสมาคมห้องสมุด ฯ ได้ชี้แจงเรื่องต่าง ๆ ก่อนการเปิดอภิปรายทั่วไปดังนี้:—

๑. การบริจาคเงินสมทบทุนมูลนิธิสายใจไทย.

๒. ขอให้สมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมเสนอแนะหัวข้อการประชุมในคราวต่อไป.

๓. สมาชิกเสนอให้เลื่อนการประชุมสามัญประจำปี จากเดือนธันวาคม ไปเป็นเดือนตุลาคม ระหว่างวันที่ ๑๖ — ๓๑ ตุลาคม ซึ่งเป็นระยะปิดภาคการศึกษา.

๔. ชี้แจงเรื่องหนังสือที่ได้รับบริจาค.

๕. การจัดทำ ส.ค.ส. ของสมาคมออกจำหน่าย.

ต่อจากนั้นนายกสมาคมได้ชี้แจงเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องที่จะเปิดอภิปรายทั่วไป ดังนี้ :—

๑. เรื่องปัญหาการจัดกิจกรรมของห้องสมุด ซึ่งได้แก่ สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เงิน ผู้ร่วมกิจกรรม วิทยากร.

๒. ปัญหาในอาชีพบรรณารักษ์.

๓. ปัญหาการร่วมมือในเรื่อง การศึกษา วัฒนธรรม การเศรษฐกิจ และการพัฒนาบ้านเมือง.

ปัญหาเรื่องการจัดกิจกรรมห้องสมุด

นายสุข พงษ์สถิตย์ ได้กล่าวว่าการจัดกิจกรรมห้องสมุดนั้น ควรเป็นการจัดร่วมกันระหว่างห้องสมุดประเภทเดียวกัน.

น.ส. เสาวณิต ลาภานันท์ ได้ชี้แจงเพิ่มเติมโดยยกตัวอย่างจากประสบการณ์ของตนเองว่า การรวมกลุ่มของห้องสมุดประเภทเดียวกัน เพื่อจัดกิจกรรมร่วมกันนั้นอาจทำได้ แต่ในทางปฏิบัติอาจมีอุปสรรคบ้าง เช่น ขาดผู้นำในการรวมกลุ่มหรือบรรณารักษ์บางคนมีงานล้นมือ ไม่มีเวลาพอที่จะไปร่วม

กลุ่มจัดกิจกรรมได้ และได้เสนอแนะดังนี้คือ ขอให้มีสาขาของสมาคมห้องสมุด ฯ ประจำเขตหรือประจำจังหวัด เพื่อทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการจัดกิจกรรมร่วมดังกล่าว.

นายกสมาคมเห็นด้วยกับข้อเสนอ แต่เนื่องจากบางจังหวัดมีชมรมห้องสมุดอยู่แล้ว คิดว่าชมรมดังกล่าวจะทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการจัดกิจกรรมร่วมกันได้ ต่อจากนั้นสมาชิกจากเชียงใหม่และร้อยเอ็ด ได้เล่าประสบการณ์การจัดกลุ่มบรรณารักษ์และชมรมห้องสมุดในจังหวัดดังกล่าว.

นายกสมาคมสรุป จะนำข้อเสนอการจัดตั้งสาขาของสมาคมห้องสมุด ฯ ประจำเขตหรือประจำจังหวัดเสนอต่อคณะกรรมการบริหารของสมาคมห้องสมุด ฯ ชุดใหม่ในโอกาสต่อไป.

ปัญหาในอาชีพบรรณารักษ์

สมาชิก : ครูบรรณารักษ์โรงเรียนประถมควรจะเป็นฝ่ายบริการหรือฝ่ายวิชาการ.

นายกสมาคม : ควรเป็นฝ่ายวิชาการ และเชิญนางนิตยา จูฑามาตย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนนนทรีวิทยาช่วยชี้แจงเพิ่มเติม สรุปได้ว่า ควรเป็นฝ่ายวิชาการ.

น.ส. กานต์มณี ศักดิ์เจริญ : ชี้แจงเพิ่มเติมว่า ทางคุรุสภาจัดให้ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนเป็นฝ่ายบริการ เพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้มีชั่วโมงการสอน.

นายกสมาคมห้องสมุด : ขอให้ศึกษานิเทศก์ฝ่ายห้องสมุดช่วยกันพิจารณาหาทางช่วยยกสถานภาพของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนเป็นฝ่ายวิชาการ.

นางสมเจตน์ ดงไม้น้ำ : ย้ำว่าทั้งฝ่ายคุรุสภาและฝ่ายกรุงเทพมหานคร จัดให้ครูบรรณารักษ์เป็นฝ่ายบริการ ดังนั้นขอให้สมาคมดำเนินการช่วยเหลือให้ครูบรรณารักษ์เป็นฝ่ายวิชาการ.

น.ส. รสา วงศ์ยังอยู่ : เสนอว่าควรมีการปรับปรุงมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน.

นายกสมาคม : เห็นด้วยว่าควรมีการปรับปรุงมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนให้สูงขึ้น.

สมาชิก : เสนอให้สมาคมห้องสมุด ฯ ช่วยชี้แจงให้หน่วยงานต่าง ๆ เห็นความสำคัญของงานบรรณารักษ์.

นายกสมาคม : ทางสมาคมห้องสมุด ฯ เคยติดต่อชี้แจงไปแล้ว แต่ก็ยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร.

สมาชิก : อภิปรายเกี่ยวกับฐานะของครูบรรณารักษ์ว่าน่าจะเท่ากับฝ่ายวิชาการและฝ่ายแนะแนว.

นายกสมาคม : แนะนำให้สมาชิกทราบว่ามีบรรณารักษ์ ๓ ท่าน ได้รับปริญญาเอกทางบรรณารักษศาสตร์จากสหรัฐอเมริกา และขอเชิญ ม.ล. จ้อย นันทิวัชรินทร์ ๑ ใน ๓ ของดุษฎีบัณฑิตทางบรรณารักษศาสตร์ร่วมอภิปรายกับสมาชิก.

ม.ล. จ้อย นันทิวัชรินทร์ : เล่าถึงประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้ในวิชาชีพบรรณารักษ์ว่า ไม่จำเป็นต้องเข้าสัมมนาหรือร่วมประชุมเสมอไป อาจจะเพิ่มพูนความรู้ได้จากการอ่าน การฟัง และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน.

สำหรับการอภิปรายปัญหาข้อที่ ๓ คือ เรื่อง การศึกษา วัฒนธรรม การเศรษฐกิจ และการพัฒนาบ้านเมืองนั้น โปรดอ่านรายละเอียดได้จากเอกสารหมายเลข ร ๑๑/๒๕๑๙.

รายงานการจัดงานสัปดาห์ห้องสมุด ประจำปี ๒๕๑๙

รายงานการจัดงานสัปดาห์ห้องสมุด

น.ส. รสา วงศ์ยังอยู่ ได้รายงานการจัดงานสัปดาห์ห้องสมุด โดยวิเคราะห์จากแบบสอบถามที่สมาชิกส่งคืนมา จากรายงานผลการจัดสัปดาห์ห้องสมุดที่ห้องสมุดต่าง ๆ ได้จัดทำไปแล้วนั้น มีที่น่าสนใจหลายแห่ง จึงเชิญบรรณารักษ์บางท่านมาเล่าเรื่องการจัดงานดังกล่าวให้ที่ประชุมฟัง เริ่มต้นด้วย นางชูเชิด ตันไพบูลย์ บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนอรัญประเทศ จังหวัดปราจีนบุรี.

นางชูเชิด แนะนำโรงเรียนอรัญประเทศ ซึ่งเป็นโรงเรียนชายแดนติดพรมแดนประเทศเขมร มีนักเรียนประมาณ ๙๐๐ คน การจัดงานได้รับความร่วมมือจากอาจารย์ใหญ่และเพื่อนร่วมงาน มีการประชาสัมพันธ์โดยการบีดโปสเตอร์ ออกเสียงตามสาย ขอให้อาจารย์ใหญ่เชิญประชุมอาจารย์เพื่อชี้แจงการจัดงานและขอความร่วมมือ.

สถานที่ ใช้หอประชุมของโรงเรียนเป็นที่จัดกิจกรรมต่าง ๆ.

กิจกรรมที่จัด ได้แก่ นิทรรศการ ตอบปัญหาชิงรางวัล ออกร้านจำหน่ายอาหารและการผีมือทำรูปลอก ไม้บรรทัดจำหน่าย เชิญร้านจำหน่ายหนังสือมาจำหน่ายในงาน และแบ่งผลกำไรให้ห้องสมุด รายได้ทั้งหมดจากงานนี้มีจำนวนทั้งสิ้น ๓,๐๐๐ บาทเศษ.

ผู้ร่วมกิจกรรม ได้เชิญนักเรียนจากโรงเรียนอื่น ๆ ประมาณ ๑๐ โรงเรียน.

นายซ้วน อิสสระพันธุ์ บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร ได้เล่าถึงการจัดงาน ซึ่งสรุปได้ดังนี้:—

นักเรียน นักศึกษา และประชาชนได้รับผลดีพอสมควร แต่ผลที่ได้กับห้องสมุดไม่มากนัก มีผู้ใช้ห้องสมุดเพิ่มขึ้นเพียง ๔—๕% และระหว่างงานมีผู้ใช้น้อยลง เพราะใช้ห้องสมุดและหยิบยืมหนังสือไม่สะดวก สำหรับรายการเชิญวิทยากรไปบรรยายนั้น มีผู้สนใจเข้าฟังมากพอสมควร แล้วเสนอความเห็นให้ผู้เข้าร่วมประชุมหาทางโฆษณาให้บุคคลทั่วไปเห็นคุณค่าของหนังสือ เพื่อจะได้มีผู้อ่านหนังสือมากขึ้น.

น.ส. ศิริณี บุญปถัมภ์ บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมหอวัง ได้เล่าถึงการจัดงาน ซึ่งสรุปได้ดังนี้:—

ทางโรงเรียนแบ่งการจัดงานเป็น ๒ ระยะ คือระยะก่อนงานสัปดาห์ห้องสมุด กับระยะระหว่างงานสัปดาห์ห้องสมุด มี

อาจารย์ใหญ่เป็นผู้เปิดและปิดงานพร้อมทั้งแจกรางวัลต่าง ๆ.

ระยะแรก จัดกิจกรรม ๑ ประเภท คือ อ่านข่าวสารคดี ตอบปัญหาจากหนังสือสำหรับนักเรียนและสำหรับประชาชนทั่วไป ประกวดแต่งกลอน บทดอกสร้อยเรื่องประโยชน์ของห้องสมุด ประกวดการประดิษฐ์อักษรคำขวัญห้องสมุด ประกวดการออกแบบที่ค้นหนังสือ และประกวดร้องเพลง.

ระยะที่สอง เป็นการแจกรางวัลผู้ชนะการประกวดกิจกรรมต่าง ๆ มีการแสดงบนเวที เช่น การแสดงดนตรี การแข่งขันค้นหาคำจากพจนานุกรม สารานุกรม ตอบปัญหาจากภาพ ฯลฯ เป็นต้น นอกจากนี้มีการออกร้านจำหน่ายสิ่งของต่าง ๆ ร้านจำหน่ายหนังสือ และที่รับบริจาคสิ่งของ กำไรที่ได้นำไปซื้อหนังสือได้ประมาณ ๑๐๐ เล่ม.

กิจกรรมที่จัดขึ้นอีกอย่างหนึ่งคือ การจัดรายการโทรทัศน์ โดยนำนักเรียนไปร้องเพลงห้องสมุดทางโทรทัศน์ และเชิญนางจุฬามาศ สุวรรณโครธ ไปบรรยายประกอบด้วย.

มีสมาชิกเชิญชวนให้ร้องเพลงห้องสมุดพร้อมทั้งเปิดเทปประกอบด้วย.

น.ส. นวลลออ ไชยมงคล บรรณารักษ์ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้เล่าถึงการจัดงาน สรุปได้ดังนี้:—

ได้จัดงานที่ห้องสมุดประชาชนเชียงใหม่และเชิญชวนให้ห้องสมุดอื่น ๆ จัดด้วย กิจกรรมที่จัดขึ้นได้แก่ นิทรรศการ ตอบปัญหา ออกร้านขายของ ประกวดดนตรีร้องเพลง ฯลฯ การจัดงานครั้งนี้ได้ผลดี เพราะทำให้ผู้บริหารเห็นความสำคัญของงานห้องสมุด ผู้ว่าราชการจังหวัดยินดีที่จะจัดสรรงบประมาณให้ห้องสมุดประชาชนให้มากขึ้น.

เงินที่ใช้ในการจัดงาน ได้รับบริจาคจากธนาคารและร้านจำหน่ายหนังสือ.

ต่อจากนั้น นายกสมาคม ได้เชิญสมาชิกอภิปรายในหัวข้อต่าง ๆ ของรายการอภิปรายภาคเช้าที่ยังค้างอยู่.

ม.ล. มานิจ ชุมสาย ในฐานะนายกสมาคมผู้จัดจำหน่ายหนังสือ ซึ่งเต็มใจให้ความร่วมมือกับสมาคม เมื่อทราบว่าร้านจำหน่ายหนังสือในจังหวัดต่าง ๆ ให้ความร่วมมือในการจัดงานสัปดาห์ห้องสมุด จึงรู้สึกยินดีเป็นอย่างยิ่ง และยินดีที่จะให้ความร่วมมือในโอกาสต่อไป ต่อจากนั้นได้เล่าประสบการณ์ที่ได้พบเห็นห้องสมุดต่างประเทศ ตลอดจนวิธีการแก้ปัญหาการขโมย

หนังสือและการฉีกหนังสือ พร้อมทั้งอภิปรายถึงอาชีพบรรณารักษ์ว่า บรรณารักษ์ต้องรู้จักปฏิบัติตนให้เป็นที่เชื่อถือ และเป็นผู้สามารถให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ.

นายกสมาคม สรุปข้อเสนอแนะของสมาชิกจากการอภิปรายภาคเช้า ๓ ข้อ ดังนี้:—

๑. ควรจัดให้มีสาขาของสมาคมในต่างจังหวัด.

๒. พิจารณาแก้ไขปัญหาของบรรณารักษ์โรงเรียนประถม.

๓. จัดผู้แทนของสมาคม ไปชี้แจงหรือตอบปัญหาต่าง ๆ นอกสถานที่.

สมาชิก เสนอนายกสมาคมผู้จัดจำหน่ายหนังสือ ให้จัดพิมพ์หนังสือพร้อมทั้งมีการให้เลขหมู่ และหัวเรื่องของหนังสือแต่ละเล่ม.

ม.ล. มานิจ กำลังคิดจะทำ เลขหมู่ที่ใช้อาจเป็นระบบ D.C. หรือ L.C.

อภิปรายซักถามกิจการของสมาคม (ต่อ)

นายกสมาคมแถลงว่า ตามที่ขอให้สมาชิกออกความเห็นและเสนอแนะหัวข้อสำหรับการประชุมในปีต่อไปนั้น มีผู้เสนอมาเพียงหัวข้อเดียวคือ "เรื่องอุปกรณ์โสตทัศนวัสดุและเทคนิคใหม่ ๆ ของห้องสมุด" ซึ่งสมาคมจะรับไว้พิจารณาต่อไป

จากนั้น ได้ขอความเห็นเกี่ยวกับระยะเวลาการจัดการประชุมสามัญประจำปีของสมาคมว่าควรคงไว้ระยะเดิม คือเดือนธันวาคม หรือควรเลื่อนเป็นเดือนตุลาคม ระหว่างโรงเรียนปิดทั้งนี้บังจุบัน กำหนดเปิดและปิดภาคการศึกษาของโรงเรียนเปลี่ยนแปลงไป มติของที่ประชุมมีดังนี้:—

กำหนดในเดือนธันวาคม ๑๐๐ เสียง.

กำหนดในเดือนตุลาคม ๔๒ เสียง.

เป็นอันว่ามติของที่ประชุมสามัญประจำปีในเดือนธันวาคมตามเดิม.

มีผู้เสนอว่า ควรจัดประชุมในต่างจังหวัดบ้าง ซึ่งนอกจากจะได้เห็นสภาพที่แท้จริงของห้องสมุดในต่างจังหวัดแล้ว สมาชิกจะได้มีความสนิทสนมคุ้นเคยกันมากขึ้น การจัดที่พักรวมกันไว้แห่งเดียว จะทำให้ประชุมได้ทั้งกลางวัน กลางคืน หรืออาจจัดรายการบันเทิงในภาคกลางคืนก็ได้ นอกจากนี้ยังมีโอกาสเชิญผู้ว่าราชการจังหวัดมาร่วมงาน จะได้เห็นความสำคัญของการห้องสมุดด้วย แล้วเชิญสมาชิกอภิปราย มีผู้อภิปรายรวม ๕ คน.

สมาชิก ๑ : ต้องการให้จัดในกรุงเทพฯ ด้วยเหตุผลว่า.

ถ้าได้เข้ามาประชุมในกรุงเทพฯ แล้ว ก็จะได้มีโอกาสเข้ามาซื้อหนังสือด้วย.

สมาชิก ๒ : สนับสนุนให้จัดต่างจังหวัด ด้วยเหตุผลว่า

ถ้ามาประชุมที่กรุงเทพฯ ความสนิทสนมมีน้อยไม่ค่อยได้รู้จักกัน และส่วนมากสมาชิกก็มาจากต่างจังหวัดอยู่แล้ว จะไปที่ไหนก็คงไม่เป็นปัญหา ส่วนการเข้ามาซื้อหนังสือนั้น จะเข้ามาเมื่อไรก็ได้.

สมาชิก ๓ : เห็นควรให้จัดในกรุงเทพฯ เพราะมีพร้อมทั้งสถานที่ อุปกรณ์ บุคลากร แต่ถ้าจัดที่ต่างจังหวัด อาจมีปัญหาบางประการ เช่น เรื่องการจัดทำเอกสาร หรือการจัดจำหน่ายอุปกรณ์ห้องสมุดต่างๆ ของสมาคม.

นายกสมาคม : กล่าวเพิ่มเติมถึงสิ่งต่างๆ จำเป็นต้องพิจารณาในการกำหนดสถานที่ประชุมดังนี้

๑. สถานที่ประชุม เป็นห้องขนาดใหญ่พอที่จะรับผู้เข้าประชุมประมาณ ๕๐๐ คน และต้องมีสถานที่สำหรับประชุมกลุ่มประมาณ ๕ กลุ่ม.

๒. สถานที่พัก ที่ประหยัด แต่สะดวกสบาย.

๓. ความสะดวกอื่นๆ เช่น เครื่องขยายเสียง ไมโครโฟน พร้อมเจ้าหน้าที่ดูแล.

๔. ต้องให้สมาชิกเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางน้อยที่สุด.

๕. ด้านเอกสาร ถ้าเป็นเอกสารก่อนการประชุม สมาคมอาจช่วยได้ โดยเตรียมจากกรุงเทพฯ แต่เอกสารระหว่างการประชุมต้องมีสถานที่ เครื่องพิมพ์ดีดอย่างน้อย ๒ เครื่อง เครื่องอัดโรเนียว และอุปกรณ์อื่นๆ ที่จำเป็น.

๖. การเดินทาง ต้องสะดวกปลอดภัย และจะต้องมีสถานที่ทัศนศึกษา.

๗. อาหาร.

สมาชิก ๔ : สนับสนุนให้จัดในกรุงเทพฯ ด้วยเหตุผลว่า เป็นเมืองศูนย์กลาง เกรงว่าถ้าไปประชุมที่ต่างจังหวัด อาจมีสมาชิกไปน้อยลงก็ได้ เช่น ถ้าไปจัดประชุมที่เชียงใหม่ สมาชิกจากภาคใต้ ก็ต้องเดินทางไกลเสียค่าใช้จ่ายมาก นอกจากนี้อาจมีปัญหาในด้านวิทยากร ส่วนเรื่องสถานที่ อุปกรณ์ต่างๆ นั้น คิดว่าไม่เป็นปัญหาเลย.

นายกสมาคม : เรื่องวิทยากรนั้นไม่เป็นปัญหา ทางสมาคมยินดีจัดการให้ได้

สมาชิก ๕ : อยากให้จัดต่างจังหวัด ด้วยเหตุผล

๑. ถ้าสมาคมมีสาขาอย่างน้อย ๔ ภาค ก็ควรมีการประชุมได้ที่ภาคต่างๆ สมาชิกอยากไปที่ใดก็ได้.

๒. เรื่องเอกสาร เห็นว่าเป็นการฟุ่มเฟือย เพราะเปลืองและเสียเวลา สมาชิกอาจบันทึกเรื่องที่ตนสนใจเก็บไว้เองได้ ส่วนข้อคิดเห็นต่างๆ อาจนำลงในวารสารห้องสมุดหรือทำเป็นหนังสือแจกภายหลัง จะดีกว่า เพราะสาระสำคัญคงจะอยู่ด้วยกัน ค้นหาสะดวกดีกว่าเป็นแฟ้มอย่างในปัจจุบัน.

๓. ด้านสถานที่ ต่างจังหวัดก็สะดวก ทั้งที่พักและอาหาร ตลอดจนบริการที่เป็นกันเอง.

๔. วิทยากร มีอยู่มาก อาจหมุนเวียนเปลี่ยนเป็นชุดๆ ไปในภาคต่างๆ ซึ่งจะได้พักผ่อนไปในตัว.

๕. การจำหน่ายอุปกรณ์ห้องสมุด บรรณารักษ์ต้องการอะไร ก็ให้แจ้งไปยังสมาคมล่วงหน้า แล้วทางสมาคมก็จัดส่งไปทาง ร.ส.พ. ก็ได้.

นายกสมาคม : ขอให้ที่ประชุมลงมติ ซึ่งปรากฏผล ดังนี้

ประชุมในกรุงเทพฯ ๑๒๐ เสียง.

ประชุมต่างจังหวัด ๓๒ เสียง.

สรุปมติที่ประชุม คงจัดการประชุมที่กรุงเทพฯ ตามเดิม ต่อจากนั้นได้ถามระยะเวลาที่จัดประชุมประมาณ ๕ วัน จะมีอุปสรรคหรือไม่.

สมาชิก : ไม่มีอุปสรรค.

สมาชิก : ข้องใจ ไม่ทราบว่าทางสมาคมติดต่อกับหน่วยราชการอย่างไร การมาประชุมครั้งนี้จึงเบิกเงินค่าเบี้ยเลี้ยงไม่ได้.

นายกสมาคม : ทางสมาคมได้ทำหนังสือขอไปแล้ว ขอให้การไปประชุมเป็นการไปราชการ และเบิกเบี้ยเลี้ยงได้เช่นที่เคยปฏิบัติ แต่ปรากฏว่า อนุญาตให้มาประชุมได้ แต่ให้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายเอง สมาคมได้ปฏิบัติตามขั้นตอน.

สมาชิก : ๑. การประชุมควรเป็นวิชาการมากกว่าเดิม.

๒. ทัศนศึกษาระหว่างการประชุมนั้นไม่ควรมี เพราะจะไปเองเมื่อไรก็ได้ ไม่ควรใช้เวลาระหว่างประชุม ควรจัดไปชมห้องสมุดที่ได้รับรางวัลมากกว่า ไม่ว่าจะเป็นในกรุงเทพฯ หรือต่างจังหวัด และขอให้จัดในวันสุดท้ายสุดสัปดาห์.

๓. หนังสือการจัดหมู่หนังสือระบบดิวอี้ และหนังสือหัวเรื่องภาษาไทย จำหน่ายหมดไปนานแล้ว บรรณารักษ์ไม่มีใช้ ถ้าปรับปรุงใหม่ไม่เสร็จ ขอให้พิมพ์ฉบับเก่าออกมาใช้ก่อนก็ได้.

นายกสมาคม : เรื่องหนังสือนั้น อาจารย์ทองหยด ประทุมวงศ์ ผู้จัดทำ รับว่าจะพยายามทำให้เสร็จในปี ๒๕๒๐.

สมาชิก : ขอให้สมาคมจัดทำเพลงห้องสมุดหลาย ๆ เพลง แล้วอัดเทปไว้จำหน่ายเพื่อที่ห้องสมุดต่าง ๆ จะได้ซื้อไปใช้.

นายกสมาคม : เรื่องวิชาการนั้น รู้สึกว่า การประชุมปีนี้อ่อนไปจริง เพราะเริ่มงานช้า จึงไม่ทันได้เชิญวิทยากรหรือเตรียมวัสดุอุปกรณ์ทางเทคนิคใหม่ ๆ ได้ ขอยอมรับผิด และขอให้คณะกรรมการชุดต่อไปพิจารณาดำเนินการ สำหรับเรื่องทัศนศึกษา เห็นว่า การไปทัศนศึกษาที่ต่าง ๆ อย่างเดิม เช่น ที่เมืองโบราณนั้น บรรณารักษ์ก็ได้ประโยชน์เหมือนกัน เพราะบางคนไม่สามารถไปเองได้.

ไม่มีการลงมติในเรื่องการจัดทัศนศึกษาระหว่างประชุม เพียงแต่นายกสมาคมขอฝากไว้ให้คณะกรรมการบริหารของสมาคมชุดใหม่พิจารณา.

สมาชิก : การประชุมคราวหน้า อยากให้สมาคมเชิญผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานห้องสมุดมาร่วมประชุมหรือร่วมอภิปรายบ้าง.

นายกสมาคม : แจ้งว่ามีผู้สมทบทุนมูลนิธิสายใจไทย ดังนี้:—

จากสมาชิกและกรรมการของสมาคม
๓,๔๔๐ บาท.
จากโรงเรียนสตรีวิทยา
๒,๐๐๐ บาท.
จากโรงเรียนราชินีล่าง
๓๐๐ บาท.
จากคุณแสงทอง อาภัสสรนนท์
๕๐๐ บาท.
รวม ๖.๒๔๐ บาท.

สรุปผลการประชุมเรื่อง "การประชาสัมพันธ์ของห้องสมุด"

นายกสมาคม : กล่าวสรุปผลการประชุมว่า การประชาสัมพันธ์นั้นมีความสำคัญต่องานทุกด้านไม่เฉพาะในด้านห้องสมุดเท่านั้นถ้าประชาสัมพันธ์ไม่ดี ก็ยากที่จะทำให้งานกว้างขวาง นอกจากจะอยากทำงานบีดทองหลังพระ การประชาสัมพันธ์เป็นการแสดงตัวให้คนอื่นเข้าใจในด้านห้องสมุด คือการแสดงให้บุคคลทั่วไปเข้าใจงานห้องสมุด เมื่อไม่เข้าใจจึงไม่จัดให้บรรณารักษ์เป็นฝ่ายวิชาการ เพราะฉะนั้น บรรณารักษ์ต้องทำให้ผู้อื่นเข้าใจลักษณะงานของบรรณารักษ์ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ตลอดจนความต้องการของห้องสมุดในด้านงบประมาณ บุคลากร

วัสดุ ครุภัณฑ์ต่าง ๆ นอกจากนี้จะต้องประชาสัมพันธ์เรียกร้องน้ำใจ ศรัทธา และความสนับสนุนจากบุคคลทุกฝ่าย ทุกระดับ ทุกประเภท ต้องสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน คือทำให้เกิด Two - way Communication ให้ได้ ขอให้ใช้เทคนิคในการประชาสัมพันธ์ตามที่ได้พึงจากการบรรยายและจากที่เคยปฏิบัติมาแล้ว เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับผู้บริหารเพราะมีความสำคัญมาก บรรณารักษ์จะมีกำลังใจทำงาน ถ้าผู้บริหารเข้าใจ

การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ใช้ห้องสมุดก็มีความสำคัญมากเช่นกัน นายพิชัย วาสนาส่ง วิทยากรคนหนึ่งกล่าวไว้ว่า "นักประชาสัมพันธ์นั้นเหมือนช่างทอ" ฉะนั้น บรรณารักษ์ซึ่งต้องทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์งานห้องสมุด จึงต้องละเมียดละไม ประณีตใจเย็น มีปฏิภาณ ไหวพริบ จึงจะทำให้ผลงานออกมาดีได้ สำหรับขั้นตอนการทำประชาสัมพันธ์นั้น ขอให้อ่านเอกสารหมายเลข ร. ๔/๒๕๑๙ แล้วสรุปว่า:—

การประชาสัมพันธ์ที่ดี คือ การเป็นช่างทอที่มีประสิทธิภาพ ต้องขยันพูด ขยันทำ ขยันเขียน ฯลฯ และต้องทำอย่างสม่ำเสมอ

แถลงผลการเลือกตั้งกรรมการบริหารประจำปี ๒๕๒๐ — ๒๕๒๑

นายชลัช ลิยะวณิช : ได้ประกาศผลการเลือกตั้งกรรมการบริหารประจำปี ๒๕๒๐ — ๒๕๒๑ ซึ่งปรากฏผลดังนี้:—

— บัตรลงคะแนนทั้งหมด	๑๙๘ บัตร
— บัตรเสีย	๙ บัตร
— คงเหลือบัตรดี	๑๘๙ บัตร

ผลของการตรวจนับคะแนน มีดังนี้:—

๑. นางแม้นมาส ชวลิต	๑๖๙ คะแนน
๒. คุณรัญจวน อินทรกำแหง	๑๖๘ คะแนน
๓. น.ส. กัทลี สมบัติศิริ	๑๔๕ คะแนน
๔. น.ส. อุทัย ทุติยะโพธิ	๑๔๐ คะแนน
๕. ดร. นวนิตย์ อินทรามะ	๑๒๘ คะแนน

๖.	น.ส. ไข่มุกด์ มิลินทะเลข	๑๒๕ คะแนน
๗.	น.ส. กานต์มณี ศักดิ์เจริญ	๑๒๕ คะแนน
๘.	นายชลัช ลียะวณิช	๑๒๓ คะแนน
๙.	นายวิชญ์ ทับเที่ยง	๑๑๙ คะแนน
๑๐.	ดร. มาเรีย เหล่าสุนทร	๑๑๙ คะแนน
๑๑.	ดร. ลมุล รัตตากร	๑๑๗ คะแนน
๑๒.	คุณนิลวรรณ บื่นทอง	๑๑๖ คะแนน
๑๓.	นางนิตยา จูฑามาตย์	๑๑๕ คะแนน
๑๔.	น.ส. รสา วงศ์ยังอยู่	๑๑๓ คะแนน
๑๕.	นางจุฑามาศ สุวรรณโครธ	๑๐๖ คะแนน
๑๖.	ม.ล.มานิจ ชุมสาย	๑๐๒ คะแนน
๑๗.	ม.ล.จ้อย นันทิวัชรินทร์	๙๔ คะแนน
๑๘.	น.ส. กาญจนา โสภโณดร	๙๑ คะแนน
๑๙.	นางศศิวงศ์ บึงตระกูล	๙๐ คะแนน
๒๐.	นางสิรินทร์ ช่วงโชติ	๘๘ คะแนน
๒๑.	นางจินดา สิงหปรีชา	๘๑ คะแนน
๒๒.	น.ส. วนิดา สุรวดี	๘๐ คะแนน
๒๓.	นายทวี มุขธระโกษา	๗๙ คะแนน
๒๔.	นายประพฤติ ดำริห์อนันต์	๗๙ คะแนน
๒๕.	นายสุข พงษ์สถิตย์	๗๗ คะแนน
๒๖.	นางกมลา รุ่งอุทัย	๗๖ คะแนน
๒๗.	นางอัมพร บั๊นศรี	๗๓ คะแนน
๒๘.	นายชัยอนันต์ สมุทวณิช	๗๐ คะแนน
๒๙.	นางเฉลิมวรรณ ชูทรัพย์	๖๖ คะแนน
๓๐.	นางศจี จันทวิมล	๖๕ คะแนน
๓๑.	นายชัวน อิสสระพันธุ์	๖๐ คะแนน

๓๒. ดร. ประดิษฐ์ เชียวสกุล	๕๙ คะแนน
๓๓. น.ส. ศรีทอง สีหาพงศ์	๕๘ คะแนน
๓๔. น.ส. กุณฑลรัตน์ สุวรรณรัตน์	๕๔ คะแนน
๓๕. นายจิตต์ แพร่พานิช	๕๓ คะแนน
๓๖. น.ส. นิตยา พีรานนท์	๕๒ คะแนน
๓๗. น.ส. สมช้อย ยุติธรรม	๕๑ คะแนน
๓๘. นางขนิษฐ์ ตัณฑวิรัตน์	๔๙ คะแนน
๓๙. นางวิบูลเพ็ญ ชัยปราณี	๔๗ คะแนน
๔๐. ม.ร.ว. จีรวัฒน์ จักรพันธุ์	๔๓ คะแนน

นายกสมาคม: รายชื่อผู้ได้รับเลือกอันดับ ๑ — ๒๕ คือกรรมการชุดต่อไป กรรมการชุดปัจจุบันจะเชิญมาประชุม และคัดเลือกกรรมการตำแหน่งต่าง ๆ ต่อไป.

นายชลัช ลิยะวณิช: ในฐานะประธานกรรมการเสนอแนะ ได้กล่าวว่า มีบุคคลหลายคนได้รับการเสนอชื่อเป็นกรรมการ แต่ขาดคุณสมบัติในการเป็นสมาชิกสมาคม จึงถูกคัดชื่อออก จึงขอเชิญชวนให้สมัครเป็นสมาชิกเสีย เพื่อว่าอีก ๒ ปีข้างหน้า จะได้มาช่วยกันทำงาน.

นายกสมาคม: สมาคมมีสมาชิกประมาณ ๑,๐๐๐ คน มาประชุมประมาณ ๔๐๐ คน แต่มีผู้ลงคะแนนเสียงเพียง ๑๐๐ กว่าคนเท่านั้น ผลจึงไม่เป็นที่น่าพอใจทั้งรายชื่อกรรมการชุดใหม่ก็ปรากฏว่า เป็นคนเก่า ไม่มีการเปลี่ยนแปลง น่าจะได้เลือกคนรุ่นใหม่เข้ามาแทนบ้าง เพื่อที่การบริหารงานจะได้ก้าวหน้ามายิ่งขึ้น.

สำหรับงานสัปดาห์ห้องสมุดนั้น จุดประสงค์เพื่อเป็นการรณรงค์ให้คนทั่วประเทศรู้จักว่าห้องสมุดคืออะไร มีประโยชน์อย่างไร อยากให้ห้องสมุดเจริญพร้อมกันทั่วประเทศ จึงได้มีหนังสือเชิญชวนให้ร่วมกันจัดงาน แต่เกิดความเปลี่ยนแปลงทางบ้านเมือง จึงเกิด

อุปสรรคขึ้น แต่อย่างไร ก็คิดว่า มีผู้จัดงานได้ผลดีหลายแห่งทีเดียว และได้ถามที่ประชุมว่า ระยะเวลาที่จัดงานนั้น สะดวกหรือไม่.

สมาชิก: โรงเรียนเพิ่งเปิดเทอม จึงทำไม่ได้พร้อมกัน ควรเลื่อนเป็นเดือนธันวาคม จะได้เตรียมตัวทัน.

สมาชิก: ไม่ติดใจในเรื่องระยะเวลา แต่ติดใจเรื่องจุดมุ่งหมายของการจัดงานว่าต้องการให้อยู่ในระดับใด ระดับจังหวัด หรือระดับห้องสมุดโรงเรียน.

นายกสมาคม: ถ้าเลื่อนไปจัดเดือนธันวาคม อาจขลุกขลัก เพราะตรงกับการประชุมของสมาคม เดิมต้องการจัดงานเดือนตุลาคม เพราะตรงกับเดือนเกิดของสมาคม แต่ไม่สะดวกเพราะเป็นระยะปิดเทอม จะรับไปแก้ไขต่อไป ส่วนจุดมุ่งหมายในการจัดงานสัปดาห์ห้องสมุดนั้น ต้องการขยายให้มากที่สุด แต่เหตุการณ์บ้านเมือง ทำให้ไม่สามารถทำได้เต็มที่.

สมาชิก: การจัดงานสัปดาห์ห้องสมุด อยากให้เป็นช่วงลดราคาหนังสือด้วย จะได้ขายดีกว่าเดิมควรขอความร่วมมือจากร้านจำหน่ายหนังสือ และกล่าวถึงเพลงห้องสมุดว่า ตอนนี้อัดเทปแล้ว ๒ เพลง แต่ยังมีอีกหลายเพลง ถ้าผู้ใดต้องการขอให้ส่งเทปไปได้ที่โรงเรียนหอวัง จะบริการอัดให้โดยไม่คิดมูลค่า.

นายกสมาคม กล่าวปิดประชุมว่า "เราควรช่วยตัวเองก่อน แล้วบุคคลอื่นจึงจะช่วยเราได้" และอวยพรผู้เข้าร่วมประชุมทุกคน.

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

งบดุล

ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๘

หนี้สินและทุน					ทรัพย์สิน				
ทุนยกมา ๑ มกราคม ๒๕๑๘	๕๗๓,๘๘๖	๖๒			เงินคงเหลือ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๑๘				
หัก รายจ่ายสูงกว่ารายได้	๔๒,๐๗๕	๗๕	๕๓๑,๘๒๐	๘๗	เงินสด	๒,๘๑๐	๒๕		
					เงินฝากกระแสรายวัน	๑๘๗,๑๗๓	๔๘		
					เงินฝากประจำ	๒๔,๖๕๗	๗๘		
					สลากออมสิน	๕,๐๓๐	—	๒๑๕,๖๗๑	๕๑
					ครุภัณฑ์คงเหลือ			๕๐,๖๕๒	—
					อุปกรณ์คงเหลือ			๑๒๔,๗๕๘	๕๖
					หนังสือบรรณารักษศาสตร์จำหน่าย คงเหลือ			๑๕,๕๓๖	๕๐
					วารสารห้องสมุดเย็บเล่มคงเหลือ			๔,๓๓๐	—
					หนังสือของห้องสมุดสมาคม			๖๗,๖๓๔	๔๕
					เครื่องใช้สำนักงานยกมา	๓๐,๑๖๕	๒๘		
					หัก ค่าเสื่อมราคา ๑๐ %	๓,๐๑๖	๕๓	๒๗,๑๕๒	๓๕
					เครื่องตกแต่งสำนักงานยกมา	๒๐,๐๕๕	๑๑		
					หัก ค่าเสื่อมราคา ๑๐ %	๒,๐๐๔	๕๑	๑๘,๐๔๕	๖๐
			๕๓๑,๘๒๐	๘๗				๕๓๑,๘๒๐	๘๗

รัฐจวน อินทรกำแหง
นายกสมาคม

กัทลี สมบัติศิริ
เหรัญญิก

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

บัญชีรายได้ — รายจ่าย

สำหรับงวดปี สิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๘

รายจ่าย			รายได้		
๑. ค่าใช้จ่ายสำนักงาน			๑. เงินบริจาค	๑๒,๓๓๓	๕๐
(๑) เงินเดือนและค่าล่วงเวลา			๒. สลากออมสิน	๒๗๐	—
เงินเดือนเลขานุการบริหาร ๖๕,๔๐๐.—			๓. เงินช่วยเหลือจากมูลนิธิอาเซีย	๔๐,๐๐๐	—
เงินเดือนเจ้าหน้าที่สมาคม ๖๒,๕๒๐.—			๔. ค่าสมัครสมาชิก	๔๘๕	—
เงินล่วงเวลาและเบี้ยเลี้ยง ๓,๒๗๕.—			๕. ค่าสมาชิก	๖,๔๐๗	—
เงินช่วยเหลือค่าครองชีพ ๑๖,๘๐๐.—	๑๔๗,๖๖๕	—	๖. จำหน่ายหนังสือบรรณารักษศาสตร์ (รายได้สุทธิ)	๒๖,๕๐๖	๖๐
(๒) เครื่องเขียนแบบพิมพ์	๗,๐๗๖	—	๗. จำหน่ายหนังสือชุดห้องสมุด	๔๓,๓๐๕	—
(๓) ของใช้สำนักงาน	๖,๘๐๓	—	๘. จำหน่ายอุปกรณ์ (รายได้สุทธิ)	๑๒๔,๕๖๕	๖๖
(๔) ค่ารับรองและของขวัญ	๗,๑๑๕	๒๕	๙. จำหน่ายครุภัณฑ์ (รายได้สุทธิ)	๖๕,๑๕๑	—
(๕) ค่าไปรษณีย์และขนส่ง	๒,๕๘๔	๕๕	๑๐. สมาชิกบรรณพิภพ	๑,๔๐๕	—
(๖) ค่าเช่าโทรศัพท์	๗,๔๐๒	—	๑๑. รับทำเข้าปกเย็บเล่มหนังสือและวารสาร (รายได้สุทธิ)	๑๕,๖๗๘	—
(๗) ค่าซ่อมเครื่องใช้สำนักงาน	๑,๑๘๕	—	๑๒. เป็นตัวแทนซื้อหนังสือและวารสารต่างประเทศ	๖๐,๗๔๒	—
(๘) ค่าสมาชิกสมาคมอื่น	๒๐๐	—	๑๓. โครงการสงเคราะห์สวัสดิภาพเยาวชนและสตรี ฯ	๑๕,๐๐๐	—
(๙) ค่าเช่าสำนักงาน	๒,๔๐๐	—			
(๑๐) เบ็ดเตล็ด	๔,๗๔๕	๒๕			

รายจ่าย					รายได้				
(๑๑) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับรถยนต์					๑๔. อบรมบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนและห้องสมุดเฉพาะ			๕๘,๗๑๐	–
น้ำมัน ๑๒,๐๐๘.–					๑๕. อบรมวิชาเย็บเล่มทำปกหนังสือ			๑๒,๐๐๐	–
ค่าซ่อมและอะไหล่ ๑๐,๑๔๑.–					๑๖. แลกเปลี่ยนสิ่งพิมพ์รัฐบาล			๗๐๘	–
เงินเดือนพนักงานขับรถ ๑๓,๔๔๐.–					๑๗. ค่าลงทะเบียนประชุมใหญ่ประจำปี			๒๓,๒๒๓	–
ค่าพาหนะอื่น ๆ ๑,๑๔๓.๕๐	๓๖,๗๓๒	๕๐	๒๒๗,๖๔๕	๕๕					
๒. ผ่อนส่งแผงขายหนังสือที่สนามหลวง			๒,๓๐๐	–					
๓. ค่าจัดทำวารสารห้องสมุดของสมาคม (รายจ่ายสุทธิ)			๓๑,๗๑๗	๗๐					
๔. เป็นตัวแทนซื้อหนังสือและวารสารต่างประเทศ			๖๒,๑๖๖	๘๗					
๕. ค่าใช้จ่ายประชุมใหญ่ประจำปี			๒๑,๐๗๓	๕๐					
๖. ค่าก่อสร้างเพื่อเช่าสำนักงานใหม่			๑๖๓,๘๐๕	–					
๗. ค่าใช้จ่ายตามโครงการและกิจกรรม									
(๑) อบรมบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนและเฉพาะ	๔๘,๕๖๘	๒๕							
(๒) อบรมวิชาเย็บเล่มทำปกหนังสือ	๕,๓๓๑	–							
(๓) สัปดาห์หนังสอแห่งชาติ	๑๕๖	–							

รายจ่าย					รายได้				
(๔) อบรมนักเรียนช่วยงานห้องสมุดภาคใต้	๑๓,๐๐๐	—							
(๕) แลกเปลี่ยนสิ่งพิมพ์รัฐบาล	๔๓๐	๕๐							
(๖) ประชาสัมพันธ์	๔,๕๗๘	—	๗๒,๘๖๓	๗๕					
รวมจ่าย			๕๘๑,๕๗๒	๓๗	รวมรายได้			๕๔๔,๕๒๓	๐๖
ค่าเสื่อมราคา —									
เครื่องใช้สำนักงาน	๓,๐๑๖	๕๓							
เครื่องตกแต่งสำนักงาน	๒,๐๐๕	๕๑	๕,๐๒๖	๔๔	รายจ่ายสูงกว่ารายได้			๔๒,๐๗๕	๗๕
			๕๘๖,๕๕๘	๘๑				๕๘๖,๕๕๘	๘๑

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

บัญชีรายได้สุทธิ

ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๘

(๑) จำหน่ายครุภัณฑ์

ครุภัณฑ์คงเหลือยกมา	๗๕,๔๐๐	—	รายได้	๕๖๗,๓๙๘	๕๐
สั่งทำครุภัณฑ์ระหว่างปี	๘๗๓,๔๙๕	๕๐	ครุภัณฑ์คงเหลือ	๕๐,๖๕๒	—
รายได้สุทธิ	๖๕,๑๕๑	—			
	๑,๐๑๘,๐๔๐	๕๐		๑,๐๑๘,๐๔๐	๕๐

(๒) จำหน่ายอุปกรณ์

อุปกรณ์คงเหลือยกมา	๘๕,๓๓๕	—	รายได้	๑,๐๕๗,๒๘๔	๑๕
ซื้อระหว่างปี	๕๖๘,๑๔๑	๕๕	อุปกรณ์คงเหลือ	๑๒๔,๗๕๘	๔๖
รายได้สุทธิ	๑๒๔,๕๖๕	๖๖			
	๑,๑๘๒,๐๔๒	๖๕		๑,๑๘๒,๐๔๒	๖๕

(๓) หนังสือบรรณารักษศาสตร์

หนังสือคงเหลือยกมา	๘,๔๐๐	—	รายได้	๒๒,๑๘๐	—
ซื้อระหว่างปี	๖,๘๐๖	๖๐	หนังสือคงเหลือ	๑๕,๕๓๖	๕๐
รายได้สุทธิ	๒๖,๕๐๕	๕๐			
	๔๑,๗๑๖	๕๐		๔๑,๗๑๖	๕๐

(๔) วารสารห้องสมุดของสมาคม

รายจ่าย	๔๖,๘๔๘	๗๐	รายได้	๑๕,๑๓๑	—
			รายจ่ายสุทธิ	๓๑,๗๑๗	๗๐
	๔๖,๘๔๘	๗๐		๔๖,๘๔๘	๗๐

(๕) วารสารห้องสมุดสมาคมที่เย็บเล่ม

คงเหลือยกมา	๓,๒๐๐	—	รายได้	๒๑,๑๔๓	—
ซื้ออุปกรณ์สำหรับจัดทำ	๒,๕๕๕	—	คงเหลือ	๔,๓๓๐	—
รายได้สุทธิ	๑๙,๖๗๘	—			
	๒๕,๔๗๓	—		๒๕,๔๗๓	—

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

งบรายรับ – รายจ่าย

ณ วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๑๙

รายรับ					รายจ่าย				
๑. เงินคงเหลือ ๑ มกราคม ๒๕๑๙					๑. ค่าใช้จ่ายสำนักงาน				
เงินสด	๒,๘๑๐	๒๕			(๑) เงินเดือนและค่าล่วงเวลา				
เงินฝากกระแสรายวัน	๑๘๗,๑๗๓	๔๘			เงินเดือนเลขานุการ-				
เงินฝากประจำ	๒๔,๖๕๗	๗๘			บริหาร ๖๒,๔๐๐.๔๐				
สลากออมสิน	๕,๐๓๐	–	๒๑๕,๖๗๑	๕๑	เงินเดือนเจ้าหน้าที่				
๒. เงินบริจาคสร้างสำนักงาน					สมาคม ๖๘,๗๘๐.–				
ใหม่เพื่อเช่า			๔๒,๘๗๓	–	เงินล่วงเวลาและ				
๓. ค่าสมัครเป็นสมาชิก			๑๑๕	–	เบี้ยเลี้ยง ๘,๐๓๐.–				
๔. ค่าสมาชิก			๑,๘๖๑	–	เงินช่วยเหลือค่าครองชีพ				
๕. จำหน่ายอุปกรณ์			๕๗๑,๘๕๒	๕๗	(รวมเงินรางวัล				
๖. จำหน่ายครุภัณฑ์			๘๒๐,๒๐๓	๕๐	ประจำปี) ๒๒,๘๓๕.–	๑๖๒,๐๔๕	๔๐		
๗. จำหน่ายหนังสือบรรณารักษ-					(๒) ค่าธรรมเนียมการจด				
ศาสตร์			๑๔,๗๗๕	–	ทะเบียน เปลี่ยนแปลง				
๘. จำหน่ายวารสารห้องสมุด			๕,๗๕๘	–	ข้อบังคับ และการ				
๙. จำหน่ายบรรณพิภพ			๕๒๗	๕๐	โยกย้ายสำนักงาน	๓๐๐	–		
๑๐. รับทำเข้าปกเย็บเล่มหนังสือ					(๓) เครื่องเขียนแบบพิมพ์	๑๖,๐๒๓	–		
และวารสาร			๑๔,๘๑๐	–	(๔) ไปรษณีย์และขนส่ง	๕,๖๘๗	๓๕		
๑๑. เป็นตัวแทนซื้อหนังสือและ					(๕) ค่าเช่าโทรศัพท์	๔,๘๐๒	–		
วารสารต่างประเทศ			๘๕,๔๔๑	๘๕	(๖) ซ่อมแซมเครื่องใช้				
					สำนักงาน	๔,๘๕๒	–		

รายรับ					รายจ่าย				
๑๒. โครงการส่งเสริมและกิจกรรม					(๗) ของใช้สำนักงาน	๒,๕๑๗	—		
(๑) สัปดาห์ห้องสมุด	๒๕,๐๐๐	—			(๘) ค่ารับรองและของขวัญ	๓,๗๔๕	๗๕		
(๒) เงินช่วยเหลือจากสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย	๒๘,๐๐๐	—			(๙) ค่าสมาชิกสมาคมอื่น	๒๐๐	—		
(๓) อบรมบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน และเฉพาะ	๘๓,๒๘๐	—	๑๔๐,๒๘๐	—	(๑๐) ค่าใช้จ่ายในการจัดประชุมใหญ่ประจำปี	๔๒๓	—		
					(๑๑) เบ็ดเตล็ด (รวมค่าไฟฟ้าน้ำประปา)	๖,๐๖๓	๓๘		
					(๑๒) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับรถยนต์ ค่าน้ำมัน ๕,๒๕๖.— ค่าซ่อมและอะไหล่ ๗,๕๑๓.— เงินเดือนพนักงานขับรถ ๑๑,๕๐๐.— ค่าพาหนะอื่น ๆ ๒,๐๗๗.๗๕	๓๐,๗๔๖	๗๕	๒๓๗,๘๐๕	๖๓
					๒. ผ่อนส่งแผงหนังสือสนามหลวง			๗๘๔	—
					๓. ค่าจัดทำวารสารห้องสมุดสมาคม			๒๓,๔๐๔	๕๕
					๔. เป็นตัวแทนซื้อหนังสือและวารสารต่างประเทศ			๑๑๕,๕๒๕	๕๔
					๕. ค่าใช้จ่ายเข้าปกเย็บเล่มหนังสือและวารสาร			๗,๘๕๐	—
					๖. หนังสือบรรณารักษศาสตร์รับมาจำหน่าย			๖,๖๕๐	—
					๗. อุปกรณ์จำหน่าย			๗๕๔,๕๔๐	๖๕

รายรับ					รายจ่าย				
					๘. ครุภัณฑ์จำหน่าย			๗๓๖,๕๔๘	๕๐
					๙. ค่าก่อสร้างสำนักงานใหม่เพิ่มเติม			๑๔๕,๘๘๒	—
					๑๐. ค่าใช้จ่ายตามโครงการและกิจกรรม				
					(๑) จัดสัปดาห์ห้องสมุด	๑๕,๘๘๐	—		
					(๒) อบรมบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนและเฉพาะ	๖๖,๖๘๓	๒๕		
					(๓) ประชุมสภาสังคม-สงเคราะห์ที่เชียงใหม่	๒,๐๘๕	—		
					(๔) โครงการจากเงินช่วยเหลือของสภาสังคม-สงเคราะห์	๑๙,๐๙๑	๗๕		
					(๕) โครงการร่วมปรับปรุงห้องสมุด โรงเรียนจังหวัดยะลา	๙๒๐	—		
					(๖) วิเทศสัมพันธ์	๒,๑๘๓	๓๐		
					(๗) ประชาสัมพันธ์	๕,๑๗๙	—		
					(๘) จัดทำหนังสือชุดห้องสมุด	๔๓,๓๐๕	—	๑๕๕,๓๒๗	๓๐
					รวมจ่าย			๒,๑๘๘,๗๖๖	๕๗
					เงินสดคงเหลือ ณ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๑๕				
					เงินสดในมือ	๒๔๑	๙๐		
					เงินฝากกระแสรายวัน	๖๓,๙๑๕	๖๘		
					เงินฝากประจำ	๖๐,๖๕๗	๗๘		
					สลากออมสิน	๕,๐๓๐	—	๑๒๙,๘๔๖	๓๖
			๒,๓๑๘,๖๑๒	๙๓				๒,๓๑๘,๖๑๒	๙๓

รัญจวน อินทรกำแหง
นายกสมาคม

กัทลี สมบัติศิริ
เหรัญญิก

บทบรรณาธิการ

ด้วยความปรารถนาดี

ในการบริหารงานทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นการบริหารงานธุรกิจ การบริหารงานองค์การ การบริหารงานสถาบัน หรือการบริหารงานราชการ ผู้บริหารทุกคนจะต้องยึดหลักทฤษฎีในการบริหารงานอย่างเดียวกัน คือ หลักทฤษฎี PAPOSDCORB ซึ่งประกอบด้วย:—

๑. นโยบาย (Policy)

๒. ผู้รับผิดชอบ (Authority)

๓. การวางแผนงาน (Planning)

๔. การแบ่งส่วนงาน (Organizing)

๕. การจัดกำลังเจ้าหน้าที่ (Staffing)

๖. การควบคุมบังคับบัญชา(Directing)

๗. การประสานงาน (Coordinating)

๘. การรายงาน (Reporting)

๙. การกำหนดงบประมาณ(Budgeting)

นอกจากนี้ นอกจากองค์ประกอบดังกล่าวข้างต้นจะต้องเป็นองค์ประกอบที่สมบูรณ์แล้ว ยังจะต้องมีอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำงานอย่างพร้อมมูลอีกด้วย อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่ว่านี้ ได้แก่:—

๑. กำลังคน (Man)

๒. วัสดุครุภัณฑ์และอาคารสถานที่ (Materials)

๓. เงินงบประมาณ (Money)

๔. เครื่องยนต์กลไกผ่อนแรง (Machine and Automation)

๕. การจัดการงาน (Management)

๖. คู่มือวิธีใช้เครื่องยนต์กลไกผ่อนแรง (Methodology)

๗. คู่มือการทำงาน (Manual)

๘. การวัดผลการทำงาน (Measurement)

และในการดำเนินงานด้านกำลังคนก็ต้องยึดถือทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะของงานแต่ละอย่างว่าจะทำอย่างไรจึงจะทำให้งานนั้น ๆ ดำเนินไปอย่างมีสมรรถภาพและประสิทธิภาพสูง เพื่อให้งานดำเนินไปตามขั้นตอนและบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ทฤษฎีดังกล่าวคือทฤษฎีมนุษย์สัมพันธ์ ซึ่งได้แก่:—

๑. การร่วมมือประสานงานกัน (Co-operation)

๒. การทำงานแข่งขันกัน (Competition)

๓. การเผยแพร่ถ่ายทอดแนวความคิด (Concept Distribution)

๔. การเข้าอยู่ใกล้ชิดกัน (Communication)

แต่เมื่อได้ลงมือทำงานซึ่งเป็นภาคปฏิบัติจริงๆแล้ว จะมีใครเคยคิดบ้างไหมว่า การบริหารงานมิได้เป็นไปตามหลักทฤษฎีที่วางไว้ เพราะตลอดเวลาที่ทำงานมักจะมีอุปสรรคต่างๆนานาซึ่งบางครั้งก็อยู่นอกเหนือความสามารถของผู้บริหารที่จะป้องกันหรือขจัดปัดเป่าให้หมดไปได้.

ในการเข้ามามีส่วนต้องรับผิดชอบจัดทำ "วารสารห้องสมุด" ของผู้เขียน กำลังอยู่ในสภาพดังกล่าวมาข้างต้นนี้ เพราะองค์ประกอบสำคัญที่เป็นตัวทำให้ "วารสารห้องสมุด" แต่ละฉบับสำเร็จออกมาสู่ผู้อ่านได้นั้น ส่วนมากอยู่นอกเหนือความสามารถของผู้เขียนที่จะจัดการได้.

ปัญหาต่างๆที่เป็นปัญหาเร้อรังและไม่สามารถขจัดปัดเป่าให้หมดไปได้ด้วยตัวของผู้เขียนเอง เว้นแต่บรรดาอาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ และบรรณารักษ์ผู้มีวุฒิทั้งหลายจะช่วยกันเขียนบทความส่งให้ "วารสารห้องสมุด" อย่างน้อยคนละ ๑ บทต่อปี ซึ่งผู้เขียนเชื่อว่าจะได้บทความพอที่จะใช้ลงพิมพ์ใน "วารสารห้องสมุด" ไปได้ตลอดปี คือ ๖ ฉบับ เพราะในปัจจุบัน ได้มีโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์เกิดขึ้นหลายแห่งทั้งในมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยครู.

ใน พ.ศ. ๒๕๒๐ ผู้เขียนและเพื่อนร่วมงานมีความคิดเห็นสอดคล้องต้องกันว่า เอกสารที่พิมพ์ขึ้นจากรายงานการประชุมในการประชุมใหญ่สามัญประจำปีของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย น่าจะทำได้ดีกว่าปีก่อนๆ โดยการบันทึกเทปการอภิปรายและปาฐกถา แล้วนำมาถอดเทป ก็จะได้ข้อความที่ละเอียดลออเป็นประโยชน์ต่อบรรณารักษ์โดยทั่วไป เพราะมีบรรณารักษ์อยู่จำนวนไม่น้อยที่ไม่มีโอกาสเข้าฟังบรรยายหรืออภิปรายในการประชุมใหญ่สามัญประจำปีดังกล่าว เมื่อได้มีมติดังกล่าวแล้ว จึงได้เริ่มวานบรรณารักษ์รุ่นน้องให้ช่วยถอดเทปบันทึกเสียง ซึ่งเป็นงานที่ต้องใช้เวลานานพอสมควร เพราะผู้ทำงานเป็นเพียงอาสาสมัคร

และไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการถอดเทปมาก่อน ประกอบกับการทำงานนี้ต้องทำในเวลาที่ว่างจากงานประจำวัน ซึ่งในบางวันก็อาจไม่ได้ทำการถอดเทปเพราะเพลียมาจากการทำงานประจำวัน และสาเหตุอีกประการหนึ่งก็คือ ความยึดมั่นในใจว่า วารสารห้องสมุด ฉบับที่ ๑ ของปีจะต้องเป็น เรื่องราวจากรายงานการประชุมใหญ่สามัญประจำปี ทำให้การส่งต้นฉบับบทความเพื่อให้โรงพิมพ์เรียงพิมพ์ต้องยืดเวลาออกไป และเมื่อส่งต้นฉบับบทความให้โรงพิมพ์แล้วก็ต้องใช้เวลาอีกประมาณ ๑—๒ เดือน "วารสารห้องสมุด" จึงจะสำเร็จออกมาเป็นฉบับที่สมบูรณ์ได้ ความเนิ่นช้าของการทำงานทำให้ผู้เขียนต้องตัดสินใจเปลี่ยนแปลงความคิดเดิม โดยการนำบทความเรื่องอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ข้อความจากเอกสารรายงานการประชุมในการประชุมสามัญประจำปีมาลงพิมพ์เป็นฉบับที่ ๑ แทน ซึ่งกว่าวารสารห้องสมุดฉบับที่ ๑ จะสำเร็จออกมาเป็นฉบับที่สมบูรณ์ได้ก็ย่างเข้าเดือนพฤศจิกายน ๒๕๒๐.

ความผิดพลาดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นเพราะความผิดของผู้เขียนเองทั้งสิ้น ซึ่งผลของการกระทำก็ได้ปรากฏจารึกอยู่ในวารสารห้องสมุดฉบับนี้แล้ว และในฉบับต่อไปของ พ.ศ. ๒๕๒๐ ก็จะเป็นดังนี้ คือ ฉบับที่ ๔—๕ กรกฎาคม—ตุลาคม ๒๕๒๐ และฉบับที่ ๖ พฤศจิกายน—ธันวาคม ๒๕๒๐ ดังนั้น วารสารห้องสมุด ปีที่ ๒๑ พ.ศ. ๒๕๒๐ จึงมีเพียง ๔ ฉบับเท่านั้น.

ผู้อ่านท่านใดมีข้อเสนอแนะประการใดในการจัดการ "วารสารห้องสมุด" ก็ขอได้โปรดกรุณาเขียนจดหมายส่งไปที่สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยได้ตั้งแต่บัดนี้ เพื่อสมาคมห้องสมุดฯ จะได้นำเข้าพิจารณาแก้ไขปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น หรือผู้อ่านท่านใดมีความปรารถนาที่จะเข้ามามีส่วนในการดำเนินงานจัดทำ "วารสารห้องสมุด" ให้ดีขึ้น ก็ขอได้โปรดแจ้งความประสงค์นั้นให้ทราบด้วย เพราะในขณะนี้ผู้เขียนกำลังมองหา "พระเอกขี่ม้าขาว" อยู่ทีเดียว.

"บทบรรณาธิการ" วรรคสุดท้ายขอจบลงด้วยคำขอร้องว่า ถ้าผู้อ่านปรารถนาจะให้ "วารสารห้องสมุด" มีอายุยืนยาวและเป็นสารัตถประโยชน์แก่วงการบรรณารักษ์ไทยแล้ว ก็ขออย่าได้นิ่งดูดาย ขอได้โปรดช่วยกันเขียนบทความหรืออย่างน้อยก็แสดงความคิดเห็นติชมและแนะนำโดยเร็วด้วย.

เมื่อฝนโปรยมา ท่านผู้อ่านคงไม่อยากจะออกจากบ้านไปไหน ๆ ให้เปิยกปอน สำนักพิมพ์บรรณกิจ กำลังลดราคาหนังสือ ๕๐% ทุกเล่ม เชิญขอรายการหนังสือจากเราได้ฟรี แล้วเลือกหาเล่มที่เหมาะใจ สั่งซื้อได้ทางไปรษณีย์ สะดวก รวดเร็ว ซื่อสัตย์ในการบริการ

และในวาระเดียวกันนี้ สำนักพิมพ์ของเราได้ลดราคา ๕๐% เรื่องจีนกำลังภายในฉบับรวมเล่มปกแข็ง ๕ เรื่องด้วยกัน ทุกเรื่องเป็นผลงานของ **น. นพรัตน์**

ดับอสูร

ปกแข็งเดินทอง ๔ เล่มจบ ชุดละ ๑๖๐ บาท ลดเหลือ ๘๐ บาท

บัณฑิตทมิฬ

ปกแข็งเดินทอง ๔ เล่มจบ ชุดละ ๑๗๐ บาท ลดเหลือ ๘๕ บาท

นักสู้สะท้านภพ

ปกแข็งเดินทอง ๖ เล่มจบ ชุดละ ๒๔๐ บาท ลดเหลือ ๑๒๐ บาท

มือมีพระดกาศ

ปกแข็งเดินทอง ๔ เล่มจบ ชุดละ ๑๗๐ บาท ลดเหลือ ๘๕ บาท

ล่าสุดขีด

ปกแข็งเดินทอง ๒ เล่มจบ ชุดละ ๘๐ บาท ลดเหลือ ๔๐ บาท

ทุกเรื่องสั่งซื้อได้ทางธนาณัติหรือเช็คไปรษณีย์ ถึงผู้จัดการ สั่งจ่าย ปณ. ราชดำเนิน (เพิ่มค่าส่งเล่มละ ๓ บาท)

สำนักพิมพ์ บรรณกิจ

สำนักพิมพ์บรรณกิจ

๓๔—๓๖ ถนนนครสวรรค์ ผ่านฟ้า กรุงเทพฯ

โทร. ๒๘๑๔๒๑๓, ๒๘๒๕๕๒๐ และ ๒๘๒๗๕๓๗

หนังสือทุกเล่มสั่งซื้อได้ที่สำนักพิมพ์ของเรา โดยส่งธนาณัติหรือเช็คไปรษณีย์ ถึงผู้จัดการสำนักพิมพ์บรรณกิจ เพิ่มค่าส่งเล่มละ ๓ บาท ซื้อเกิน ๑๐ เล่มค่าส่งฟรี

จิตวิทยาฝ่ายภาษา
(PSYCHOLOGY OF LANGUAGE)

โดย ศรีเรือน แก้วกังวาล

กระดาษปอนด์ ขนาด ๘ หน้ายก ๒๕๔ หน้า ราคา ๓๕ บาท

วงการศึกษาในมหาวิทยาลัยมีกระบวนวิชาหนึ่ง คือจิตวิทยาฝ่ายภาษา (Psychology of Language หรือ Language Behavior) อาจารย์ศรีเรือน แก้วกังวาล ได้มีโอกาสสอนวิชานี้เป็นเวลาหลายปี ศาสตร์นี้มีประโยชน์มิใช่แก่นักศึกษามหาวิทยาลัยเท่านั้น แต่มีได้แก่ประชาชนทั่วไปไม่จำกัดระดับการศึกษา, อาชีวะ, หรือประสบการณ์ของชีวิต เพราะว่าทุกคนต้องใช้ภาษา

ในคำนำของท่านศาสตราจารย์ ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ ซึ่งเขียนไว้ในตำราเล่มนี้ ตอนหนึ่งมีความสำคัญว่า:—

> *.....อาจารย์ศรีเรือน แก้วกังวาล ก็ได้บากบั่นเขียนหนังสือนี้ได้จนสำเร็จเป็นรูปเล่ม ประกอบด้วยเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ และด้วยกลวิธีที่น่าสนใจ ข้าพเจ้าขอสนับสนุนให้ครูอาจารย์ และนักศึกษาที่ใฝ่ในการสอนภาษาได้อ่านหนังสือนี้ เพราะผู้เรียบเรียงได้เพ่นหาสาระที่สำคัญบางประการมาชี้แจงไว้ และได้เขียนขึ้นเพื่อให้เหมาะแก่นักศึกษาที่เริ่มเรียนวิชาจิตวิทยาฝ่ายภาษา ซึ่งควรจะได้รับประโยชน์จากการอ่านหนังสือนี้อย่างมาก นอกจากนั้น ถึงหากจะไม่อ่านในฐานะเป็นนักศึกษาหรือครูอาจารย์ แต่จะอ่านอย่างผู้สนใจกับความรู้ต่างๆ ผู้หนึ่ง ก็จะพบว่าหนังสือนี้มีคุณค่าเป็นอันมาก"*

แพร่พิทยา

๗๑๖—๗๑๘ วังบูรพา กรุงเทพฯ ๒ โทร. ๒๒๑๔๒๘๓

(ขณะนี้ "แพร่พิทยา" กำลังลดราคาหนังสือต่างๆ ๕๐%)

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ไทยเขษม ถนนเฟื่องนคร กรุงเทพมหานคร นายอำพัน ฉายางกูร ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา ๒๕๒๑